

MĂSURI MENITE SĂ ASIGURE ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITATIVĂ A ÎNTREGII VIETI ECONOMICE

Hotărârile luate în recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, au drept scop ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorești, întărirea autoconducerii economico-financiare, realizarea unei înalte eficiențe și creșterea rentabilității, îmbunătățirea calitativă a întregii vieți economice, creșterea continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii

Sat sub ninsoare

A nins divin, pină la lămpi a nins și sub zăpadă lămpile s-au stins în vechi ferestre mari gutui și dulci iluminând patriarhal odaia ca niște bucle aurii de prunci. A nins fantastic, ca-n copilărie pe inimi calde sfirite omătul și mielul alb în pintecele oii dă în ninsori mirifice cu botul. A nins masiv, a nins mai 'nalt de casă cuvintele sînt sloiuri mari de gheață și focul a-nghetat cu limba scoasă și din ninsori ninsoarea prinde viață.

MARIN LUPȘANU ■

1 DECEMBRIE 1918

Biblioteca Juc. Târnăveni
SALA DE LECTURĂ

Unirea noastră cea de toate zilele

La fiecare 1 decembrie, de ziua celebrării marelui act al unirii Transilvaniei cu patria-mamă, auzul ne este parcă înfiorat de niște urale ce vin din adîncuri, reverberînd de-a dreptul în inima noastră, în rotundul ei confundat în această zi cu pămîntul Daciei. Sînt uralele celor o sută de mii de români care, acum 62 de ani, la Alba Iulia, capitala Viteazului, proclamau în auzul lumii renașterea României, rotunda și implacabila unitate a neamului, ideal străvechi, la fel de vechi ca și neamul, ca și limba pe care-o vorbim, ca și apartenența noastră la gîntă, vis milenar, pus temelie tuturor visurilor acestui neam. Fericită conjuncție a unor năvalnice aspirații populare, purtate în lungul secolelor, cu o programă de luptă cristalizată într-un prielnic moment istoric, evenimentul de la 1 decembrie 1918, act cardinal al existenței noastre, a însemnat astfel un act definitiv al conștiinței noastre de sine, desemnîndu-ne locul și rostul pe harta spirituală a lumii.

La fiecare 1 decembrie, de ziua celebrării marelui act al unirii Transilvaniei cu patria-mamă, ni se perindă prin fața ochilor, într-un cerc sfînt de umbre, acei mari bărbați ai românilor care, de-a lungul vremii, cu fețele strălucite de flacăra unui sublim ideal, cu vocea transfigurată de năzuințele nației, cu brațul ferm încordat pe faptă, au profetizat cu cuvîntul, au cutezat cu spada, au rivnit cu întreaga lor

flință, nesimțitori la jertfe, inflexibili la amăgiri sau amenințări, legitimarea noastră ca națiune, independența și neatinerea noastră, libertatea și demnitatea noastră. Ni se perindă prin fața ochilor figura nobilă a Viteazului, figurile celor ce l-au prîmers și l-au urmat în marea vis al refacerii Daciei între fruntariile ei istorice, ni se perindă, în aceeași sacră suită de umbre, figurile luptătorilor pașoptiști, ale eroilor primei noastre uniri, ale aceluia care, despuindu-și frunțile, respingînd cu sinceră modestie aura meritului, l-au încununat cu ea pe cel în drept, nu pe Vodă Cuza, ci poporul suveran. Desăvîrșind unirea din 1859, 1 decembrie 1918 ne-a învățat că astfel de fapte ale istoriei sînt, cum spusesese Kogălniceanu, lucrarea secolelor, că nimeni, nici o persoană și nici un grup de persoane nu și le pot apropia. 1 decembrie 1918 este lucrarea secolelor, a oamenilor acestui pămînt din toate vremile, chemînd la scaunul dreptății istorice de la Alba Iulia, sfături de cei o sută de mii, oșteni ai Viteazului, răsculați ai lui Horia, panduri ai lui Tudor, clăcași ai lui '48, luptători ai unirii din '59, eroi ai marelui război al independenței și al războiului întregirii neamului, chemînd țigovești și țărani, voievozi și cărturari, che-

(Continuare în pagina 2)

ILIE PURCARU ■

49

ANUL XXIX (1330)
4 DECEMBRIE 1980

FLACĂRA

Săptămînal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

Omul și bunăstarea lui

Există totdeauna, în programul de luptă și muncă al unui partid, un țel-măreț, un scop suprem către care sînt animate mereu, asemenea izvoarelor spre albia unui mare fluviu, toate forțele și capacitățile proprii. Un astfel de țel, în politica științifică și clarvăzătoare a partidului nostru, echivalează cu ridicarea continuă a nivelului de trai, a bunăstării tuturor celor ce muncesc. Este, acest scop suprem, esența însăși a politicii profund umaniste a Partidului Comunist Român. Programul de creștere a nivelului de trai, obiectiv fundamental al politicii partidului, mai cucerește o treaptă: s-a încheiat, la termenul și în cuantumul prevăzute, la 1 decembrie 1980, întregul program de creștere a retribuțiilor în actualul plan cincinal. Dar cum s-a încheiat? Se cuvine să subliniem că, pe întregul cincinal, retribuția medie reală a oamenilor muncii a sporit cu circa 28 la sută, față de 20 la sută, cît se prevăzuse inițial. Ne-am cam obișnuit cu depășirile sarcinilor propuse, pentru că dorința celor mai mulți este de a munci tot mai mult și tot mai bine, pentru că, știm, nimic nu ne cade din cer, nimic nu sporește în țara aceasta de la sine, ci prin efort și prin ardere continuă, prin dăruire în muncă: ne-am cam obișnuit, spuneam, și de aceea trebuie să dimensionăm exact semnificațiile acestei depășiri. Să ne gîndim însă că în anul 1977, înainte de prima etapă de majorare, un otelar, de pildă, nu câștiga mai mult de 1856 lei la categoria 5, nivel de bază, că un sonder din foraj, categoria 4, nivel de bază, nu realiza în medie mai mult de 1614 lei, iar un miner în subteran, categoria 5, treapta întâi, nu depășea în medie 2401 lei. Astăzi, acești oameni ai muncii, ca să ne oprim doar la ei, obțin în ordine cu 704 lei, respectiv 620 lei și 927 lei mai mult. Bunurile obținute în schimb al acestor valori, aduse în familiile lor, nu înseamnă altceva decît bunăstare. Și această bunăstare a fost posibilă, în pofida atîtor greutăți, pentru că, se înțelege, otelarul, sonderul, minerul și mecanicul de locomotivă au lucrat mai bine, cu mai multă responsabilitate, cu mai mare eficiență. În acest an, de pildă, în urma celor două etape de majorare a retribuțiilor din actualul cincinal, sporul lunar de venituri ce revin, în medie, fiecărei persoane încadrate în muncă

(Continuare în pagina 2)

N. GRIGORE MARĂȘANU ■

„FLACĂRA“ — EDIȚIE SPECIALĂ

Să cheltuim mai puțin,
să producem mai mult și mai bine

● Reducerea cheltuielilor materiale în strategia dezvoltării ● Economia de metal — o chestiune de inteligență, dar și de morală ● Recondiționarea: 50 miliarde lei în plus ● „Numai cu creionul și hîrtia cu greu se poate mări factorul final de recuperare“ ● Gîndim tehnic mai bine decît acum 20 de ani, dar în virtutea obișnuinței multe lucruri le facem la fel (paginile 13—20)

Drum în sat

„In istoria universală a științelor, poporul român are un loc de cinste“ (pag. 9)

Petrolul a sosit și la Cîrtojan. Mai corect spus, au sosit petroliștii. De vreo douăzeci și ceva de ani tot caută sub crusta ce părea pentru vecie predestinată miracolului verde.

Dimbovicul a rămas aceeași dungă pașnică trasă cu creta în partea de sud, o ață înșirînd boboșele ce compun ansamblul rural Roața de Jos. Nici o casă nu și-a găsit sprijin pe malul drept, toate s-au refugiat în stînga, folosînd drept axă de simetrie șoseaua și lăsînd aici, să se

sîntă în voie, dealurile îmbrăcate în vii, zăvoaiele populate cu sălcii, drumurile de țară ce se cațără, sirguicioase, în adîncimea lanurilor de porumb, cînd sînt, și a pădurilor. Peste tot și peste toate și-au instalat armura metalică sondele. Schela de extracție poartă numele satului Cîrtojan dar se află în vatra Roatei de Jos. Ne-am cam păcălit noi cu treaba asta dar am prins prea tîrziu mișcarea pentru a mai putea face ceva. Ce ne trebuie nouă bătaie de cap, și-au pus problema cu franchise niște tovarășii din sat și au lăsat să li se ia tocănița de pe foc de către, pe

(Continuare în pagina 12)

NEAGU UDROIU ■

Problemele obștii se rezolvă, fiindcă toți pun umărul

Rumoarea din sală stîrnită de afitia vorbitori părea a fi fără leac. Iată însă că din spate o voce calmă reușește să reinstaureze liniștea.

Nu, nu avem dreptul să ocolim problemele majore ale vieții noastre — își începe vorbitorul cuvîntul. Trăim într-un cartier nou în care, e drept, și noi putem pune umărul pentru a face mai mult. Asta însă nu-i împiedică pe cei în măsură să o facă să pună lucrurile la punct în sectoarele de care răspund și care, adunate, înseamnă viața noastră de fiecare zi. Uite, acum a venit iarna. Încă mai există pe trasee conducte sparte, căldura în loc să ajungă la noi o ia spre cele patru vînturi. Cine le urmărește mersul, cine răspunde de soarta lor? Eu, și ca mine toți rulmentişti, cînd nu-mi fac planul sint penalizat. Cei care se fac răspunzători de perpetuarea unor nereguli, ce tind să intre în tradiție, nu ar trebui oare penalizați pentru neexecutarea sarcinilor de serviciu? N-avem dreptul să rămînem nepăsători în fața unor mai grave sau mai puțin grave încălcări, trebuie să spunem lucrurilor pe nume. Doar așa, prin opinia noastră, a tuturor, prin sugestiile de aici pornite vom limpezi calea demnității civice.

„Vom limpezi calea demnității civice” — iată chintesența cuvîntului mîistrului Vasile Cristea de la sculăria Intreprinderii de rulmenți Alexandria. Cuvinte adresate conducătorilor sectoarelor vizate, prezenți și ei la această Tribunală a democrației. Unii dintre ei nu păreau a se simți chiar în apele lor. Fuseseră luați la întrebări de vorbitori, li se ceruse să răspundă la fiecare sesizare și sugestie răsărită din gîndirea colectivă. Se vorbise despre comportarea necivilizată a unor șoferi pe autobuze, despre servirea „prin spate” la unele unități comerciale din cartier, despre gestionare care „uită” să dea restul la piine. Sigur, fusese adusă în scenă și atitudinea pasivă a cetățenilor în situații în care simpla lor intervenție ar fi pus lucrurile la punct. Discuțau liber, ei, muncitorii rulmentişti, care știau foarte bine ce înseamnă răspunderea muncii și se dovedeau a ști, la fel de bine, ce înseamnă și răspunderea celorlalți, motiv pentru care puneau în

trebările răspicat, fără ocoliri. Nici nu ne-am fi așteptat la altceva de la acești muncitori care, la capătul acestui ultim an al cincinalului, raportau deja peste un milion de rulmenți peste plan, un plan la export depășit cu două milioane lei valută, iar la producția mărfa trei milioane lei peste plan, în timp ce cheltuielile materiale la mia de lei au scăzut cu 15,3 lei.

Să ne întoarcem la mîistrul Cristea cu care ne-am început reportajul. Ajunsesse la această Tribunală în fugă. De-abia avusesse vreme să-și curețe noroiul de pe cizme. Venise din cîmpul mare, de la porumb. Rulmentişti, alături de celelalte colective muncitorești alexandrene au participat la salvarea porumbului, pe care vremea rea îl surprinsese în mare parte neadăpostit. Era obosit omul, și ca el, ceilalți, dar, mulțumit. Își făcuse și de această dată datoria. Iar aici, spre această adunare, o altă datorie îl împinsese din spate: cea civică. Era cetățean al cartierului Nord al orașului în care locuiesc 4000—5000 de oameni, mai toți de la „Rulmentul”. Un cartier frumos în care însă multe lucruri mai trebuie făcute. Mai sînt la citeva blocuri probleme în legătură cu apa caldă, apa rece, căldura: mai sînt alei și străzi de leagătură distruse de autovehicule; ar mai trebui și o cofetărie și mai multe chioșcuri de lapte, de piine, iar el, mîistrul Cristea, le-a enumerat pe toate, dovindind acel simț al răspunderii care nu ține numai pînă la ieșirea din întreprindere. „Nu poți despărți, precum cu fierăstrăul un lemn în două, cele opt ore de la fabrică de ceea ce se petrece în restul timpului” — atrăgea atenția mîistrul, îndemnînd, prin spusele lui, și la luarea de opinie, la responsabilitate cetățenească și participare efectivă la rezolvarea problemelor. (Despre ei avea să ni se spună la comitetul de partid al întreprinderii și la O.D.U.S. că este unul din mîistrii cei mai serioși, mai cinstiți și mai sufletiști în ale muncii. Acest mai nu i-a știrbit niciodată modestia, seriozitatea, cinstea, rămîind același om dintr-o bucată care spune lucrurilor pe nume, care nu se multumește numai cu atît, ci luptă pentru reintrarea lor în normal).

Puțini, foarte puțini din cei 19 vorbitori, membri ai O.D.U.S. — „Rulmentul” — au ridicat probleme personale. Majoritatea dintre ele vizau interesul larg al obștii nefiind ocolită nici autocritica.

„Pentru multe din aceste situații — sublinia Gheorghe Roman, contabil șef, secția mecano-energetică — sîntem și noi vinovați. Trebuie să luăm poziție împotriva celor care nu scot bilete pe autobuze sau aceluia care folosește de 4—5 ori același bilet și defectează perforatoarele; corectitudinea noastră i-ar obliga și pe șoferii la corectitudine, la o comportare civilizată. La fel și cu întreținerea fondului locativ. Mai întii, să avem noi o poziție sănătoasă pentru gospodărirea lui, să nu așteptăm să ne împingă ediliile orașului din spate”.

Marin Modoran, rectificator la bile role, aduce în discuție întîrzierile la program din cauza autobuzelor I.T.A. Vorbește în numele a 80 navetiști din Voievoda Moșteni, toți din schimbul I. Solicită hotărît să se rezolve mai vechea lor cerere de a se introduce un autobuz cu cap de linie la ei în sat. „Altfel — spune omul — nu vom reuși să ajungem la timp, autobuzele care trec pe la noi sosesc deja arhicărcate, iar ocazii găsim sau nu găsim. Nu mai vorbesc de inechitate situației: cu abonament în buzunar, să apelezi la o ocazie! Aș vrea să-i întreb de tovarășii de la I.T.A. dacă au simțit vreodată rusirea pe care noi adeseori o trăim, de a întîrzia, de a ajunge la muncă cînd alții muncesc de niște ore bune.”

La cele mai multe din întrebări s-a răspuns pe loc. La altele, și la sugestiile ivite, care trebuiau analizate mai în amănunt, răspunsul urmează a se da la viitoarea întîlnire. De fiecare dată sînt invitați reprezentanții unităților care asigură desfășurarea mecanismului social și care la viitoarea întîlnire răspund întrebărilor la care rămăseseră datori. Multe lucruri în bine s-au petrecut pe raza municipiului Alexandria pornite de la aceste adunări cetățenești. Nimeni nu se poate ascunde în spatele unor promisiuni. Fructificîndu-se propunerile, emanație a gîndirii colective, în ultima vreme au apărut pe harta municipiului o frizerie

în autogară — pe unde circulă zilnic peste 8000 cetățeni; noi trasee ale autobuzelor, cum este cel de pe Dunărea — București; s-a impulsinat simțitor lucrul la noua piață de alimente; au fost suplimentate mijloacele de transport la Depozitul de combustibil, eliminîndu-se astfel căruțașii particulari care jecmăneau cetățenii ș.a. Iar la Tribuna democrației, al cărui film l-am prezentat succint astăzi, conducătorii unităților vizate s-au angajat că în cel mai scurt timp vor rezolva următoarele probleme:

● Se vor crea în cartierul „Rulmentul” două noi puncte volante pentru desfacerea laptei, iar aprovizionarea centrelor va fi făcută noaptea.

● Pentru piine, după ce s-a discutat și cu gospodarul blocurilor de nefamilisti, s-a stabilit să se dea două încăperi: una pentru un nou chioșc de piine; cealaltă pentru o casă de comenzi a cartierului. Începînd cu a doua zi, prin unitatea de patiserie se va distribui și piine. Astfel, cozile — izvorite dintr-o proastă organizare și repartizare a unităților de desfacere — vor fi desființate. În ce privește rezolvarea „restului” la piață, s-a hotărît ca în toate centrele de piine să se distribuie și covrigi între 20—80 de bani, la care oamenii au fost sfătuiți să apeleze — atunci cînd nu există monede — fără invitație.

● S-a stabilit și spațiul pentru o unitate de reparat confecții.

● Propunerea navetiștilor din Moșteni Voievoda a fost luată în considerație. Să sperăm că de această dată va fi și rezolvată!

● Problema căldurii și a apei calde la cele citeva blocuri în suferință s-a promis că va fi rezolvată pînă la viitoarea întîlnire.

Tribuna democrației la Alexandria, adevarat sfat al obștii, dă roadele scontate. Este firesc, am zice noi, atunci cînd participarea nu este doar de suprafață, cînd oamenii se adună nu pentru a se consemna o acțiune realizată, ci pentru a pune ei înșiși umărul la mai bunul mers al vieții lor de zi cu zi. La Alexandria, reușitele din ultimul timp sînt elocvente pentru ce înseamnă democrație, pentru ce înseamnă participare, pentru ce înseamnă cuvîntul obștii.

GEORGETA BLĂNARU ■

Mai presus de orice — omul, creșterea bunăstării lui

(Urmare din pagina 1)

este cu peste 600 lei mai mare față de anul 1975! Și știți cu cît echivalează aceasta? Cu mai mult decît dublul sporului obținut în cincinalul anterior. Rezultă de aici că dezvoltarea noastră, bunăstarea noastră, situarea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie, toate stau în puterea noastră, în forța noastră de a munci, nu oricum, ci cît mai bine și mai eficient.

Dar de astfel de majorări ale retribuției lor nu s-au bucurat, în acest rîstimp, numai oamenii muncii din industrie, ci și alte categorii de persoane: prin aplicarea măsurilor cuprinse în programul de creștere a veniturilor lucrătorilor din agricultura de stat, ale țărănimii cooperatiste și ale țărănilor din zona necooperativizată, veniturile reale ale țărănimii, calculate pe o persoană activă, au crescut pe întregul cincinal cu circa 28—29 la sută, față de 20—25 la sută cît se prevăzuse la început în plan. Pentru prima dată în anii construcției socialiste, lucru demn de reținut, procentul de creștere a veniturilor reale ale țărănimii a corespuns nivelului de creștere a retribuțiilor reale ale personalului muncitor din celelalte ramuri ale economiei, inclusiv din industrie.

Grija statului nostru, a societății în general pentru familie, pentru creșterea și educarea copiilor s-a materializat în majorarea alocațiilor pentru copii, de care beneficiază în prezent, asa cum ne indică unele statistici, peste 4,5 milioane de copii: cuantumurile alocațiilor au crescut, în medie, cu 25 la sută, iar de la 1 martie 1979 — consemnăm acest fapt pentru puternica lui semnificație, mai ales — s-au acordat suplimentar cîte 10 lei lunar pentru fiecare copil, prin reducerea fondurilor destinate cheltuielilor militare. O confirmare practică a faptului că politica partidului și statului nostru are în esență sa menirea de a sluji omul, de a contribui practic, nu prin vorbe, la dezvoltarea personalității sale.

În perioada planului cincinal, pe care oamenii muncii, într-un efort sporit, vor să-l încheie cu rezultate tot mai bogate, au fost majorate, tot în două etape, toate categoriile de pensii, sporul acestei majorări fiind de aproape 9 miliarde lei. În spiritul eticii și echității socialiste, majorările de pensii au fost diferențiate, între 8—40 la sută, creșterile cele mai mari fiind acordate pensilor mici. Pentru prima oară în istoria României s-a instituit, de la 1 ianuarie 1978, un sistem de pensii și pentru țărăni din zonele necooperativizate. Astfel, toate categoriile de oameni ai muncii din România sînt cuprinse într-un sistem de asigurări sociale și pensii.

În spiritul eticii și echității noastre so-

cialiste, conducerea partidului și statului nostru, sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a acționat continuu pentru perfectarea sistemului de retribuție, de la 1 iulie 1977 a fost desființat impozitul pe retribuție, oamenii muncii primind acum retribuția netă; o altă măsură constă în aceea că, în cadrul celor două etape de majorare a retribuțiilor, s-a acordat prioritate oamenilor muncii din ramurile cu o importanță deosebită pentru economia națională: minerit, construcții-montaj, siderurgie, metalurgie neferoasă, construcții de mașini, petrol, chimie, textile și altele; ținîndu-se cont de criteriul importanței sociale a muncii, încurajîndu-se activitățile direct productive, creșterea de venit național, retribuțiile muncitorilor au fost majorate într-o proporție mai mare decît retribuțiile personalului TESA. În spiritul aceluiași principii ale

echității, aflate la baza întregii politici a partidului nostru, s-a asigurat un raport mai just între retribuția minimă și maximă din economie, prin creșterea mai accentuată a retribuțiilor mici. Tot în perioada acestui cincinal, revelator prin măsurile aplicate privind ridicarea continuă a nivelului de trai a celor ce pun umărul la edificarea noii noastre societăți, au intrat în vigoare și îmbunătățirile aduse Legii retribuției: introducerea unei noi categorii de încadrare a muncitorilor; diferențierea mai accentuată a retribuțiilor între treptele și categoriile de încadrare a muncitorilor, pentru creșterea interesării lor privind perfecționarea calificării; diferențierea mai mare a retribuțiilor între ramuri, în scopul unei mai bune corelări a acestora, în funcție de importanța lor economică și socială; introducerea unei noi funcții pentru mîistri, aceea de mîistru principal specialist, și a

Unirea noastră cea de toate zilele

(Urmare din pagina 1)

mind evuri și epoci, implinindu-se astfel nu un deziderat impus, necum unul de conjunctură, ci un mare și grandios proces, crescut din temelii seculare și milenare.

La fiecare 1 decembrie, de ziua celebrării marelui act al unirii Transilvaniei cu patria-mamă, celebrăm această străveche, teafără și mirifică vatră a Transilvaniei, ținut-simbol, ținut-mată, ținut-erou al României și al românilor, leagăn al Decebalului și al Daciei Felix, al lui Gelu, Glad și Menumorut, ținut care, chiar și sub apăsarea celor mai maștere vremi și juguri, nu și-a trădat, nu și-a dezmîntat niciodată ființa, nu și-a pierdut identitatea și orgoliul obștii, ci, dimpotrivă, le-a răspicat și le-a apărut mereu, cu sudoare, cu sînge, cu geniu, participînd la toate marile lupte, la toate marile răsuciri istorice ale țării de care era inextricabil legat prin rădăcini și prin destin. Celebrăm această eroică vatră care nu numai că nu și-a plecat grumazul, nu numai că nu și-a ascuns, sub apăsare străină, înțelesurile și ființa, nu numai că nu le-a pierdut dar care, în timp, s-a constituit pentru țara cea mare ca un veritabil nucleu, ca un bogat și fierbinte rezervor de putere, cu intense și permanente iradiieri, revărsînd din

preaplina populației ei și al duhului ei spre toate zările, afirmîndu-se ca un focar de spiritualitate de o inestimabilă forță. De Transilvania sînt legate cele dintii traduceri în limba română, cele dintii tipărituri în limba română, cele dintii scrieri românești cu litere latine, așa după cum aceeași Transilvanie ne-a dăruit cele dintii monumente de piatră și cei dintii voievozi. Marea știință a conștiinței naționale, a unității și comunității, care ardea în sufletele românilor de pretutindeni, a fost ridicată la strălucire tot aici, de reprezentanții Școlii ardelenice, și tot aici această idee avea să învingă definitiv, pe celălalt, pe cîmpul lui Horia, de cei o sută de mii de soli ai „ținutului pătimirii”, care au hotărît unirea cu țara la 1 decembrie 1918.

Act similar ca greutate și consecințe cu întemeierea Daciei romane, dînd replică peste secole întemeierii prime — act care, după cum sublinia președintele Nicolae Ceaușescu, „demonstrează elocvent că formarea statului național unitar român nu este rezultatul unor înțelegeri încheiate la masa tratativelor, ci rodul luptei întregului popor, insuflețit de năzuința seculară a unității, de hotărîrea de a împlini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atîtea generații de înaintași” — ziua de 1 decembrie 1918 ne

reamintește, în același timp, un mare și tulburător adevăr, acela că, precum spune Bălcescu, „nu poate fi fericire fără libertate”, fără această primordială condiție a coeziunii și a progresului unei comunități umane. „România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de mine”, scria gazeta „Socialismul” în februarie 1917, saluînd cu entuziasm unirea și marile ei promisiuni de viitor. Trăim astăzi în această Românie socialistă, operă a Partidului Comunist Român, făurită de minile harnice ale întregului nostru popor, implinind visurile înaintașilor în fapte ce dau rost și structură nouă existenței noastre, marii familii a națiunii române, în acest ceas înalt al istoriei sale. Prăznuim ziua de 1 decembrie într-o țară și într-o epocă în care idealurile generației Unirii au devenit, de ani și ani, o strălucitoare și vie realitate, exprimînd consonanța istorică a socialismului cu aspirațiile seculare ale maselor largi, emancipînd principiul unității, al solidarității de crez și faptă, al frăției tuturor fiilor acestui pămînt, fără deosebire de naționalitate, ca lege supremă a muncii, a vieții, a civilizației și a devenirii noastre.

Am prăznuit această mare zi dînd ca întotdeauna patriei — patriei noastre — dragoste, dăruirea și energia noastră, eforturile noastre de muncă și de creație, cu dorința ca patria, mereu mai puternică, să poată răspunde din plin nădejdelor care, din veac, scinteiază pe chipul ei, spre gloria noastră și spre fericirea urmașilor.

Măsurile menite să asigure îmbunătățirea calitativă a întregii vieți economice, creșterea continuă a nivelului de trai

ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

În ședința de marți, 2 decembrie, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a examinat și aprobat proiectele unor importante documente normative, care vor fi înaintate spre dezbateri și adoptare sesiunii Marii Adunări Naționale.

Proiectele planului financiar centralizat și bugetului de stat pe anul 1981, elaborate în deplină concordanță cu Planul național unic, asigură resursele financiare necesare desfășurării acțiunilor economice și sociale planificate pentru anul viitor, în condițiile creșterii eficienței în toate domeniile de activitate și aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar.

Act normativ de mare importanță, proiectul Legii investițiilor reglementează normele de desfășurare a activității de investiții în condiții de eficiență economică sporită, corespunzător cerințelor actualei etape de dezvoltare economico-socială a țării. Proiectul prevede ca înscrierea în plan a investițiilor să aibă loc pe baza fundamentării tehnico-economice riguroase, stabilind ca începerea execuției de noi obiective sau dezvoltări de capacități, precum și finanțarea acestora să se facă numai dacă sunt asigurate toate condițiile necesare realizării lucrărilor la termenele planificate. Prin prevederile sale, proiectul Legii investițiilor asigură perfecționarea continuă a întregii activități de investiții, potrivit principiilor autoconducerii muncitorilor și autogestunii economico-financiare, întărirea răspunderii factorilor care acționează în acest sector, creșterea exigenței în utilizarea judicioasă a fondurilor materiale și bănești încredințate, aplicarea unui regim sever de economii, ordine și disciplină în toate fazele de realizare a programului de investiții.

În proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, se prevăd măsuri care să conducă la lărgirea și diversificarea bazei interne de materii prime prin descoperirea și punerea în valoare de noi resurse, promovarea unor măsuri ferme de gospodărire rațională a materiilor prime, ridicarea gradului de valorificare a tuturor resurselor, recuperarea și folosirea acestora, obligativitatea normării consumurilor

pentru întreaga gamă de materiale utilizate în economie. Se prevăd, de asemenea, măsuri pentru creșterea bazei energetice prin punerea mai bine în valoare a posibilităților locale, trecerea pe scară tot mai largă la utilizarea noilor surse de energie, aplicarea unui regim strict de economisire în toate ramurile și domeniile de activitate. Actualizarea Legii cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială are ca scop ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorilor, întărirea autogestunii economico-financiare, realizarea unei înalte eficiențe și creșterea rentabilității, îmbunătățirea calitativă a întregii vieți economice.

În ședința Comitetului Politic Executiv a fost, de asemenea, examinate și aprobate proiectul de decret privind unele măsuri pentru utilizarea rațională a personalului din unitățile socialiste și proiectul de decret privind organizarea prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse obținute de producătorii agricoli individuali pe terenurile pe care le au în folosință sau în proprietate personală.

O deosebită importanță o au măsurile stabilite de Comitetul Politic Executiv cu privire la actualizarea prețurilor de producție și de livrare și la reducerea continuă a costurilor de producție. În cadrul acestor măsuri, izvorite din necesitatea ca prețurile să reflecte exact cheltuielile și veniturile unităților economice, să stimuleze utilizarea rațională a tuturor resurselor materiale, de muncă și financiare, s-a hotărât majorarea cu 11,8 la sută a prețurilor de contractare și de producție la unitățile agricole de stat și cooperatiste, precum și la producătorii individuali. Ca urmare a acestor majorări și în condițiile modificării tarifelor pentru lucrările prestate de S.M.A., I.A.S.-urile, C.A.P.-urile și producătorii individuali vor beneficia de venituri suplimentare de peste 5 miliarde lei anual. Înfăptuirea acestor prevederi reglementate prin decret al Consiliului de Stat care va intra în vigoare începând de la 1 ianuarie 1981, impune măsuri hotărâte din partea organelor agricole centrale și locale, a C.A.P.-urilor, S.M.A.-urilor, I.A.S.-urilor, a tuturor oamenilor muncii din agricultură, pentru punerea tot mai deplină în valoare a potențialului agriculturii noastre, pentru obținerea de recolte și pro-

ductii zootehnice tot mai ridicate, în vederea aprovizionării în condiții corespunzătoare a populației și satisfacerii celorlalte necesități ale economiei. Totodată, actualizarea prețurilor impune intensificarea eforturilor pentru reducerea cheltuielilor de producție și circulație în întreaga economie prin reconsiderarea produselor și tehnologiilor, valorificarea tuturor resurselor refolosibile, creșterea gradului de prelucrare și utilizare, sporirea productivității muncii, optimizarea structurii producției și a comerțului exterior.

O mărturie evidentă a faptului că toate măsurile care se iau în țara noastră în domeniul economiei au drept scop ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii o constituie hotărârea Comitetului Politic Executiv ca, pentru anul 1981, influența majorării prețurilor de producție și de livrare la produsele industriale și agricole asupra unor bunuri de consum să fie suportată din bugetul statului, menținându-se actualele prețuri cu amănuntul.

Legat de ridicarea nivelului de trai, Comitetul Politic Executiv a analizat raportul cu privire la încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor, pensiilor, alocațiilor de stat pentru copii și a altor venituri. Potrivit datelor raportului, de majorarea retribuțiilor, încheiată la 1 decembrie ș.c., au beneficiat toți cei 7.300.000 de oameni ai muncii din țara noastră. Ca urmare a încheierii acțiunii de majorare a retribuțiilor, retribuiția minimă tarifară pe economie este în prezent de 1.425 lei lunar, marcind o creștere de 28 la sută față de anul 1975. Raportul dintre retribuția minimă și maximă din economie este de 1 la 5,5. Veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă, depășesc cu 28-29 la sută nivelul din 1975. În perioada 1976-1980, s-a realizat majorarea generală a pensiilor de asigurări sociale de stat, alocația pentru copii a crescut cu peste 25 la sută, s-au construit din fondurile statului 780.000 de apartamente, s-a trecut la reducerea treptată a zilei de lucru, acțiune în care au fost cuprinși până în prezent 5.250.000 de oameni ai muncii.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut probleme privind activitatea partidului și statului nostru pe plan internațional. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizitele de stat întreprinse, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Suedia, la invitația

Maiestății Sale regele Carl al XVI-lea Gustaf și a reginei Silvia, în Danemarca, la invitația Maiestății Sale regina Margareta a II-a și a Alteței Sale Regale prințul Henrik, și în Norvegia, la invitația Maiestății Sale regele Olav al V-lea. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere rezultatelor acestor vizite și a relevat cu profundă satisfacție faptul că ambianța prietenească, de respect și înțelegere reciprocă, contactele și convorbirile fructuoase ale președintelui României cu șefii statelor respective, cu primii miniștri, liderii parlamentari, cu personalități ale vieții politice, economice, cultural-științifice, înțelegerile realizate se înscriu ca un moment istoric în cronica relațiilor dintre Republica Socialistă România și cele trei țări europene nordice vizitate, deschizând noi și ample perspective colaborării dintre statele și popoarele noastre. În cadrul ședinței, Comitetul Politic Executiv a aprobat în unanimitate activitatea desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în această nouă și importantă acțiune politică ce evidențiază încă o dată caracterul dinamic și constructiv al politicii externe a României.

Tot în cadrul ședinței de marți, Comitetul Politic Executiv a fost informat cu privire la rezultatele vizitei prietenești de lucru efectuate în țara noastră de către tovarășul Lubomir Strougal, președintele Guvernului Republicii Socialiste Cehoslovace. Cu acest prilej a fost exprimată hotărârea partidului și statului nostru de a acționa și în viitor pentru întărirea prieteniei româno-cehoslovace, pentru dezvoltarea și diversificarea raporturilor dintre cele două țări. Comitetul Politic Executiv a aprobat rezultatele vizitei oficiale de prietenie efectuate în Republica Populară Chineză de tovarășul Ilie Verdeț, prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, ale convorbirilor avute cu tovarășul Zhao Ziyang, premier al Consiliului de Stat al R.P. Chineze, privind dezvoltarea în continuare a colaborării româno-chineze și a conlucrării celor două țări prietene în viața internațională. În cadrul ședinței a fost exprimată hotărârea partidului și statului nostru de a acționa și în viitor pentru întărirea prieteniei româno-chineze, pentru adâncirea și intensificarea ansamblului raporturilor dintre cele două țări.

ION CODRU ■

S-a îndeplinit încă unul din obiectivele fundamentale ale acestui cincinal. De la 1 decembrie — odată cu creșterea retribuției oamenilor muncii din industria exploatarei și prelucrării lemnului, transportării (inclusiv transportul orașenes), gospodăria comunală, de locuințe și alte categorii de servicii neproductive, circulația mărfurilor, ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură fizică, învățământ, cultură și artă, instituții financiare, administrative, uniuni, asociații, unitățile industriale și de prestări de servicii ale cooperăției meșteșugărești, alte ramuri ale economiei, culte — 7,3 milioane de oameni, adică totalitatea personalului muncitor din unitățile socialiste de stat beneficiază de retribuții majorate. Este o mare izbândă — una dintre cele mai strălucite ale actualului cincinal. Vom vedea de ce.

Majorarea retribuției personalului muncitor cu circa 28 la sută este cea mai mare din întreaga istorie a construcției socialiste din țara noastră, depășind substanțial prevederile inițiale ale planului. La sfârșitul acestui cincinal, retribuiția medie lunară este cu 600 lei mai mare decât cea din 1975, asigurând oamenilor muncii venituri anuale suplimentare în sumă de 7.200 lei. Această sumă este numai ea de aproape 2 ori mai mare decât întreaga retribuiție anuală realizată de o persoană în anul 1950. Dacă adăugăm că în perioada 1976-1980 veniturile țărănilor cooperatori au crescut cu circa 29 la sută, că veniturile populației din fondurile sociale sint, acum, la sfârșitul cincinalului, cu 40 la sută mai ridicate decât în anul 1975, că s-au construit, din fondurile statului, 780 mii apartamente, și s-au asigurat peste 250 mii noi locuri în cămine pentru oamenii muncii nefamilisti — și 240 mii locuri în creșe, grădinițe, internate și cămine pentru studenți, obținem o imagine mai exactă, deși încă incompletă, a dimensiunilor creșterii nivelului nostru de trai în ultimii 5 ani ai deceniului '70-'80.

Majorarea retribuțiilor personalului muncitor — componentă esențială a programului național de creștere a nivelului de trai al întregului popor — s-a desfășurat, după cum ne amintim, în mod eşalonat, în două etape: prima, desfășurată în perioada 1 iulie 1977 — 1 iunie 1978 și încheiată cu trei luni mai devreme decât fusese prevăzut inițial, iar cea de-a doua, în perioada 1 august 1979 — 1 decembrie 1980. Impresionantă punctualitatea și consecvența exemplară cu care a fost îndeplinit acest program: nici o lună întârziere, dimpotrivă, trei câștigate în

O IZBÂNDĂ STRĂLUCITĂ A CINCINALULUI

prima etapă. Și această într-o perioadă în care țara a trebuit să treacă examenul dintre cele mai grele, să suporte șocul brutal a două cutremure de proporții — unul natural, cel din martie 1977, și altul economic având epicentrul în criza mondială. Ne amintim că seismul din primăvara anului 1977 ne-a provocat pagube imense, evaluate la peste 2 miliarde dolari. Urmările seismului au fost înălturate într-o perioadă relativ scurtă, dar repunerea în funcțiune a celor peste 760 unități economice avariate, refacerea locuințelor și clădirilor social-culturale afectate au cerut eforturi uriașe, investiții suplimentare, o activitate intensă din partea tuturor oamenilor muncii. Efectele crizei mondiale, ale crizei financiare, energetice și de materii prime a căror acțiune se prelungește și devine tot mai virulentă le resimțim, în schimb, în continuare. Căci, în condițiile în care o parte tot mai mare a produsului social depinde nemijlocit de comerțul exterior, efec-

tele crizei economice, îndeosebi ridicarea costurilor materiilor prime și a prețului petrolului, nu pot fi oprite la graniță. Ele au creat și crează greutatea economiei naționale. După cum constatăm însă acestea n-au anulat programele noastre de dezvoltare, cum s-au grăbit să prorocească unii și nici n-au amintit înapoierea programului de creștere a nivelului de trai. În toți acești ani, economia României n-a încetat un moment să se dezvolte și încă în ritmuri dintre cele mai susținute, demonstrând cu putere marile disponibilități și resurse ale societății noastre.

Optiunea strategică de a aloca o parte însemnată din venitul național pentru dezvoltare a fost pe deplin validată de practică. Produsul social a crescut anual cu peste 7%, venitul național cu 8%. Alocându-se pentru dezvoltare circa 943 miliarde lei țara a fost înzestrată cu 2.437 unități industriale și agricole, modern echipate, ceea ce asigură în fiecare județ capacități de producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei. În aceste unități noi, dar și în cele existente a căror capacități de producție au fost amplificate s-au creat peste 1.100.000 noi locuri de muncă.

Să crezi în 5 ani peste 1.100.000 noi locuri de muncă și să asiguri ocuparea completă a forței de muncă în condițiile în care chiar în țările puternic industrializate șomajul a ajuns să reprezinte 5,5% din totalul populației active, iar în alte țări mai mult de 8%; să crești, într-un cincinal, retribuiția cu 28%, punind stavilă pre-

țurilor care se ridică cu numai 8%, în condițiile în care pe plan mondial inflația și creșterile urcă vertiginos, în proporție de 10-30% și chiar mai mult, fără a fi însoțite de majorarea corespunzătoare a salariilor; să asiguri o creștere a veniturilor totale ale populației cu peste 118 miliarde lei, iată o izbândă, într-adevăr, formidabilă. Cite țări în lume se pot mindri cu asemenea rezultate?

Mai trebuie adăugat că majorarea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii a fost însoțită de o creștere substanțială a producției bunurilor de consum, a avut întotdeauna — chiar dacă în acest domeniu s-au manifestat și persistă încă deficiențe — acoperirea într-un fond de marfă dimensionat corespunzător, în majorarea volumului de servicii. Ceea ce a condus la o creștere la fel de spectaculoasă a consumului populației la unele produse alimentare și industriale de bază. După datele internaționale România se numără printre primele țări în ce privește calorile consumate de un locuitor având un consum de peste 3.000 calorii. Pentru a realiza aceste creșteri foarte mari, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost necesare eforturi deosebite. „A trebuit de fapt să reducem exporturile pe care le realizăm în trecut la o serie de produse, mai cu seamă agricole și alimentare... Am făcut aceasta ținând seama că era necesar ca în cincinalul pe care îl încheiem, să ajungem la un nivel de consum care să satisfacă în linii generale necesitățile fiziologice și să se asigure o dezvoltare sănătoasă a populației noastre”.

S-a acționat astfel, ar mai trebui poate adăugat, pentru că Partidul Comunist Român situează mai presus de orice omul, ridicarea neconținută a bunăstării sale materiale și spirituale.

VASILE BARAC ■

„Nu vom mai depinde de cota apelor, ci numai de cota muncii noastre“

Proaspăt absolvent al Facultății de horticultură, Victor Surdu optează, în 1971, pentru funcția de șef de fermă horticolă la cooperativa agricolă de producție din Grozești. Se născuse cu 23 ani în urmă, în vecinătatea Iașului, la „Doi Peri“, sub... un butuc de vie. Pe maică-sa o chema Afrodita... Firește, o simplă coincidență. Și totuși azi e hortiviticul-tor.

Părintii i-au oferit „șansa orașului“. Victor a simțit însă mai aproape de sufletul său răsuflarea pământului.

Ce l-a îndemnat să aleagă totuși, Grozești? Tentația, propria tinerețului, de a brava, de a se dovedi mai tare ca alți colegi, sau credința că, în înfruntarea cu vitregia naturii, se va căli și se va realiza profesional mai plenar decât oriunde altundeva? Și una și cealaltă. În mod cert, acel filon de aur al romantismului revoluționar al tinerețului la care se referă cu atita căldură și putere de convingere secretarul general al partidului.

— Victor Surdu, care a fost cel mai mare obstacol pe care l-ați întâmpinat când v-ați început munca de stagiar la Grozești?

— Neîncrederea pe care am citit-o în ochii oamenilor. Fără îndoială că mulți dintre ei, acriți de necazurile pricinuite an de an de revărsarea nemiloasă a apelor, își spuneau: „Ce-o mai fi căutând și puștul ăsta pe aici, să ne incurce și mai rău treburi și așa incurcate?“

Ei, dar „intrusul“ s-a dovedit foarte curind om de ispravă.

De unde pină atunci oamenii o țineau morțiș că „e un blestem la noi în Grozești, ca în legenda meșterului Manole: ce agonisim într-un an de trudă se duce în numai câteva zile, luat de ape. Așa stau lucrurile de când ne știm și n-o să reușești mătăluță să le schimbi...“.

Tenace, poate încăpăținat, Victor Surdu nu s-a aliniat la resemnarea oamenilor. Dimpotrivă, treptat, din aproape în aproape convingerile lui au devenit ale obștii. Flecarea vorbă era însoțită de fapte, de dovada vie a adevărului. Le-a cîștigat într-atit încrederea, încît după puțină vreme, l-au ales președinte al colectivei.

1972. Mandatul încredințat, răspunderea pentru traiul și progresul spre bunăstare a zeci de familii de grozeșteni îl apasă, dar acum se simte parcă și mai sigur pe puterea sa de muncă și de discernămint. Intrat în rândurile partidului, îi simte alături pe comunistii satului.

Sotia, Ștefania, pină mai ieri studentă la biologie, a primit catedră la liceul din comuna Rădăcăneni, la numai cîțiva kilometri depărtare.

Firește, are acum și mai multe temeuri să se lanseze curajos împotriva torente-

lor de tot felul. Iar oamenii îl urmează. Au prins încredere în vorba lui, în fapta lui. Așa s-a născut primele porțiuni de dig, care pe măsura trecerii anilor au format un inel protector în jurul Grozeștilor, așa a prins cheag dragostea colectivităților pentru grădărit și livezi, așa s-a statornicit convingerea că zootehnia este o ramură care poate și trebuie să aducă venituri, așa s-a ridicat pădurea miilor de stâlpi de beton care adăpostesc solarile și tot așa au prins rădăcini ideile cu privire la organizarea unor secții anexă ale cooperativei, care să asigure folosirea rentabilă, pe tot parcursul anului, a puterii de muncă a oamenilor și cite și mai cite.

1973 martie. O ploaie sîcitoare, cînd repezită, ca de vară, cînd „mocănească“ ca de noiembrie, cade fără conținere de parcă s-au rupt baierile cerului. De zile și nopți, grozeștenii nu au mai închis ochii, femei și bărbați, copii, flăcăi și virșnici pe toți i-a cuprins neliniștea în fața dezlănțurii orbe a naturii, a naturii mereu vitrege cu vetrele lor. Este drept, digul reprezintă o pavază în calea apelor, dar nu e încă ridicat decît pe jumătate, față de cit s-ar cuveni. Iar în aceste zile mohorite și reci, apele involburate ale bătrînilui Prut, blocate de un mal de pămînt rupt de pe la poalele unui deal, au crescut peste măsură de mari, au acoperit și Sălăgenii și Colțu Cornii, iar acum sînt gata să potopească Grozești. Cine ar putea pune capul pe pernă măcar o clipă?

În fruntea obștii, alături de primar, alături de activiștii veniți de la județana de partid — președintele colectivei, inginerul Victor Surdu. Ca o zvrîlă, prezent peste tot locul, unde-i mai greu. Cînd pe creasta digului, cu hîrlețul, în mină, îmbărbătînd oamenii, cînd la podet, față în față cu „ruptura“, înfruntînd șuvoiul și stîvuind sacii cu nisip aduși în grabă, din mină în mină, cînd pe o plută improvizată, vîslînd cu nădeje pentru a scoate din ogrăzi acareturi prinse de ape.

Nici nu mai știe în care zi a săptămîinii e. Își amintește doar că marți spre amiază s-a despărțit în grabă de Ștefania, lingă tarlăua cu griu, cînd a venit un om în fugă să-i zică că apele au rupt digul în vreo două locuri. Ce zi o fi azi nu are importanță. Important e că pagubele nu mai sînt ca altădată, iar apele au început să scadă, să se retragă spre matca lor.

A încercat să se așeze pe undeva. Își simțea picioarele mai grele ca bolovanii. Deodată, l-au podidit lacrimile. S-a rușinat și a încercat să se explice.

— Iaca, plîng, tocmai acum, cînd a trecut greu. Plîng pesemne de bucurie. Cînd

am simțit în inimă și în creier junghiul durerii și al spaimii, că veneau puhoalele urlînd, atunci nu era să plîng, că nu-s babă. Acum, cînd mă bucur, cînd am reușit să salvăm oamenii și copiii, pămînturile și recoltele, gospodăriile și vitele, acareturile și cite și mai cite, acum cînd am salvat încrederea sătenilor nelăsînd pradă apelor mal nimic, iaca, tocmai acum cînd mă bucur, plîng.

Au trecut anii. Prutul și Jijia și-au continuat curgerea lor milenară, cînd liniștite, cînd tumultuoase. În 1974, 1975 și 1976 și-au făcut, ca de obicei, toanele. Au purces mari, zorite să lasă peste maluri, dar zadarnic tot zbuciumul lor, nu și-au mai putut face mendrele.

Digurile măsoară acum peste 30 km, avînd o înălțime de 4—6 m și o bază variînd între 14 și 24 m. La acestea se adaugă un canal colector lung de peste 18 km și o rețea de canale pentru desecare măsurînd mai bine de 38 km, canale care, la nevoie, se pot folosi și pentru irigarea culturilor.

— Astea metereze împotriva stihiei apelor l — îi spunem, cu sinceră admirație, gazdei.

— Cel mai zdravăn meterez îl constituie încrederea oamenilor — ține să precizeze Victor Surdu.

La adăpostul acestui meterez, colectiva din Grozești „s-a sălătat“ mult față de cum era în urmă cu cîțiva ani: producții de porumb de peste 4500 kg boabe la hectar în medie pe întreaga suprafață nu prea s-au mai întîlnit pe aceste meleaguri, și nici 12000 kg struguri la ha. Grădina se întinde pe o suprafață ce depășește sute de hectare, iar solarile au cuprins și ele vreo 15 ha, sprijinindu-se pe mai bine de 11000 „picioare“ de beton; legumele, strugurii și fructele aduc anual milioane de lei.

Alături de fermele de producție agricolă au căpătat tot mai multă pondere secțiile anexă. Atelierul de țiplărie produce containere, lădițe, paleți și alte articole din lemn, dovedindu-și eficiența nu numai prin milioane de lei încasate, ci și prin faptul că la Grozești fenomenului migrației bărbaților spre industrie începe să-i la locul curentului întoarcerii unor meseriași pe locurile lor natale, la gospodăriile de obirșie.

Cît privește atelierul de țesătorie, boțezat „Pruteana“, după denumirea pinzei ce se naște pe malul Prutului din fuga suveicilor celor citorva zeci de războaie de țesut (preluate de la o unitate industrială ieșeană care-și innoia utilajele), acest atelier începe să aducă tot mai mult cu o mică dar viguroasă întreprindere textilă. Se produc în acest sat cîndva sărac sute de mii de metri de pinză și

de saci, care atrînză greu în balanța economică a colectivei.

1980. Nu de mult promoția 1970 a Facultății de horticultură din Iași a sărbătorit împlinirea primului deceniu de la absolvire. Printre cei prezenți și Victor Surdu. Vesel, ca de obicei, surizător, cu privirea senină, ca o carte deschisă a sufletului.

S-a înscris la cuvînt. Îl bătea gîndul să înfățișeze foștilor profesori și colegi citeva crîmpeie din activitatea sa. Să le vorbească despre emoția ce-i cuprinde sufletul ori de cite ori privește de sus, de pe dealul Bohotinului, către întinsa luncă a Jijiei, acolo unde sînt și pămînturile colectivei din Grozești. Locul bălților, sărăturilor, păpuriiului și scaieților a fost luat de tarlale bine încheiate, de covorul verde galben al grădinilor și lanurilor, brăzdate de rețeaua canalelor de irigații și desecare. Grozeștenii și-au ridicat gospodării încăpătoare, trainice, zeci și zeci de case noi, înconjurate de curți boltite cu viță de vie. În mijlocul comunei — o mică sală polivalentă. Nu departe, grădinița de copii cu program prelungit.

În toate cite s-au rostuit în ultimul deceniu se află încorporată și o picătură din truda lui, din căutările lui.

Cînd a venit la Grozești era inginer stagiar. Acum, iată-l doctorand în protecția plantelor. Șotia, Ștefania, este azi directoarea Liceului agroindustrial din Rădăcăneni și „livrează“ anual agriculturii, promoții de tineri pregătiți așa cum se cuvine.

Cînd și-a auzit strigat numele, a urcat la tribună.

— Avem capacitate — a' spus — să învingem greutățile pe care le ridică o agricultură făcută pe un teren încă amenințat de inundații. Important este că, oricîte asalturi ale apelor ne vor mai încerca, toate ne vor găsi pregătiți, așa încît să asigurăm producții mai mari decît pină acum. Am organizat o fermă care se ocupă și de îmbunătățirile funciare și de irigații. Forța de muncă eliberată prin mecanizarea și chimizarea tehnologiei culturilor de porumb, floarea-soarelui și soia, am instruit-o în mod responsabil și lucrează în sectoarele horticol și viticol. Cînd am venit la Grozești, cu zece ani în urmă, m-am izbit de multe greutăți. Am avut poate și un moment de cumpănă. Dar nu am plecat. Nu am plecat, pentru că pămîntul era bun, foarte bun. Pămînt întins, de luncă. Comunist fiind, nu am plecat, pentru că de la partid am învățat să nu dau înapoi în fața greutăților, să am încredere în forța colectivului, în energia și în vrerea de mai bine a noastră, a tuturor. Și nu-mi pare rău că n-am plecat.

Recent inginerul Victor Surdu a fost promovat în funcția de director la Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară a județului Iași.

TEODOR MARIAN

LA BALINȚ ȘI BANLOC, IARNA POATE SĂ VINĂ

Clipa cînd toamna s-a vestit cu prima adiere de vînt mai tăioasă, învîrtînd frunzișurile de-a lungul drumurilor, a trecut aici, în tînutul Timișului, demult. Au trecut și orele, ca un avertisment, mai de pe la începutul acestei luni, cînd iarna și-a desprins chipul din perdelele primelor ninsori ca de după cortine immaculate pe care le-a sfîșiat în bătaia viscolului. De cităva vreme, zilele se înalță încă pină spre cumpelele albastre ale cerului, dar în nesfîrșirea lor albă se prevestesc umbre și înghețuri care-i zoresc în munca lor pe agronomii-fărani și pe agronomii-ingineri. Le spunem astfel fiindcă din cei două mii de oameni care locuiesc în comunele din perimetrul Consiliului unic agroindustrial Balint, în agricultură lucrează aproximativ o mie, ceilalți muncînd în industrie Lugoșului. Faptul adevărește o neîndoielnică specializare a celor ce și-au păstrat, ca profesie unică, muncile cîmpului. Însă, e lesne de înțeles, graba cu care trebuie strîns rodul întreg și fără pierderi, atit cit această toamnă l-a prilejuit, a adus celor trei comune cu paisprezece sate de pe întinsul consiliului înfățișarea unui stup în clipa cea dulce a culesului mierii, încît numărul celor o mie de oameni din agricultură a ajuns să fie, în săptămînilor din urmă, de două, de trei și chiar de patru ori mai mare. „Chiar ieri, ne spune inginerul Iacob Damian, directorul S.M.A.-ului Balint, formația de mecanizatori din care fac parte Ion Novac, Marin Costanda, Serafim Daminescu, a încheiat transportul la baza de recepție a ultimelor cantități de pe cele 4000 de hectare cultivate cu porumb“. La rîndul său, Gheorghe Sirbescu, inginer șef al consiliului, adaugă că alături de cei 170 de mecanizatori care au lucrat pe combine, în lanurile de porumb au intrat sute de săteni pentru a recolta manual. La C.A.P. Tipari, 67 de hectare au fost recoltate manual și 172 mecanic. La C.A.P. Bara, 105 și respectiv 397. La C.A.P. Bodo, 50, și 98. În sfîrșit, la Balint, președintele C.A.P.-ului, Ion Olaru, ne spune că în această toamnă el a întocmit o listă cu cooperatorii, iar Vasile Laichici, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid,

un tabel cu toți funcționarii care urmau să participe la recoltatul manual al porumbului. Echipele alcătuite astfel și cuprinzînd toate forțele apte de muncă din comună le-au fost repartizate suprafețe pe care recoltatul porumbului a înaintat spornic, și unde Eleonora Munteanu, de exemplu, sau Maria Vodă, ori Ion Bublea, membri cooperatori, nu au avut deloc a se plînge de îndeminarea și corectitudinea cu care au muncit Ion Corca, contabil șef al cooperativei de consum, profesorul Ion Petrescu ori tehnicianul Ion Ionescu, cel ce a abandonat preț de mai multe zile registrul agricol de care, printre funcționarii primăriei, e răspunzător, pentru a face agricultură direct și fără nici un ocolis. Tot astfel, în satul Bodo, unde există una dintre cele mai întinse grădini de pe raza consiliului, președinta C.A.P.-ului, Varga Clara, a muncit alături de vreo treizeci de cooperatoare dintre ale căror nume amintim pe ale Paraschivei Vergo și Elisabeta Support, muncitoare destoinice, care din primăvară și pină în inima toamnei au făcut din cele 80 de hectare rezervate legumiculturii un darnic izvor de belșug. În comuna Coștei, profesorii Ion Kerekeș și Ana Rîmneanțu au ajutat cu 140 de elevi la strînsul cartofilor, iar la cele două ferme pomicole ale I.A.S.-ului Honorici, 80 de elevi din Bara, conduși de profesora Ana Frantescu, și alți 50 de elevi din satul Bodo, aflați sub supravegherea profesoarei Eleonora Capotescu, au strîns demult merele care fac faima, pină departe în lume, a acestei unități agricole timișene.

Dacă vom adăuga că laolaltă cu strîngerea și depozitarea bogatei recolte pregătirile pentru noul an agricol n-au fost nici ele lăsate uitării, că orzul a fost semănat la timp, în perioada optimă, pe mai mult de o mie de hectare, la fel și griul pe alte 4000 de hectare și că arăturile de toamnă se apropie și ele de sfîrșit, dacă nu vom uita să arătăm nici că pentru cele 4000 de taurine și 9000 de oi, cit reprezintă zestrea zootehnică a unităților Consiliului agroindustrial Balint, au fost insilozate deja furaje în cantitățile trebuitoare pină în primăvară, atunci vom

înțelege de ce nu e deloc exagerat să spunem că nici unul dintre cele 10000 de hectare ale acestui consiliu agroindustrial n-a rămas în această toamnă neatins de miinile truditore și de veghea plină de grijă a celor ce țin să aducă aceste pămînturi la limite, pină de curînd nebănuite, ale puterii lor de rodire. În afară de Iacob Damian și Gheorghe Sirbescu, tot de aceeași vîrstă, în jur de 30 de ani, sînt și Damaschin Cărăbaș, Simion Imbroane, Constantin Marian, Gheorghe Berceanu, ca ingineri, medici veterinari, economiști — avem a înțelege mai ușor de ce, în cîlnurile văilor și pe pantele dealurilor care se întind pe cele 10000 de hectare, hărnicia se află la ea acasă, că ea stă în firea oamenilor locului tot astfel cum griul, frumos răsărit, se lasă acum îmbrățișat de seva pămîntului. La Balint, iarna poate să vină...

Cînd ca iarna, cînd ca primăvara, toamna de acum rămîne un anotimp al campaniei, ultima mare bătălie din „războiul agricol“ '80 și în aprilie, mai și iunie, aci, la Banloc, unde umblăm cu treburi reportericești, au căzut peste pămînturi 350 litri de ploaie pe metru pătrat, ceea ce înseamnă un munte de apă, curs în străfunduri, suit în noroi, ori cărat la vale de riurile și canalele ce taie cîmpia de vest. Ca și ceilalți oameni din localitate, directorul S.M.A. Banloc, Ioan Braicu, era tare abătut în simbăta din urmă, desi porumbul își încheiase conturile la acest CUASC, adică recoltarea, transportul și livrarea (2640 ha ajunse la maturitate din 3230 rămase în cultură și din cele 6070 însămintate); Ah, ploile, iubitele poezilor, ah, secetele!, desi semănatul griului se sfîrșise încă se prelungeau lucrările la sfecla-de-zahăr și la ogoare.

De citeva zile, se muncea... noaptea, de la ora 23 pină la ora 9, cînd sub lună plină pămîntul este înghețat și mașinile K.F. 6 pot extrage dulcile rădăcini. La C.A.P. Toager, din același consiliu unic, îi află spre final de trudă nocturnă pe Ioan Ursache, Petru Suscă, Ion Ardelean, Vasile Lucaci (zis Garincha), Ioan Cardis care la întîlnirea cu lumina cam suduiau graba soarelui de a topi crusta pămîntului și de a-i alunga pe tractoriști spre alte drumuri. Din cele aproape 10 ha, au recoltat sfecla de pe 3 ha, au umplut 10 remorci cu 60 tone și de-ar ține măcar nopțile cu ei, pină miercuri 26 noiembrie, pe întreg

consiliul se încheie recoltarea celor 539 ha cultivate cu sfecla-de-zahăr.

Îl întreb pe cel mai tînăr dintre bărbații nerași, nedormiți, Ioan Cordis, cum își alungă somnul din cabină; zice omul de 23 de ani: „cînd muncеști n-ai timp de somn... mai fluiet, mai cînt, aprînd o țigară, strig spre ortaci, hei Petre, nu ambala motoru' că trezești tot satu'... nu-l frumos?!“

Ogorul de toamnă este o arătură adîncă de 28—32 cm, îmi explică un tractorist, Dumitru Bălugă; pămîntul sfîrtecat de plug stă toată iarna cu brazda întoarsă pentru ca să înghită și să crape, iar humusul să se încarce de bogății; nea Dumitru are miinile menghină, mari și late ca o sapă; pe tractor nu este frig, doar că solul de Banloc este unul dintre cele mai grele — lăcoviște asfaltoidă — ce ține apa deasupra ca un baraj orizontal, iar pinza dinăuntru este atit de sus încît uneori și la 2—3 degete de la suprafață șade o mare ascunsă. Se și spune că, paradoxal, prin aceste locuri se obțin producții bune doar în anii secetosci, cînd ploaie e, dar ea nu cade ci năvălește de jos în sus! Chiar și așa omul înfruntă și învinge prioritățile naturii; din cele 9227 ha planificate a fi arate cit mai profund, mecanizatorii din Banloc au trecut de jumătate, mai precis 5065 ha, lucrarea putînd să continue încă întîmpinînd zăpada cu cîmpia mirosînd a sudoare și cu oameni — a pămînt reavăn.

La I.A.S. prioritățile clipei se numeau tot ogoare, asternut al roadelor viitoare (70 ha zilnic dintr-un total de 1473 curînd gata), dar și transportul resturilor vegetale spre grajdurile cu vaci și vite, cu oi și cu miei. Fertilizarea cu gunoi de grajd (8 ha/zi), transportul a 30 tone orez spre magazinele timișorene; orezul la Banloc cultivat de aproape două veacuri aduce mari cîștiguri atit materiale cit și morale, de aici pornind și sore alte ovezări, înțelesebi cele din sudul țării, soiuri de înaltă productivitate (Auriu de Banat, Timiș și Bega), autori fiind ing. Valentin Cărăușu, șef de lucrări la Institutul agronomic Timișoara, și ing. Gheorghe Urdea, directorul I.A.S.-ului — cuplu de creatori cu isprăvi ce merită a fi istorisite într-un alt context.

...Acesta a fost deunăzi chipul muncii, în înostază reportericească al unei zile de campanie agricolă din lună toamnă „fierbinte“ a județului Timis.

D. CONSTANTINESCU
TEODOR BULZA

OAMENI LA ÎNĂLȚIME, la propriu și la figurat

E o dimineață bîntuită de ceturi, drept pentru care virful macaralei de 1000 tone metri, primul utilaj românesc de acest gen, se distinge cu greu, pierdut fiind în înalțuri. Dacă macaraua se află în curtea Întreprinderii „Energoreparații”, care a produs-o, virful ei se află la 98 de metri înălțime. Asta pentru că brațul e ridicat, purtînd parcă un dialog cu cele mai înalte etaje ale blocurilor de pe bulevardul Ion Sulea, conversație la care noi, pămîntenii, n-avem acces, ea purtîndu-se sus, pe teritoriul păsărilor și al norilor. Altfel, socotind de la nivelul mării, macaraua n-are decît 67 de metri și, în altă ordine de idei, 393 de tone, pe care le sprijină pe 3 picioare. Care, ca să continuăm prezentarea acestei premiere tehnice naționale, pot glisa pe o cale ferată special amenajată. E capabilă să ridice, în cîrîgul mare, o sarcină de pînă la 50 de tone cu o rază de 20 de metri, de unde și numele ei, macaraua de 1000 tone metri, rezultat din înmulțirea sarcinii cu raza de acțiune. Ar mai fi de adăugat că numără 21 de subansamble mari și 8 tronsoane, după fixarea primului tronson colosul putînd să se automonteze.

Total a fost făcut cum ziceam, la „Energoreparații”, într-o întreprindere care a reușit, pînă la macara, să pună la dispoziția sistemului energetic piese de schimb, palete, rotoare și așa mai departe, jucînd rol de mecanic șef. Rol important dar, vorba directorului general Gheorghe Săftoiu, fără cine știe ce perspective și, mai ales, sub posibilitățile unui colectiv de elită, care simțea că poate mai mult. Închegarea macaralei, instalație de mare complexitate a fost privită de oamenii uniți ca misiune și, în același timp, ca onoare, ea declanșînd inteligențe și energii nebănuite. Într-o tehnologie și toate dispozitivele au fost proiectate aici, sub conducerea inginerului Ion Cîtu, după care, gata fiind proiectul, Secția de prelucrări mecanice a trecut, cu rîvnă, la confecționarea părților componente și, firește, la montaj. N-a fost simplu, ne asigură

inginerul Ștefan Stănescu, director de uzină, dar nici nu ne-am așteptat să fie simplu, toate începuturile de drum fiind, nu-i așa, complicate. La tronsoane, de pildă, devierea acceptată a fost, față de firul de plumb, de numai 1,5 milimetri, am așternut niște plăci metalice și, pînă la urmă, totul a ieșit ca la carte. Deși, la bază, montatorii de rotoare și palete, adevărate bagatele pe lingă colosul de sute de tone, tinerii din secția inginerului Alexandru Neacșu, ei însuși la 36 de ani, au deprins noua meserie din mers și, cu o abnegație vecină cu eroismul, au încheiat lucrarea la timp, Constantin Rotaru, Gheorghe Ștefan, Nicolae Profir, Marin Dima și ceilalți, respînd ușurați abia după ce, zilele trecute, macaraua a fost omologată.

Cînd ceata se mai ridică, ne încumetăm la urcuș. Însoțiți de maistrul Constantin Rotaru, suim 75 de trepte și, după ce înconjurăm un briu metalic numit platformă de deservire, pătrundem în cabina de comandă. Aici, la 22 de metri înălțime, Iulian Croitoru se simte, ne mărturisește, mai bine decît pe pămînt, avînd o vechime de 15 ani în profesie, dobîndită la Porțile de Fier, la Doicești, la Oradea și în alte locuri, pe unde a fost nevoie de acest oltean îndesat, născut la Mîșchi, Dolj. Zice că, de sus, viața se vede așa cum e, adică frumoasă. Apoi, ca să-și ridice probabil de sfiala noastră, ne propune să rotească un pic cabina, aceasta putînd să se învîrtească complet în jurul axei.

Jos, la poalele colosului, intrăm în posesia ultimelor amănunte. Macaraua va lua, cit de curînd, drumul hidrocentralei de la Porțile de Fier II, ea urmînd să fie transportată pe calea ferată. Va fi, în acest scop, demontată, operație pe care o vor executa, timp de 30 de zile, 10 oameni. Pentru transport, cu asta am spus totul despre macaraua de 1000 tone metri, realizare tehnică originală și de amploare, va fi nevoie de 50 de vagoane.

OVIDIU IOANIȚOIA

De ani de zile se petrece în învățămîntul românesc un fenomen ale cărui consecințe nefaste pentru cultura noastră sînt absolut sigure: declinul filologiei clasice. Practic, în școala românească nu se mai învață limba latină!

Oricît ar părea de ciudat, funcționează în învățămîntul nostru factori de decizie care ignoră sau nesocotesc rolul filologiei clasice, importanța acesteia în cadrul unei culturi moderne. Cu ani în urmă, acești factori au decis reducerea drastică a numărului de ore de limba latină din licee și din facultăți, reducerea numărului de studenți ai secției de filologie clasică de la Universitate. Rezultatul, care se va vedea curînd dacă nu se vor lua măcar în ceasul al 12-lea măsurile ce se impun, și ne aflăm într-adevăr în ceasul acela, rezultatul va fi că peste 10-15 ani ne vom pomeni că nu mai avem specialiști în limbile clasice, în greacă și latină.

Refuz să-i răspund celui care se va întreba: și ce așa mare pagubă ar fi să nu mai avem specialiști într-o limbă care nu se mai vorbește, cum e greaca ori latina? Refuz, de asemenea, să cred că o persoană care a absolvit cumsecade liceul ori facultatea are nevoie de argumente explicite spre a accepta utilitatea și importanța filologiei clasice! Bănuind însă că nu e vorba de ignoranță, care e mama tuturor relelor, ci de o prelungită scăpare din vedere a unor lucruri bine cunoscute, le voi aminti totuși și numai cîteva: — cunoașterea limbilor clasice asigură accesul direct la cultura antică greco-romană care stă la baza culturii europene moderne. Două mii de ani și mai bine de cultură europeană, inclusiv românească, s-au desfășurat în aceste limbi, pînă spre secolul 18-19. Mari monumente ale culturii europene, inclusiv românești, au fost scrise în cele două limbi. De-a lungul istoriei universale s-au dezvoltat mai multe tipuri, modele de civilizație. A răzbătut pînă în zilele noastre, impunîndu-se practic întregii omeniri, modelul european de civilizație și cultură, model ce decurge direct, continuînd-o, din clasicitatea greco-romană, a cărei cunoaștere e departe de a fi epuizată și de vine, pentru fiecare generație, condiție indispensabilă integrării autentice în cultura și civilizația modernă.

— studiul limbilor clasice, al antichității greco-latine, nici pe departe nu contrazice spiritul științist al secolului nostru, așa cum cred unii, cu vorbe de felul: ce mai interesează Platon sau Florin astăzi, cînd oamenii ai ajung pe Lună? Mai întîi, acest spirit științist este descoperirea a înșelii antichității greco-latine. Cit privește lipsa vreunei legături între cultura antică și

performanțele științifice și tehnice ale școlii noastre, acesta este un subiect asupra căruia cei mai indicați să se pronunțe sînt tocmai autorii acestor performanțe. Or, aceștia, marii fizicieni ai lumii, de pildă, aproape fără excepție au făcut serioase studii clasice și adeseori s-au pronunțat asupra înrîuririi binefăcătoare, decisive, pe care familiaritatea cu textele autorilor antici a avut-o asupra dezvoltării propriilor lor gândiri cercetătoare. Dintr-un studiu efectuat asupra pregătirii școlare a laureaților Nobel rezultă că mai bine de trei sferturi dintre premiații pentru știință (fizică, biologie, chimie,

fie, de unde la noi a fost de multă vreme scoasă.

Mă opresc aici cu motivele de ordin general spre a mai putea adăuga unele strict românești:

— e de neconceput cercetarea istoriei noastre fără sprijinul cunoșcătorilor de limbi clasice, limbi în care se află scrise majoritatea documentelor de istorie românească veche și medie, adică tocmai din perioadele de istorie în care adevărul s-a încercat să fie falsificat de o serie întreagă de așa-ziși istorici prin răstălmăcirea acestor documente. Avem nevoie de specialiști bine formați, cu prestigiu și au-

bucurăm că măcar limba latină ne e accesibilă și să nu progetăm a ne împărtași din virtuțile limbii ce o vorbeau Caesar și Traian. (Nota bene, chiar și puținul care se mai poate afla despre limba traco-getă ne e accesibil numai prin intermediul grec sau latin.)

Studiul limbii latine, al limbii noastre strămoșești, este o datorie firească și deasupra oricărei discuții, în acest sens stînd dovadă și învățămîntul liceal și universitar din țările surori, din Italia ori Portugalia, Spania ori Franța, care afectează limbii latine un spațiu sensibil mai mare ca noi. Date fiind condițiile politico-istorice, luierurile ar trebui să stea mai degrabă invers.

Să mai ținem seamă că la o tradiție și o școală de filologie clasică se ajunge greu, prin strădania acumulată a citorva generații. Ceea ce riscăm azi să pierdem în cîteva ani de neglijență prelungită miine nu vom putea recupera nici în cîteva zeci de ani.

Cele de mai sus nu sînt o pledoarie pro domo mea. Nu sînt clasicist. Din păcate. Adică spre regretul meu nu cunosc limbile clasice decît puțin latină, cit m-am învrednicit de unul singur mai mult. Ca absolvent al Facultății de limba și literatura română, încercînd de 20 de ani să devin specialist în domeniul pentru care sînt diplomat de stat, mă simt handicapat de puținele mele cunoștințe de limba latină. Situația este aceeași pentru toți colegii de generație și este acesta unul din motivele pentru care e sigur că nu va reuși nici unul dintre noi să-și întrecă maestrul, profesorul nostru Rosetti sau Graur, Iordan ori Cioculescu, Vianu ori Călinescu, care la vremea lor, ca absolvenți de liceu, intrau în lumea literelor, a cărților, cu una din cele mai fermecate chei în mînă. Noi n-am avut-o. Și n-o au nici absolvenții de azi ai liceului românesc.

Încît, strict filologic, la urma urmelor, o schimbare a atitudinii „oficiale”, a ministerului și a inspectoratelor școlare, a directorilor de școală, față de filologia clasică, față de limba latină este imperios necesară nu de dragul filologiei clasice în sine, ci pentru a ne asigura astfel de viitorul filologiei românești, de viitorul cercetării, cunoașterii și creșterii limbii române, cauză precum care puține sînt la fel de scumpe și de importante.

Cît am și cit nu dreptate cu cele de mai sus s-o spună și alții dintre cititorii acestei reviste, dintre cei care pun la suflet problemele învățămîntului românesc, ale culturii noastre naționale.

ION COJA

Quo vadis, filologie clasică?

medicină etc.) au fost buni cunoscători ai limbii latine, cîteva și ai elinei. Mult mai puțini sînt cunoscători ai latinei printre scriitorii noștri. Aceasta dovedește cit de greșit, de dăunător e să crezi — ceea ce rezultă din structura actuală a programelor noastre școlare — că studiul limbilor clasice, al textelor antice ar fi interesant numai din perspectivă filologică. Filologia asigură și controlează lectura corectă a textelor, dar aceste texte ale unui Platon sau Aristotel, Augustin sau Kepler ori Newton, texte scrise în greacă sau latină, sînt utile în primul rînd omului de știință, autenticului om de știință.

— puține exerciții s-au dovedit pînă astăzi a fi atît de utile pentru dezvoltarea și disciplinarea gândirii precum exercițiul gramaticii latine. Tocmai din aceste motive și latina și greaca și-au dobîndit numele și renumele de limbi clasice, adică indispensabile școlii, clasei de elevi, învățămîntului.

Mai sînt și alte motive ale interesului general uman pentru studiul limbilor clasice, interes care face ca în Uniunea Sovietică, de pildă, ori în Bulgaria sau Ungaria, ca să nu mergem prea departe, limba latină să se studieze și în facultățile de medicină, farmacie, drept, biologie, filozo-

toritate științifică internațională, care să tîlmăcească corect ceea ce alții au îndrăznit să răstălmăcească și încă mai îndrăznesc, precum s-a văzut și la recentul congres mondial de istorie. Păstrarea întregă a capacității noastre de a ne apăra o seamă de interese naționale foarte importante este legată de existența în cultura noastră a unei puternice școli de filologie clasică. Descoperirea și cercetarea tuturor documentelor de istorie românească reclamă un efort filologic deosebit de mare pentru slavisti, orientaliști, romaniști, dar mai ales pentru clasicisti, majoritatea acestor documente fiind scrise în limbile greacă și latină.

— în situația în care în ultimii 150 de ani s-a produs un intens proces de „reromanizare” a limbii române printr-un imprumut masiv de cuvinte latinești și romanice, și cînd limba-ful internațional, din ce în ce mai penetrant în toate limbile, inclusiv în română, este în primul rînd de origine latină și greacă, a avea cunoștințe din aceste limbi devine una din condițiile folosirii corecte a limbii române actuale.

— avem datorită să cunoaștem cit mai multe despre strămoșii noștri. Și dacă ne pare atît de rău că nu știm mai nimic despre cum vorbeau dacii și geții lui Decăbal și Burebista, să ne

„Ideea de producție netă trebuie să pătrundă și în învățămînt”

— **Tovarășe profesor, sinteți azi șeful unei catedre universitare de matematică în București. Ca să ajungeți aici, de unde ați pornit?**

— Din alt loc și din alt timp. M-am născut la 19 mai 1939, în comuna Stoeniștii, pe atunci județul Romanai, azi județul Olt, într-o familie de învățători. Tata a fost și a rămas cam artist, cam poet. Evident, mă refer la firea, la temperamentul lui. Cînd eram copil, nu-și ascundea mindria de a ști pe de rost o mare parte din versurile lui Eminescu. Am înțeles și am iubit de timpuriu această mindrie la acest om care s-a născut și a crescut într-un bordei. Mama a fost o fire de luptătoare. Învățătoare și ea, a ținut un jurnal, pe parcursul a 60 de ani. De cînd era elevă. Sint aceste însemnări de o forță incredibilă a analizei lucrurilor pe care le-a cunoscut.

— **Cînd ați știut că nu vă veți mai despărți de matematică?**

— Pe la 14 ani, cred. Oricum, pe atunci pierdeam deja nopți pentru matematică.

— **Care au fost primele dumneavoastră modele?**

— Elev la liceul C.F.R. „Aurel Vlaicu” din Capitală, participam la olimpiade de matematică. Prin aceste concursuri și prin GAZETA MATEMATICĂ am cunoscut doi străluciți elevi mai mari, a căror forță de rezolvitori de probleme mă impresiona. Erau Marius Iosifescu și Ion Cuculescu, viitorii matematicieni cunoscuți. Dar, fiindcă a venit vorba de GAZETA MATEMATICĂ, fie-mi îngăduit să spun că aceasta a avut — și trebuie s-o ajutăm să aibă în continuare — un deosebit rol instructiv-formativ pentru elevi. Cînd eram în liceu, copiii o așteptau ca pe o scrisoare.

— **Ați fost „olimpic”. Premiile conțin și riscurile truției?**

— Mie nu mi-au adus niciodată ceea ce s-ar putea numi gustul consacării. Dealtfel, nici pînă azi n-am ajuns la acest gust. Mă simțeam angajat într-o superbă competiție cu prietenii mei, într-o întrecere cu mine însumi. Încă de atunci, am învățat mult și de rușinea de a nu obliga pe vreun prieten să constate că m-a supraapreciat.

— **La 20 de ani, pasiunea pentru matematică, transformată în profesie, își asigură stăpînirea definitivă asupra dumneavoastră. La acea vîrstă erați deja licențiat, după 5 ani de studenție. A existat vreun model în această perioadă?**

— După cursurile de analiză matematică, am întîlnit fascinația profesorului Dan Barbilian — poetul Ion Barbu, acest om mare al secolului al XX-lea românesc. Spirit de uriașă sinteză — sinteza farmecului și forței matematicii cu farmecul și forța poeziei. Acest om care a avut destinul ciudat de a-și fi fost mult mai adînc și mai cu dragoste înțeleasă și căutată personalitatea de poet decît cea de matematician. Opera lui matematică ne este încă necunoscută și, paradoxal, continuată mai degrabă pe alte meleaguri. De pildă, cu cîțiva ani în urmă, într-un articol fundamental de algebră, publicat într-o revistă americană de mare prestigiu și circulație, I. Kaplansky vorbea despre ceea ce numea „o minunată teoremă a lui Barbilian” în teoria lui Galois. O spun cu toată răspunderea: scriitorii români au fost — și în timpul vieții și în posteritate — mai generosi cu Ion Barbu decît au fost matematicienii români cu Dan Barbilian. Una din tezele de doctorat ar putea sau dacă vreți, s-ar cuveni să investigateze științific contribuțiile matematice ale acestui mare savant.

— **Ați lucrat 8 ani în institutul de matematică al Academiei. Ce a însemnat acea experiență în formarea dumneavoastră?**

— Acolo am simțit cît de tonică poate fi munca sistematică. Apoi, forța unui colectiv de cercetare. Lucram 18 ore pe zi fără să oboseam. Nu e de mirare. Nu munca îl obosește pe om, ci munca prost organizată. Realizarea principală a colectivului în care am lucrat la institut a fost că, pe linia deschisă de marii noștri profesori D. Pompeiu și Simion Stoilov, am contribuit — eu personal în măsură modestă — la permanentizarea și dezvoltarea școlii românești de analiză complexă. În 1971, reveneam la institutul politehnic.

— **Au fost două trădări?**

— Nu de asta e vorba. Astăzi am avantajul că sint printre pușinii matematicieni de la noi care cunosc din interior problemele specifice afit ale învățămîntului cît și ale cercetării matematice. Întemeiat pe această experiență, eu nu cred că se poate vorbi de meseria de cercetător, așa cum nu se poate vorbi de meseria de poet. După mine, cercetarea este, sau presupune, mai degrabă o stare. Proprie tineretii. Îmi imaginez pușini senatori de drept în institute de cercetare.

— **Trecut prin experiența cercetării**

ce vi s-a părut susceptibil de îmbunătățiri la Institutul politehnic, atunci cînd ați revenit și ce ați dori chiar azi să fie altfel?

— La politehnică nu vreau să cred că am răsturnat lumea. Sigur, m-a șocat faptul că importante achiziții ale științei nu-și găsiseră loc în programele de curs și seminar. Un defect care dăinuie în institutele tehnice, este o păgubitoare disociere de spiritul universitar. Ceea ce este socotit azi spirit politehnic se traduce adesea prin diluarea teoriei în scheme rutiniere simpliste. Nu rareori, de un simplism care desfigurează și face inoperante adevăruri deja asimilate de știință. Există în politehnică multe cursuri descriptive în care teoria este un preambul expediat mult prea ușor. După un fel de maximă secretă a unora: „ce nu știu e teorie”. Ideea de producție netă poate și trebuie să pătrundă și în învățămînt. Asta cred că e soluția. Și în acest domeniu se pot elabora indicatori de calitate și eficiență. Mai ales de eficiență. Diploma de doctor nu înseamnă decît un bilet de intrare în lumea celor care acceptă truda de a confirma zilnic competența lor. Cîți posesori de titluri științifice ori de înalte titluri universitare dau societății mai mult decît primesc? Este o întrebare de care nu mă cruț nici pe mine. În ce privește învățămîntul matematic, pe întreaga verticală a

— Nu. E necesară revenirea periodică la catedră, tocmai pentru a utiliza mai bine cîștigul de experiență didactică și general-umană. După cum este util ca profesorul devenit inspector să aibă ore la clasă și este normal să ofere un exemplu personal în participare, nu doar ca observator și culegător de informații, la activitățile de perfecționare, de pildă.

— **În brigăzile de îndrumare și control ale ministerului intră și autori de manuale?**

— Din aceste brigăzi fac parte, oricum, factori de decizie și inspectori din minister, iar uneori și cadre universitare. Nu există un sistem de alcătuire a unor brigăzi care să facă îndrumare la obiect. Deocamdată, precumpănește elementul de control și cunoaștere generală a locului vizitat. Rareori s-a apelat la autori de manuale. Bineînțeles, am în vedere mereu matematica.

— **Credeți că manualele și culegerile de probleme pentru liceu trebuie scrise numai de profesorii de liceu?**

— Mai întîi, despre manuale. Pentru clasele a XI-a și a XII-lea, este esențială participarea unui cadru didactic universitar în colectivul de autori. La clasele anterioare, universitarii cred că e bine să fie doar coordonatori. Și acum, despre culegeri. Mult timp, la noi, ele au fost colecții nesistematizate de probleme, o sursă mănoasă de bani și de falsă autoritate a unor culegători de

Octavian Nicolae Stănășilă. La 20 de ani, licențiat, iar la 28, doctor în matematică. La 37 de ani profesor universitar; la 41, șef de catedră. Lucrări științifice publicate: 40. Comunicate: 45. Trei monografii în colaborare. Două manuale: unul de analiză matematică pentru anul I al facultăților cu profil electric, altul — în colaborare — pentru clasa a XI-a. Lucrarea Metode algebrice în teoria spațiilor complexe — în colaborare cu C. Bănică — este menționată la mai multe poziții de enciclopedia sovietică. Cuprins în celebrul „catalog” al personalităților marcante Who's who? Vicepreședinte al comisiei de matematică a M.E.I. Șeful unei catedre de matematică la Institutul politehnic București.

școlii, el suferă de o lacună primară. Lipsa motivației. Și prezentarea conceptelor ca niște precepte, în logica lui magister dixit. Așa se ajunge ca tînarul să învețe doar pentru examen, nu pentru viitoarea meserie.

— **Sinteți vicepreședinte al comisiei de matematică a Ministerului Educației și Învățămîntului, calitate în care ați contribuit la elaborarea noilor manuale, primite cu oarecare răceală dacă nu cu o surdă ostilitate de unii învățători și profesori. Aceste noi manuale elimină lacuna de care vorbeați?**

— Actuala reformă a învățămîntului matematic trebuia făcută cu cîțiva ani mai devreme. Noile manuale sînt mai bune, servesc mai bine ideea eficienței și constituie instrumente superioare de lucru în dialogul profesor-elev. Ele trebuie îmbunătățite în continuare, accentuînd gradul de accesibilitate, dar fără a le diminua competitivitatea. Este foarte bine că au încorporate culegeri de probleme. În ceea ce privește răspunsul la întrebare, lacuna de care vorbeam nu poate fi înlăturată doar de manual. Intră în joc, în mare măsură, calitatea omului de la catedră.

— **Cam cine sînt tinerii care se fac profesori de matematică?**

— Profesorii de liceu sînt recrutați dintre cei cu vocație, dar mai puțin dintre cei neliniștiți de matematică activă. Desigur, cu excepțiile de rigoare. De aceea, consider că este necesară o vastă activitate de perfecționare și autopercționare a profesorilor, inclusiv o reorganizare a programelor de învățămînt la facultățile de matematică. În particular, practica pedagogică trebuie să devină o materie serioasă, a cărei absolvire să fie un element fundamental în pregătirea viitorului profesor.

— **Dar inspector, cine și cum ajunge, dintre cei care au ajuns profesori?**

— Din cîte știu eu, inspectori sînt recrutați dintre profesorii cu un bagaj mai mare de cultură generală și de specialitate, prin concursuri organizate suficient de discret. Trebuie să spun că am întîlnit la examene de grad inspectorilor deprofesionalizați, de a căror capacitate de control și mai cu seamă de îndrumare, evident, mă îndoiesc. Desigur, n-au luat examenele.

— **Dinșii nu participă la cursuri de perfecționare?**

— N-am întîlnit cazuri.
— **E o meserie să fii inspector școlar?**

urmă, grija pentru viitorul țării. După mine, concursurile de matematică trebuie instituționalizate prin regulamente care să nu depindă de optica de circumstanță a nimănui. Sint bucuros să remarc un plus de atenție acordat în ultimul timp acestor concursuri de către conducerea M.E.I. Ele, în fond, contribuie la creșterea numărului celor care vor produce și vor utiliza matematică în viitoarea lor profesie.

— **Dumneavoastră văd că legați matematica de practică. Dar cît de legată este practica de matematică; a studenților de la politehnică, de pildă?**

— Practica nu trebuie privită ca o dexteritate. Ideea generoasă a legării organice a învățămîntului de practică, de viață trebuie aplicată cu simț de răspundere. Expresia aceasta s-a cam tocit și ea pentru unii, așa că aplicarea conceptului de producție netă la învățămînt va impune, sper, răspundere personală concretă, strictă și pentru conținutul și calitatea practicii. Am întîlnit deseori tineri al căror timp liber declară creștea subit în perioadele de practică și mulți conducători de practică, nu vă mirați, cu care se întîmpla același lucru. Se spune că afită matematică aplicăm fiecare, cîta am înțeles. E un adevăr. Și sint convins că se vor produce mutații profitabile în apropierea bilaterală la care se refera întrebarea.

— **Credeți că, azi, locul matematicianului care face adevărată muncă de cercetare și creație este neapărat în institutele specializate, iar catedra universitară pierde, fatal, acest prestigiu?**

— Este drept că în învățămîntul superior norma didactică a crescut, față de cea științifică, în asemenea măsură încît există un pericol ca potențialul de cercetare al cadrelor didactice să nu se folosească integral. Însă, alături de cercetarea științifică în institutele specializate, este absolut necesară activitatea de înaltă profesionalitate pe lingă catedre, pentru că numai astfel studenții vor fi inițiați în cercetare.

— **Ați brevetat o instalație de captare a energiei solare. Chiar în condițiile crizei mondiale de energie, o asemenea implicare în social a matematicianului nu este dintre cele mai frecvente. Ce v-a determinat?**

— Într-o colaborare de cîțiva ani cu ingineri și tehnicieni de la Institutul de cercetări pentru proiectarea materialelor de construcții — între care și fratele meu, dr. ing. Cornel Stănășilă — am ajuns la brevetarea, între altele, a unei construcții optime de captator solar, cu înalt randament, după o idee originală. Pentru mine este pasionant, într-o asemenea colaborare, cum alternează etapele în care progresele lucrului aparțin cînd inginerului, cînd matematicianului. Pasul înainte e făcut pe rînd de calculul matematic și de ingeniozitatea experimentului.

— **În vara acestui an ați participat la al IV-lea Congres mondial de învățămînt matematic de la Berkeley — S.U.A. Cum se vede școala românească de acolo?**

— Mai întîi trebuie să spun că am fost impresionat de atenția pe care guvernele tuturor țărilor o acordă învățămîntului ca factor de cultură și progres, în speță învățămîntului matematic. Am constatat și cu acest prilej simpatia firească pentru noi, români, ca purtători ai unei experiențe bine individualizate în lumea de azi.

— **Ce înseamnă timp liber pentru dumneavoastră?**

— Alternanța mai multor forme de muncă îmi dă sentimentul că sint liber toată ziua.

— **Secolul viitor pare că va fi mai mult o lume a ingineriei, iar vehiculul cu care omenirea întregă va intra în mileniul al treilea s-ar putea numi MATEMATICĂ. În afară de ceea ce se face bine la noi, ce credeți că ar mai trebui făcut?**

— Cred că noi trebuie să mergem direct pe scurtăturile istoriei. Industria, de pildă, va trebui să ne-o punem direct pe baze tehnologice de microprocesoare. Nici în învățămînt nu mai avem timp pentru căutări.

— **Determinări statistice de neignorat au arătat că un inginer bun apare cam la 20 de matematicieni buni. Iată argumentul suorem pentru care nu ne putem permite indiferență față de pregătirea matematică a copiilor noștri.**

În ultimii ani acceptăm cu toții ideea că știința e forță de producție. După părerea mea învățămîntul este, de asemenea, forță de producție. Ținînd cont de constiția noastră avansată pe plan social și pentru a asigura calitatea învățămîntului ca factor de civilizație și progres social, cred că ne aflăm într-un moment similar cu momentul Haref. Trebuie o mină sintetizatoare ca a lui. Ca și atunci — desigur, de la o altă cotă — trebuie început cu învățămîntul superior. Calitatea întregului învățămînt e dată de calitatea învățămîntului superior. Cuvîntul integrare trebuie să devină un adevăr elementar al existenței noastre. Cadru didactic din învățămîntul superior trebuie să fie un cercetător în adevăr, un veritabil producător de valoare nou creată, îndrumător permanent al tinerilor, educator în înaltul înțeles al cuvîntului, care să transpună în fapt, să aplice creator ideile generoase ale secretarului general al partidului, aflate azi la temelgia școlii românești.

DORIN GHERGHINESCU

Carpați 2000

PĂMÎNT DE CÎMPIE,
PĂMÎNT DE MUNTE

Variat și sensibil, pământul își exprimă virtuțile puse în slujba omului rămânându-i fidel și constant util atita timp cât acesta păstrează, prevenitor, regulile și limitele biologice ale folosinței.

Agricultorii, de la țărani simolu la specialist, cunosc matematica glei și știu că agricultura nu este amatorism ci știință și tot binele omului și însăși liniștea planetei se află, până la urmă, în mișcările aspre și mințile pricepute ale celor ce-și încordează ființa zilnic, producând un bun desecori mai de pret decât aurul sau petrolul: hrană.

Inegalitatea capacității de producție a pământului, diferențele de structură, metodele de ameliorare tradiționale sau moderne sînt lucruri studiate și în general cunoscute.

Pentru agricultura cîmpului există formată o concepție științifică, din care au derivat și se aplică soluții verificate, prin aportul important al muncii de cercetare și al unei școli de agricultură cu vechi tradiții.

Gîndirea tehnică destinată marii agriculturi se sprijină pe capacitatea de pro-

ducție naturală a solului, pe aportul mijloacelor chimice și mecanice ce sînt realizate, utilizate și aflate în permanent proces de perfecționare.

Capacitatea de autoregenerare a pământului agricol de cîmpie este mare, chiar foarte mare în comparație cu pământul de munte, al cărui firav strat productiv este expus permanent transformărilor. La cîmpie, aportul îngrășămîntului natural este completativ, în tendința obținerii unor sporuri de producție vegetală. Radical deosebit la munte rolul îngrășămîntului natural este determinant, absolut esențial și aceasta nu doar în vederea sporirii producției vegetale principale — iarba respectiv finurile — ci în vederea menținerii capacității naturale de producție, fără posibilități practice, realiste, de suplînire.

La cîmpie, lăsarea necultivată și neîngrășată a unei porțiuni de teren reprezintă un timp de odihnă favorabil „sănătății” sale și chiar o metodă de regenerare, prin refacerea microstructurii și aportul în humus adus de vegetația care sfîrșește prin a fi îngropată sub arătură,

închizînd prin procesul de putrefacție un circuit natural.

Esențial diferențiat, la munte o fineață sau chiar o păsune lipsită de aportul îngrășămîntului natural (furnizat în primul rînd de speciile bovină și ovină), un număr de cîțiva ani doar, degenerază din punct de vedere agricol apărînd spontan dominarea plantelor fără valoare furajeră, aspect la care se adaugă modificarea reacției solului care devine de cele mai multe ori spre acid și invadat treptat de mușuroaie, buruieni și plante toxice.

Readucerea la condiția de producție a unui teren agricol montan astfel compromis cere investiții enorme și o perioadă îndelungată de timp, fiind astăzi, în condițiile agriculturii montane tradiționale, aproape impracticabilă. De aici și nevoia de a considera orice fineață de munte neîngrijită, neîngrășată natural, drept „caz de urgență”.

Această deosebire de fond dintre cele două moduri de a reacționa ale pământului destinat agriculturii — la cîmpie și la munte — determină metode complet diferențiate de practică agricolă în cele două tipuri de condiții naturale.

Devine astfel cu atît mai ușor de exolicat una dintre rațiunile principale privitoare la motivația pentru care de secole țărani munteni crescători de vite își asezau gospodăriile pe virfuri sau aproape virfurilor de pantă: era cu neuitință de transportat tone de bălegar de jos în sus, dinspre vale spre deal. Devenea însă practicabilă transportarea îngrășămîntului din amonte înspre aval, iar fără îngrășămînt, deci fără vite și oi, nu poate exista o agricultură montană.

Aceste aspecte reprezintă princiipiile de bază, valabile astăzi în viitorul apropiat și îndepărtat. Din ele derivă o întreagă reacție în lanț: terenul agricol montan are nevoie anual de îngrijire și de aportul îngrășămîntului natural. Îngrijirea pământului montan este în strînsă lezătură cu prezența factorului activ: crescătorul de animale. Îngrășămînt natural în cantitățile necesare nu se poate obține decît de la un număr suficient de mare de animale. Posibilitatea utilizării îngrășămîntului este legată direct de poziția gospodăriei față de terenul agricol, mecanizarea lucrurilor agricole din zona de munte avînd caracter limitat.

Perenizarea agriculturii montane — o mare producătoare de proteină animală — reprezintă neîndoielnic o necesitate iar metodele sînt altele decît cele proprii regiunilor de cîmpie.

Formarea unei concepții clare despre agricultura montană — în multiplele sale variante dictate de deosebiri de condiții naturale și în funcție de speciile de animale în cauză — elaborarea soluțiilor și metodelor, reprezintă un act de știință iar misiunea acestei științe este de a pune în relație de colaborare cei trei mari factori esențiali: pământul — omul și animalul — „de munte”.

Iar beneficiarul acestei puneri — corecte — în relație de colaborare rămîne, în fapt, întreaga societate umană.

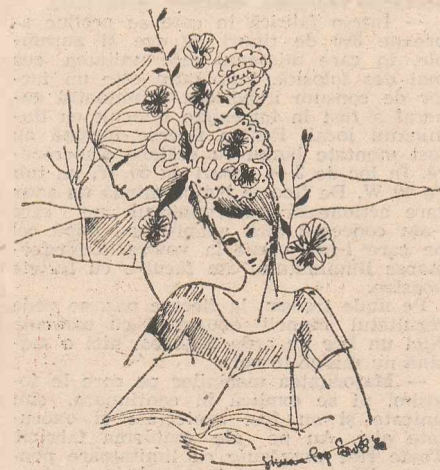
Dr. RADU REY

Din presa județeană

Hărnicia și priceperea olarilor din Vama (Oaș) au făcut ca realizarea planului pe 1980 să aibă loc cu mult înainte de termen, dar în același timp au îmbogățit zestrea caselor noastre și a altor țări în care se exportă ceramica de Vama cu unicate ale harului românesc (Cronica săptămărcană, 23 noiembrie) ● „Acțiunea 60 de milioane”, rubrica susținută și analizată de Aurel P. Pădureanu în ziarul „Pentru socialism” (Maramureș) din 23 noiembrie, dezvăluie modul în care au înțeles factorii de răspundere ai secției finisaj chimic din întreprinderea textilă „Maramureș” să grăbească montajul utilajelor descoperind în același timp și unele deficiențe care mai există pe șantier ● Rubrica „Atitudini” a publicației mehedintene „Viitorul” (25 noiembrie) semnalează cu amărăciune și revoltă un caz intitulat: „Un fiu își terorizează tatăl și nimeni nu vede și n-aude” sub semnătura lui Andronic Vișan. Tot în acest număr al ziarului se discută despre lignit ca despre o nouă eră energetică a Mehedințului. G. Buretea, autorul reportajului, arătînd că, de fapt, această surpriză pe care a oferit-o natura — lignitul de la Prunișor, Fintina Domnească și Husnicioara se află sub nivelul hidrostatic pe „culcuș” de nisip — i-a obligat pe tinerii sondori să conceapă și să pună în aplicare o nouă metodă de forare, renunțînd la metoda clasică, adică de folosire a „chimicalelor”.

● După un raid de noapte prin unitățile economice ale municipiului Galați, ziaristul Didi Mușală ne șoptește: „Liniste! Dorm paznicii! Noi sîntem copii cumînți și respectăm somnul altora, dar organele de control ce zic? (Viața nouă, Galați, 27 noiembrie). ● La uzinele „Electroputere” Craiova se află în lucru instalația de elaborat oțel în cuptor cu arc electric, cu o capacitate de cinci tone sarja, după ce tot aici colectivele de muncitori și specialiști realizaseră în premieră alte patru instalații cu capacitatea de trei sarje (Înainte, 27 noiembrie). ● Tot în acest ziar se remarcă ancheta despre asistența medicală acordată de unii medici ai Spitalului nr. 1 Craiova. Autorul anchetei, Emil Calotă, arată cum, citeodată, se abdică de la demnitate și cinste în favoarea unor „dăruiri”. Iată ce declară doctorul Vasile Di-

nii: „Recunosc, în mod sincer (n.n. — cit de sincer mai poate fi acum?) că am primit de la Dimieru Angela suma de 200 lei pentru a-i da bilet de trimitere la comisia de recuperare. Regret foarte mult această faptă. Am săvîrșit-o într-un moment de „rătăcire”. Momentele de rătăcire n-au ce căuta acolo unde sănătatea și, de ce nu, viața noastră își caută răspuns. ● La întreprinderea mecanică Tirgu Secuiesc a fost pusă în funcțiune mașina de extrudat suruburi la rece, utilaj ce promovează o tehnologie nouă de maximă eficiență. Pierderile de metal vor fi astfel înlăturate. Tocmai de aceea se impune prezența noii mașini în toate întreprinderile de prelucrare a metalului, aceasta însemnînd un plus în economie (Cuvîntul nou, 26 noiembrie). ● În contextul comemorării a 40 de ani de la moartea lui Nicolae Iorga, ziarul „Unirea” (Alba) din 27 noiembrie publică la loc de cinste poezia „Brad bătrîn”, scrisă de N. Iorga în preziua morții.

Desen de SIMONA POP

Pe aceeași pagină găsim ultima fotografie rămasă într-un film nedezvoltat. ● Un produs nou de mare randament este și mașina de frezat dantura roților dințate cilindrice F.U. 630, ai cărei parametri tehnico-funcționali se vor situa alături de cei ai firmelor cu vechi tradiții industriale din lume (Unirea, 27 noiembrie). ● Minerii de la Lonea au realizat zilele acestea un milion tone de cărbune, ceea ce reprezintă cea mai mare cantitate de cărbune extrasă la mina Lonea din întreaga sa existență (Drumul socialismului — Hunedoara, 27 noiembrie). ● Din nou sînt în discuție manualele de literatură. De această dată „Steaua Roșie” — Mureș — din 27 noiembrie prin discuția consemnată de prof. Ioan Măscu cu profesorul Nicolae I. Nicolae, autor de manuale de literatură, aduce în prim-plan manualul de clasa a XII-a. Cel interviu este sustine că „manualul” trebuie să fie la zi cu cele mai noi cuceriri ale teoriei și teoriei literare, dar deloc neglijabilă este și accesibilitatea. ● Zilele acestea s-au împlinit 100 de ani de la crearea la Sibiu a Asociației carpatine ardelen, prima de acest fel din țară, eveniment consemnat în paginile ziarului „Tribuna Sibiului” (27 noiembrie) de N. I. Dobra, printr-un interviu cu președintele de onoare al clubului „Amicii munților”, Emil Brukner. La mulți ani! ● O expoziție de artă de inspirație populară este găzduită zilele acestea de Casa de cultură a studenților din Craiova. Interesant este faptul că acești tineri care zi de zi se străduiesc să pătrundă tainele tehnicii moderne și ale științei au, iată, disponibilități sufletești pentru vechi izvoare. Sînt expuse aici lucrări ale studenților din marile centre universitare Iași, Tirgu Mureș, Timișoara și fără îndoială Craiova. (Înainte, 28 noiembrie). ● Nu cu mult timp în urmă, mai precis în 18 noiembrie, în ziarul „Cuvîntul nou” (Covasna), O. Rădeanu, într-un interviu cu directorul de scenă Sep-rod Kiss Attila anunța o nouă premieră a teatrului din Sf. Gheorghe cu piesa lui I.L. Caragiale „O scrisoare pierdută”, după ce în urmă cu trei ani același om de teatru punea în scenă „D-ale carnavalului”. Printre alte idei care animă interviul, remarcabilă ni s-a părut aceasta: „...Am convingerea că teatrele de limbă maghiară din țara noastră trebuie să joace în primul rînd virtuțile dramaturgiei românești pentru a face cunoscute adevăratele valori ale acesteia”.

Cuget, deci exist

Sub semnul
universalului
în devenire

Gîndirea lui Athanase Joja s-a conturat în zona universalului în devenire, singura zonă autentică în care gîndirea filosofică se constituie în valori care nu numai că scapă timpului devorator, ci îl și domină, sau reprezintă singurul punct de plecare în dominarea lui.

Universalul în devenire reprezintă ideea forță a gîndirii teoretice și filosofice a celui care a fost Athanase Joja de la dispartia căruia se împlinesc, anul acesta și în această lună, 8 ani.

Pasionat de universal, ca și cel care l-au intuit și l-au ridicat în sfera inteligibilă a conceptului uman (e vorba de marii filosofi ai Greciei antice, începînd cu materialistii ionieni, trecînd prin Heraclit, Parmenide și Socrate și culminînd cu Platon și Aristotel), Athanase Joja caută să descifreze în dialectica lui dialectica subiectivului și obiectivului, dialectica autenticele spori a omenescului lumii.

Într-o epocă dogmatică traversată de toate reducționismele posibile, autenticul dialectician materialist Athanase Joja elabora magistralul studiu: „Doctrina universalului la Platon”, apărut în „Studii de logică”, vol. II, Buc., 1966.

Polemizînd nu cu un soldat sau altul al dogmei, ci cu dogma în toată desfășurarea sa agresiv-reducționistă, Athanase Joja subliniază nu doar scaderile lui Platon, ci și meritele lui în elaborarea universalului ca condiție necesară a gîndirii științifice, a oricărei gîndiri științifice. El scrie: „Dorind să întemeieze știința, Platon a conceput obiectivitatea universalului, și acesta va fi de-a pururi titlul de glorie în istoria logicii. Platon este filosoful universalului, considerat ca entitate paralelă a multiplelor singulare, cărora le servește de paradigmă participabilă, nu se știe cum, nici de ce: și acesta a fost eșecul său răsunător în istoria gîndirii” (p. 290). Dar, adaugă dialecticianul, însuși eșecul a fost rodnic, „deoarece a sfîrșit violent opoziție a discipolului (Aristotel, n.n.) care a înțeles atît valoarea descoperirii platonice a universalului ca o condiție sine qua non a științei, cît și necesitatea absolută de a dovedi că transcendența universalului distruge posibilitatea însăși a științei” (ibid.). Subliniînd rodnicia eșecului pînă în zilele noastre, autorul afirmă: „știința modernă se întemeiază pe existența obiectivă a legilor, deci a universalului” (ibid.). Analiza gîndirii platonice din perspectiva epistemologică dialectică (Logosul se sporește prin propria sa devenire) impune concluzia că aceasta evolua în direcția unui „universal concret, unde universalele se organizează într-o ierarhie relațională, care năzuia să arunce un pod peste prăpastia care, inițial, despărțea cu brutalitate universul inteligibil de singularul sensibil” (ibid.). Privind dialectica însăși în constituire dialectică, Ath. Joja arată rolul lui Heraclit în situarea dialecticii la nivelul conceptului. El scrie: „Anaximandru a gîndit dialectic și a dat o imagine (în mare măsură) dialectică a lumii, dar Heraclit este cel dintîi care a avut noțiunea modului de gîndire dialectic și care a făcut, limpede, distincția logică și metodologică a DIALECTICII și METAFIZICII” (ibid., p. 52). Este limpede că Heraclit amplifică nu numai dialectica, ci și Logosul. Iar din această amolificare se naște noul nu numai la nivelul esenței, ci și la cel al inteligibilității ei.

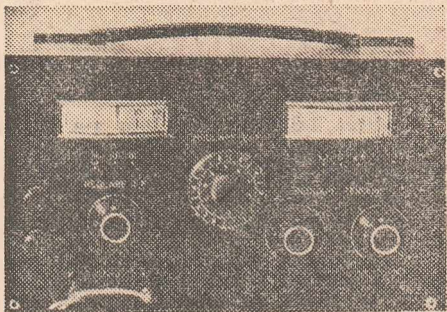
Considerăm că Ath. Joja urmărește dialectica gîndirii pornind de la specificul esenței umane. El scrie: „Conform filosofiei conceptului și contrar nominalismului, credem că există o esență a omului. Nu credem, ca existențialistii, că esența precede existența, că esența se face, ci, dimpotrivă, că esența umană este imuabilă, dar are proprietatea de a se implica, de a dezvolta virtualitățile sale imense, de a se îmbogăți prin contactul cu lumea, de a se desface cum se desface o floare în contact cu soarele, cu aerul și cu propria sa nutriție. Dacă esența umană ar varia, am risca să devenim îngeri” (ibid., p. 17). Acestea sînt cîteva aspecte ale gîndirii filosofice a lui Ath. Joja pe care le-am desprins cu ocazia apariției primului volum, intitulat: „Istoria gîndirii antice”, apărut la Editura științifică și enciclopedică, București, 1980.

Volumul de față reprezintă o regrupare a operei lui Ath. Joja, operă apărută în 4 volume, între 1960—1976. Această nouă grupare aparține editorilor C. Noica și AL. Surdu. În ciuda titlului pe care-l poartă, ei, pe drept, ne previn că Ath. Joja „nu a fost un simplu istoric al filosofiei, oricît de avizat, ci gînditorul care a căutat un răspuns pentru problemele eterne ale filosofiei, care sînt și problemele timpului nostru, în momentul acesta istoric, de mare avînt, dar și de cumpănă a gîndirii teoretice în genere” (Argumentum). Prefața volumului aparține profesorului dr. Ion Dădilescu care, succint, prezintă personalitatea complexă a filosofului.

ION STROIE

O premieră: electropunctura

La Ucea de Sus, unele boli se vindecă fără medicamente

Săptămîna trecută, la Ucea de Sus am consenat pentru dumneavoastră acest dialog cu dr. Nicolae Cioran, specialist în electropunctură. Cum era firesc, am dorit să aflăm mai întii cum a reușit vindecarea unei afecțiuni grave, care este surditatea totală.

— În decursul celor 18 ședințe de electropunctură am acționat atît în zonele acupunctive cit și în zonele de proiecție cerebrală a auzului, ceea ce nu se poate face cu nici o metodă din lume.

— Sinteți inventatorul unei „Metode și aparat generator de impulsuri electrice complexe, cu polaritate dublă pentru electropunctură”. Despre ce este vorba?

— Folosesc un aparat electronic construit de mine, capabil să furnizeze o tensiune variabilă de ieșire, de pînă la 400 V. Generatorul produce impulsuri de curent alternativ, cu o penetrabilitate în țesut mult mai puternică decît curentii continui, care rîmîn la suprafață. Și, deși lucrează la valori tensionale de 400 V, impulsurile sînt complet nepericuloase datorită duratei foarte scurte a impulsului util, care este de numai 3—4 miimi de secundă. Aparatul mai este dotat cu doi electrozi de argint pur, care preiau funcția acelor folosite în acupunctură sau electroacupunctură.

— Prin ce se deosebește electropunctura de electroacupunctură?

— În primul rînd pacientul nu este înțepat cu ace și aceasta este de foarte mare importanță în psihoterapie, omul nemaiavînd sentimentul de teamă, frică față de ace, față de cel care le mînuiește. Apoi acele trebuie pregătite, sterilizate, folosite doar la un singur bolnav. Electrozii nu trebuie schimbați, nu produc înțepături, nu există pericolul producerii de boli infecțioase. O ședință de electropunctură

durează 2—3 minute în timp ce una de electroacupunctură poate dura pînă la 20 de minute. Ca să nu mai vorbim că pot interveni cu electrozii în acele locuri în care electroacupunctura nu poate acționa și în acele puncte în care acele sînt interzise. Impulsurile avînd o penetrabilitate de 2—3 centimetri în țesut, pot acționa, de pildă, asupra unor zone cerebrale, care altminteri sînt inaccesibile altor tehnici acupunctive.

— Care este efectul impulsurilor electrice produse de generator?

— Utilizarea impulsurilor electrice cu polaritate dublă reglează echilibrul potențialului de membrană celulară, ducînd în cele din urmă la o funcționabilitate foarte bună a celulelor față de spațiul intercelular. Acest lucru nu poate fi realizat prin acupunctură și cu atît mai puțin prin intermediul medicamentelor. Pot acționa, de asemenea, și în afara punctelor folosite în tehnica acupunctivă, direct pe țesutul bolnav, echilibrîndu-i potențialul electric. Pot scurtcircuita porțiuni de nerv traumatizat, ceea ce poate duce la recăpătarea conductibilității impulsului nervos, la însănătoșire, deci.

— Cîte boli tratați?

— Deocamdată în jur de 30. În decurs de trei ani am tratat însă peste 10 000 de oameni. Am vindecat sau ameliorat boli cunoscute, cum ar fi: spondiloză cervicală, lombară, spondilita anchilozantă, ciroză, surditate, hipoacuzie, leuco-nevrită, glomerulo-nefrită cronică, cefalee, insomnii, diplopie, pareze faciale sau ale membrului, ulcer cronic, colita de fermentație, arterită, întîrziere mintală, epilepsie, enurezis, hipertensiune arterială, litiază biliară, renală, afazie motorie, impotență sexuală, sterilitate, rinită alergică, astm bronsic și altele.

— Toți cei care vin aici se vindecă?

— Procentul mediu total este de 60-70 la sută, dar unele boli au fost vindecate în procent de 98—99 la sută.

— În ce boli se dovedește ineficiența metodei dumneavoastră?

— Diabetul, de pildă, este o boală pe care nu o mai tratez, deoarece, procentual vorbind, nu am avut rezultate bune, doar 2—3 la sută. De asemenea, electropunctura nu tratează cancerul avansat.

— Ce vă preocupă în prezent, tovarășe doctor Nicolae Cioran?

— Pregătesc un dispozitiv, tot electronic, pentru tratarea tumorilor maligne, prin echilibrarea codurilor genetice între

țesutul tumoral malign și cel sănătos, dar nu pot să afirm deocamdată nimic pînă ce nu voi avea date complete și rezultate grăitoare. În rest cercetez noi și noi cazuri pentru a perfecționa metoda existentă.

— În altă ordine de idei, sînt în așteptarea unor răspunsuri, în primul rînd la experimentările pe care le-am făcut luna trecută în București, apoi de la O.S.I.M. unde a fost înaintată cererea mea de brevetare a aparatului și a metodei. Și nu în ultimul rînd, vizez, în comun acord cu organele competente care vor da verdictul, să lucrez într-un colectiv, pentru a extinde metoda, pentru a nu mai lucra singur. Doresc din tot sufletul să se formeze un grup de specialiști în electropunctură, deoarece acest lucru este posibil. În posesia aparatului și practicînd metoda pe care am propus-o oricui medic se va putea specializa în aproximativ un an. Unii vor ajunge să facă ceea ce fac eu, dar sînt convins că alții mă vor depăși. Și din acest lucru nimeni nu are de pierdut, aceasta este convingerea mea.

— E greu ce faceți? E ușor?

— E o muncă istovitoare. Acum am în jur de 60 de pacienți în fiecare zi. Vara mă prinde și ora 10 noaptea lucrînd cu bolnavii. Atunci am cam 120 de bolnavi pe zi, de fapt, pe jumătate de zi, deoarece tratamentele încep după ora 4 după-amiaza. Ceea ce mă conduce în munca aceasta izvorăște însă din nestăvilita pasiune de a cerceta, de a mă perfecționa, de a vindeca. De a readuce încrederea și bucuria în sufletele oamenilor suferinzi. Este singura mea uriașă satisfacție. O obțin greu, dar e minunată. Am văzut de atîtea ori oameni care își pierduseră speranțele în vindecare și apoi au plecat cu chipul strălucit de fericire, parcă alți oameni. Am văzut părinți care-și strîngeau copiii la piept fără zîmbetul acela dureros, trist. În numele acestora, de-ar fi numai în numele acestora, imi voi continua munca începută în urmă cu trei ani.

Aceasta este metoda dr. Nicolae Cioran din comuna Ucea de Sus. Incontestabil ea nu poate fi un panaceu totuși numărul de afecțiuni tratate prin electropunctură nu este deloc neglijabil. Cîteva aspecte ar putea fi remarcate, bineînțeles sub rezerva de care aminteam.

Bolile tratate electropunctiv sînt în majoritate afecțiuni care necesită perioade lungi de spitalizare, precum și asigurarea unei cantități uriașe de medicamente atît pentru tratamentul în unități sanitare cit și pentru cel ambulatoriu.

Eficiența și rentabilitatea metodei rezidă deci nu numai din datele constructive, sau din procentul ridicat de recuperare ci din însuși faptul că tratamentul este complet lipsit de medicație, fiind, în acest fel, nepoluant. Din această pricină metoda nu are contraindicații,

putînd fi suportată de orice categorie de bolnavi, fără nici un efect secundar.

— În plus, prin rezultatele ei practice, electropunctura practică de medicul Nicolae Cioran, chiar dacă n-a înregistrat succesele terapeutice obținute cu o metodă asemănătoare, solid argumentată științific de doctorul Florea Dinu din Cîmpina, se recomandă drept o metodă a recuperării fizice demnă de atenție și de sprijin.

La solicitarea noastră profesorul doctor Vlad Voiculescu, directorul Institutului de neurologie și psihiatrie, ne-a pus la dispoziție următorul document:

„Cu privire la experimentarea metodei de tratament prin electropunctură a tov. Nicolae Cioran vă comunicăm următoarele:

Experimentarea a avut loc în perioada 1—31 oct. 1980 în clinica neurologică spital Gh. Marinescu în conformitate cu protocolul de experimentare în prealabil stabilit. Redăm în rezumat cazuistica tratată și rezultatele obținute: 1) O.P., leuco-nevrită, ameliorarea simptomelor; 2) F.E., leuco-nevrită, ameliorarea simptomelor puseului recent; 3) U.P., leuco-nevrită, staționar; 4) D.A., leuco-nevrită, staționar; 5) M.N., afazie, staționar; 6) V.G., afazie recentă, ușor ameliorată; 7) S.H., dizartrie pseudobulbar, staționar; 8) C.A., afazie, ictus recent, ușor ameliorat; 9) H.D., apraxie recentă, ușor ameliorat; 10) P.L., hemipareză staționar; 11) I.C., hemipareză, ușor ameliorat; 12) P.G., hemipareză, staționar; 13) D.M., pareză facială, parțial remis; 14) L.M., sindrom vestibular, ameliorat; 15) C.S., psihastenienă, staționar.

Din analiza cazurilor tratate rezultă următoarele: 1) S-au obținut remisiuni parțiale în afecțiuni recente, remisiuni care nu au fost superioare calitativ celor obținute spontan sau cu tratamente obișnuite. Remarcăm că în timpul experimentării bolnavii nu au întrerupt tratamentele clasice din considerații deontologice. 2) În afecțiuni mai vechi nu s-a obținut vreo ameliorare. În concluzie din experimentarea făcută nu rezultă că metoda de tratament prin acupunctură practică de tov. N. Cioran are vreo eficiență în tratamentul afecțiunilor nervoase”.

GEORGE CUȘNARENCO ■

N.R. Mulțumind profesorului Vlad Voiculescu, semnatarul notei de mai sus, ne permitem să observăm că tratamentul prin electropunctură (nu electroacupunctură sau acupunctură?) a condus la ameliorarea, fie și parțială, a 8 din cele 15 cazuri studiate. Este o realitate de care trebuie să ținem cont, idee în care am încredințat tiparului prezentul interviu.

Pentru o disciplină energetică fermă

Promiteam în numărul nostru trecut că vom merge pe urmele bilanțurilor energetice efectuate pentru cîteva întreprinderi bucureștene de Catedra de termotehnică a Institutului de construcții București. Tema discuției noastre: măsurile de reducere a consumului de energie și combustibil.

Fabrica de lapte Militari. Interlocutorii noștri sînt inginerii Eugen Frecăuțeanu și Anton Nedea. Primul, șeful Serviciului mecano-energetic, al doilea, energetician în cadrul aceleiași serviciu.

— Măsurile propuse în lucrarea efectuată de I.C.B. sînt în majoritatea lor simple și cunoscute. Să începem cu izolarea conductelor.

— De curînd am primit repartiție pentru vată minerală și pentru celelalte materiale: carton asfaltat și rabit. Din fericire pentru noi, avem încadrați pentru lucrări curente de întreținere cîteva zugrivi și zidari pe care îi folosim ca izolatori. Pînă astăzi nu am reușit să încadrăm nici un izolator. Încercarea de a contracta această lucrare cu o unitate specializată este sortită de la început eșecului. T.I.L.I. București nu execută decît lucrări de investiții. Cooperativa „Instalatorul” nu acceptă să facă doar izolații termice fără izolații anticorrosive și instalații termice, lucrări care sînt rentabile din punctul ei de vedere. Or, izolații termice înseamnă o lucrare nerentabilă. Catalogul de prețuri 1977 nu este corelat cu retribuțiile actuale care, între timp, au crescut. Manopera pentru izolarea cu vată minerală este de 4,18 lei pe metru pătrat. Pentru această sumă trebuie să ridici schelet, să croiești salteaua de vată, s-o aplici pe conductă, s-o legi cu plasă de rabit. Afară de asta, „Instalatorul” lucrează cu materialul clientului. Sînt diferențe mari între prețul materialului din catalog și prețul de achiziție. Un cot tras de 168x7 pe care îl achiziționăm cu 490 lei, are în catalog prețul de 271 lei. Practic, pentru aceste lucrări nu avem cui să ne adresăm. În aceste condiții, lucrarea se face în timp, pierde din eficiență.

— Dotarea cu aparate de măsură a instalațiilor, repararea sau schimbarea vanelor și robinetelor defecte sînt alte măsuri propuse.

— Aici avem multe de spus. ORSAT este un aparat care face analiza pe cale chimică a gazelor arse. Fără el nu poți

să-ți dai seama dacă arderea se face corect. Oxidul de carbon nu are nici culoare, nici miros să-l poți depista. Combustibilul nu are aceleași caracteristici și nu poți da o rețetă de ardere. Încă din 1978 avem avizate două aparate ORSAT, Avem informații că nici în 1981 nu le vom primi. Întreprinderea „Eprubeta” și-a reprofilat producția pe aparate de serie mare. În procesul de producție manevrăm mari cantități de apă fierbinte, de abur și de condens. Problema contoarelor termomecanice, a manometrelor și a debitmetrelor este nerezolvată. Pentru a putea interveni operativ trebuie să ai la îndemînă aparate care să contorizeze cantitatea de apă în metri cubi, diferența de temperatură dintre tur și retur, deci cantitatea de căldură consumată. Am făcut comandă la „Precizia” București pentru două contoare termomecanice, dar n-am primit încă nimic. Manometrele diferențiale cu diafragmă rotundă, care trebuie schimbată zilnic și citită cu ajutorul unui planimetru, sînt pentru debite largi. Aici trebuie să interviu imediat după citirea diagramei, nu a doua zi. Aparatele de măsură pe care le avem trebuie depanate prea des. Nu există un serviciu pentru depanarea debitmetrelor. Se defectează un asemenea aparat? Îl demontezi, îl iei în brate și te duci cu el la A.M.I.T., o întreprindere care are laboratoare autorizate de metrologie și începi să te rogi de ei. Pierdere de timp, iar instalația merge după ureche, or, asta înseamnă consum suplimentar de energie și combustibil. Pentru cîteva robinete sau armături mergem la fabricile furnizoare și iarăși începem să ne rugăm. O bucată, două, cite se poate. Nici să faci stoc de piese nu e bine, dar nici să nu găsești cîteva bucăți, cînd ai nevoie pentru o intervenție, nu este o situație normală.

— Deci, vă loviți de dificultăți mărunt care, printr-o mai bună organizare, ar putea fi ușor învinse. Din păcate, nu depînd doar de dumneavoastră. Dar lucrurile mai sînt?

— La anul avem planificată modernizarea unor utilaje care, din proiectare, au fost concepute să meargă cu amestec apă-abur, ceea ce împiedică recuperarea condensului. La pasteurizatoare am și modificat sistemul de fierbere. Nu mai folosim amestec apă-abur, ci numai abur

curat. Am renunțat la boilerul deschis și la pompele de 3,5 kW. Pentru recuperarea căldurii de la aerul cald de la turnul de uscare a laptei praf și de la coșurile C.E.T. am făcut un contract de cercetare și execuție cu I.C.S.I.T.E.M.R. București. Problema este delicată deoarece praful de lapte care se pierde pe coș obturează recuperatorul. Tot în urma acestui contract se vor prevedea 4800 metri pătrați de convertori solari pentru preparamarea apei calde și se vor asigura instalațiile cu recuperatoare de căldură. Ne frîmîntă aceste probleme pentru că numai la fabrica Militari consumăm 600 kilograme păcură pe oră.

Fabrica de ace de tricou. Stăm de vorbă pe aceeași temă cu energeticianul Ion Ștefănescu, din cadrul Serviciului mecano-energetic. Pentru a da dimensiune celor realizate aici, să spunem că, în cîteva ani, pentru mia de lei produs, cantitatea de energie electrică consumată a scăzut de la 31,7 kW la 14,5 kW și că aici am înțîlnit o unitate în care se poate vorbi, fără frică de exagerare, de o adevărată disciplină energetică. Împreună cu tehnicianul Ion Ștefănescu, care ne arată măsurile care au dus la această importantă reducere, mergem prin hale.

— Într-o fabrică în care se produc aproape 800 de tipuri de ace și ansamble, în care micronul este unitatea cea mai des folosită, iluminatul este un factor de consum important. Iluminatul general a fost în întregime înlocuit cu iluminatul local. Pentru fiecare mașină au fost montate lămpi cu grătare dispersoare. În loc de 3—4 tuburi de 60 W, un tub de 40 W. De fiecare lampă atîrnă un șnur care acționează întrerupătorul pe care l-am conceput aici, adaptîndu-l după cel pe care l-am văzut la veioze. Transformarea iluminatului am făcut-o cu forțele noastre.

Pe unde trecem, la fiecare pas, se vede rezultatul muncii educative cu oamenii. Nici un bec nu arde degeaba, nici o mașină nu merge în gol.

— Majoritatea mașinilor pe care le folosim, ni se explică în continuare, sînt unicate și au fost proiectate și executate aici. Au pe ele emblema fabricii. Toate sînt prevăzute cu limitatoare pentru evitarea mersului în gol, cu ambreiaje care decuplează automat și alimentarea.

— Văd, tovarășe Ion Ștefănescu, că

montați calorifere, deși este o ambianță plăcută!

— Hala în care ne găsim a fost dotată cu o instalație de climatizare. Pe atunci erau la modă. Este o instalație care aici nu-și justifică existența. Nu avem un proces tehnologic care degajă noxe, nu avem condiții speciale de umiditate și temperatură. Ne-am gîndit că inșeși motoarele sînt o mică sursă de căldură care nu trebuie neglijată. Vom renunța la instalația de climatizare. Două ventilatoare, unul de 55 și altul de 75 kW pe oră, vor fi scoase din uz.

Unitatea posedă o centrală termică proprie, despre care am aflat la Institutul de construcții București că este un model de funcționare.

— Prin ce se deosebește centrala dumneavoastră de altele?

— Instalația de dedurizarea apei funcționează. Avem și un mic laborator pentru analiza apei. „Avem un hidrofocul pe pernă de azot. Alții folosesc oxigenul care grăbește ruginirea țevilor. În plus, avem și o instalație cu hidrat de hidrazină care înlătură și oxigenul care ar mai putea ajunge în instalație. Avem un aparat ORSAT care face analiza gazelor arse. Prin aceste două robinete putem regla imediat, cu ajutorul abacelor afișate aici, amestecul de ardere. Am înlocuit serpentina boilerului, care era prea mică și care ducea la consumuri mari de combustibil, mai ales la temperaturi înalte. Cu temperaturi mai mici încărcăm boilerul mai repede.

Să ne oprim deocamdată aici și să încercăm să tragem cîteva concluzii, să reținem cîteva propuneri.

Preocupări și inițiative există. Multe din ele întîrzie să fie aplicate pentru că întreprinderile sînt lăsate, să se descurce singure, chiar cînd posibilitățile lor sînt insuficiente. Fără aparate de măsură, amplasate în punctele pe unde se risipește energia, problema economisirii ei nu poate fi rezolvată coresponsator, energeticianii fiind obligați să cînte după ureche, nu după note. Trebuie înființate servicii pentru depanarea și revizia acestor aparate. Planuri de măsură sînt, însă materializarea lor este împiedicată sau întîrziată de unele cauze obiective: lipsa unităților specializate pentru lucrări de izolații, lipsa aparatelor de măsură și a pieselor de schimb. Trebuie grăbită modernizarea unor aparate și instalații, mari consumatoare de energie. Cu alte cuvinte, se impune ca la toate nivelele să se introducă o disciplină energetică fermă.

OPREA GEORGESCU ■

„În istoria universală a științelor, poporul român are un loc de cinste“

În volumul *Precursori români ai ciberneticii* (apărut la Editura Academiei R.S. România în 1979 sub îngrijirea unui colectiv format din Mihai Drăgănescu, membru corespondent al Academiei, Victor Săhleanu, Constantin Bălăceanu, Alexandru Giuculescu, Gheorghe Ștefan și Petre Mocanu) se subliniază că în perioada 1920—1945 în mintea a trei dintre fiii poporului român au încolțit idei cibernetice de valoare incontestabilă; sunt numiți D. Danielopolu, Șt. Odobleja și P. Postelnicu.

Cartea vine să probeze clar că momentul Odobleja, din 1938—1939, cînd marele savant pune bazele ciberneticii generalizate, nu este rodul unei întâmplări; opera lui Odobleja face parte dintr-o școală românească solid constituită.

Dintre cei trei savanți este în viață, printre noi, Paul Postelnicu, profesor la Institutul politehnic din București — catedra de telefonie-telegrafie (sisteme de transmisiuni telefonice).

I-am făcut o vizită în toamna lui 1979, revenind apoi, de-a lungul acestui an — înfăptuirea cu profesorul oferindu-ne o mai bună înțelegere a condițiilor în care Odobleja a elaborat tratatul său, Domniei-sale ne-am adresat cu câteva întrebări; răspunsurile vin să pună în lumină atât propria contribuție, cât și opera lui Odobleja, căruia profesorul Postelnicu îi aduce un călduros omagiu. Iar acest omagiu vine din interiorul acestei științe, a ciberneticii.

— **L-ați cunoscut personal pe Ștefan Odobleja?**

— Nu l-am cunoscut personal și regret acest lucru. De lucrarea sa, *Psihologia consonantistă*, am aflat destul de târziu, deoarece nu era menționată în revistele tehnice sau în lucrările de cibernetică. Primele informații le-am avut din revista *Flacăra*. În toamna anului 1978, într-o conferință privind „Contribuții românești în cibernetica”, am prezentat lucrarea lui Ștefan Odobleja, pe baza excelentului articol (atunci în manuscris) — apărut mai târziu în cartea „Precursori români ai ciberneticii” — scris de ing. Gheorghe Ștefan, deoarece nu aveam la dispoziție cartea lui Odobleja.

— **Cum apreciați contribuția lui Ștefan Odobleja privind cibernetica și în ce raport de idei se află cu propria dvs. contribuție?**

— **Lucrarea Psihologiei consonantiste, publicată de Ștefan Odobleja în 1938—1939, reprezintă, în mod neîndoielnic, prima lucrare pe plan mondial în care sînt formulate, analizate și aplicate o serie de legi generale sau concepte fundamentale, printre care și cel al conexiunii inverse, ce sînt comune și reprezintă esența în ceea ce privește funcționarea sistemelor complexe, cu automatisme mai mult sau mai puțin pronunțate, indiferent de natura lor (sisteme biologice, sociale, tehnice etc.).**

Deși referirile principale la aceste legi (legea reversibilității, a consonanței, a echilibrului etc.) privesc în primul rînd psihologia, ele sînt prezentate ca legi sistematice absolut generale.

Lucrarea lui Odobleja se caracterizează prin bogăția de idei extraordinară, care acoperă în mare parte domeniul ciberneticii, depășindu-l totodată prin viziunea sistemică, cu totul generală, asupra Universului în care trăim.

Odobleja a plecat de la un model destul de complex, de la sistemul cel mai complex: neuropsihic.

În cele două lucrări „Teoria complexului vicios” și „Ipoteza complexului vicios” trimise spre publicare în 1944 și 1945 la reviste din țară, eu plecam de la unul din cele mai simple sisteme și cel mai bine studiat în ceea ce privește conexiunea inversă: sistemul electronic cu reacție, cuprinzînd o lampă amplificatoare. O primă generalizare o făceam în domeniul tehnicii, arătînd că „orice motor și orice mașină este în ge-

neral un complex vicios” (un sistem cu conexiune inversă).

Plecînd de la sistemele tehnice (electronice, electrice sau mecanice) în care conexiunea inversă joacă un rol esențial (atît în procesele evolutive, cît și în cele de funcționare, de stabilitate sau reglaj), am generalizat conceptul de „reacție” (conexiune inversă) sub denumirea de „ciclu vicios” la sistemele biologice, la procesele psihice, sociale, economice, cosmogonice etc.

Deși modelele de plecare sînt cu totul diferite, se constată o mare convergență de idei între lucrarea lui Odobleja și cele două articole ale mele, care apare ca firească, dacă se ține seama că amîndoi urmăream același scop: o mai bună înțelegere din punct de vedere sistemic a Universului.

— **Lucrarea lui Odobleja și lucrările dumneavoastră au avut un destin asemănător, în sensul că a trebuit să apară cartea „Cibernetica” a lui Norbert Wiener și să treacă un număr bun de ani pînă la recunoașterea valorii lor. Cum explicați acest lucru?**

— Dacă aplicarea conceptului de conexiune inversă în fiziologie, ca în lucrările lui D. Danielopolu și alții, a fost considerată ca un pas important în această știință, generalizarea acestui concept, plecînd de la sistemele tehnice sau cele biologice, folosirea analogiilor bazate tocmai pe acest concept, între sisteme de natură diferită, ceea ce reerezenta un nou mod de a gîndi în știință și tehnică, o nouă metodologie de cercetare științifică, au fost greu acceptate.

Ideile ciberneticii s-au impus îndeosebi după dezvoltarea spectaculoasă a mașinilor „cibernetice”, a tehnicii de calcul sau de comandă automată.

Este însă de remarcat faptul că în 1944—1945, persoanele cele mai receptive la ideile din lucrările mele au fost doi studenți mediciniști (V. Săhleanu și D. Postelnicu) și tînrul fizician, colegul Gheorghe Moisil.

Procesul de recunoaștere a acestor lucrări, care a culminat cu apariția cărții *Precursori români ai ciberneticii* și cu Simpozionul jubiliar: 40 de ani de la fundamentarea conceptului ciberneticii generalizate, Drobeta-Turnu Severin 1979, a cunoscut și o serie de dificultăți sau deficiențe subiective. Este destul de regretabil că savantul român Șt. Odobleja a trebuit să-și revendice mai întîi el prioritatea în cibernetică, așa cum a făcut-o, îndeosebi, în cartea *Psihologia consonantistă și cibernetica* (apărută postum), cu deosebită competență, meticulozitate, obiectivitate și bună-credință. Desigur, multe din elementele problemei nu le cunoștea decât el. Este însă jenant, ba poate chiar umilitor, ca cineva să-și revendice meritele, indiferent de natura acestora.

Este o datorie socială și de sentiment patriotic a tuturor să ne apărăm savanții noștri de aceste situații, aducîndu-ne contribuția la recunoașterea realizărilor românești.

Trebuie însă subliniate meritele presei și ale unui grup de cercetători și publiciști entuziaști, prezenți prin contribuții importante și la simpozionul amintit; care au reușit să pună în evidență, atît în țară, cît, într-o oarecare măsură, și peste granițe, locul important pe care-l ocupă opera lui Odobleja în gîndirea umană și prioritățile acesteia pe plan mondial.

Desigur că mai sînt multe de făcut pentru valorificarea și cuvenita recunoaștere pe plan mondial a multor contribuții românești în știință și tehnică, mai vechi sau mai noi.

Este mai mult decît demnă de laudă inițiativa și activitatea prof. dr. docent M. Drăgănescu în această direcție. În afară de cartea „Precursori români ai ciberneticii” și de articolele publicate, referitoare la această problemă, a publicat anul acesta o lucrare privind contribuțiile — iarăși prioritare pe plan mondial — ale savantului român Augustin Maior la inventarea telefoniei moderne.

În legătură cu problema stimulării și recunoașterii contribuțiilor naționale, deosebit de semnificativă este o scrisoare pe care am primit-o de la profesorul José Blasco Llopis, de la Universitatea din Madrid, delegatul în Spania al Asociației internaționale de cibernetică și președintele organizației internaționale de cosmocibernetică, înființată în 1977 în capitala Spaniei.

Exprimîndu-și aprecierea pentru lucrările pe care le-am publicat în revista „Cibernetica — Namur” (Belgia) spune, de exemplu, referindu-se la lucrarea mea din 1944: „Așadar, dacă ați fi redactat-o în engleză și ați fi publicat-o în Statele Unite, atunci ați fi fost în competiție cu Norbert Wiener... S-a stabilit părerea că numai Statele Unite au fost și rămîn întotdeauna înaintea tuturor națiunilor în știință. Este clar că și alte țări au

savanți și creieri ca dumneavoastră, dar din nefericire...”

Din păcate profesorul José Blasco Llopis ca și mulți oameni de știință de peste hotare încă nu au luat cunoștință de opera lui Odobleja și mulți nici nu au auzit de ea. Este o datorie a noastră să înlăturăm această lacună.

— **În „Omagiu savantului severinean Ștefan Odobleja”, pe care l-ați adresat cu ocazia simpozionului de la Drobeta-Turnu Severin, din noiembrie 1979, spuneți:**

„Înarmat cu o temeinică pregătire profesională, cu o vastă cultură generală și dotat cu o excepțională intuiție științifică, Ștefan Odobleja s-a ridicat în 1938—1939 prin opera sa „Psihologia consonantistă” la marile înălțimi ale gîndirii umane, de unde se zărește zarea nesfîrșită. Din păcate, el nu a mai putut fi observat sau urmărit de oamenii de știință „cu picioarele pe pămînt”. Desigur, norii sumbri ai războiului și-au adus și aici nefasta lor contribuție.

Lucrarea *Psihologia consonantistă* are un orizont de idei mai larg decît *Cibernetica* lui Norbert Wiener, însă nu are în bună parte haina matematică pe care îlustrul matematician a dat-o operei sale în 1948. Este însă de observat că haina matematică — adică baza teoretică generală necesară ideilor ciberneticii — era deja elaborată, îndeosebi de specialiști în electronică și telecomunicații, ca H. Nyquist (1932), H.S. Black (1934), R.V.L. Hartley (1928), C.E. Shannon (1948) și alții. Această haină matematică nu avea nevoie pentru a îmbrăca ideile ciberneticii decît de unele adaptări sau ajustări, care puteau fi elaborate de orice inginer din domeniul electronicii și telecomunicațiilor cu preocupări științifice sau de un matematician dotat cu o profundă intuiție a fenomenelor și avînd cunoștințe cu totul generale asupra sistemelor tehnice și biologice, cum a fost de fapt Norbert Wiener.

Desigur, dacă *Psihologia consonantistă* ar fi avut în 1938—1939 ecoul cuvenit, inginerii și matematicienii ar fi elaborat cu ușurință îmbrăcămintea matematică necesară acestui valoros nou-născut în lumea științelor, aprofundîndu-se în același timp analogia dintre sistemele tehnice și cele biologice, pe baza conceptelor de conexiune inversă și informație.”

— **Cum puteți argumenta sau ce observații aveți de făcut privind aceste afirmații?**

— În primul rînd, după părerea mea, ceea ce este esențial în lucrarea lui Wiener sînt ideile. În lucrările de cibernetica ce au apărut după 1948 sînt citate sau menționate în primul rînd aceste idei. Nu cunosc nici o lucrare în care să se citeze formule sau rezultate matematice din această carte, care să aparțină lui Wiener și să fie esențiale pentru știința ciberneticii.

Acest fapt nu diminuează cu nimic valoarea deosebită a hainei matematice pe care Norbert Wiener a dat-o operei sale în 1948. Instrumentul matematic a permis o mai bună cunoaștere, analiză și aprofundare a ideilor.

Afirmațiile pe care le-am făcut s-au bazat îndeosebi pe propria experiență.

În lucrările din 1944 am utilizat foarte puține elemente din tehnică și matematică, nu numai datorită limitării numărului de pagini de către reviste, dar și faptului că ele se adresau în primul rînd biologilor și medicilor.

Desigur, sînt multe de spus în problema raportului idee-haină matematică în știință, dezbătută de altfel mult în lumea științifică. Eu cred că ceea ce este esențial și prioritar sînt ideile... Odobleja și în măsura în care am făcut-o și eu am venit cu idei.

— **În lucrarea „Precursori români ai ciberneticii” se dau unele date biografice ale dvs. Ce ați dori să mai adăugați? Ne-ar interesa să ne vorbiți și despre activitatea dvs. la conferințe sau congrese internaționale, menționate în carte.**

— **Ca elemente autobiografice privind familia mea, care poate ar prezenta interes, ar fi următoarele:**

Străbunicul, Nedea Postelnicu, a luptat în 1821 alături de Tudor Vladimirescu, împreună cu un văr al său din aceeași comună (Belitiori, jud. Vlașca). Prinși de turci, vărul străbunicului a fost jupuit de viu (de unde numele comunei), iar străbunicului i s-a dat o pedeapsă mai ușoară, deoarece avea mai mulți copii; i s-a tăiat capul, de față fiind și aceștia...

Fiul său, Dumitru, făcînd comerț cu Brașovul, și-a luat numele Dumitru Brașoveanu, fiindcă așa-l numeau oamenii. Deoarece în comună mai exista un alt Dumitru Brașoveanu, și-a schimbat numele în Dumitru Nedelcovici (de la Dumitra Sin Nedea Postelnicu).

În anul 1937, pe baza actelor ce se găsesc la Arhivele Statului, tata a cerut și obținut corectarea numelui de familie

din Nedelcovici în Postelnicu, prin redobîndire de nume.

Activitatea mea în conferințele sau congresele internaționale de telecomunicații s-a desfășurat mai ales în cadrul Uniunii Internaționale de Telecomunicații (U.I.T.) și al Comitetului Consultativ Internațional Telegrafic și Telefonic (C.C.I.T.T.) din cadrul acestei uniuni. Prima dată am participat la o adunare plenară a C.C.I.T.T. în 1951, la Florența. La sosirea noastră, cu mare întîrziere, directorul C.C.I.T.T. ne-a spus: „Nu este nici o pagubă că ați întîrziat. Ați fi spus și dv. în ședințe: „Delegația română susține propunerile...”

Într-o perioadă relativ scurtă am reușit să schimb complet această situație. Despre aceste realizări este mai bine să las, în primul rînd, pe alții să vorbească, citînd, de exemplu, dintr-o scrisoare pe care am primit-o de la ing. Gustav Vodnansky, ce a participat de multe ori în calitate de șef al delegației cehoslovace la aceste conferințe: „...Eu am apreciat în același timp modul nobil în care dl. Postelnicu a participat la discuții și la supus eventuale propuneri. Intervențiile sale, totdeauna bine fondate, i-au adus o mare reputație și de aceea foarte adesea a fost ales în diferite funcțiuni, fie în comisii, fie în grupele de lucru. El s-a bucurat de o reputație extraordinară în Conferința Telegrafică și Telefonică (Geneva, 1958) și în Conferința Plenipotențiarilor (Geneva, 1959). Am apreciat, în afară de calitățile sale profesionale, calitățile sale umane, echilibrul său, modestia și cinstea sa.”

Mi-am permis să citez din această scrisoare, deoarece scrișorii similare s-au primit la Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor sau la foruri superioare.

La Conferința Telegrafică și Telefonică din 1958, menționată, problema cea mai disputată au format-o taxele telegrafice de tranzit. După discuții, uneori chiar violente, între cei care susțineau scăderea taxelor, ce erau mult prea mari față de prețul de cost, și cei care susțineau păstrarea prevederilor din Regulamentul Telegrafic Internațional (statu quo) și care au durat mai bine de două săptămîni, s-a adoptat, prin vot, statu quo. Taxele telegrafice de tranzit ridicate favorizau îndeosebi marile companii radiotelegrafice (monopoluri internaționale) și erau contrare interesului publicului și dezvoltării normale a rețelei de telecomunicații.

Am reușit să răstorn această hotărîre a conferinței; în final s-a adoptat o propunere românească prin care se micșorau taxele amintite cu 40%, ceea ce a adus avantaje valutare importante, nu numai țării noastre, ci și altor țări cu mijloace de telecomunicații mai modeste.

Unii participanți la conferință au afirmat că ar fi fost cel mai răsunător succes pe care un delegat l-a avut, în istoria U.I.T.

Pentru realizările mele în producție (inovații, invenții) și pentru activitatea la conferințele internaționale mi s-au acordat de două ori Medalia muncii (1950, 1955) și Ordinul Muncii clasa a III-a (1958).

— **În ce mod ați reluat preocupările dvs. privind cibernetica, după apariția cărții lui Wiener?**

— Am reluat și dezvoltat vechile idei, dintre care unele nu fuseseră epuizate, în mai multe articole publicate în țară sau străinătate.

În decembrie 1978 am predat Editurii Științifice și Enciclopedice manuscrisul cărții *Cibernetica și conexiunea inversă*.

În legătură cu ideile privind rolul conexiunii inverse în procesul de apariție și evoluție a vieții, este de subliniat faptul că ideea asupra căreia insistam mai mult în vechea lucrare (1944), privind procesul de apariție și evoluție a vieții, reluată și dezvoltată și în lucrări mai recente, a fost strălucit confirmată în amplele lucrări ale lui Manfred Eigen (premiul Nobel pentru biochimie) și Peter Schuster: „The Hypercycle. A Principle of Natural Self Organization”, publicate în trei articole, în revista „Die Naturwissenschaften” (1977—1978).

Desigur, există o diferență mare în ceea ce privește elaborarea și fundamentarea științifică între ceea ce spuneam eu în 1944—1945 și lucrările savanților germani din 1977—1978, datorită în primul rînd pașilor giganti pe care i-a făcut biologia moleculară în acest răstimp. Ideea din lucrarea mea referitoare la „ciclu vicios elementar” și cea de hiper-ciclu sînt însă foarte apropiate sau poate chiar identice.

În unele publicații, articolele lui Manfred Eigen și Peter Schuster sînt apreciate ca fiind printre cele mai remarcabile lucrări ale secolului în care ne aflăm (vezi revista *Lumea* nr. 23—27, 1978). Se pune și aici problema dacă nu cumva există o prioritate românească...

Imi exprim speranța că realizările românești — trecute și viitoare — vor beneficia de o soartă mai bună ca pînă în prezent, li se vor recunoaște meritele în timpul vieții autorilor. În primul rînd noi, între noi, la noi acasă. Apoi în lumea științifică internațională.

Într-o istorie universală a științelor, elaborată obiectiv și în respectul adevărului, poporul român va avea un loc de cinste, cu nimic mai prejos de al altor popoare.

LIVIU PETRINA

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

Unul din cei peste o sută de înșelați

Constatam în numărul trecut al revistei că într-un an de zile numai în Capitală a fost disponibilizat un milion de lei în vederea coruperii. Cei care au rulat banii și au beneficiat de acest rulare au fost arestați. Cei care au dat, nu. Cine sînt? De unde au avut bani să-i vire în buzunarul primului venit? Sînt ei niște pasageri întâmplători în teritoriul infracțiunii sau însăși existența lor este generatoare de confuzie?

Am ales la întâmplare unul din cei peste o sută. Sorții au căzut pe Fanache Gheorghe, Autobaza 6 Colentina. În biroul organizației de partid sînt de față directorul, secretarul organizației de bază, șeful biroului personal și nea Fanache, Nea Fanache, cu cit te-a înșelat Ungureanu? Cu 32.000 lei. — Ce fi-a promis? Am o condamnare de doi ani la locul de muncă și mi-a promis un recurs extraordinar. — Dumeata nu știi cine promovează recursurile extraordinare? Ba da, dar pentru libertatea mea aș fi dat orice. M-a mai înșelat unul... dar am primit banii înapoi. — Cit? Nu vă interesează pe dumneavoastră. — Nea Fanache, te rugăm frumos. Cit pentru un ARO (110.000 lei, n.n.). — Ungureanu ti-a dat banii înapoi? Mi-a promis un Fiat 125 Station. — Ce să faci mata cu un Fiat 125 Station? Pentru piață. Mai am o Volgă Station. I-am cumpărat un motor Mercedes, dar nu am avut timp să-l montez. — Și pentru piață ai nevoie de două mașini? De două. Dacă am văzut că nu vine cu Fiatul, am dat buzna la el în casă cu cei doi fii ai mei, l-am luat de gît. Acum am cumpărat o Dacia 1300. — Pentru piață? În sezon trebuie să transportăm mii de tone de legume la piață. Sîntem și cooperatori, avem teren în folosință, avem contract cu cooperativa și cultivăm jumătate-jumătate, pogoane întregi de morcovi, pătrunjel, mărar. Avem sere de roșii. Grijă și greul ead pe nevestă-mea. Noi o ajutăm după program, noaptea, duminicile. E greu. În sîmbătă cînd a dat ninsoarea am stat pe cîmp pînă dimineața. Am montat becuri de jur împrejur. Curgeau sudorile de pe noi, măcar că ninge. Scoatem producții record. Avem și pămînt bun, poate cel mai bun din comună. Iarna vindem roșii la „Intercontinental” și la Hotel Nord cu 25 lei kilogramul. Îmi place să muncesc și, dacă am posibilitatea, muncesc pînă ead jos. La sfîrșitul anului, bani gheață, bani în mînă, după ce-am scăzut toate cheltuielile, ne rămîn în jur de 100.000 lei. Am doi fii, ciști și ei ca soferi. Unuia îi fac chiri acum casă în apropiere. Am cumpărat pămînt de la cooperativa. 25.000 lei m-a costat. Dar îi fac o casă bună, eu etaj. — Dar cum de ai dumeata cel mai bun pămînt din comună? Sînt harnic și cooperativa obține venituri mari. Sigur, pămîntul se dă prin rotație, dar eu am mereu pămînt bun. — 25.000 lei te-a costat numai pămîntul? Cu impozite cu tot. — Enorm. Și Dacia? Dacia? Dacia o am la o două mină — vreo 64.000. I-am cumpărat set franțuzesc. — Ziceai că ai o condamnare la locul de muncă. Pentru ce? Pentru furt din avutul obștesc. Vă dați seama că n-aveam de ce să fur. Am lăsat camionul

lingă Băneasa și a doua zi... Cum să nu dau bani pentru dreptate? — Dar nu așa... Ce să fac? Parcă numai bani i-am dat? Curci, vin, țuică, ouă, carne, cartofi, de toate. — Probabil că împrejurările au fost destul de confuze dacă pentru furt din avutul obștesc ai obținut numai doi ani și ăstia cu executare la locul de muncă. N-ai mai fost condamnat? N-am mai fost. — Gîndește-te bine. În '64, de pildă. Nu. — În '71? Nu. — În '76. Nu. — De ce îți irosești dumeata timpul aici și nu te mulțumești cu veniturile mari din agricultură? Nu sînt sigure. Dă o piatră o dată și rămi dator pe viață. Apoi acum nici nu mai e rentabil. Impozitele au crescut foarte mult. De la anul renunț la sere. — Tocmai la sere? La sere, la sere. — Ziceai că vinzi roșiile cu 25 lei kilogramul? Nici așa nu mai rentează. Impozite mari. Din toată comuna numai eu le-am păstrat. 40 de sere au fost desființate. Eu singur mai sînt încă rentabil. — Ești demn de admirat, nea Fanache. Dar la sere să nu renunți. Nici la cultura pămîntului. Poate n-o să renunț. — Bine faci. Dar parcă totuși în '64 ai fost condamnat pentru furt de lemne. Da, dar am fost amnistiat. — Și în '71? Nu mai știu. — Cum se poate? Nu mai știu. — Pentru furt și mită. Da, dar n-am făcut nici o zi. Toate sînt de discutat. — Și în '76? Am fugit de la locul accidentului.

Sîntem mărunti, spune cineva după plecarea lui Gheorghe Fanache. În 10 ani, ăsta are milionul. Cum să nu-l crezi cînd se laudă cu relațiile lui. Trece drept un om mare în autobază și probabil că nu fără teme. Trei condamnări pentru fapte foarte grave fără nici o zi de executare. A patra, cea mai gravă, și fără dubii, cu executare la locul de muncă și numai doi ani...

Plec la Băleni (Dimbovița) de unde este Gheorghe Fanache, îi spun procurorului șef adjunct al Capitalei, Florin Dimitriu, și mă duc acolo împotriva convingerilor mele. Iubesc pe toți cei ce muncesc de dimineața pînă noaptea și uneori și nopțile și nea Fanache face parte din această categorie de oameni benefici. În mod normal, nea Fanache trebuie înțeles și apărut, nicidecum suspectat. Mă neliniștesc totuși două lucruri: a furat și n-avea nevoie să fure iar an de an obține pentru cultura lui cele mai bune pămînturi. Mai mult decît munca chiar, iubesc starea de echitate datorită de oameni demni și liberi și am impresia că nea Fanache tocmai aici tulbură apele cu banii lui.

La Băleni, împreună cu procurorul Ion Matei din Procuratura județului Dimbovița. Curtea casei lui Gheorghe Fanache. În curte un autotren mai înalt decît casa din cărămidă nouă, în autotren, marfă de import, marfă care, conform foii de parcurs, ar fi trebuit să se afle la Reșița.

Nea Fanache și cei doi fii, Lazăr Fanache se revoltă: Mie să-mi spuneti pentru ce-ați venit? Deocamdată, răspunde Ion Matei, mai important decît motivul pentru care am venit este faptul că am venit. 11 saci de nutreț concentrat, un sac cu azotat de amoniu, 16 saci de ciment fără bon, nutrețul concentrat nu se vinde în comerț, foi de tablă de aluminiu caro, de asemenea, nu se desfac în comerț. Și aici? În camera asta ce aveți?

Gheorghita Fanache leșină. Nea Fanache blestemă clipa cînd s-a născut, oțet, săruri, indignare, injurături, du-te-vino, repede un doctor, din cauza noastră, desigur. Ion Matei se apleacă să ia pulsul femeii, femeia își retrage brusc mina. „Bine, zice Ion Matei, acum puteți deschide ușa”. În cameră: tablă, vreo 1.200 kilograme, ulterior, la miliție, vom afla că Gheorghe Fanache a fost reclamat că numai în ultimele două zile a vîndut peste 2.000 kilograme tablă cu 12 lei per kilogram și Ion Matei face, obligat de împrejurări, legătura între prezența autotrenului și tablă din magazie...

Pentru ce-am venit și ce-a ieșit! Hai-deți să vedem serele, pămîntul, pogoanele cu morcovi, cu pătrunjel și mărar și cartofi... Care sere? Serele cu roșii, 25 lei kilogramul la „Intercontinental”. N-am sere. Nici n-ai avut? Nu. Și pogoanele cu morcovi, cu pătrunjel?... N-am nici un pogon. Și nopțile, zăpada, becurile de jur împrejur, diminețile fără somn?... ?? ? ? Și atunci cele două mașini? Și casa? Și 32.000 lei? Și ARO? Și procesele cu avocați? De unde atîția bani? Chiar Gheorghe Ungureanu, escrocul, ne spusese că Fanache cară mașini la piață cu legume și e plin de bani din acest comerț. Sîntem consternați. Chiar așa? Nu mai poți avea încredere nici chiar în fierul unui escroc?

La sediul Cooperativei agricole de producție, președintele este plecat după lemne în interes personal, inginerul șef este la masă, contabilul șef cunoaște legea: statutul prevede că se poate vinde teren pentru casă celor ce muncesc în cooperativa și sînt tineri și însurați. Cite norme a lucrat anul ăsta, acum un an sau acum doi ani Dumitru Fanache, fiul lui Gheorghe Fanache? Unde-i caietul de evidență? Caietul de evidență nu e, apare totuși într-un tirziu. Dumitru Fanache n-a lucrat nici o normă, nici acum un an, nici acum doi ani și nimeni din familia Fanache n-a executat vreo normă în acest răstimp. Cineva își amintește că totuși parcă, prin '73, Gheorghita Fanache venea pe la cîmp. E însurat? Dumitru Fanache nu e însurat. Dar voia să se însoare. De ce nu ați vîndut pămîntul viitorii soții? Așa ar fi trebuit să facem. Ne-am gîndit să-l interesăm să rămînă în comună. Știați că Dumitru Fanache, la fel ca și tatăl său, Gheorghe Fanache, a fost condamnat pentru furt? Parcă. Există aprobarea consiliului de conducere pentru această vinzare? Unde-i caietul cu procese-verbale? Caietul lipsește, ar trebui să fie la contabilul șef, dar nu e, unde e? Se răscolește birourile, toate deschise, se întorc pe dos sertarele, în sfîrșit apare caietul de pro-

cese-verbale și încă un dosar din care rezultă că familia Fanache nu numai că nu are dreptul la pămînt pentru casă, dar mai deține suplimentar încă 629 mp pe care ar trebui să-i restituie. De ce dacă familia Fanache deține nelegal în spatele casei 629 mp de pămînt nu i-ați dat autorizație de construcție pe acest teren? N-am știut, n-am consultat caietul. Nimeni nu l-a consultat? Nimeni. Consiliul de conducere a aprobat vinzarea terenului numitului Dumitru Fanache. Întrebare retorică: Cum e posibil?

Primarul comunei Băleni locuiește în Tirgoviste.

Secretarul consiliului popular: În mod sigur Dumitru Fanache n-are autorizație de construcție. O altă întrebare retorică: Cum a început atunci construcția?

Chiar nimeni din comună nu cunoaște faptul că Gheorghe Fanache execută o condamnare de doi ani la locul de muncă? Șeful postului de miliție dă neîncredător din cap. El, cel puțin, nu știe nimic. Acum citeva zile a primit o sesizare precum că Gheorghe Fanache a vîndut vreo 2.000 kg tablă cu 12 lei per kilogram. Urma să înceapă verificările. N-ați văzut autotrenul intrînd în comună? Nu l-a văzut. E de părere că situația lui Gheorghe Fanache nu e limpede. Ultima oară cînd a avut de lucru cu el a fost probabil înainte de condamnare. Primise mandat de arestare împotriva lui. Cum de a aflat de mandat, nu-și dă seama. A doua zi, Fanache a venit la el și i-a spus să restituie mandatul de arestare pentru că uite... și a scos o hirtie ștampilată, semnată, venise cu ea tocmai de la Brăila, direct, apoi, deși Tribunalul brăilean ar fi avut obligația să-l anunțe că un om din comună execută o pedeapsă la locul de muncă, acca hirtie n-a sosit. E ciudat și felul în care a fost condamnat. De obicei, din cite știe, cînd cineva este condamnat la locul de muncă, locul de muncă este ales într-una din întreprinderile de pe raza județului unde domiciliază inculpatul, tocmai pentru ca organele de miliție să-l poată avea sub supraveghere. Muncă necalificată, așa cum face Fanache la Autobaza 6 Colentina din București, putea efectua în oricare din fabricile județului. Dacă din raționamente care-i scapă a fost totuși trimis la București să facă zilnic naveta, de ce atunci nu i s-a comunicat, sau dacă i s-a comunicat, unde-l adresa?

În comună se cunoaște, din chiar declarațiile familiei, că Fanache e om de 5.000 lei pe zi. Invidiat și birfit, Fanache este deopotrivă de teut. Dealtfel, nici la întreprinderea unde efectuează condamnarea lucrurile nu stau cu mult altfel. Indiferent în ce fel, Fanache reprezintă o forță. Forța lui i-o dau banii, dar mai mult decît banii forța lui se întemeiază pe împrejurări confuze, pe care le întreține cu dibăcie și viclenie ajutor și încurajat chiar de superficialitate, incompetență, dezordine în evidențe. Rămîne de văzut dacă dezordinea, delăsarea și incompetența sînt împlătoare. Procurorul Ion Matei a dispus începerea cercetărilor.

Încheiam reportajul-anchetă din numărul trecut cu cuvintele: Mai departe, meditația este individuală. De data asta, în comuna Băleni și mai departe, meditația ar putea fi chiar colectivă. În ce mă privește, meditez la ceilalți 99 de înșelați, la alte 99 colective de conducere, la alte 99 sisteme de evidență și control.

NICOLAE CRISTACHE

Cu mîinile pînă la coate în avutul obștesc

Dezastrul a început într-o zi în care, trebuind să ia în seamă tot mai dese sesizări cu privire la neregulile ce se petrec la unitatea 309 din strada Uranus, conducerea I.L.F. Militari București a dispus efectuarea unei verificări gestionare și a inventarului acesteia pe o perioadă mai lungă. Pînă atunci totul mersese ca pe roți. Manea Ilie și Prejoianu Aurel, d... semeni de-ai noștri cu frica lui Dumnezeu în suflet (motiv pentru care dădeau, ori de cite ori îi lăsa munca, acatiste la Sf. Vineri cu conținut preventiv, de genul „fereste-ne doamne de miliția economică”), dar și cu dragoste de cele lumesti (a se citi bani), își îndreptau planul de delapidare cu o tenacitate demnă de o cauză mai bună, sfocînd mii de gestiune cum scoate un pescar icusit pleușuca cu chipcelul din baltă. Fiind și cumnați, nu exista vreun pericol de concurență, amîndoi „muncind” pe brînci, din zori și pînă-n noapte, pentru asigurarea viitorului familiei și dărmarea bietului Aprozar. Iată însă că a venit nefericita aceea de inventariere, și totul s-a dus de ripă. Inceput cu inculțul, socoteală cu socoteală, filă cu filă, suma delapidată de cei doi a ajuns să atingă nivelul sutelor de mii. Astfel s-a descoperit că în cadrul unității 309 s-au produs în mod sistematic sus-trageri din gestiune, atît de mărfuri, cit mai ales de numerar, că s-au întocmit acte false cu diuimul, că intrările și ieșirile de mărfuri și ambalaje nu erau operate la data realizării lor, ci la niște termene ce serveau drept acoperire celor doi infractori, că au fost prezentate spre inventariere produse pentru care nu existau documente de intrare justificative, au fost introduse ilegal în gestiune anumite mărfuri, în scopul acoperirii unor lipsuri ori al transferării lor fictive dintr-o perioadă gestionară în alta etc.

Credeți că Manea și Prejoianu aveau vreo metodă specială de delapidare care să-i facă mat pe toți contabilii din lume? Da de unde! Furau pur și simplu, luînd din gestiune cit îi tăia capul, bani sau de-ale gurii. Tehnica lor stătea în altceva. Ei făceau parte din categoria acelor gesuonari — adevărată rară avis! — care știa: cînd vine și cine vine cu inventarul. Și nu din cărți și nici de la magi nu aveau ei asemenea informații, ci chiar de la cei care urmau să execute operațiunea ori de la o persoană mai sus pusă decît aceștia, respectiv contabilul-șef al Întreprinderii de legume și fructe Militari, pe numele său Iancu Mircea.

Mituindu-l pe Ionescu Constantin, Coman Elena, Lungu Aurel și Tănăsescu Lucian — toți patru revizori de gestiune ai aceleiași întreprinderi, miruindu-l pe contabilul șef, dînd în stînga și în dreapta, infractorii Manea și Prejoianu au aflat formula magică: „gestiune deschide-te, să iau fără grijă cit îmi trebuie”.

Cînd venea inventarul, știînd, în mare, cam cit au lipsă, cei doi gestionari începeau mișcările. De pildă, în luna noiembrie 1978, pentru a nu ieși în minus cu o sumă de circa 70.000 lei, aceștia au emis o factură fictivă către Grupul școlar auto din Bulevardul Păcii 191, prin care se atesta că unitatea 309 a livrat acestuia produse în valoare de 65.847,15 lei. În realitate, produsele respective au fost livrate după efectuarea inventarului, ele conținînd de două ori în gestiunea infractorilor: o dată valoric, prin factura care-i descărca de suma respectivă, a doua oară fizic, prin luarea lor în calcul ca sold de marfă existent în magazin în momentul inventarului.

Figura cu factura fictivă către grupul școlar citat s-a repetat și la inventarul din 24 aprilie 1979.

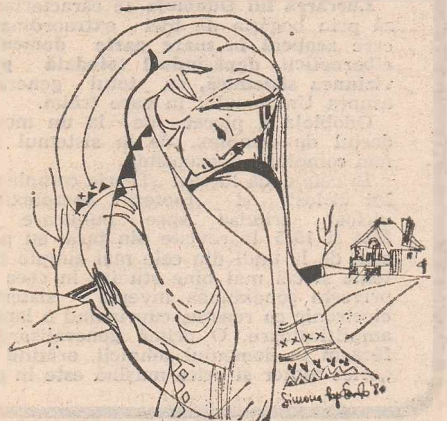
Dar principala scamatorie la care recurgeau Manea și Prejoianu pentru acoperirea sumelor mari sustrase era cea cu pungile de plastic. Obținînd aceste pungi dintr-o sursă la care ne vom referi mai tirziu, în cantități foarte mari, la preț de 0,60—0,80 lei, cei doi le introduceau în gestiune, fără forme legale, calculîndu-le la 1 leu bucata. Diferența obținută era folosită fie la acoperirea lipsurilor deja create, fie pentru umflarea propriilor buzunare. Și dacă notăm că numărul sacozelor de plastic introduse în acest mod în gestiunea unității 309 se ridică la 340.203 bucăți, ne dăm seama că sumele respective nu erau deloc de neglijat.

În fine, să mai spunem că Manea și Prejoianu au mai încercat un fals și în ceasul al doilea, cînd era de așteptat să înțeleagă că au fost prinși cu mița în sac și să dovedească sinceritate. Dimpotrivă, ei au prezentat organelor de cercetare nu mai puțin de 26 procese-verbale, din care reieșea că în perioada 1978—1979, respectiv perioada în care dumnealor s-au ocupat cu furatul, au constatat degradarea și stricarea unei cantități de mărfuri echivalentă cu suma de 169.539,65 lei. Numai că procesele-verbale respective aveau niște hibe care le făceau inoperabile. Așa, de pildă, aceștia nu erau întocmite în prezența delegatului I.L.F. și nici nu purtau semnătura acestuia, nu aveau avizul conducerii întreprinderii și altele. Sesizîndu-se de aceste nereguli, organele de miliție au adîncit cercetările, constatînd că respectivele acte erau false, fiind întocmite toate odată acasă la Manea Ilie de către un oarecare Stana Haralambie și semnate, contra sumei de 100 de lei, de către doi gunoieri și un muncitor necalificat. Așa de bine erau întocmite aceste procese-verbale, încît, de exemplu, în perioada 24—25 aprilie

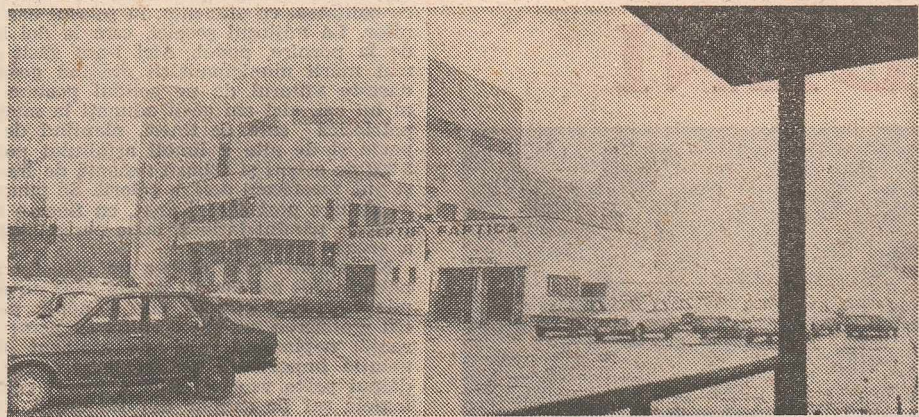
1979, ele consemnau că s-a stricat, fiind aruncată la gunoi, cantitatea de 870 kilograme de spanac, deși în aceeași perioadă în stocul unității nu figurau decît 355 kilograme de spanac!

Ne vom opri aici cu înșirarea faptelor celor doi infractori, deși despre ceea ce au făcut aceștia pentru a-și rotunji veniturile în dauna avutului statului s-ar mai putea scrie multe rînduri. Acest lucru ne interesează însă mai puțin. În schimb credem că trebuie să ne întrebăm cu toată seriozitatea cum au putut aceștia să-și desfoare activitatea infracțională nestingheri atîta vreme, cîne poartă răspunderea, cel puțin morală, dacă nu și materială, pentru crearea climatului tolerant, iresponsabil, atît de favorabil delapidării din unitatea 309. Despre aceasta însă, precum și despre „filiera” pungilor de plastic, ne vom referi în numărul viitor al revistei.

SERGIU BUZOIANU
IOAN CHILOM

Un spital al mașinilor noastre

Recent, în Capitală, în cartierul Militari, a avut loc darea în folosință a celei mai moderne stații „Dacia-Service”. La inaugurare, exact ca la vernisajul unei expoziții, au fost prezenți atît reprezentanții ai filialelor de acest gen din țară cît și foarte mulți bucureșteni care au asistat la o demonstrație practică în noul, să-i spunem, „spital al mașinilor”.

Am cerut directorului filialei numărul 4 București, Gheorghe Marinescu, câteva detalii. Actuala unitate „Dacia-Service”, ne-a spus interlocutorul nostru, în raport cu celelalte stații de acest gen din țară atinge cei mai înalți parametri mondiali în materie. Respectiva unitate este dotată cu toată aparatul necesar asigurării asistenței tehnice la autoturisme. Este utilată cu testele necesare verificării funcționării întregului ansamblu motor, banc de verificare a cutiei de viteze, rampe de direcție, mașini de echilibrat, bancuri de frînă, bancuri de verificare a amortizoarelor, S.D.V.-uri pentru o întreagă gamă de reparații a autoturismelor, cu alte cuvinte, tot ceea ce este necesar ca, în cel mai scurt timp, un autoturism să-și recapete nu numai înfățișarea dar și buna funcționare.

Tot în noua unitate „Dacia-Service” din Militari a fost înființat un atelier mecanic pentru recondiționarea pieselor de schimb creîndu-se, în acest mod, economii atît în domeniul pieselor cît și economii financiare posesorilor de autoturisme. Pentru o execuție bună și corectă a vopsitoriei, unitatea a fost dotată cu un cuptor de coacere care scurtează timpul de vopsire a autoturismului și totodată ridică calitatea. Și tot ca noutate, la noua unitate

„Dacia” din Militari are loc, la venirea unui autoturism, așa-numita recepție faptică care arată posesorului defecțiunile pe care le are autoturismul. Are loc, cu alte cuvinte, un fel de radiografie a întregii mașini. După arătarea defecțiunilor, și dacă posesorul este de acord cu remedierile, autoturismul intră în reparații, iar în final, cînd este preluat este ridicat pe o rampă elevatorie unde are loc o altă recepție — arătîndu-se toate operațiile care s-au făcut și piesele înlocuite. Posesorul autoturismului preia mașina cu o garanție a lucrărilor executate.

Pentru o activitate civilizată, pentru desfășurarea lucrărilor în bune condiții și pentru respectarea normelor de protecția muncii, cei care vin să-și repare mașinile aici nu pot pătrunde în unitate. În schimb pot să-și privească autoturismul prin partea vitrată, de la holul de așteptare, unde există și două compartimente de programare și informare în care specialiștii, cadre cu înaltă calificare, dau relații tehnice, cu alte cuvinte, aici, au loc adevărate lecții teoretice. Odată cu deschiderea stației din Militari s-a inaugurat și noul sistem al abonamentelor: „Prietenii Daciei”. Ce reprezintă acest lucru? Posesorii de autoturisme au o serie întreagă de avantaje. Prin „Prietenii Daciei” se pot executa, în costul abonamentului, o serie întreagă de depanări la domiciliu, revizii anuale și asigurarea cu prioritate a reparațiilor.

— În cît timp s-a ridicat clădirea?

— Construcția nu a durat decît un an și jumătate. Cei care au executat lucrările au fost cei de la I.C.S.I.M. Lîngă harnicii constructori, cărora le aducem și pe această cale toate mulțumirile, au lucrat

zi de zi și mai ales nopțile oamenii muncii din cadrul secției Pantelimon. Nu numai atît, dar celor din Pantelimon le revine o sarcină destul de delicată și la ora actuală. Este vorba de formarea și inițierea noului colectiv de specialiști. Se cunoaște faptul că pentru formarea specialiștilor, în cadrul unităților noastre, au loc tot felul de cursuri. Pe lîngă acestea la Grupul școlar „23 August” în diferite secții se pregătesc tinerii pe meserii. Pînă la ora actuală, pentru unitatea din Militari au fost luate două promoții de mecanici și se pregătește o clasă de tinichigerie.

— Care-i capacitatea noii unități din Militari?

— „Dacia-Service” din Militari are o capacitate de 72 de posturi de lucru și va lucra în două schimburi. Șocînd că unor mașini nu le vor fi necesare chiar opt ore de lucru, noi ne gîndim că pe un singur schimb, aici, li se va reda „sănătatea” la peste 100 de mașini. Reparațiile se vor desfășura în cele două nivele, iar terasa clădirii va avea rolul unei imense parcuri. Accesul se va face cu ajutorul unei scări elicoidale, iar pentru mașinile grav avariate va funcționa un lift de mari dimensiuni.

— Care sînt gîndurile pe viitor a celor care conduc unitățile service?

— În ultimii ani, filiala 4 București s-a dezvoltat foarte mult prin noile unități. Prin efort propriu s-a reamenajat și s-au modernizat unitățile din Buzău, Turnu Măgurele, Giurgiu și Videle. În viitorul an în Capitală se va deschide un mare depozit de piese de schimb care, credem noi, va satisface nevoile posesorilor de autoturisme. De asemenea, se va da în folosință o nouă stație la Slobozia care va avea rolul de a asigura cerințele celor care merg spre litoral. Totodată se fac noi amenajări și în orașele Alexandria, Zimnicea, Rîșoari și Călărași. În București, tot prin efortul colectivului, se va da în folosință o nouă unitate în Bulevardul Lacul Tei, la numărul 143. De asemenea extinderea unității din Pantelimon dorim să arate așa cum arată noua unitate din Militari. După ce se vor da acestea în folosință putem spune că, în Capitală, în cele mai importante puncte există cîte o unitate service. Este un mare lucru care duce la o economisire de carburanți și de timp.

— Ce vă mai doriți?

— Ca treaba să meargă pe roate. Să existe cît mai puține reclamații iar în locul lor cuvinte de laudă.

SORIN POSTOLACHE ■

RESTAURANT EUROPEAN

Din pragul serii în care i-am văzut lumina tîndră, ca de fruct fraged, vîlurind din globurile electrice peste fețele de masă albe ca zăpada, peste roșul cardinal al cațifelelor și înfrîndu-se cu muzica înceată, dulce, apropiată și totuși îndepărtată, ce se prefira parcă sunet cu sunet, ca niște boabe de rouă diamantină, prin buchetul de frunze al celor cîțiva palmieri, pe Cornel Urcan și Szabo Iosif, șefii acestui restaurant, pot zice că-i și cunoscusem. Primul are 38 de ani și dincolo de amănuntele, unele pitorești, ale biografiei sale profesionale, duce gîndul drept la tîntă, desvîrșit de prejudecățile care, recunoaște, stîrbesc prestigiul muncii pentru care el chiar simte că s-a născut, și afirmă că aici, la Timișoara, la una dintre porțile României către inima Europei, complexul „Continental” ține să fie un etalon de civilizație. Fecior de oameni săraci, care și-au dus viața dip puțin și n-au îndrăznit niciodată să se așeze la masa vreunui restaurant mai acătării, pe la 13 ani muncea ca un rob, în tăcere, cu suspenie ireproșabilă dar plin de ambiții, în camera frigorifică a restaurantului „Sinaia” din Timișoara, scotea zilnic 50—60 de blocuri de gheață din acea încăpere, limpeză locul și apoi tot el, singur, aducea altele, așternea pe ele pinze curate și peste acestea rînduia bucățile de carne venite de la măcelărie. A încercat și-a descărca, a lucrat la bar și la magazie, a fost ospătar, a trecut, zice, prin toată filiera, prin toate verigile profesiei, iar mulțumirea sa, fiindcă recunoaște că dacă privește în urmă n-are de ce să nu fie mulțumit, vine nu numai din faptul că, înzeștrare fiind cu o prodigioasă fantezie în alcătuirea unor mese de protocol, a avut prilejul să dea strălucire ospetiei cu care am întîmpinat numeroase personalități de seamă ce ne-au vizitat țara dar și pentru că de zece ani încoace, de cînd răspunde de „Continental”, a făcut din acest complex de alimentație publică, neîndoielnic, unul dintre cele mai bune din țară. Împreună cu colegul său Szabo Iosif, mai tînăr, de vreo 31 de ani doar, pe care l-a promovat pentru că a intuit în el aceeasi înzeștrare înnăscută și aceleași temelii, solide, ale profesiei, conduce o echipă de 120 de oameni aleși pe sprînceană, de la bucătării specialiști Walter Kinsch, Constantin Burcioiu, Aurel Pandor, la șefii de sală Braier Gustav, Ion Bechira, și la portarii Vasile Lazăr și Traian Todea. Mulți rîvnesc să ajungă la „Continental”, puțini reușesc. Prin înțelegerea pe care a dovedit-o întotdeauna conducerea Oficiului județean de turism, directorul Ioan Grozes-

cu, aici nimeni nu vine trimis pentru a se încadra direct ci trebuie să se supună probelor de pe urma cărora eliminarea se face, îndeobște, nu numai rapid dar și definitiv, fără drept de apel. Au fost și cazuri cînd eliminarea s-a petrecut imediat după „bună ziua”, la simpla vedere, de către șefii „Continentalului”, a unor unghii spoite cu oja! Viciile ascunse, să le zicem așa, sînt și ele vinute fără nici un fel de șovăială, și unul dintre bucătării mai tineri ai restaurantului, priceput în meserie dar dedulcit într-o vreme la patima băuturii, știe foarte bine că n-a putut să-și facă scut nici preț de o clipă din prevederile Codului Muncii atunci cînd Cornel Urcan l-a avertizat că la prima abatere îi va și semna desfacerea contractului de muncă. Și cum Cornel Urcan n-a mai gustat, de 11 ani, pic de băutură, subalternul a luat aceeași eroică, în felul ei, hotărîre. „Prin ținuta ospătarilor, a restaurantului, susține Cornel Urcan, obligăm și clienții să se poarte civilizată. Mă refer la cei care mai au încă de învățat să se poarte astfel. În orice caz, exagerînd poate nițel, aș zice că unora ar trebui să le fie introductivă teamă să intre aici, pentru că atmosfera locului izolează neîntîrziat orice grosolanie, orice aptitudinî deprinsă prin crîșme, iar noi nu primim vinuri din vestitele podgorii Reccaș, Teremia sau Buzias ca să se împlinească năzuința, ce s-ar dovedi catastrofală, a cuiva care-și pune gînd să vină la Continental ca să se-mbețe”. Cam două treimi din vinzările, de vreo 30 de milioane anual, realizate de „Continental”, se obțin prin desfacerea preparatelor culinare. „Dar în afară de mincare și băutură, adaugă Cornel Urcan, simțeam nevoia de a consolida și altfel prestigiul Continentalului, de a face numele acestuia de neuitat în inima celor ce ne-au călcat, fie și întîmplător, pragul. Așa au apărut Serile bănățene, pentru care mulți oaspeți ai Timișoarei, fie că sînt români fie că sînt turiști străini, dau telefon dinainte ca să-și rezerve o masă la Continental”. Este și acesta unul dintre motivele care-l fac pe Cornel Urcan să spună că, dacă restaurantul, ca și braseria ori barul de noapte care alcătuiesc complexul „Continental”, ar putea fi „împachetate” într-o năframă fermecată și mutată în altă parte, el ar avea curajul să le așeze în orice loc, în inima oricărei metropole din lume, fără sfîieli provinciale. Fiindcă, adaugă el, „ceea ce reușesc în plus alții față de noi, este că știu să prezinte mai bine ceea ce fac. Adeseori, noi prezentăm sub nivelul a ceea ce, de fapt, facem. Cînd facem”. Și Cornel Urcan stăruie și precizează ast-

fel, deoarece numărul celor ce lucrează în alimentația publică e mare, dar al celor ce știu să-și ducă munca lor cu profundă seriozitate și cu cinste neîntinată e încă mic, mult mai mic decît arată ștatele de plată și funcția atribuită unora ca șefi peste unități în care statul a investit bani grei. „Marii meseriași de la care am învățat ceva sînt Vintilă de la Athénée Palace din București, Caralis Andrei de la Carpați Brașov și Negritu de la Cluj-Napoca”, zice, și înțelegem că, asemenea unui dar din dar, învățătura a transmis-o și altora, la rîndu-i, și în primul rînd colegului său, Szabo Iosif, de a cărui destoinicie faima „Continentalului” se leagă, încă de pe acum, într-o măsură apreciabilă. Cum se construiește, neostentativ dar temeinic, această faimă, lăsăm să se înțeleagă din faptul că, în ultimul an, aproximativ o treime din beneficiile „Continentalului” au acoperit cheltuielile care, periodic, se întreprind aici, astfel încît înfățișarea locului să fie o continuă surpriză chiar și pentru clienții permanenți. Și „Continentalul” încă se înregistrează, în acest an, cu un beneficiu net de 2 milioane de lei! Dacă, în fiecare lună, Cornel Urcan și Szabo Iosif n-ar cheltui cîteva mii de lei numai pentru ca pe toate mesele să existe flori, beneficiul ar fi fost mai mare sau mai mic? Creadă, oricine, ce vrea. Ei știu demult răspunsul.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Cronica șoselei

Șoferul e și el om!

Lucrul în schimbul II are un avantaj incontestabil. Poți să dormi pînă mai tîrziu fără grija sculatului cu noaptea în cap și sicilielii tramvaiului, troleibuzului ori autobuzului care se încapăținează uneori să nu vină la timp. Dezavantajul acestui schimb II este însă că ceasurile de dimineață trec în zbor și nici nu știi cînd se face ora cînd trebuie să te pregătești de plecare la serviciu. Cei care nu-și organizează bine folosirea orelor de dimineață, care vor să le facă pe toate, se pomenesc în postura deloc plăcută, de a fi gata oboșiți înainte de a pleca la muncă. Cam așa s-a întîmplat și cu S. D., pe care drumurile făcute cu mașina proprietate personală, pe arterele bucureștene arhiaglomerate, încetează la 7,00 dimineață și terminate la ora 12,00, l-au epuizat pe șofer. A servit masa de prînz și la 13,15 a pornit spre uzină. Colac peste pupăză, traseul spre serviciu era mai aglomerat ca niciodată. Practic nu puteai înainta cu o medie mai mare de 7—10 km pe oră. La oboseala fizică s-a adăugat cea nervoasă, provocată de mersul în ritm de melc pe străzi dopate. Cu chiu cu vai, la ora 14 fără cinci a ajuns la locul de muncă. „Cînd mă gîndesc că după oboseala de azi-dimineață și după 8 ore de muncă trebuie să fac un drum pînă în județul Vrancea, mă apucă pandaliile”, i-a mărturisit S. D. unui coleg. „Nu te du și gata, ce, arde?!”, a fost replica colegului. „Ușor de spus nu te du, dar am promis mai demult unei cunoștințe că o transport la părinți pentru o treabă care o are azi și nu în altă zi și trebuie să mă țin de cuvînt”. Colegul a dat din umeri — cu semnificația „fă cum crezi” și s-a îndepărtat spre treburile lui.

La ora 22,00, echipajul s-a pus în mișcare spre Vrancea. Deși seara tîrziu, pînă ce au ajuns pe șoseaua de ieșire din București spre Urziceni, tot a durat 20 de minute.

Curios, drumul, relativ liber, discuțiile cu pasagera din dreapta parcă au mai a lungat oboseala șoferului. În pofida pericolelor nopții, multe și care de care mai periculoase, biciclete și căruțe neluminate, cîte un tractor oprit pe dreapta fără semnalizare, șoferul nostru gonea cu 100—110 km pe oră.

Numai așa se explică cum de nu se făcuse nici un noaptea și mașina condusă de S. D. intra deja în curtea casei părinților Silviei, în comuna Dumbrăveni — Vrancea. Au servit o gustare, pasagera și-a rezolvat problemele care o determinaseră să facă această călătorie-fulger și la 2,00 echipajul părăsea Dumbrăveni cu direcția București. Conversația se lega greu, oboseala acumulată în cele 19 ore de zburcîm începea să-și spună cuvîntul.

„Simt că nu mai pot înainta”, i s-a destăinuit șoferul ocupantului locului din dreapta, cînd mașina rula prin centrul orașului Rîmniceu Sărat. „Nu-i nimic, oprim la o parcare și tragem un somn bun, apoi plecăm mai departe. Dacă n-ar trebui să fiu dimineața în București, am oprit la vreun motel, dar așa, n-avem încotro”.

Zis și făcut. Șoferul a oprit la un loc de parcare, cei doi s-au învelit bine cu paltoanele — căci frigul începuse să se facă simțit — și au dormit două ore bune.

La 4,30 călătoria a fost reluată. Sînt șoferi care literalmente după jumătate de oră de somn reintră pe deplin în formă și pot conduce fără probleme încă cîteva sute de kilometri.

Pentru Stelian, cele două ore și jumătate de somn n-au reprezentat însă mare lucru. A pornit mașina, a apăsat cu putere pe accelerație pentru a scurta pe cît posibil chinul călătoriei. N-a parcurs mai mult de 40 de kilometri și Morfeu l-a învins pe șofer. Mașina a părăsit șoseaua, s-a izbit de un pom și de acolo a ricoșat pe cîmp, unde după cîteva piruete a ajuns cu roțile în sus. Ocupanta locului din dreapta s-a ales cu leziuni grave, fiind transportată la spital. Șoferul a scăpat doar cu cîteva zgîrieturi.

După ce s-a mai dezmeticit, șoferul declara: „Nu mai puteam de oboseală. Să vă spun sincer, după ce am ieșit din Buzău, am ațipit de mai multe ori. De fiecare dată mă trezeam exact cînd eram pe punctul să părăsesc șoseaua ori să mă ciocnesc cu cei care circulau din sens opus. Mi-am dat seama de primejdia deosebită prin care treceam, dar nu am avut țîria să trag pe dreapta și să mă culc. Mă gîndeam mereu la colega mea care trebuia să ajungă neapărat la București dimineața. Nu voiam să mă fac de ris”.

Nu a lipsit din această călătorie nici „Fata morgana”, în sensul că șoferul, vînd să-și găsească o scuză, a invocat o turmă de oi cu care, pomenindu-se deodată în față și vînd să o ferească, a nimerit chipurile pe cîmp.

Stimați confrăți în ale volanului, sînteți tineri, rezistenți, talentați în conducerea mașinii, dar gîndiți-vă că omul totuși e om și organismul lui are niște limite de rezistență.

Colonel VICTOR BEDA ■

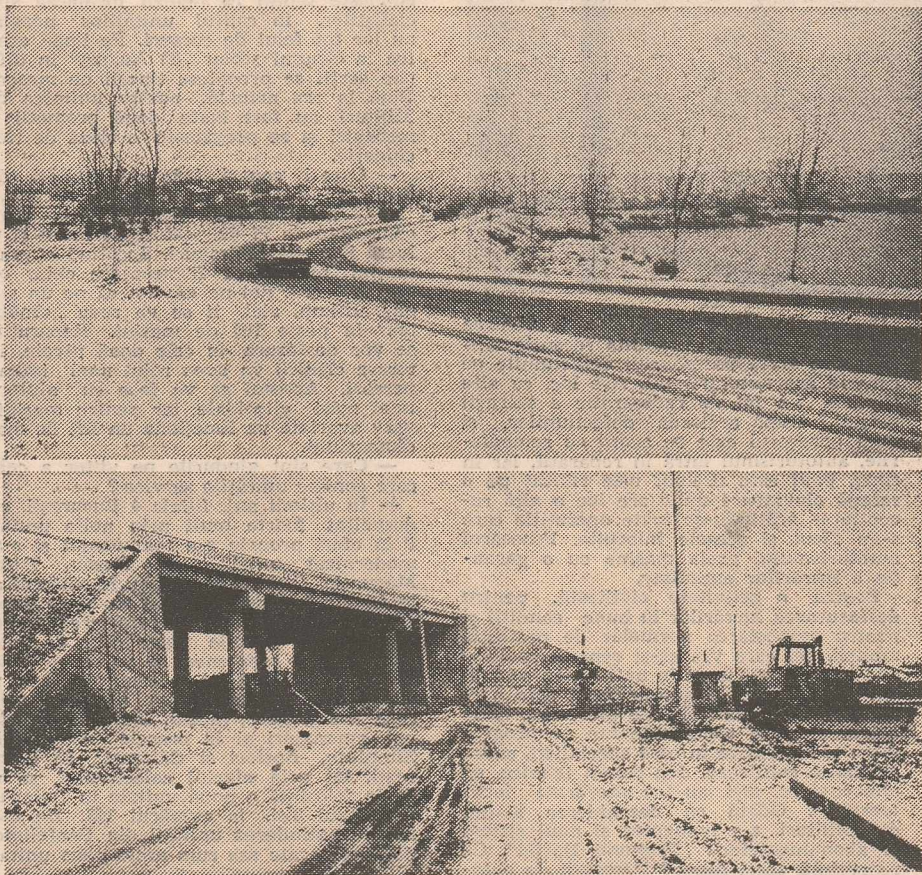
Un nou obiectiv pe harta bucureșteană: ȘOSEAUA FUNDENI

Exista, pînă în urmă cu un an de zile, un drumeag de legătură între Șoseaua Colentina și Pantelimon, drumeag îngust, șerpuit, cu pante și văi, ce străbătea comuna Fundenilor în care, pe vremea ploilor, se adunau apele, inundându-l. De se încumeta vreun șofer să o ia pe această scurtătură, o făcea pe riscul lui, întâlnirea cu o altă mașină din sens opus îl pune în dificultate. Trebuia să tragă mașina deoparte, pînă-n gardul vreunei case mărunte, zona pe care o rememoram azi fiind pe atunci aproape în întregime o zonă a caselor mărunte, în care adeseori apele ploilor le treceau pragul, precum niște musafiri nedoriți. Fostul drumeag nu mai există, după cum au fost înghițite de buldozerele pornite în asalt mare parte din căsuțele ce-l împrejmuiseră. A apărut în locul lui o șosea largă, asfaltată, drum al soarelui și al luminii, al deschiderii spre civilizație, drum susținut de un maestuos pod de pe coama căruia saluți lacul Fundeni, și el amenajat pentru a se putea integra în acest nou peisaj al Capitalei.

În ziua documentării noastre — sîmbătă, 29.XI.1980 — se puneau la punct ultimele amănunte pentru lansarea spre lume a acestui nou obiectiv civic care în exprimarea specialiștilor poartă numele de modernizarea șoselei Fundeni; în ziua apariției acestui reportaj (distanța fiind doar de câteva zeci de ore), deja pe această nouă cale, pe această nouă arteră a civilizației bucureștene, mașinile multicolore salută în goana lor întregul complex de lucrări tehnico-edilitare săvîrșite, de un an încoace, pe parcursul a 4 km, începînd de la intersecția străzilor Gheorghic și 7 Noiembrie cu Șoseaua Colentina, pînă în șoseaua Pantelimonului.

Așadar, s-a deschis Șoseaua Fundeni — iată un subiect de reportaj pe care nu avem dreptul să îl pierdem, mai ales cînd un asemenea eveniment ar fi trebuit să-l sărbătorim abia peste un an. Cu 11 luni mai devreme a fost dat în folosință obiectivul Fundenilor, cu 11 luni mai devreme nevoia îmbunătățirii circulației dintre cele două mari artere — Colentina și Pantelimon, prin degrevarea Oborului — a fost împlinită.

Stăm de vorbă cu directorul coordonator al I.C.E.D. — Întreprinderea de construcții edilitare și drumuri București, căreia i s-a încredințat această lucrare majoră pentru Capitală. Tov. Cornel Popescu — interlocutorul nostru și ghid prin noua arteră — ne pune la dispoziție date, cifre, fapte. „Cînd spun un întreg complex de lucrări tehnico-edilitare care se înglobează în această acțiune de modernizare mă refer la tot ansamblul Fundenilor: rețele

de apă, canal, gaze, electrice, telefoane, construirea unui pod cu 3 deschideri peste linia C.F.R. București—Constanța; la realizarea a 4 km drumuri largi, asfaltate, la amenajarea lacului Fundeni, la executarea unui baraj descărcător... Sigur, sumara înșiruire nu spune prea mult, lucrurile acestea trebuie văzute — ceea ce se poate vedea, pentru că există și o parte nevăzută a muncii desfășurate în această zonă.

Vom completa noi, din adnotările preluate de la același interlocutor, imaginea uriasului volum de muncă pe care cei aproape 300 de muncitori, tehnicieni, ingineri ai șantierelor nr. 3 și 5, în grăia cărora a fost dată lucrarea de a începuturi, au depus-o aici, zile și nopți, în decursul unui an de zile. Numai lățimea carosabilu-

lui realizat, fără trotuare, atinge 14 metri; drumurile carosabile efectuate adună laolaltă 60.000 mp; trotuarele — 24.000 mp, apoi 2.200 ml de canale, podul are 3 deschideri a 18 ml fiecare. Pentru a se ajunge aici a fost nevoie de mișcarea a peste 150.000 mc pămînt.

Sentimentul cu care am făcut cunoștință cu noua șosea Fundeni a fost cel al parcurgerii unui drum modern bulevard. Lăsasem în urmă Colentina, adevărată cetate a Soarelui, cu drumurile ei largi, străjuite de modernele siluete ale blocurilor noi. Am intrat pe Șoseaua Fundenilor, urmăriți de mirosul proaspăt al asfaltului, mașina încetinindu-și mersul pentru a nu ne scăpa nici un amănunt, pentru a urmări cu ochii minții și acele lucrări nevăzute,

finalizate, la rîndul lor, pentru a descoperi pașii constructorilor ce și-au mutat, de acum, rostul prin alte locuri, unde iarăși vor porni apriga bătălie cu timpul, cu calitatea, cu eficiența, în folosul oamenilor. La mijlocul șoselei, cam la doi km de la pornire, podul. Aici i-am găsit pe mai marii municipalității gîndind gospodărește viitorul de pe solidul postament al lui azi, aici am găsit adunați la muncă patriotică sute de tineri, plantînd de o parte și de alta a limbii asfaltului peste 5.000 de arbori și arbuști: esență de frasin și pin, mesteceni pentru colorit. Se puncta, cu fiecare pom înrădăcinat, cu fiecare lopată de pămînt întinsă, noua personalitate a șoselei Fundenilor.

Nu putem vorbi despre un obiectiv finalizat fără a-i aminti pe cei care au depus eforturi susținute, zile și nopți, pentru realizarea lui. Cu dăruire, cu perseverență, nepierzînd nici un moment din atenția importanței acestei lucrări, ce va dăinui peste veacuri. Aici a lucrat prima femeie șef de șantier din București, ing. Doina Mateescu. Am pus-o în cap de listă la rugămintea directorului. Am înțeles, ascultîndu-l, că și merită această prioritate pentru calitățile dovedite în cunoașterea meseriei, în relațiile cu oamenii pe care-i conduce, în seriozitatea cu care a urmărit, pas cu pas, fiecare lucrare încredințată. Cuvinte de laudă merită și șeful șantierului nr. 3, ing. Mihai Gudov. După căm, în această „echipă” de elită a Fundenilor și-au înscris numele în respectabilitate și șeful de lot Nicolae Stoica, și maistrul Mircea Drăghici, Petre Mănescu, Dumitru Tarabegă, și șefii de formație Aurel Negrotă, Gheorghe Vlașcă, Ion Giurcă și... Altfel spus, merită felicitări pentru lucrarea de excepțională calitate, realizată în termen record, toți podarii, instalatorii, drenorii, betoniștii, drumarii, sudorii, mecanicii ș.a. „Dv.”, în care din aceste meserii sinteți specializat, tovarășe Cornel Popescu? — I-am întrebat, la sfîrșitul convorbirii noastre. „Sînt edilitarist! — ne-a răspuns prompt. De 22 de ani, de cînd am terminat facultatea de hidrotehnică, lucrez în această întreprindere. De 22 de ani pun temelie noului și modernului în București. Acum, că am terminat Fundeni, inima mea deja a pornit-o spre celelalte obiective care ne stau în față: Bd. 13 Septembrie în noua zonă Uranus, Bd. Dimitrie Cantemir, pe care îl vom ataca în următoarele zile, șoseaua Vitan—Bîrzești, o altă investiție extrem de importantă, care va lega Șoseaua Olteniței de cea a Vitanului”.

Șoseaua Fundeni este doar una din emblemele civilizației pe care ei, constructorii Întreprinderii de construcții edilitare și poduri București, au dăruit-o în durabilitate peste veacuri. Cum munca acestor inimoși constructori se desfășoară pe o impresionantă arie de acțiune, cum tot ceea ce fac ei se poate numi fără tăgădă trînicie, vom reveni în mijlocul lor, prezentîndu-i într-un viitor material.

GEORGETA BLĂNARU ■

Viitorul la Scăiești

Am descins la Scăiești, în nordul județului Dolj, după trei ani de cînd nu am mai revăzut această vatră de oameni.

Înainte de toate, comuna aceasta, cu pămînturi nu tocmai roditoare, dar cu atît mai aproape de inima oamenilor, întîmpinînd ziua de mine cu o istorie cinstită și limpede. Și nu-i vom căuta momentele de alitudine prea departe în timp: cînd turcii celebrului pașă rebel Osman Pazvantoglu au ars satul și au vrut să-l treacă prin sabie, un învățător al locului, Anghel Tuță pe nume, și-a ridicat consătenii împotriva stihiei năvălitorilor; s-au ridicat și pandurii de pe aceste meleaguri și toți Chilomii comunei din ei se trag; pădurile de jur-împrejur erau bîntuite de haiduci și, iată, Valea lui Pătru poartă numele unuia dintre ei; la 1907, 35 de răsculați din comună au fost condamnați la moarte și 6 dintre ei au fost împușcați, iar din vremurile și mai noi, printre altele, printre multe altele, satul s-a ales cu o avuție care nu este chiar la îndemîna oricărui sat românesc: de la o vreme au început să-l caute pictorii, Eustațiu Stoenescu, Al. Ciucurencu și Henri Catargi mai cu seamă, pînă cînd, nu demult, ultimul, chiar în anul în care s-a stîns din viață, a dăruit satului o frumoasă colecție de tablouri care are șansa să se întrunească într-un muzeu sătesc cum nu e de întîlnit chiar oriunde.

Iar dincolo de avuțiile acestea, înainte de întîlnirea ei cu viitorul visat, comuna de astăzi, convertită la o nouă măsură a faptelor, conțea nu numai pe o istorie nouă, ci și pe un elan nou. Ca în toate satele românești, și aici, casele noi sînt semnul cel mai sigur al istoriei contemporane: numai în ultima vreme consiliul popular comunal a eliberat preț de două duzini de autorizații de construcție și, iată, s-au și urcat pe schele Nicolae și Gheorghe Munteanu, Ion Birsan și Marin Negreț, Damian Dragomir și Ion Lepădat. Pămînturile lor, cum spuneam, nu sînt dintre cele mai fertile, dar oamenii nici aici nu duc lipsă de mijloacele prin care îi pot spori rodnicia. De pildă, de curînd, stația de mașini agricole din comună va împlini un deceniu de cînd a luat ființă, și directorul ei, același de la început, inginerul Al. Oprescu, ne așază în fața unei statistici limpezii: s-a început cu 104 tractoare și s-a ajuns la 147, mai moderne, mai puternice; s-a început cu 2

combine autopropulsate și s-a ajuns la 51; s-a început cu 6 semănători și s-a ajuns la 28. Alt exemplu al unei revelații ascensiuni ni-l oferă Nicolae Munteanu, președintele celor două cooperative agricole de producție recent reunite, și inginerul lor șef, Gheorghe Chilom: în mai puțin de 5 ani efectivul total al vitei lor obștii a crescut mai mult decît o dată și jumătate, sporuri notabile înregistrînd și producția de carne și producția de lapte. Iar primarul Cornel Neremzoiu, om al locului, cunoscător al măsurilor de luat în seamă cînd e vorba de aspirațiile unei comunități, astăzi, ne încredințează că izbînzile comunei Scăiești își află o temelie trînică și în munca de zi cu zi a deputaților satelor.

Și viitorul? Ei, bine, peste viitorul acestei comune, nu e rău să o spunem, a planat ani în șir un semn de întrebare. Din Scăiești, cînd zilele sînt senine și orizonturile se limpezesc, se întrezăresc ademenitoare, destul de clar, retortele și coșurile de fum ale Combinatului chimic și ale termocentralei din Craiova. Chemarea industriei, în privirile și urechea oamenilor din Scăiești, a sunat mai puternic decît pe alte meleaguri. Și totuși, printr-un miracol care ține de puterea anilor noștri de a le oferi oamenilor o șansă chiar acolo unde s-au născut și unde își au familiile, casele și gospodăriile, prea puțini s-au dezrădăcinat din comună. Și, iată, viitorul le va oferi motive în plus să rămîna aici, să muncească aici, să trăiască aici.

Din 1981 va începe construcția unei fabrici de brînzeturi și industrie, pentru cei din Scăiești, va înceta să fie un miraj. În viitorul cîincinal, printr-un efort cospunzător de investiții, comuna Scăiești va deveni model pentru localitățile din nordul județului Dolj. Și adevărul acesta va implica oamenii într-o realitate mai înaltă decît o conjunctură pasageră. Ei, care nu o dată au încălzit în inimi nostalgia pentru pămînturile mănoase din sud, ei vor îndoi umerii sub apăsarea unei misiuni pe care au așteptat-o îndelung și cu certă speranță și nu încapă nici o îndoială că abia atunci își vor vădi valoarea adevărată și avuțiile lor mai vechi: istoria lor într-o toată cinstită și norocul lor de a fi nemuriți de cîțiva pictori mari ai acestui popor.

MIHAI PELIN ■

Drum în sat

(Urmare din pagina 1)

atunci, vecinii din Roata. Lozul cel mare odată tras, n-a ezitat să-și răstoarne bucatele pe masa gazdelor. Încearcă să vezi dacă e gospodărie în Roata care să nu fie în vreun fel beneficiară a vecinătății schelei. Bărbații au pus mîna, unii la bătrînețe, să deprîndă meseria de sondor. Ei cu retribuția, femeile cu ziua-muncă la C.A.P. și așa a început să se întoarcă satul pe dos Mai întîi casele de cărămidă, de lăptine cit jumătate din ogradă sau cu etaj de parca ar sta în ele prințul Cutare. Apoi gardurile trase la linie, o minunăție. Mai pe urmă livezile din curte, mobila, frigiderul, aragazul, plita electrică și, bineînțeles, telefonul, mașina. În deal s-au proptăpit blocurile pentru familii. Centrul de comună — cu școala mult mărită, cu căminul cultural cît Ateneul Român, cu complexele comerciale — n-are motive să nu se creadă pe drumul către oraș. Au apărut șoselele. Cit vezi cu ochii peste cîmpurile pázite de sonde, șerpăre de asfalt și-au fixat rădăcinile în iarbă, apropiînd între ele punctele de lucru ale sondorilor și satele. De la București la Roata sau de la București la Giurgiu, roțile „Daciei” nu simt diferența.

Cirtojanii au plecat, din pricina știută, cu întîrziere din block-starturi. Copiii doritori de carte și de meserie luau drumul Capitalei. Virstnicii, încă sprinteni pentru a se simți bine în salopeta, căutau și ei într-acolo. Schelele nu păreau pentru ei. Veniseră fără să bată la ușă, îi luaseră pe neprețuite, sfidînd impasibile răspunsul la ce ar spune ei, puși în fața întrebării-cheie: Veniți cu noi? Da sau nu, păreau a spune, cu sau fără voi, ne simțim bine și vom rămîna aici. Ceea ce s-a și întîmplat. Au trecut ani. Șocul începutului a fost uitat, din curiozitate sau din ambiție mulți au lăsat secera în cui și s-au apropiat. S-au privit ochi în ochi cu dihania de metal, impasibilă, provocatoare prin indiferența ei. Care pe care?

Privesc seara pe șoseaua ce leagă Cirtojanii de Roata, acolo unde se află epicentrul exploatarii petroliere. În autobuze, în mașini de ocazie, în mașinile proprii, pe biciclete, pe jos, vin în număr

mare. Vin sondorii! O imagine care, proiectată la vreme în mîntea celor ce trebuiau să decidă, ar fi schimbat poate soarta lucrurilor și a locurilor.

Ceva din provocarea născută din această ocazie se simte cînd calci pe ulițele satului. În Tîrg — în același petic de loc unde se ține, de pe la mijlocul secolului trecut, tîrgul de 15 august — în Tîrg spunem noi și astăzi, deși tîrgul este o singură zi pe an, o casă cit toate zilele, învelită cu tablă lucitoare precum turlele de la Vovidenie. „Cine stă aici?” întreb eu, cu aerul că cer să mi se desconspire locul unde este ascunsă bomba cu neutroni. „Vasile stă, cine vrei să stea!” sînt apotrofat, pentru vina de a nu ști nici măcar atîta lucru. Lingă biserică, acolo unde începe Vergea, printre pomi fructiferi puși să umbrească gardul, un acoperiș cu turle și ape repezi anunță o altă locuință domestică. „Dar asta?” întreb cu voce coborîtă, pentru a nu mă mai trezi, cu reproșurile de mai înainte. „A lu' Gogănaș, mă!” sună explicatia, aflînd astfel că proprietarii casei sînt doi foști colegi ai mei de școală primară. În marginea lacului cu pămînt alb, în Hîțina, un fel de Oltenie a noastră a Cirtojanilor, cu inși firoșcoși nevoie mare și fuduli cam la fel, într-un loc bine știut de mine, a apărut o construcție pe care greu poți s-o numești casă. Poate rînduri de case, cum se zicea pe vremuri, asta, da. Cunoșc proprietarul și întreb altceva: „Gică cu cine stă aici?” Același voce, sătulă să-mi explice pînă și cum se duce limba la gură: „Cu cine vrei mă să stea, el stă, el și nevasta!”

Nu zic că în Cirtojanii sînt cei mai ambițioși proprietari de case din lume. Dar ambițioși sînt. Trec, de cite ori merg în Satul Nou, pe lingă cineva care a fînt și să aibă primul televizor din sat. L-a avut. Nu aveam încă trasă lumina electrică. S-a îngrijit el și de asta, luîndu-și un generator. Cînd a simțit că vine timpul casei lor cu etaj, și-a băgat-o în cap și n-a mai extras-o de acolo. Respectiva casă a fost ridicată în doi timpi și trei mișcări și ne privește din marginea șoselei care merge spre Gratia, cu pretenția de deschizător de drumuri ce este.

Multe își pot ierta ai mei din Cirtojanii cînd e vorba de ce n-au făcut la vreme. Lucrul cel mai important rămîne se pare lipsa de fier în mirosirea, la vreme, a petrolului sub picioare.

Să cheltuim mai puțin, SĂ PRODUCEM MAI MULT ȘI MAI BINE!

„Sint necesare măsuri hotărîte pentru creșterea eficienței economice și reducerea continuă a consumurilor materiale — care, din păcate, continuă să fie încă destul de mari. Aceasta este singura cale reală pentru creșterea venitului național, pentru sporirea bogăției naționale și ridicarea rentabilității generale a activității economice, pentru asigurarea mijloacelor necesare dezvoltării societății, ridicării bunăstării materiale și spirituale a poporului.“

NICOLAE CEAUȘESCU

Reducerea cheltuielilor materiale în strategia dezvoltării

Accelerarea progresului economic și social al țării noastre este organic legată de utilizarea cu maximum de eficiență economică a tuturor resurselor materiale, financiare și umane existente în fiecare întreprindere. Pe această cale se obțin rezultate economico-sociale utile maxime în cel mai scurt timp posibil și cu costuri de producție minime pe fiecare unitate de efect util. Se amplifică astfel posibilitățile societății de asigurare a unor ritmuri înalte de creștere economică și de satisfacere mai deplină a necesităților de consum ale oamenilor muncii.

Optimizarea creșterii eficienței activității de producție, lărgirea posibilităților societății de a accelera progresul economico-social sint condiționate de fundamentarea și respectarea unor corelații de bază pe ansamblul țării, în profil de ramură și teritorial, precum și în fiecare întreprindere, cu privire la asigurarea și folosirea cât mai rațională a resurselor materiale. Cu cât pentru fiecare unitate de produs fizic, producție netă sau venit național vom cheltui mai puține resurse naturale, materii prime, combustibili și energie, cu atât sporose posibilitățile societății de accelerare a dezvoltării și de ridicare a nivelului de trai, pentru o perioadă îndelungată de timp. Tocmai de aceea, aceste corelații ce caracterizează raportul efect economico-social util — efort social depus, sint atât expresia nemijlocită a nivelului la care a ajuns eficiența, cât și condiția accelerării progresului societății în perspectivă.

Maximizarea valorii producției nete în volumul, structura și calitatea impuse de nevoia socială reală prin minimizarea costurilor de producție și, în primul rînd, a celor materiale, pentru fiecare unitate de efect fizic util, constituie esența procesului de realizare a saltului revoluționar de la dezvoltarea preponderent extensivă la dezvoltarea intensivă, cu accentuarea factorilor calitativi, de eficiență și competitivitate prioritari, în toate domeniile vieții economico-sociale.

Imbinarea acestei strategii cu folosirea unei părți importante din venitul național pentru acumulare constituie, pentru România, soluția optimă a învingerii mai rapide a stadiului de țară în curs de dezvoltare și a intrării, în sfîrșitul cincinalului 1981—1985, în rîndul statelor cu o dezvoltare economică medie, pentru ca în perspectiva anilor 1990 să elimine treptat decalajele ce o mai despart de țările avansate ale lumii.

În cadrul acestei strategii generale, creșterea mai rapidă a venitului național în raport cu cea a produsului social are ca rezultat sporirea ponderii venitului național și scăderea corespunzătoare a ponderii fondului de înlocuire în produsul social. Aceasta constituie expresia cea mai elocventă a creșterii valorii nou create ce se obține la un leu cheltuieli materiale de producție, opțiunea fundamentală a politicii economice a partidului nostru în etapa actuală și în perspectivă.

Astfel, la o creștere medie anuală de peste 7 la sută a produsului social în perioada 1976—1980, a avut loc o creștere a venitului național de 8 la sută, sporindu-se corespunzător ponderea venitului național în produsul social.

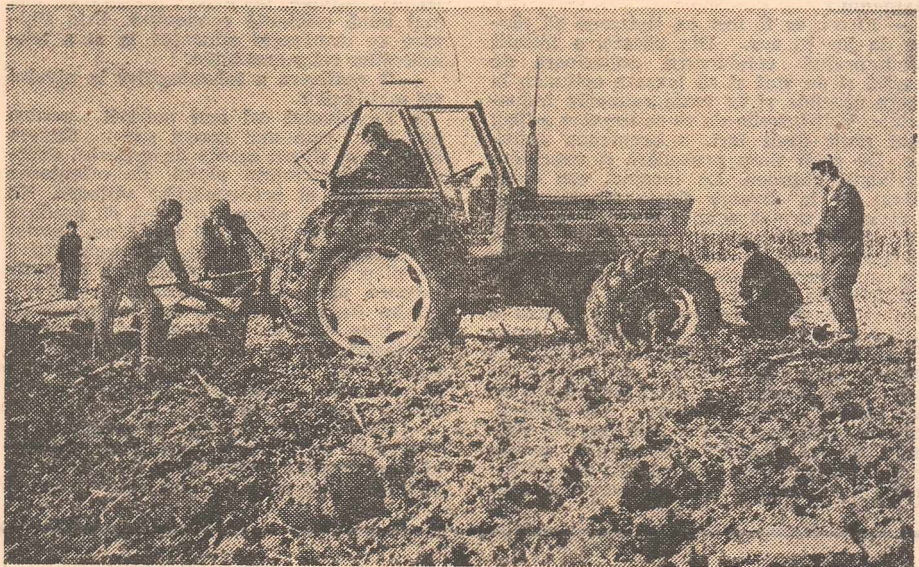
În planul național unic de dezvoltare pe anul 1981, vor fi consolidate puternic realizările obținute în actualul cincinal.

Pe fondul creșterii mai rapide a venitului național, comparativ cu cea a produsului social, se asigură ritmuri mai înalte de creștere a fondului de consum, a bunăstării generale a poporului.

În condițiile cînd efortul de dezvoltare este din ce în ce mai mare, preocuparea și grija deosebită pentru reducerea costurilor, a cheltuielilor mate-

(Continuare în pagina 15)

Prof. univ. dr. ILIE VADUVA

Tractorul românesc — locul trei la export pe plan mondial — în plină cursă pentru sporirea competitivității. Citiți articolul din pagina 16.

Economia de metal — o chestiune de inteligență, dar și de morală

Atribut esențial al realizării autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare, reducerea cheltuielilor materiale pe toate căile pune la dispoziție de noul mecanism economico-financiar este, în același timp, un obiectiv patriotic pentru oamenii muncii din țara noastră. Creativitatea, spiritul gospodăresc, mobilizarea tuturor cadrelor tehnice, a inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor din unitățile economice pot asigura obținerea unor produse cu performanțe superioare și care, în același timp, să înglobeze cantități mai reduse de materii prime.

Convinși de adevărul celor afirmate în-

credințăm acest spațiu muncitorilor și inginerilor întreprinderii bucureștene „Semănătoarea”, întreprindere mare consumatoare de metal al cărei destin este legat de dezvoltarea agriculturii românești. Dacă în 1976, dintr-o tonă de metal aici s-a realizat o valoare a producției de 30 875 lei, acum, din aceeași cantitate de metal se realizează o valoare a producției de 36 450 lei, ca urmare a reducerii consumu-

(Continuare în pagina 17)

RĂZVAN BĂRBULESCU

Reducerea cheltuielilor materiale : o cauză a lor, a noastră, a tuturor, adică a celor care vor beneficia de pe urma acestei acțiuni.

Fotografie de ELENA GHERA

„Gîndim tehnic mai bine decît acum 20 de ani, dar în virtutea obișnuinței multe lucruri le facem la fel“

Se află în curs de desfășurare o acțiune de anvergură și de importanță națională, cu influență hotărîtoare asupra reducerii cheltuielilor materiale asupra eficienței întregii economii: tipizarea. Noțiunea pare simplă doar la prima vedere și vom încerca în cele de mai jos să lămurim cu ajutorul unor specialiști angrenați în această acțiune complexitatea ei și problemele, mai mici sau mai mari, pe care le ridică. Cincinalul revoluției tehnico-stiințifice se încheie pe fondul unei acțiuni care va revoluționa concepția noastră tehnică și care va pune la îndemina economiei naționale instrumente de lucru unitare și eficiente.

Pentru discuția noastră am ales Institutul de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică, I.I.T.P.I.C., unde sînt reunite toate specialitățile — tehnologie, montaj, utilaj, utilități, construcții — și se execută proiecte de o mare diversitate și complexitate. Interlocutorul nostru, inginerul Ioan Hudca, șeful secției îngrășăminte.

— **Tovarășe inginer, tipizarea nu este o noutate. S-a practicat și se practică, la noi și în alte părți, este o acțiune care în mod normal se impune de la sine. Care sînt — fie-ne iertat pleonasmul — noutățile de ultimă oră în acest domeniu?**

— Firesc ar fi fost ca tipizarea să plece de jos în sus. Din păcate, a trebuit să intervină conducerea superioară de partid și de stat și să lanseze acțiunea la toate nivelele și în toate ramurile industriale. Veți întreba de ce se impune astăzi, mai mult decît ieri, o asemenea acțiune. De mult timp proiectăm și executăm instalații chimice. La început, am cumpărat de la diverse firme tehnologice și utilaje. A urmat asimilarea și îmbunătățirea lor. Astăzi sîntem capabili să facem în țară marea majoritate a tehnologiilor de care avem nevoie. Să dăm ca exemplu fabricile de amoniac, pentru că tocmai am pe masă un proiect tipizat pentru o astfel de instalație. Pînă acum am cumpărat șapte tipuri de fabrici de amoniac, giganti care costă aproape un miliard de lei. Într-o asemenea instalație intră sute de utilaje — schimbătoare de căldură, cazane, recuperatoare, multe din ele unicate. Să ne gîndim ce înseamnă asigurarea lor cu piese de schimb sau eventuala lor înlocuire. Înseamnă crearea unor

alte unicate, or, se știe că un unicat costă de cîteva ori mai mult decît un produs de serie. La diversitatea de tipuri actuale, pe lângă industria propriu-zisă ar fi trebuit creată o alta, de piese de schimb. Dacă se defectează un simplu ventil, instalația este scoasă din funcțiune... O instalație mare cum e cea de care vorbim și a cărei producție se ridică zilnic la 1 000 tone de amoniac (necesar altor tehnologii) trebuie protejată împotriva unor astfel de accidente, iar repunerea ei în funcțiune trebuie făcută cu maximă operativitate. Iată de ce sînt necesare piese de schimb care să se producă în mod curent.

— **Deci, ați ales cea mai bună instalație, ați tipizat-o, iar în viitor urmează să faceți un singur tip de instalație?**

— Da. Instalația este verificată în exploatare, asimilată în țară, îmbunătățită pe parcurs. Ansambele și subansamblele sînt în marea lor majoritate asimilate și se execută în producția curentă. Este instalația pe care putem s-o producem cu eforturi financiare și cheltuieli materiale minime. Așadar, pentru instalațiile propuse pentru tipizare se aleg soluțiile tehnologice verificate, capabile să acopere o gamă cât mai largă de necesități, cu consumuri materiale cât mai reduse, cu importuri minime, pe scurt: soluțiile cu cea mai bună eficiență economică. Prin tipizare se urmărește aducerea la zi a tehnologiilor celor mai bune.

— **O egalizare a tehnologiilor la nivelul cel mai înalt?**

— La nivelul cel mai potrivit pentru noi, așa este mai corect spus. Sîntem obligați să ținem seama de criteriul energetic, de cerințele pieței, de orientarea cercetărilor și preocupărilor viitoare. Ne interesează să alegem o gamă de produse pe care să le facem cât mai bine. Numai așa o industrie poate deveni competitivă pe plan mondial. Perfectionarea și optimizarea procesului tehnologic, consumul minim de materiale se pot realiza mult mai bine cînd te ocupi de un singur tip de instalație, nu de șapte. O asemenea permanentă îmbunătățire duce automat la reducerea cheltuielilor necesare pentru realizarea unui produs.

— **Se vorbește despre o reproiectare, despre o regîndire a proceselor tehnologice, a fiecărui utilaj în parte. Cum se poate realiza aceasta, mai ales în cazul**

unor instalații complexe, la care participă mai multe ramuri?

— Atingem un alt aspect, poate cel mai important, pentru că fără rezolvarea lui nu se poate concepe o finalizare corespunzătoare a acțiunii de tipizare.

— **Să legăm acest aspect de problema reducerii cheltuielilor materiale. Despre ce este vorba?**

— De reducerea sorto-tipo-dimensiunilor. Avem astăzi o gamă nepermis de mare de repere. Doar unele din ele, prin frecvența folosirii, își justifică existența. Cele care apar rar sau cu caracter accidental este firesc să fie înlăturate. Să nu mai pierdem timp și bani cu realizarea lor! Să luăm, spre exemplu, două tipuri de corniere laminate, foarte apropiate ca dimensiuni și care se pot înlocui una pe alta cu succes și fără risipă de material. Ele se laminatează pe aceeași mașină. Trecerea de la un tip la altul presupune oprirea mașinii și adaptarea ei pentru cel de al doilea tip, iar timpul efectiv de folosire al mașinii scade. Însumate, toate aceste opriri înseamnă în ultimă instanță bani.

— **Micșorarea numărului de repere nu duce la supradimensionare?**

— În puține cazuri, da. Pe ansamblu efectul este pozitiv. Și astăzi proiectantul și mai ales executantul se află în situația de a pune ce găsește, nu ce are nevoie.

— **Vă dispărea din limbajul tehnic noțiunea de unicat?**

— Nu. Mai ales în chimie, dar aceste unicate vor fi realizate din ansamble și subansamble care vor fi tipizate. Chimia va folosi în continuare unicate ce se vor executa pe bază de comandă specială. Am nevoie, de exemplu, de trei armături speciale pentru gaze sintetice la presiunea de 150 atmosfere și temperatura de 800 grade. Pentru asimilare ar trebui doi ani. În asemenea cazuri e mult mai rentabil să facem apel la o firmă specializată în astfel de produse, iar noi să vindem produsele în care ne-am specializat.

— **Ca urmare a acestei acțiuni se vor reglementa mai bine relațiile dintre diferite ramuri ale economiei?**

— Arbitri neutri și imparțiali vor fi nomenclatoarele de produse tipizate. Se vor putea cere doar produsele nominalizate acolo, avînd siguranța că se vor găsi.

— Se poate vorbi despre proiecte care vor folosi mai multor beneficiari, vor fi scoase din sertar și vor fi livrate la cerere?

— În cazul instalațiilor complexe nu se va putea face acest lucru. Diferă de la caz la caz planul general, partea economică, estacadele. Dar și în aceste cazuri o parte din proiectul instalației se va livra fără un efort de concepție deosebit. Se va cîștiga timp, deci și bani, prin folosirea produselor de serie, prin rezolvarea spinoasei probleme a pieselor de schimb.

— **Concluzii? Propuneri?**

— Să încercăm. Nu trebuie să ne imaginăm acțiunea de tipizare ca o campanie, ci ca o acțiune continuă. Nu numai amplă, ci totală. Tipizarea trebuie văzută ca o acțiune de jos în sus care impune autonomie, autoritate și răspundere nu numai la ministere și la forurile tutelare, ci la nivelul oricărei întreprinderi. Nu trebuie să ne imaginăm că tipizarea se va încheia vreodată. Este o acțiune continuă, care trebuie să țină seama de progresul tehnicii, de posibilitățile de care dispunem la un anumit moment.

— **Fiind o acțiune de durată, care credeți că sînt prioritățile?**

— În primul rînd, trebuie abordate acele proiecte care au un grad mare de repetabilitate, proiectele de care vom avea mai mare nevoie în cincinalul care urmează. Să ne îndreptăm eforturile mai întii spre aspectele majore: eficiența, reducerea cheltuielilor materiale, competitivitatea. Este foarte bine că în paralel se lucrează la nomenclatorul produselor care cuprinde sorturile, tipurile, dimensiunile și calitățile produselor. El ar trebui să fie gata cu un ceas mai devreme pentru a putea ști ce anume să prevedem în proiectele-tip, pentru a evita suprapunerii și reproiectării. Să recunoaștem că am consumat pînă acum prea multă energie, prea mult material pentru crearea unor produse. La toate nivelele, de la o simplă saibă pînă la instalații complexe, sînt încă mari rezerve. Prin tipizare, prin regîndirea tuturor proceselor se urmărește scoaterea la iveală și folosirea acestor rezerve. Astăzi gîndim tehnic mai bine decît acum 20 de ani și totuși, în virtutea obișnuinței, multe lucruri le facem la fel.

— **Vă mulțumim, tovarășe inginer Ioan Hudca, pentru amabilitate.**

Înainte de a încheia aceste rînduri, să mai sunem că întreaga capacitate tehnică românească este, sau dacă nu este acum în cursul și în angrenaj în această acțiune care își propune perfecționarea întregii activități industriale, reducerea maximă a cheltuielilor materiale. Este calea eficienței economice.

OPREA GEORGESCU

ENERGIA EOLIANĂ Primele experimente de amploare

La Institutul de cercetări și modernizări energetice ICEMENERG am fost informați prin mijlocirea biroului pentru protecția proprietății industriale că în cursul anului trecut, pe baza invențiilor brevetate și aplicate, au fost realizate economii în valoare de 4 500 000 lei. Majoritatea invențiilor și inovațiilor se referă fie la mai buna utilizare a unor combustibili clasici, fie la crearea unor înlocuitori sau dispozitive de concepție originală, iar prin aceasta la diminuarea sau totala reducere a unor costisitoare produse din import. Vom aminti, între acestea, „Procedeu de obținere a unui aditiv de combustie, (un milion lei economii anuale) și „Procedeu de fabricare a bilelor de cauciuc spongios“, invenție prin aplicarea căreia au rezultat economii anuale de două milioane lei, ambele elaborate de colective din cadrul secției de cercetări pentru chimie în energetică.

Importante prin performanțele lor tehnice și economice se dovedesc și invențiile și inovațiile brevetate sau în curs de brevetare în acest an, care se înscriu în efortul general al institutului pentru obținerea, pe baza gîndirii novatoare, a unor sensibile economii de combustibili și materiale, conducînd, în final, la reducerea cheltuielilor materiale de producție. Nu le vom prezenta pe larg marelui public, dată fiind dificultatea convertirii limbajului ezoteric al specialistului în termenii uzuali. Am reținut, în schimb, cîteva date extrem de interesante în legătură cu vastul program consacrat proiectării, experimentării și folosirii pe scară largă a unor agregate eoliene, cu vaste implicații economice. În conformitate cu Programul energetic național și cu recomandările exprese ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, de folosire a unor noi surse de energie — la ICEMENERG a fost întocmit un program de perspectivă, de cercetare și implementare a unor noi și originale echipamente energetice eoliene. Prin contribuția lui Eol, zestrea energetică a țării se va îmbogăți simțitor dacă avem în vedere, conform datelor estimative, că în viitorul deceniu puterea instalată în centrale eoliene ar putea însuma 4 000 MW și o producție de energie de aproximativ 20 miliarde kWh pe an!

Putem aprecia cît de mare se arată a fi această nouă sursă de energie obținută prin convertirea forței vîntului în energie electrică mai ales dacă avem în vedere că, după mai bine de două decenii de

construcții hidrotehnice, puterea instalată totală în hidrocentrale din România este, la ora actuală, de 3 225 MW.

Atît doar că energia cinetică a vîntului nu se dovedește deosebit de docilă, iar aceasta în ciuda faptului că turbinele eoliene sînt folosite de mai bine de un secol. (În Statele Unite există aproximativ un milion de mici instalații eoliene). Pretutindeni cercetătorii și constructorii continuă să găsească noi căi pentru perfecționarea rotorului, elementul-cheie al întregului echipament. Practica a dovedit că un rotor clasic nu poate capta mai mult de 60% din energia cinetică a vîntului (așa-numita limită a lui Betz). Prin cele mai moderne turbine eoliene s-a izbutit folosirea energiei vîntului în proporție de 46—48%, sau, cu alte cuvinte, în proporție de 75—80% din potențialul-limită prevăzut de Betz. (Prezentăm aceste amănunte deoarece ele ne sînt necesare în încheierea articolului nostru).

Perfecționarea rotorului constituie, firește, și principalul obiect de cercetare al specialiștilor noștri, nevoiți, între altele, să-și adapteze proiectele la condițiile de climă și la regimul eolian al României, deci să monteze instalațiile în zonele de munte, unde bate vîntul cu mai mare intensitate, dar, în același timp, rotoarele au de înfruntat vitregia naturii (îngheț, chiciură, șase luni de iarnă etc.).

Cea mai mare instalație eoliană din țară a intrat în funcțiune de curînd în Munții Căpățînei, la o înălțime de 1900 metri, în apropierea sistemului hidroenergetic de pe Lotru. Ea vine să concretizeze una dintre cele mai interesante soluții pentru țara noastră: cuplarea aerogeneratoarelor într-un sistem de amenajare hidroenergetică. Aceasta înseamnă că energia eoliană aleatoare ar putea fi folosită pentru a produce energia electrică necesară pomparei apei dintr-un lac-tampon în principalul lac de acumulare al respectivei centrale hidroelectrice.

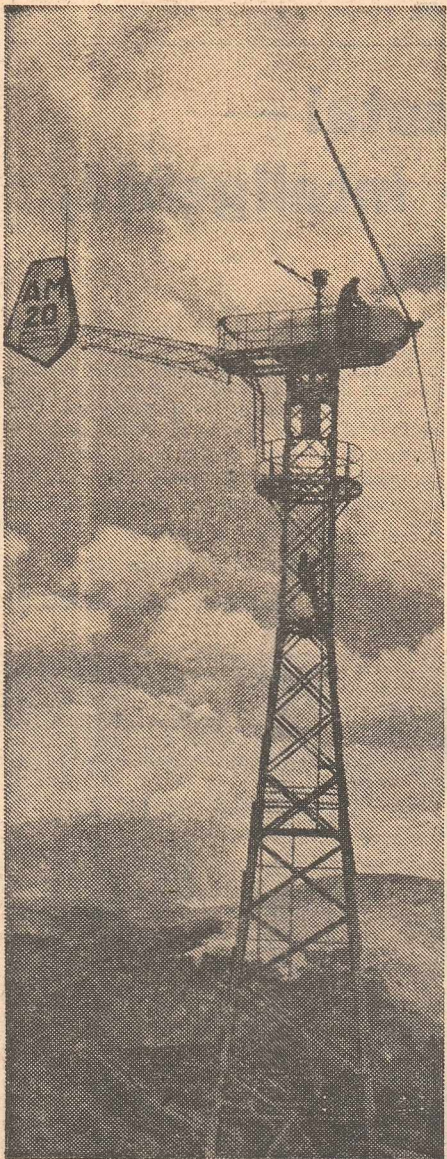
Gîndită și executată la ICEMENERG, această centrală eoliană a fost instalată pe culmea Petrimanu, din apropierea hidrocentralei de pe Lotru, și urmează să producă anual 40 000 kWh, energie ce va fi folosită pentru pomparea apei din lacul-tampon Petrimanu în lacul de acumulare al hidrocentralei de pe Lotru. Instalația este prevăzută cu un rotor cu trei palete avînd un diametru de 10 metri și o putere instalată de 20 kW la o viteză a vîntului de 13 kilometri pe secundă. A-

greatul reprezintă unul din experimentele de amploare ale „eolieneilor“ din țara noastră și, în funcție de rezultatele ce se vor obține de acest colectiv și de altele se va trece în următorii ani la proiectarea și executarea unor instalații de mai mare putere, unele ajungînd să însușeze o putere instalată de pînă la 1 000 kW.

Aminteam în cuprinsul articolului nostru că punctul nodal al echipamentelor eoliene îl constituie rotorul. Cercetătorii de la ICEMENERG își propun construirea unui rotor fără palete, sau mai exact spus a unui captor static, capabil de a folosi practic întreaga energie cinetică a vîntului, în proporție de sută la sută, deci dincolo de dificilul și inexpugnabilul prag al lui Betz!

Literatura de specialitate, ne-au declarat interlocutorii noștri, nu consențează un asemenea procedeu, deci ar fi o primărie pe plan mondial. Colectorul static urmează să fie montat în primăvara anului viitor și dacă totul va decurge conform datelor estimative, vom avea prilejul să anunțăm cercurilor științifice internaționale o realizare de prestigiu.

LIVIU TIMBUS

Cel mai mare agregat eolian din țară a fost instalat lângă hidrocentrala de la Lotru

La un singur subsamblu al combinii CARP-560, produsă de „Semănătoarea“-București, o economie de 9 kg metal. Realizator: șeful de brigadă Constantin Bulat

STRATEGIA DEZVOLTĂRII

Ce sînt cheltuielile materiale?

In categoria cheltuielilor materiale de producție se includ: materiile prime, materiale, combustibil, apă, amortizări.

Cheltuielile materiale au o pondere ridicată, mai ales în ramurile industriei prelucrătoare. Urmarea directă a reducerii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs este creșterea venitului național, a bunăstării generale.

Ce înseamnă o reducere de un procent?

In 1981: un spor de venit național de 13,4 miliarde lei, echivalente cu:

150 000 televizoare, 150 000 frigidere, 50 000 autoturisme, 150 000 garnituri de mobilă, 20 milioane perechi de încălțăminte etc.;

construirea a numeroase obiective economice și social-culturale, printre care trei întreprinderi industriale cu o producție totală de 2 miliarde lei, 4 spitale, 15 000 apartamente.

In 1985: un spor de 26,4 miliarde lei, față de 8,6 miliarde lei în 1975.

In perioada 1970-1975, ca urmare a reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social cu 4 la sută, venitul național va crește cu 94 miliarde lei, ceea ce echivalează aproape cu mărimea venitului național creat în 1980.

Cum putem reduce cheltuielile materiale?

Cîteva direcții principale:

- micșorarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, apă;
- reproiectarea și modernizarea produselor;
- perfecționarea activității de aprovizionare tehnico-materială;
- valorificarea deșeurilor;
- întărirea disciplinei tehnologice;
- folosirea înlocuitorilor;
- îmbunătățirea indicilor de folosire a utilajelor;
- standardizarea materiilor prime și produselor finite.

Semnificații

Reducerea cheltuielilor materiale prezintă semnificații deosebite pentru țara noastră fiind seama de:

● ritmul rapid de creștere economică, solicitînd un volum tot mai mare de materii prime și de surse de energie;

● acoperirea unei părți însemnate din nevoia de resurse materiale pe seama importurilor, care au devenit tot mai scumpe în ultimii ani;

● rezervele noastre de materii prime au, în general, un conținut în substanță utilă mai scăzut decît media pe plan mondial;

● consumurile specifice încă ridicate pe unitatea de produs fabricat și de venit național;

● pe o unitate de venit național se consumă în prezent la noi de două ori mai mult combustibil decît în țările industriale dezvoltate;

● relațiile economice mondiale, cooperarea internațională facilitează reducerea cheltuielilor materiale, dar o și impun mai categoric;

● volumul mare de investiții alocate pentru construirea noilor obiective, imobilizează temporar însemnate resurse și retrag pe perioade mai mari sau mai mici resurse materiale și umane, fără a furniza, în schimb, produse;

● ridicarea susținută a nivelului de trai impune sporirea venitului național atît pe seama creșterii volumului absolut al producției anuale, cît și pe seama reducerii ponderii cheltuielilor materiale.

Reducerea cheltuielilor materiale

(Urmare din pagina 13)

riale de producție, trebuie să constituie o problemă de prim ordin a tuturor colectivelor de oameni ai muncii. Faptul că astăzi importăm mai mult petrol decît producem, că prețul petrolului crește rapid face necesar ca, paralel cu accentuarea producerii energiei pe bază de cărbune, să se acționeze în întreaga economie pentru reducerea consumurilor specifice. „Ținînd seama de caracteristicile situației economice internaționale — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — de implicațiile crizei energetice și de materii prime, un obiectiv central al viitorului cincinal va fi îmbunătățirea radicală a structurii industriei noastre, orientarea hotărîtă a eforturilor spre dezvoltarea ramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie; se va pune accentul pe valorificarea superioară a resurselor materiale, a forței de muncă. Aceasta presupune înlocuirea completă a unor tehnologii, renunțarea la produse mari consumatoare de petrol și de energie, frecarea hotărîtă la înlocuirea produselor învechite cu altele de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale și de forță de muncă.

Dezvoltînd și întărind autogestiuinea economico-financiară, actualul mecanism de funcționare a economiei naționale pune în mod hotărît problema acoperirii costurilor de producție din propriile venituri și obținerea de beneficii pentru fiecare unitate productivă. În concordanță cu cerințele și exigențele autogestiuunii economico-financiare acționează reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibil și energie, perfecționarea proceselor tehnologice de fabricație, modernizarea, reînnoirea și îmbunătățirea calității produselor, extinderea folosirii înlocuitorilor, valorificarea resurselor secundare și a tuturor categoriilor de deșeurii, aplicarea unui regim sever de economii în toate sectoarele de activitate, valorificarea superioară a resurselor naturale, asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale ritmice și la timp, dezvoltarea mai accentuată a bazei proprii de materii prime și materiale, ridicarea calificării profesionale a personalului muncii și creșterea conștiinței în muncă, întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă, în toate unitățile socialiste.

Promovarea largă, susținută, a științei și tehnicii moderne în toate sectoarele de activitate, actualul tip de progres tehnic creează condițiile pentru economisirea cu preponderență a muncii materializate, deoarece apariția de mașini și utilaje cu caracteristici economico-funcționale superioare asigură creșterea mai rapidă a eficienței folosirii fondurilor fixe productive în raport cu creșterea gradului de înzestrare a muncii. În aceste condiții se creează baza obiectivă pentru ca producția netă ce se obține la o unitate de fonduri fixe consumate să crească și deci fiecare fond fix va transmite produsului creat o valoare mai mică decît cea pe care o economisește. Concomitent cu producerea unor noi mașini și utilaje cu parametri tehnico-economici superiori apar premisele pentru reducerea și chiar înlăturarea deșeurilor, a pierderilor prin prelucrarea — în multe privințe, și a rebuturilor — realizîndu-se, pe această cale, o creștere mai substanțială a producției nete și a producției fizice.

De asemenea, trebuie avut în vedere și faptul că politica partidului nostru de mo-

dernizare a economiei naționale, de dezvoltare cu prioritate a industriei prelucrătoare, a acelor ramuri și subramuri de vîrf care creează cadrul favorabil valorificării superioare a resurselor natural-materiale, constituie o altă premisă pe fondul căreia acționează toate căile de reducere a cheltuielilor materiale de producție.

În prezent, supradimensionarea unor produse, pierderile însemnate în procesul prelucrării, duc la un consum ridicat de materii prime și materiale, de energie și combustibil. De aici decurge necesitatea acționării cu fermitate pentru reproiectarea produselor, îmbunătățirea tehnologiei de fabricație, utilizarea rațională a materiilor, extinderea înlocuitorilor, îmbunătățirea normării consumurilor specifice, valorificarea la maximum a deșeurilor și a produselor secundare.

Practica a demonstrat că 70-80 la sută din economii se obțin în etapa de concepție, proiectare și reproiectare, și numai circa 20-30 la sută în faza de creație a produselor.

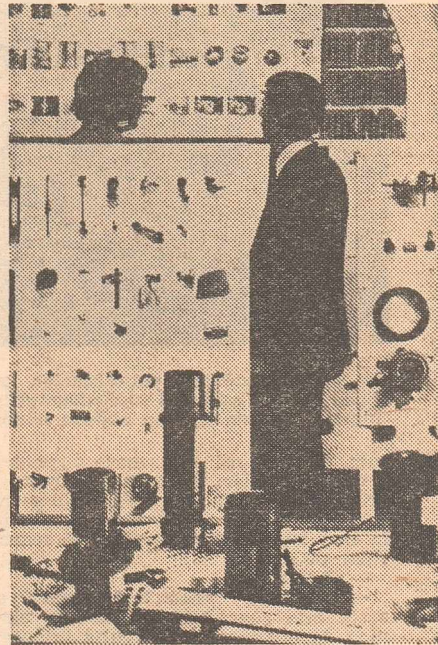
Aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în procesul de producție impune perfecționarea activității de proiectare a produselor în vederea eliminării supradimensionărilor, găsirii unor noi tehnologii, normării pe baze științifice a consumurilor specifice de materii prime și materiale. Faptul că în acest cincinal 45 la sută din valoarea producției industriale se va obține pe seama produselor noi și reproiectate, ridică în fața lucrătorilor din proiectare și industria constructoare de mașini, a tuturor oamenilor muncii care lucrează în industrie, probleme complexe ce vizează introducerea în producție a unor mașini și utilaje cu un înalt grad de tehnicitate. Înfăptuirea acestui obiectiv presupune ca cercetarea științifică din țara noastră, în domeniul hotărîtore ale progresului economico-social, să asigure proiectarea unor produse de înaltă tehnicitate și complexitate, cu parametri economico-funcționali superiori, competitive, atît sub aspectul costurilor de producție, cît și din punctul de vedere al modului în care răspund necesităților reale ale societății. Potrivit acestei concepții, se pot numi produse noi numai acelea care corespund cantitativ, sortimental și calitativ exigențelor nevoii sociale reale și, în același timp, contribuie la sporirea eficienței economice atît la producător cît și la consumator.

Concomitent cu acțiunea de îmbunătățire a parametrilor economico-funcționali al mașinilor și utilajelor, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor necesită și sporirea eforturilor de reducere a consumurilor specifice pe materii prime și materiale, de reproiectare și redimensionare a produselor, de eliminare la maximum a pierderilor în timpul prelucrării. În industria constructoare de mașini din unele țări dezvoltate, 75 la sută din economiile din metal care se realizează prin reducerea consumurilor specifice sînt rezultatul perfecționării cercetării științifice de concepție și proiectare a produselor, 13 la sută al îmbunătățirii tehnologiilor de producție și numai 12 la sută al măsurilor de organizare a producției și a muncii. Potrivit unor calcule, reducerea cu numai un procent al consumurilor actuale de materii prime și materiale în industrie are ca rezultat obținerea unor importante economii: metal în valoare de 710 milioane lei; cherestea în valoare de 38 milioane lei; ciment în va-

loare de 11 milioane lei, cauciuc natural în valoare de 9,5 milioane lei; energie electrică în valoare de 175,5 milioane lei și combustibil în valoare de 146 milioane lei.

De aici apare și mai evidentă semnificația indicației profund științifice a Partidului Comunist Român, a secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se acționa cu toată hotărîrea și fermitatea în direcția reproiectării produselor, îmbunătățirii tehnologiei de fabricație.

Diminuarea cheltuielilor materiale de producție este indisolubil legată și de îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe productive. Sub acest aspect, o importanță deosebită prezintă creșterea indicilor de utilizare extensivă și intensivă a fondu-

rilor fixe, redarea în circuitul economic a utilajelor nefolosite, încărcarea mai bună a schimburilor de producție și atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor tehnico-economici proiectați, aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă, îmbunătățirea activității de întreținere și supraveghere și reparație a fondurilor fixe. Prin îmbunătățirea folosirii fondurilor fixe productive se asigură creșterea valorii producției nete ce revine la 1 000 lei fonduri fixe. Aceasta necesită utilizarea la maximum a capacităților de producție existente prin încărcarea deplină a mașinilor și funcționarea la parametrii proiectați a tuturor instalațiilor, creșterea coeficientului de schimburi, întreprinderea și exploatarea în bune condiții a utilajelor, acoperirea integrală a necesarului de piese de schimb, inclusiv prin recuperarea și recondiționarea acestora. Este cazul — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — să acționăm ferm pentru reintroducerea în circuitul economic a tuturor mijloacelor incomplet utilizate. Faptul că dispunem de fonduri fixe uriașe, în marea lor majoritate de înaltă tehnicitate, realizate în ultimii 10 ani face necesar să organizăm foarte bine activitatea pentru folosirea integrală a utilajelor, punînd capăt între-

ruperilor nejustificate, asigurînd buna lor întreținere. Numai pe această bază vom putea ca într-o perioadă relativ scurtă să realizăm, cu actualele mijloace, dublarea producției industriale, a productivității muncii.

Extinderea folosirii înlocuitorilor de materiale, în special pentru metal și lemn, refolosirea unor materiale, constituie o altă direcție de economisire a muncii materializate, de reducere a cheltuielilor materiale de producție.

Creșterea ponderii materialelor secundare și a deșeurilor în totalul cheltuielilor cu materia primă folosită pentru fabricarea unor produse de bază determină o însemnată economisire a resurselor naturale, a muncii materializate. Potrivit unor calcule, pentru producția de oțel ponderea materialelor secundare și a deșeurilor în totalul cheltuielilor de materie primă este de 52 la sută în Anglia, 53 la sută în S.U.A., 63 la sută în Italia și de 42 la sută în România. În producția de hirtie, ponderea materialelor secundare și a deșeurilor este de 60 la sută în R.F. Germania, 43 la sută în Anglia, 40 la sută în Franța și numai de 21 la sută în România.

Totodată, recuperarea unor resurse în urma uzurii fizice a produselor folosite este o altă cale de economisire a materiilor prime de bază. Astfel, din uleiurile minerale uzate se recuperează 50 la sută în R.F. Germania și S.U.A., 43 la sută în Franța și numai de 9 la sută în România. Din anvelopele uzate, procentul de recuperare este de 25-40 la sută în Anglia, S.U.A., și R.F. Germania și de 7-8 la sută în România. Aceste cifre scot în evidență existența unor resurse încă mari în ceea ce privește folosirea materialelor secundare și a deșeurilor, precum și în legătură cu recuperarea unor resurse naturale.

În direcția reducerii cheltuielilor materiale de producție acționează și intronarea în toate unitățile economice a unui regim sever de economii, eliminarea risipei, a cheltuielilor neraționale și neeconomicase, întărirea ordinii și disciplinei în toate sectoarele de activitate, ridicarea permanentă a calificării profesionale a oamenilor, a orizontului lor tehnico-științific, cultural și politico-ideologic, extinderea experienței pozitive în producție.

Orice încălcare, orice depășire a normelor tehnice duce la consumuri sporite, înseamnă diminuarea mijloacelor de aprovizionare, orice nerealizare într-un sector sau altul a producției materiale creează, de asemenea, greutate în funcționarea corespunzătoare a întreprinderilor. Iată de ce trebuie să fim conștienți că este nevoie să muncim cu mai multă răspundere pentru a soluționa în mod corespunzător problemele aprovizionării tehnico-materiale.

Începînd cu anul 1981, problema recuperării și valorificării superioare a tuturor materiilor prime și materialelor rezultate din producție și consum devine o importantă sarcină de plan, datorită cetățenească a fiecărui om al muncii. Trebuie gîndit și acționat în așa fel încît să se asigure transformarea activității de reciclare a materiilor prime și materialelor într-o ramură de bază a economiei naționale, într-o sursă inepuizabilă de progres și prosperitate. Pentru viitorul cincinal se estimează că prin recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor, la nivelul economiei se va asigura economisirea unor materii prime și materiale în valoare de circa 120 miliarde lei, ceea ce înseamnă tot atîtea posibilități în plus pentru ridicarea nivelului general de civilizație și de trai al întregului nostru popor.

TRACTOARE COMPETITIVE PE CINCI CONTINENTE

— Stimată tovarășă ingineră Eugenia Butnariu, știu că sînteți șef al compartimentului Preț de cost din Întreprinderea de tractoare Brașov. Peste nici o lună de zile, mai precis la 26 decembrie, se vor împlini 31 de ani de cînd mecanicul Victor Oprea a pornit primul I.A.R.-22. Un reporter transmite atunci la redacție: „Am văzut pornind primul tractor românesc! Tractorul I.A.R.-22 merge cu 18 km pe oră pe șosea și cu 6—7 km pe oră pe ogor”, iar sub fotografia înfățișînd pe primul născut al industriei românești de tractoare s-a scris: „Acesta este primul tractor românesc fabricat de mîntea, brațele și sufletul tehnicienilor de la I.A.R.-Brașov”. Undeva, mai jos, se consemna: „În ciuda tuturor greutăților, I.A.R.-iștii au reușit să fie la înălțimea uzinelor din străinătate”. Am amintit punctul de plecare tocmai pentru a vă oferi posibilitatea să măsurați cu exactitate drumul parcurs. Deci, ce înseamnă tractorul românesc al anului 1980 în context internațional?

— La această oră pe planeta numită Pămînt există 35 de țări constructoare de tractoare, dar numai 14 dintre acestea știu, vor și pot să exporte. De unde se vede că această activitate nu este la îndemîna oricui! În noiembrie 1980, clasamentul în „campionatul mondial” al exportatorilor de tractoare se prezintă astfel: 1. Anglia, 2. Japonia, 3. Republica Socialistă România (în funcție de procentul de export din producția realizată), iar în clasamentul producătorilor țara noastră ocupă locul al șaptelea, după următorii: „Massey Ferguson”, „Ford”, „International”, „John Deere”, „Fiat”, „Belorus”. Într-un astfel de context lupta pentru cîș-

tigarea de piețe de desfacere și mai ales menținerea lor nu este deloc ușoară. Nu întîmplător am folosit noțiunea de „campionat”. Competiția este pe primul plan, iar în afaceri partenerii nu sînt chiar totdeauna „fair play”. Cu atît mai semnificative devin elogiile de genul: „Am constatat că tractoarele românești sînt foarte bune, se adaptează bine condițiilor din Canada. Clienții noștri sînt foarte mulțumiți. În general, tractoarele românești sînt produse foarte bune”. (Semnează Alek Prokopchup, director, „Butler Brothers Canada Ltd.”); sau „...Posez două tractoare: un „Massey Ferguson” și un tractor românesc. În comparație cu „Massey Ferguson-ul de 65 CP tractorul românesc poate fi utilizat la executarea unor lucrări mult mai grele și mai complexe”. (Dintr-o declarație a fermierului Von Loon, din provincia Brabant, Olanda). Am putea continua. Astfel de afirmații găsiți multe în monografia întreprinderii, în cartea de impresii. Tractoarele construite de brașoveni se exportă pe cinci continente, în 86 de țări.

— Care considerați că ar fi punctele forte ale tractoarelor noastre? Mă refer la cele competitive pe plan internațional.

— La tractoarele din clasa de putere 26—64 CP, tractoarele agricole pe roți și șenile sînt comparabile cu cele produse de firme cum sînt „Kubota”, „Komatsu”, „Massey Ferguson”, „John Deere”, „Fiat”, „Ford”, „Deutz”, „David Brown”, „Renault”, „Allis-Charmen”, „Someca”, „Lamborghini” ș.a. Mă refer la puterea motorului, consumul de combustibil, greutatea specifică pe cal putere, caracteristicile de tracțiune și de frînare, cuplul maxim, ambreiajul, numărul mare de trepte al cutiei de viteze, transmisiile centrale și

finale, instalațiile electrice și hidraulice, puterea la priză, comenzile, cadrele și cabinele de siguranță etc.

— Acestea sînt lucruri recunoscute și tot atîtea motive de mîndrie. Totuși, din păcate, nu ne-am făcut un obicei constant din a compara produsele noastre cu performanțele mondiale, INDEOSEBI ÎN PRIVINȚA CANTITĂȚII DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE UTILIZATE SAU ÎNGLOBATE ÎN PRODUSUL FINIT. Dacă exportăm tractoare cu înalte performanțe tehnice — iar acestea o recunosc și concurenții — dar supradimensionate, este ca și cum am oferi practic pe gratis tot metalul încorporat în plus. Ce ne puteți spune în acest sens?

— Formați-vă o idee comparînd următoarele date: greutatea metalului care revine pe un cal putere la tractoarele brașovene de 45 CP este de 39 de kg. După părerea mea, respectivul consum este rezonabil. La tractoarele „John Deere” cifra corespunzătoare este 45 kg metal/CP, la „Zetor” 51,66 kg/CP, la „Kramer” 52 kg/CP, la „Massey Ferguson” 43 kg/CP... Deci rezonabil. Din nefericire, la anumite tipuri de tractoare de puteri superioare, consumurile de metal pe unitatea de putere sînt cu 15, uneori cu 25 la sută mai mari față de tipurile similare fabricate în lume. Și bineînțeles că nu întîmplător tractoarele de 360 CP A3602L și A3602IF au ajuns să coste unul 3.154 milioane lei, celălalt 2.945 milioane lei.

— Experiența a demonstrat că reducerile de consumuri materiale ce pot fi obținute în faza de fabricație a produselor se pot ridica pînă la 20—30 la sută, în timp ce reducerile din faza de concepție

ajung pînă la 70—80 la sută. Care sînt preocupările vizînd aceste aspecte?

— Pe lângă C.I.T. (Centrala industrială de tractoare) funcționează C.C.S.I.T., pe care ne-am obișnuit să-l numim constructorul nostru șef, pentru că de la el pornește toată concepția de înnoire și modernizare a produselor centralei. Ei sînt aceia care gîndesc tractoarele românești sub dubla incidență: 1. perspectiva mondială și, 2. configurația de livrare, adaptarea la dezideratele beneficiarului. În ultimul timp, partenerii externi s-au obișnuit să ne ceară cabine climatizate, faruri ascunse, osie acționată central, instalație de frînare pneumatică (inclusiv compresor de motor la tractoarele de 45 C.P.), capotașul și instalație electrică pentru faruri în mască, osii motoare față, cu intrare centrală... Numai în zece luni din 1980 am livrat la export peste 500 variante constructive. În astfel de condiții se desfășoară lupta pentru menținerea piețelor de desfacere.

— Toate aceste înnoiri, îmbunătățiri și modificări au contribuit și la scăderea greutății „moarte” a tractoarelor, respectiv la reducerea cheltuielilor materiale?

— Există un program de măsuri pentru reducerea cheltuielilor materiale întocmit pînă la nivelul secțiilor de producție. Economisitorii și tehnicienii noștri au stabilit un complex de măsuri menite să contribuie substanțial la reducerea cheltuielilor materiale. La nivelul întreprinderii există un plan unic de măsuri privind organizarea producției și a muncii pe 1980. Cuprinde 433 obiective cu o eficiență totală de 436.799 milioane lei. Pînă la 31 octombrie au fost realizate 311, deși erau planificate doar 291. Un exemplu concret: Pentru 824 re-

La un pas de Dunăre se proiectează nave. La un pas de Dunăre se construiesc nave, aici unde s-au construit și vechile corăbii. Înspre vărsarea Dunării în mare, la Galați, răsună cîndva cîntecul legănat al marangozilor taciturni și puternici, un cîntec îngemănat cu scrișnetul rindelelor, al cuțitoaielor de oțel cu care finisau pintecul barcazelor și al navelor. Alt cîntec răzbate acum de aici. La Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcții navale se concep, se proiectează și se asimilează nave zvelte, cu mari reduceri de metal, nave moderne, cu randament energetic în continuă creștere.

„Mă făceam inginer de nave chiar dacă mă nașteam pe Muntele Găina!”

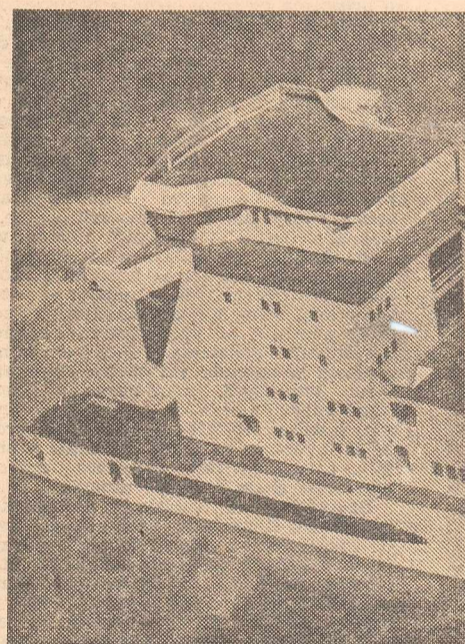
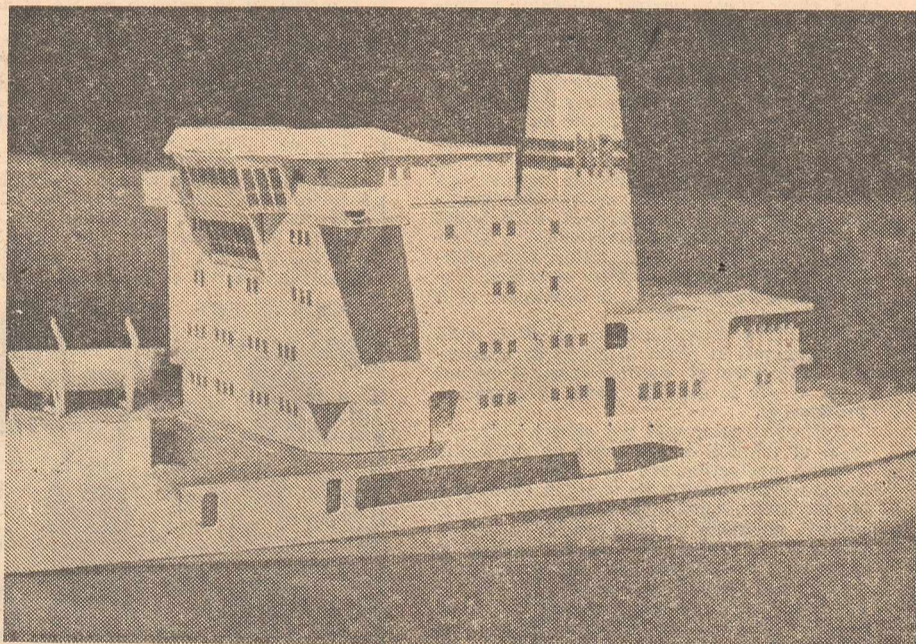
— Faptul că v-ați născut pe malul Prutului v-a influențat cumva cariera?

— Nu, mă făceam inginer de nave chiar dacă m-aș fi născut pe Muntele Găina.

Inginerul Tudor Gheorghe cercetează și proiectează tehnologii noi pentru construcția navală. Are 35 de ani, e născut la Vădeni, pe malul Prutului, și este autorul a patru invenții: două brevetate și două avizate pentru a fi brevetate. Luăm în discuție una dintre ele, „Instalație portal pentru sudarea automată cap la cap a panourilor plane ale navelor”. Ce aduce nou în tehnologia construcției navale? Înainte sudura tablelor se făcea cu mașini care se deplasau pe toată suprafața lor, fără a asigura totdeauna cusături (suduri) de calitate. Productivitatea muncii era mică, consumul de energie — mare, consumul de timp — la fel.

— În condițiile actuale, spune inginerul Tudor Gheorghe, cînd peste tot în lume se urmărește creșterea eficienței economice, nu ne mai putem permite un astfel de proces tehnologic risipitor. În țări avansate din punct de vedere economic precum Japonia și Suedia au apărut astfel de linii de sudură automată, una asemănătoare am importat-o și noi, pentru Șantierul naval din Constanța. Dar deși nu e frumos să-i critici pe alții, linia de sudură automată importată ne-a produs și unele neajunsuri: precizia la sudură nu era prea mare, depanarea instalațiilor, mai ales a celor electrice, s-a dovedit a fi foarte greoaie (abia dacă se putea efectua în 3—4 zile). Apoi, instalația măsura peste 250 metri lungime, deci era foarte voluminoasă. În plus, costa și peste două milioane lei valută. Iată de ce inginerul Tudor Gheorghe, ajutat de subinginerul Grigore Iorgus, de fizicianul Mihai Dumitrache și de soția sa, subingineră Dragostina Tudor, au pornit să conceapă o linie de sudură automată proprie, mult mai eficientă, cu care să fie dotate toate șantierele navale românești. Au conceput-o după multe zile și nopți petrecute în fața planșetelor, în șantier, acolo unde navele capătă contur, unde te lovești de toate greutățile, dar unde înveți și poți perfecția o idee. Acum instalația de sudură automată a tablelor cap la cap, rod al gîndirii acestor tineri ingineri și subingineri, a prins contur, a fost probată, a trecut toate examenele și este brevetată. Ea elimină toate neajunsurile de pînă acum, este de greutate și dimensiuni mult mai mici (în comparație cu instalațiile asemănătoare din lume), dar cu o productivitate

Nave zvelte, moderne, de înalt

Prin standardizarea cabinelor pe tipuri de confort, proiectanții de la ICEPRONAV Galați au obținut importante reduceri de metal. În plus, aspectul suprastructurilor a fost mult înfrumusețat. Prin dețasarea coșului de fum de peretele cabinelor, al suprastructurilor, monele din cabine, s-au obținut importante reduceri în consumul de metal, condiții mult mai bune de confort pentru echipaj.

cam de trei ori mai mare, pentru că timpul auxiliar se reduce de peste zece ori! Depanarea, un vechi inconvenient, este rapidă la această linie, defecțiunile în instalația electrică putînd fi remediate chiar de sudor.

— Cum?

— Instalația noastră de sudură automată este concepută pe module electronice de acționare cu circuite integrate și tiristoare interschimbabile. Cînd apare o defecțiune, se schimbă doar modulul.

Celelalte trei invenții — „Instalație portal pentru sudură automată de colț, bilaterală, a osaturii pe panourile plane”; „Dispozitiv electromagnetic mobil pentru sudarea automată dintr-o singură parte a îmbinărilor cap la cap dintre tablele panourilor plane” și „Tehnologie și dispozitiv pentru sudarea automată a cuplărilor verticale dintre bordajele navelor” vor intra și ele în dotarea șantierei navale din țară, vor ușura mult munca și eforturile muncitorilor, contribuind într-o măsură importantă la reducerea ciclului de fabricație a navelor, la reducerea manoperei, a consumului de energie electrică și a materialelor de adaos, deci a cheltuielilor materiale.

O contradicție în termeni: căldură — deșeu. Această căldură nu se va mai pierde

Inginerul Victor Papadopol are 46 de ani, e născut la Galați, a absolvit Facul-

tatea de construcții navale din localitate și de 22 de ani lucrează în proiectare. Îl întrebăm:

— Care este ideea care vă tulbură somnul ca șef al atelierului de mașini al institutului?

— Avem, e adevărat, și noi o „nălucă”: ridicarea randamentului energetic al instalațiilor de forță ale navelor. În limbaj comun, aceasta înseamnă creșterea eficienței economice prin reducerea consumului de combustibil, prin utilizarea unor combustibili inferiori, cu prețuri reduse. O navă, ca să funcționeze, are nevoie nu numai de motor, ci și de energie electrică pentru agregatele auxiliare, iluminat, nevoi gospodărești, ventilație, radio, televizor, chiar și pentru fierul de călcat al marinarului. Ei bine, pînă acum energia electrică necesară navei și marinarilor se obținea cu ajutorul a trei generatoare: unul în funcțiune și două de rezervă. Cel dintîi consuma, firește, motorină, combustibil destul de scump pentru o navă, era de sine stătător.

— Și atunci?

— Ne-am gîndit la o soluție care să ne permită obținerea energiei electrice la un preț mai mic. O idee cunoscută consta în antrenarea unui generator electric de către motorul principal al navei și care oricum funcționează, în orice condiții. Apărea însă un mare inconvenient: variațiile de rotație ale motorului în marș, supus diferitelor manevre, deci schimbărilor de viteză. De ce inconvenient? Pentru că atunci cînd numărul rotațiilor pe minut s-ar fi redus, tensiunea în instalația electrică a navei ar fi scăzut brusc,

la fel cum se întîmplă cu generatorul electric acționat de roata unei biciclete.

Dar inconvenientul a fost înlăturat, pînă la urmă, prin dotarea unor nave ale noastre cu elici cu pas variabil și care permit exploatarea motoarelor principale la o turație constantă. A apărut astfel posibilitatea ca motorul principal să acționeze, cu același consum de motorină, și generatorul de energie electrică necesară întregii nave.

— La ce nave s-a aplicat această soluție?

— La cargourile de 8.700 tdw și s-a extins și la cargourile lainer de 15.000 tdw, cel mai modern tip de navă maritimă comercială realizată în țara noastră. În total s-a aplicat, numai aici la Șantierul naval Galați, la peste 20 de nave pînă acum.

— Și care este eficiența economică?

— Se va realiza, în cincinalul 1981—1985, o economie de carburanți (păcură) de 1.800 tone la un cargou de 8.700 tdw și de 10.000 tone la un cargou de 15.000 tdw, adică o economie, în lei, de 4,5 milioane la ambele tipuri de nave. Mai rețineți încă un lucru: atît motorul navei cit și reductorul de turație sînt de tip „Reșița”. Elicea cu pas variabil este, deocamdată, importată.

Am stat de vorbă cu o parte dintre realizatorii acestei soluții tehnice, printre ei inginerii Zaharia Jugănar, Ionel Luca, Dionisie Dascălu și alții, și am aflat nu numai satisfacțiile lor, ci și preocupările lor de viitor:

— Vrem să folosim așa-numita căldură-deșeu care, deocamdată, se evacua-

pere s-a găsit posibilitatea de reintroducere în circuitul productiv a unor materiale care înainte se topeau, dar la care acum s-a redus consumul de metal. În total, de la începutul acțiunii de economisire a metalului, prin redarea în circuitul economic a materialelor refolosibile am economisit 5 560 tone, ceea ce înseamnă 31 136 milioane de lei.

Cu toate acestea ați depășit substanțial indicatorul „cheltuieli la mia de lei producție”, cel mai indiscret, dar poate cel mai bun ilustrator al sănătății tehnico-financiare a întreprinderii. Așa este?

Văd că știți. Într-adevăr, pe zece luni din 1980 planul prevedea 808 lei cheltuieli la mia de lei producție, dar am ajuns la 338,60 lei. Din planul de 643,80 lei al cheltuielilor materiale am... făcut 661 lei. Deci depășiri pe toată linia care se înscriu la negativ. De ce? Două sînt categoriile de factori care au viciat îndeplinirea sarcinilor propuse: I. Factori obiectivi și II. Factori subiectivi. Prima categorie este cea mai importantă, dat fiind că are o pondere foarte mare (27,2 la sută) în cadrul nerealizării, și provine dintr-o necorelare (ah, necorelările!) între sarcina primită pe linie de costuri și cea primită pe linie tehnică la consumul de metal. Pe gleau: Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini nu a asigurat corelarea între secțiunile tehnice și cea economică. Nici mai mult nici mai puțin, respectiva neconcordanță vizează echivalentul a vreo 7 000 tractoare. Tot în categoria „factorii obiectivi” intră și influențele provenite din modificările structurii sortimentale ca urmare a fluctuațiilor pieței externe și pe care nu le putem influența.

Nu este și cazul categoriei de factori pe care chiar dv. ați numit-o „subiectivă”.

Bineînțeles. Deși participarea acestora la îndeplinire este mai mică decât a factorilor obiectivi, ea nu trebuie și nu poate fi ignorată. De unde provine? S-au înregistrat în primele zece luni ale anului depășiri la consumul specific de metal, consumul normal de energie electrică,

înlocuir materiale prevăzute în documentația tehnologică cu alte materiale mai scumpe, depășiri de toleranțe, dobinzi bancare peste cele planificate, cheltuieli neproductive, precum și la rebutul admis (cu 19,015 milioane de lei).

— Înseamnă că aveți o valoare planificată pentru rebuturi și că ați depășit-o?

— Așa este. De ce se reputează? Între altele pentru că nu se face totdeauna aprovizionarea cu materiale la sortotipodimensiunile prevăzute în plan. Exemplu: planul prevede un șurub M 10 X 25. Aprovizionarea nu găsește și aduce M 10 X 30. Ce fac? Îl tai și îl pun unde trebuie. Pierd eu — întreprindere, inclusiv economia națională. Sau am nevoie de tablă de 3 mm grosime. Nu mi se aduce decât de 4 mm. Bineînțeles că n-o arunc, pentru că trebuie îndeplinit planul, exportul nu așteaptă... Și uite așa, în loc să scadă, consumul de metal crește. Ar fi mult de discutat și despre calitatea nisipului de Văleni pe care-l folosim în turnările noastre și care ne dă multă bătaie de cap. Practic majoritatea rebuturilor de acolo ni se trag!

— Ce ați preconizat pentru eliminarea acestor deficiențe?

— Pe 30 septembrie a avut loc o plenară comună a comitetului de partid și a C.O.M. S-a analizat „preocuparea privind aplicarea noului mecanism economic-financiar, a autogestunii și autoconducerii muncitorești” și s-a întocmit un plan de măsuri cu obiective și responsabilități precise. Îl urmărim cu rigurozitate. Rezultate? În noiembrie se pare că turnătoria de fontă — adică tocmai sectorul care ne-a dat cea mai mare bătaie de cap — va obține cele mai bune rezultate pe întreaga întreprindere. Așa cum aminteați la începutul discuției, pe 26 decembrie avem o aniversare și dorim s-o sărbătorim așa cum se cuvine unei întreprinderi ale cărei produse sînt cunoscute și apreciate pe cinci continente.

MIRCEA BUNEA

eu, de ordin economic. S-a redus viteza de serviciu a navei și, corespunzător, s-a micșorat puterea motorului principal, de la 30 000 CP la 20 000 CP. Consumul de combustibil în noile condiții este mult redus, cam 30 la sută, deși viteza de deplasare nu s-a redus decât cu 15 la sută. Adică de la 16 noduri, la circa 14 noduri. Soluția este în conformitate și cu practica navală mondială. Nu vă mai spun că astfel se realizează în exploatare, față de nava existentă de 150 000 tdw, un beneficiu suplimentar de 275 000 — 500 000 dolari într-un singur an, în funcție, desigur, de ruta pe care este folosită nava.

— Al doilea motiv?

— Reproiectarea a mai fost impusă și de noile cerințe referitoare la prevenirea poluării oceanelor de către nave: despre cazurile de marea neagră, mai ales datorate navelor de mare tonaj, s-a scris în presă. Pericolul mare apare în caz de avarie a navei sau de punere a ei pe uscat, cînd se sparg tancurile încărcate cu petrol și se deversează în mare. Au fost asemenea situații create de avaria unor nave de 80 000 pînă la 200 000 tdw.

— Ne imaginăm o astfel de marea neagră, dezastrul pe care îl produce! Plașa neagră, peștii sufocați, planctonul marin mic, întreaga faună marină sub spectrul morții, echilibrul ecologic însuși distrus! Ce fac ca să evite acest mare pericol, constructorii de nave?

— În 1973, apoi în 1978 au apărut unele norme de protecție a oceanului planetar, au apărut deci și unele recomandări în construcția acestor nave. Cei implicați direct în apărarea mărilor și oceanelor nu sîntem noi, ci echipajele. Normele vizează, spuneam, protecția mărilor, dar și mărirea gradului de siguranță a navelor, reducerea poluării.

— Cum?

— Prin mărirea volumelor pentru balast curat, prin limitarea mărimii tancurilor, printr-o amplasare judicioasă a tancurilor de balast și alte măsuri. Ne ocupăm acum, de pildă, să dotăm navele cu instalații de separare și filtrare a apelor rezultate de la spălarea tancurilor petroliere, cu instalații de incinerare a reziduurilor conținînd hidrocarburi rezultate din funcționarea echipamentelor din compartimentul de mașini. Marea nu se poluează numai cu reziduuri de petrol, ci și cu acelea rezultate din funcționarea instalațiilor proprii ale navelor (reziduuri menajere). Sondajele au descoperit în zone puternic cîrcate și o serie de alte reziduuri: ambalaje din plastic, sticle goale, cutii de conserve etc. Un mare pericol îl reprezintă și reziduurile rezultate de la spălarea tancurilor de petrol, pe care marinarii ireponsabili le aruncă în mare. Toate acestea pot fi arse — cele solide, în aceste incineratoare cu care vom dota navele. Energia rezultată din ardere intenționăm să o folosim la încălzirea compartimentelor navelor.

Folosind oceanul planetar, trebuie în același timp să nu-l distrugem, să-l păstrăm în aceleași condiții în care ni l-a oferit natura. Iar o parte din noile măsuri de protecție (ca acelea mai sus arătate, privind folosirea energiei degajate din arderea reziduurilor) aduc și avantaje economice. Și aceste proiecte ale inginerilor de la ICEPRONAV, într-o lume tot mai sensibilă la ecologie, se înscriu pe linia creării unor nave moderne, de înalt randament economic.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

O chestiune de inteligență, dar și de morală

(Urmare din pagina 13)

rilor în primul rînd. Rezultatul a fost obținut prin promovarea progresului tehnic, prin mobilizarea tuturor oamenilor muncii din întreprindere, prin străduința de a aplica cît mai judicios noul mecanism economic-financiar, care nu poate da roade fără o organizare riguroasă, un ridicat nivel profesional și o înaltă conștiință muncitorească.

Ing. RADU ROȘCA, responsabil cu normele de consum în cadrul compartimentului tehnic:

— Tovarășe inginer, care sînt reperate privind consumul de materiale pe care le aveți în vedere atunci cînd gîndiți normele la un produs nou?

— Am să vă spun în mare istoria actualului produs, combina autopropulsată de recoltat porumb pe patru rînduri, pe scurt CARP-4, prima combină românească echipată special numai pentru recoltatul porumbului în știuleți depănușați. Am pus, în primul rînd, în discuție produsul fără să știm prea multe despre el. Am făcut o comparație cu un produs existent și a rezultat o propunere orientativă. După executarea tehnologiei am aflat consumul total și s-a stabilit norma. După o lună, cineva a avut o idee, observînd că mașina are un reper care nu-i prea folosește. S-a reproiectat peretele pe care exista acel reper.

— Ce înseamnă o eroială bine făcută?

— Norma este deci fixată. Ținînd seama de ea, un bun plan de croire presupune cît mai puține resturi de metal. Se așază șablonul în poziția cea mai eficientă sau se combină două calități de tablă. De pildă, la un reper de la CARP-4 am folosit două calități de tablă de 1,5 milimetri, una mai bună și alta mai slabă, care nu afecta cu nimic calitatea piesei și, în final, a rezultat o economie de 36 kg pe mașină. Faceți socoteala ce înseamnă aceasta pentru 4 000 mașini cite vom realiza în 1981. Aceste exemple — și le-am putea înmulți — demonstrează că pirghiile noului mecanism economic privind reducerea consumului de metal, în general de materii prime, sînt la îndemîna tuturor celor care realizează un produs, indiferent de întreprindere.

— Care este cantitatea de metal economisită la „Semănătoarea” în 1980?

— În primele zece luni ale acestui an s-au economisit 706 tone metal din care se pot fabrica 70 de combine CARP-4. Asta înseamnă aproape o pătrime din planul nostru lunar fără să mai așteptăm materia primă de la Galați, Hunedoara sau Reșița.

— Este întotdeauna croiala perfectă, la debitare?

— Noi ne străduim, dar sînt situații cînd furnizorii ne provoacă greutăți. De exemplu, nu primim întotdeauna foile de tablă în formatele comandate. Comenzile sînt pe formate optime tocmai pentru a nu risipi metalul.

— Ce faceți în aceste situații?

— Înlocuiri, combinații. Ca să nu pierdem reperate, a trebuit să folosim tablă zincată, mai scumpă. La un lot de mașini am pierdut în felul acesta 150 000 lei. E drept, am găsit utilizări pentru capetele de material rămase, dar pierderea tot s-a înregistrat la cheltuielile noastre materiale.

— Care era inițial norma de consum la CARP-4 și care este reducerea pînă azi?

— Aproximativ 8 000 kg, iar reducerea este de 350 kg.

GHEORGHE POPESCU, tehnician, tehnolog secția montaj:

— Am să dau un prim exemplu de ceea ce înseamnă să regîndești în permanentă un produs: înlocuirea subansamblului C-12, curățitor de tobă. Vechiul ansamblu cîntărea 9 kg de oțel în plus și avea funcțiile de curățitor și distanțier. La CARP-4, de prima funcțiune nu mai este nevoie. Am redus deci greutatea, dar și manopera (cu 40 de minute). Calculul e ușor de făcut: în 1980 s-au realizat 2 500 mașini care, înmulțite cu 9, dau economia de metal: 22 500 kg. Dar cea mai spectaculoasă înlocuire a fost aceea a întinzătorului din ansamblul CARP-13-0 cu un întinzător simplu și transmisie cu o singură curea.

— Ce economie aduce?

— 24 kg fontă și oțel, iar la manoperă aproximativ cinci ore pe mașină.

— Și totuși, combina pe care o produceți poate deveni mai ușoară fără ca parametrii funcționali să albă de suferință, dîmpotrivă, să fie chiar superiori?

— La ora actuală, se află în probe o altă mașină CARP-4. De fapt, e aceeași, dar modificată. Este vorba de o mașină seria 103, una din variantele de început, la care s-a înlocuit elevatorul CARP-35-0 cu un altul de construcție ușoară, numit proțap. Acesta crea probleme în exploatare și avea o greutate de aproximativ 100 kg. Noul subansamblu pentru agățarea

remorcii cîntărește în jur de 15 kg.

CONSTANTIN BULAT, lăcătuș montor:

— Dacă rezultatele vor fi pe măsura așteptărilor, va mai rezulta o economie de material de 250 kg și o reducere la manoperă de opt ore pe o mașină, la varianta discutată mai sus.

— Cine a făcut aceste propuneri?

— Un colectiv de șapte oameni din care facem parte și noi, tehnicianul Gheorghe Popescu și cu mine.

— Cum s-a născut acest colectiv?

— E greu de spus, fiindcă nu există o dată anume. S-a format în timp. Muncim împreună și nevoia te învață. E păcat să dai trei ciocane la o tablă cînd poți să dai unul singur cu rezultate mai bune. Ne cunoaștem de 20 de ani. Tovarășul Popescu mi-a fost maistru. Este o experiență bună, dacă vrei, o școală în care înveți cum să lucrezi mai bine, mai eficient. Pentru că — nu este doar părerea mea — astăzi, în acest moment, pentru industrie, reducerea consumurilor de orice fel ține și de morală și de inteligență. Noul mecanism economic oferă multe elemente, pirghii pe care putem acționa fiecare la locul de muncă. Chestiune de responsabilitate, dar și de logică, aceste pirghii fiind și ale bunăstării.

— De unde sînteți de fel?

— Din Moldova.

— Cunoscînd ce înseamnă campania agricolă și ce înseamnă să construiești mașinile pentru această campanie, cum transpuneți acest lucru în munca din uzină, în calitatea combinelor?

— Să știți că în fiecare an mergem la cîmp două săptămîni. În timpul campaniei stăm de vorbă cu mecanizatorii, observăm cum merg mașinile. Prezența secretarului general al partidului atît în mijlocul țărănilor, cît și al muncitorilor de la fabrica noastră, numeroasele indicații de mare preț date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în ultimii ani au făcut ca mașinile de la „Semănătoarea” să fie mai ușoare, mai moderne, mai productive.

GHEORGHE TĂNASE, maistru, secția a 6-a debitare:

— Se spune că debitarea este o adevărată sursă de economie de metal.

— Cea mai importantă. Pe foaia de tablă șablonul se așază mai bine decît pe foaia de hîrtie în birou, observi mai lesne, mai exact, cite piese scoți, ce resturi rămîn, resturi din care confecționăm o sumedenie de alte piese.

— De pildă?

— Reperul 40 656-1 se execută din foaia întreagă, iar din rest, reperul 39 261-A.

— E limpede.

— O să vă apară și mai limpede cînd am să vă spun că economia de metal, pe mașină, este de 1,5 kg, iar la o comandă de 500 bucăți, 750 kg sînt economii curate. Numai la brigada lui Ior Micu s-au obținut în felul acesta, în 1980, 7 tone de metal. Metal și energie, deoarece înainte se făceau patru tăieturi, iar acum doar una. Practic, patru piese în loc de una, în același timp, la reperul menționat. În jur de opt reperate le confecționăm azi din resturi de metal, în timp ce, nu de mult, le executam din foi întregi.

SEBASTIAN NEAMU, reglor, secția a 6-a debitare:

— Trebuie să fii un bun negustor cu produsul tău și cînd îl vinzi, dar și cînd îl fabrici.

— Mai sînt resurse la debitare pentru a fi „un bun negustor cu produsul tău”?

— Destule. Se experimentează înlocuirea tablei de 15 milimetri cu una de 14 milimetri. Reperul de sudură de la CARP-4 s-a realizat din tablă de oțel de 18 milimetri în loc de tablă de 26 milimetri, ca înainte. Și cheltuielile la mia de lei ar putea fi mai mici dacă n-am avea unele necazuri.

— Ce necazuri?

— Dacă și-ar resoceta toți furnizorii contractele. Să ne trimită tablă în formatele și calitățile cerute. Nu s-ar mai da nici derogări.

— Derogări?

— Pentru ca în locul unei calități de oțel să primim alta, mai slabă, pe care o acceptăm ca să nu stea producția. Cînd calitatea oțelului este mai slabă, ne chinuim să scoatem piese bune și în felul acesta ajungem să facem o piesă de citeva ori pînă executăm una perfectă. Cheltuielile cresc și se înregistrează la noi. Resturile de metal le folosim și la alte comenzi, le depozităm, cerîndu-le cînd avem nevoie sau le topim. Dar ar fi fost mai bine să ajungem la astfel de situații. Cel puțin așa înțeleg eu mobilizarea în vederea reducerii cheltuielilor materiale. Altfel, scăzînd la unii și crescînd la alții, nu se schimbă nimic pentru economie.

ndament

Intre 50 și 100 tone pe fiecare suprastructură au fost îndepărtate vibrațiile navei, zgomotul.

cază și, firește, se pierde prin aruncarea apei de răcire a motoarelor. Apa aceasta, încălzită, se aruncă în mare și, vă dați seama, conține o energie. Vrem să o captăm și să o folosim la încălzirea compartimentelor de locuit ale echipajelor. Soluția am găsit-o, am trecut-o chiar în proiectele de construcție ale unor nave mai mici deocamdată, cum sînt remorcerele de radă de 4 800 CP și o vom extinde la navele mai mari, de mărfuri, la cargouri. Se ve reduce astfel simțitor consumul de păcură: la un singur remorcher de 4 800 CP — o economie de păcură de peste 4 tone pe an. Dar imaginați-o aplicată la numărul mare de nave pe care le avem pe mările, oceanele și fluviile lumii, la puterea lor destul de mare, și vă veți da seama că economia de combustibil va fi enormă! Fapt care ne îndeamnă să trecem cît mai repede posibil la generalizarea ei.

Facem un calcul mental, cifra ne cam emoționează și ne dăm seama cît de valoroasă este nu numai cutare materie primă, ci mai ales inteligența noastră tehnică, aportul ei potențial la prosperitatea noastră.

Vine, vai, marea neagră!
Ar putea însă să nu vină...

— Tovarășe inginer Ilie Negrea, sinteți coordonator de proiect la petrolierul de 134 000 tdw, care urmează să înlocuiască în dotarea flotei noastre tipul actual de petrolier de 150 000 tdw. De ce?

— Din două motive: primul este, cred

La ciment se poate pierde legal pînă la doi la sută; la bolovani de rîu doar unu la sută! De ce?

Lectorul universitar doctor CORIOLAN MAREȘ s-a născut la 31 august, 1936, în comuna Măgareni, județul Prahova. Este absolvent al Academiei de studii economice din București (1953). A obținut titlul de doctor în științe economice cu teza „Modernizarea calculației costurilor de producție în construcțiile de locuințe și social culturale” (1979). Participanț la elaborarea pe bază de contract a unor lucrări destinate I.C.M. Teleorman și I.C.S.M.C. Constanța. În prezent, lector universitar la Facultatea de finanțe și contabilitate, ASE-București.

— De unde pasiunea pentru construcții?
— În 1968 am contractat o locuință proprietate personală. Prilejul cu care am participat efectiv la ridicarea blocului. Atunci am avut posibilitatea, ca economist, să evaluez pe viu consecințele modului de utilizare neeficientă a materialelor în construcția de locuințe.

— Nu-i prea mult spus?
— Deloc. La 30 de metri în fața blocului au fost imprăștiate cam trei-pătru tone de mozaic. Motivul: era locul în care se împotmoleau autocamioanele șantierului! Dar mașinile s-au împotmolit în continuare. Atunci au turnat acolo conținutul unei bene întregi cu beton. „Ursul” respectiv poate fi admirat și astăzi. Și mozaicul și betonul înseamnă bani. În groapa aceea au fost basculați bani.

— Nu banii afectează organizarea șantierului?

— Nu, categoric. Cheltuielile pentru organizarea de șantier se concretizează în obiective precise, efectuate pe bază de deviz.

— Asta se întâmplă în 1968...

— Nu numai. În anii următori am văzut același lucru sub alte forme: am observat cum se executau tencuielile sub presiune, de exemplu, cam o treime din mortarul folosit pica la baza blocului și devenea inutilizabil. M-am întrebat dacă în construcții există ori nu vreun sistem de control asupra modului de utilizare a materialelor.

— Și există?

— Bineînțeles. Dar actualele norme de deviz pentru materiale, elaborate pe categorii de lucrări — socot eu, ca economist — suficient de comode și de ne-mobilizatoare pentru o utilizare eficientă a materialelor. Un singur exemplu: „NORMATIV privind modul de întocmire a devizelor pe categorii și pe obiecte pentru lucrări de construcții — montaj, Indicativ P. 91-77”, elaborat de Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții, prevede (în anexa 2) cote unice, plafon de pierderi netehnologice de materiale care au fost luate în considerare la elaborarea normelor de deviz. Astfel, pentru cimentul în saci, la centrale și stații de betoane și mortar se prevede o pierdere de 1,5-2 la sută, la geamuri trase 5 la sută, la plăci de teracotă 3 la sută, la BCA 3,5 la sută, în timp ce, paradoxal, doar pentru bolovani de riu exigența este împinsă la extrem — 1 (unu) la sută. Alte prevederi din același act normativ stărnesc neamăsurarea: la o sută de panouri mari de beton pentru locuințe este admis să se piardă... o jumătate de panou... Zilele trecute, discutăm cu tovarășul Ion Golgojan, directorul adjunct de la I.C.M. Teleorman. Îmi spunea că la ei necesarul de ciment pentru 1930 este de circa 80 000 tone. Conform normativului amintit se știe, chiar de la începutul anului, că întreprinderea va pierde 900 tone de ciment. A estima real valoarea acestei pagube admise legal nu-i o treabă tocmai ușoară. Sigur, ne-am putea rezuma numai la aspectul evaluării în funcție de preț cu amănuntul. Problema, în realitate, este mai complicată. Producerea a 900 tone de ciment presupune și un consum mare de combustibil, care, în condițiile actualei

crize energetice, reprezintă o pierdere mult mai mare decît se poate evalua prin intermediul prețului. Alt aspect al aceleiași pagube: 64 familii cu copii rămîn fără 64 apartamente cu trei camere. În adevăr, din cele 900 tone de ciment s-ar putea înălța un bloc P+10 cu 45 apartamente (consum de ciment 737 tone) și un P+4 din panouri mari, cu 19 apartamente (155 tone consum de ciment).

— Aminteați și de alte materiale...

— La un bloc P+4 cu 90 apartamente sînt necesari cam o mie de metri pătrați de geam. Porțița legală a risipei în acest caz reprezintă 55 mp, adică geamurile necesare la patru apartamente.

— Credeți că pierderile pot fi evitate?

— Nu în totalitate. Dar existența unor pierderi inevitabile și preliminară lor în mod automat indiferent dacă s-au produs sau nu, pot favoriza, în anumite situații, neglijența, dezinteresul, prostia și chiar hoția. Cu prilejul elaborării tezei de doctorat, pe absolut nici unul dintre șantierii unde mi-am făcut documentarea — și n-au fost puține, printre ele figurînd și mari obiective hidroenergetice, Lotru, de exemplu — nu am înfățișat economii raportate ca provenind din reducerea pierderilor netehnologice legal admise. Nu vi se pare simptomatic?

— Ce alte căi de creștere inutilă a cheltuielilor ați mai depistat cu prilejul acestei documentări?

— Mai multe, dar voi enunța doar pe acelea care mi se par a fi foarte importante: 1. Lipsa unui sistem de control al utilizării betoanelor generează posibilități de sporire a cheltuielilor de producție. Să mă explic. În nici o întreprindere de construcții nu am întîlnit un sistem de control-corelat al cantităților de beton fabricat cu cel transportat și cu cel inclus în operă (lucrarea executată). Lipsa unui astfel de sistem poate genera situații de genul celei întîlnite de mine în anii '69-'70 pe șantierul I.C.H. Paltinu. Lipsa sistemului de control amintit a permis excavatorilor și buldozeriștilor de la balastiera de pe Valea Doftanei să înscrie în rapoartele de schimb pentru utilaje ore de funcționare-utilaj și cantități de agregate de construcții (balast-nisip) mai mari decît cele reale. Aceasta a însemnat încasarea unor retribuții nejustificate, care, implicit, au majorat costul betoanelor incluse în corpul barajului. Tot din această cauză au apărut și unele fenomene bizare. Nelucrînd la nivelul raportat, motoarele utilajelor n-au consumat motorina. Firesc. Dar în acte ea era consumată. Stocarea ei fiind imposibilă, cum să justifici plusul existent? S-a hotărît să fie arsă pentru termoficare. Se „focărea” zi și noapte, de parcă Paltinu ar fi fost dincolo de Cercul Polar. Conduța de eșapare a aburului avea un diametru destul de mare. Fusese îngropată și traversa cîteva grădini. Ait de tare a încălzit subsolul acelor livezi încît, în toată iernii, au înflorit merii. S-a scris și la ziar, vezi Doamne, curiozitate a naturii dar cei care

știau că, de fapt, era vorba despre florile dalbe ale risipei au făcut miic. După ce s-a consumat motorina, a dispărut și ultima probă...

— Aveți și alte exemple?

— Da, cu macarale,

— Alt exemplu?

— O problemă cu caracter specific legată de exploatarea utilajelor la întreprinderile de construcții montaj din subordinea consiliilor populare județene este neasigurarea exploataării eficiente chiar din faza de proiectare a documentației tehnico-economice. Datorită lipsei de experiență și slabei colaborări cu institutele de proiectări care execută, la comandă, documentația de proiect și de deviz, precum și datorită altor cauze obiective, cred că nu există o concepție perfect unitară în faza de sistematizare a localităților (sistemizarea pe zone, densitatea construcțiilor pe kmp de teren etc.), ceea ce influențează în sens negativ activitatea unităților de construcții montaj, în special din punctul de vedere al exploataării utilajelor. Cum?

Pentru executarea lucrărilor la un bloc de locuințe tip P+10 este necesară montarea unei macarale turn pe ecartament de cale ferată. Capacitatea de servire a unei macarale turn permite utilizarea ei la 2-3 blocuri concomitent în flux continuu. Deci, din punctul de vedere al timpului de exploatare, este același lucru dacă se execută un bloc ori 2-3 blocuri concomitent, dar pe fiecare bloc cota va fi diferită după caz. Subliniez în mod deosebit acest aspect, datorită importanței lui, mai ales prin efectele asupra indicatorului cost de producție. Astfel, în cazul execuției unui bloc sau concomitent a 2-3 blocuri din prefabricate de beton, termenul de execuție este de circa o sută de zile, iar tariful de închiriere pentru macaraua turn este de 78 lei/oră. Cheltuielile totale pentru exploatarea macaralei vor fi de 78 000 lei. În cazul unor blocuri cu 30 apartamente, pentru fiecare apartament vor reveni cîte 866 lei dacă execuția are loc concomitent pentru trei blocuri și 2 600 lei cînd are loc execuția singulară. În această situație singura măsură viabilă ar fi repartizarea fondului de investiții pe localități și eșalonarea executării lucrărilor astfel încît să se asigure frontul de lucru, necesar folosirii eficiente a utilajelor de mare capacitate. Alt aspect. Față de reglementările în vigoare, în structura articolelor de calculație se consideră necesară includerea unui articol distinct. „Cheltuieli cu remedierile, refacerile și completările de lucrări”. De ce? Pentru că aceste cheltuieli au uneori o pondere destul de ridicată față de costul obiectului de construcții (și relevă o activitate deficitară sub raport calitativ din partea constructorului, a responsabilului de lot sau a formațiilor de lucru). În prezent sînt reflectate la cheltuielile indirecte și influențează prin repartizare în mod nejustificat costul efectiv al tuturor obiectelor de construcții. Altfel spus, cetățea-

nul este pus să plătească greșeala constructorului, ceea ce nu e firesc. Tot din analiza structurii cheltuielilor indirecte (de regie) se constată că în acestea sînt incluse și „Cheltuielile privind lucrările de remediere și completări în perioada de garanție”. Cuprinderea acestui element în cheltuielile de producție indirecte o consider nejustificată, deoarece existența unor asemenea lucrări presupune două situații: a. ori scăpări în documentația de proiect și deviz din vina proiectantului; b. ori calitate slabă a execuției lucrărilor de către constructor. Aceste cheltuieli ar trebui evidențiate separat în costul de producție la articolul de calculație „Cheltuieli cu remedieri și completări”. Constructorul este interesat să cunoască aceste cheltuieli numai în măsura în care se demonstrează că izvorăsc dintr-o lipsă a documentației de proiect și deviz. Astfel, ar putea efectua remedierile și completările pe bază de noi de comandă suplimentară și încasa contravaloarea acestora de la beneficiar. Dar atunci cînd aceste cheltuieli sînt rezultatul unei lucrări de slabă calitate (asemănătoare rebuturilor remaniabile din industrie), constructorul le repartizează, odată cu celelalte cheltuieli indirecte, asupra tuturor lucrărilor executate, indiferent de calitatea lor.

— Ce propuneți pentru evitarea repetării unor astfel de situații?

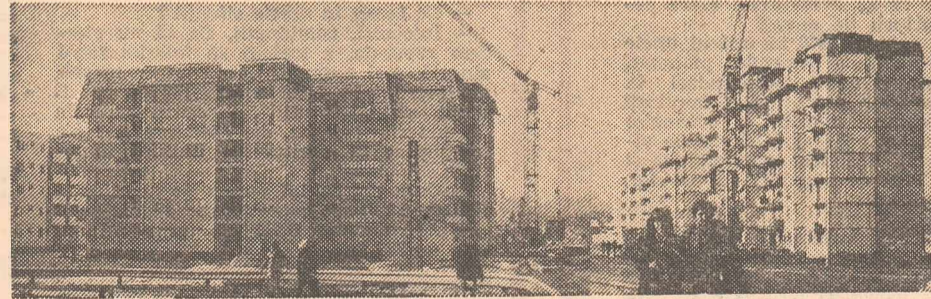
— Există două direcții de acțiune. Prima: generalizarea metodologiei de elaborare a documentației de proiect și deviz pe categorii de lucrări (șăpături, infrastructură, izolații, zidărie, zugrăveli, vopsitorie etc.), prin care să se stabilească modalitatea de urmărire a cheltuielilor de producție efectuate la toate întreprinderile din țară, pe unități fizice de categorii de lucrări. La ora actuală nimeni nu știe, de exemplu, cît costă efectiv, nu după deviz, 1 mc de zidărie, 1 mc de pardoseli etc., etc. Motiv pentru care la Baia Mare e un preț, la Galați altul, la Alexandria altul, la Suceava altul etc. Sînt conștient de faptul că rezolvarea problemei presupune un efort deosebit, dar implică avantaje certe pentru economia națională. A doua direcție: introducerea metodei de calcul a costurilor normate pentru lucrările de construcții. Aceasta presupune stabilirea abaterilor cheltuielilor efective față de cheltuielile după deviz, dînd posibilitatea conducerii să acționeze operativ și eficient din chiar momentul producerii unei situații anormale din punct de vedere economico-financiar (depășirea consumului de materiale, depășirea cheltuielilor cu utilajele etc.). Concomitent cu urmărirea cheltuielilor după metoda costurilor normate am propus în teza de doctorat și urmărirea cantitativă a consumului materialelor principale (nu pentru prize, balamale, suruburi, garnituri etc., ci pentru fier-beton, ciment, cherestea, materiale pentru instalații etc.). În adevăr, în actualul sistem de urmărire a consumurilor materiale există posibilitatea substituirii materialelor în limita unui plafon valoric. Ar dispărea tentația unora de a-și însuși diferite materiale acoperiri fiind de larghețea sistemului de evidență valorică a materialelor.

— Mai clar, vă rog.

— Un exemplu. Pentru un bloc de 90 apartamente se pot ridica de la magazia de materiale a șantierului — profitînd de neglijența sau de buna-credință a celui care vizează bonul de consum — 93 sau 95 baterii de robineti pentru baie. Acestea sînt incluse în costul de producție fără a se mai controla dacă au fost sau nu montate. Cu actualul sistem, numai în cazul depășirii valorii totale a materialelor consumate se procedează la confruntarea consumului cu devizul. Altfel, nu. Prin sistemul de evidență pe care l-am precizat astfel de situații dispar.

— Dumneavoastră sînteți economist și ați emis propuneri interesante, substanțiale. Așteptăm cuvîntul constructorilor, nu mai puțin interesați în reducerea cheltuielilor materiale, dar în spîrirea avuției naționale.

MIRCEA MARIUS

Materiale inlocuitoare in constructii

„Le-am folosi, dar nu le fabrică nimeni”

Lumea s-a convins că actualele rezerve naturale nu pot satisface la nesfîrșit nevoile noastre. S-a căutat și se caută, pentru materialele clasice, fel de fel de inlocuitori — din deșeuri, din resurse secundare, din materiale care pînă de curînd nu-și găseau o întrebuintare corespunzătoare sau care prisoseau și nu erau valorificate suficient.

Era firesc ca într-o ramură a economiei naționale în care efortul de investiții reprezintă a treia parte din efortul total — este vorba despre ramura construcțiilor — căutările de materiale inlocuitoare să constituie o preocupare dintre cele mai importante. La INCERC, Institutul de cercetări pentru construcții, s-au găsit multe asemenea materiale care au fost verificate în condiții de laborator și de exploatare; li s-au întocmit norme și cataloage în care se dau soluții-directive de folosire. Dar alte cuvinte, teoretic, s-a făcut totul. Dar practic? Să ne ocupăm astăzi de materia-

lele termoizolante din resurse locale și cu conținut redus de energie înglobată, — a căror folosire deci ar implica reduceri importante ale cheltuielilor materiale. Au intrat oare aceste materiale în uzul curent, și ce perspective li se deschid?

● Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții, I.C.C.P.D.C., a difuzat în iulie anul acesta catalogul „Soluții de izolații termice la acoperișuri și pereți exteriori pentru hale și clădiri industriale care folosesc materiale ușoare, altele decît polistiren și vată minerală”. Soluțiile sînt orientate spre o largă utilizare a materialelor obținute din resurse locale, produsele putînd fi confecționate atît în industrie, cît și pe șantier, poligoane sau unități aparținînd consiliilor populare.

La scurt timp, I.C.C.P.D.C. emite norme tehnice provizorii de folosire a materialelor specificate în catalog, indicînd și insti-

— pentru clarificări și o eventuală asistență tehnică — institutele de proiectare doritoare să aplice soluțiile respective. Aceste institute sînt I.P.C.T., INCERC și I.C.P.M.C., respectiv institute de proiectări tip în construcții, de cercetări în construcții și de cercetări și proiectări pentru materiale de construcții.

Pentru a ne putea face o idee despre accesibilitatea lor, iată denumirea unor astfel de materiale: plăci din deșeuri textile, din paie liate cu urelit, din stuț tocat, din talaș de mașină, din pudrerie de în și cîneapă, din putregăl de lemn, „saltele” din deșeuri de melanj, în și cîneapă, fibre de cord de la anvelope, din paie etc. Catalogul și Normele tehnice provizorii au ajuns, firesc, la institutele de proiectare pentru a fi introduse în proiecte și, în continuare, în execuție. Pînă aici, totul normal.

● La I.I.T.P.I.C., institut de proiectare pentru industria chimică, inginerul Emeric Rohm, șeful secției construcții 2, ne spune: „Nu este prima oară cînd primim un catalog cu materiale care nu se fabrică. Noile materiale termoizolatoare nu au specificate nici prețurile și nici furnizorii și nu pot fi prevăzute în proiecte. În industria chimică marea majoritate a clădirilor trebuie să aibă gradul II de rezistență la foc. Or, noile materiale nu asigură gradul de protecție de care avem nevoie. Am găsi, totuși, unde să le folosim, dar nu le fabrică nimeni! Producerea lor se face artizanal, nu a fost preluată de industrie și chiar dacă am găsi un furnizor care ne-ar oferi o sută

de metri pătrați, nu am rezolva problema termoizolației: noi — adică doar institutul nostru — avem nevoie de mii de metri pătrați. Pentru ca noile materiale să intre în circuitul obișnuit și, să poată fi folosite, trebuie să fie prinse într-un nomenclator de materiale. Numai astfel pot fi comandate ferm. Polistirenul și vata de sticlă nu pot fi folosite decît cu aprobări speciale, iar prin apariția unor materiale noi ni se limitează folosirea celor vechi fără ca toate formele să fie puse la punct și ajungem de multe ori în situația să nu putem folosi nici pe unele, nici pe celelalte.”

● La Centrala materialelor de construcții, serviciul producție, inginerul Horia Dugan ne explică mecanismul intrării în fabricație a unui material nou: „Sîntem o centrală cu multe unități, fiecare cu tehnologia și profilul ei. Nu vreau să fiu malițios, dar atrag atenția că noul mecanism economic funcționează și la noi. Ca să schimbăm o tehnologie, să reprofilăm o întreprindere pentru un nou produs, vrem să avem garanția că el se cere, să știm cantitatea, tipurile, condițiile de calitate. Numai atunci putem să ne gîndim la procesul tehnologic, să facem demersuri pentru obținerea prețurilor de livrare. Legea contractelor prevede ca la 1 octombrie să fie definite valorile comenzilor pentru anul viitor. La rîndul nostru, trebuie să facem comenzile către alte centrale. Cred că o asemenea situație se va reglementa simplu, fără derogări și fără intervenții, după stabilirea listei de sorto-tipo-dimensiuni

Petre Milu:

„S-ar putea aduce o economie de milioane de litri de combustibil“

Am scris de mai multe ori despre motoarele și dispozitivele mecanice concepute și realizate de inventatorul Petre Milu, personalitate distinctă în marea familie a motoristilor noștri. Reamintim cititorilor că Petre Milu este, între altele, autorul unui motor axial, piesă unică, ce se recomandă prin notabile performanțe tehnice și printr-o sensibilă economie de combustibil și material de construcție. La data când a apărut ultima noastră relație, inventatorul se afla antrenat în realizarea altor două motoare identice cu primul, dar care urmau să fie verificate în cadrul Institutului Național de Motoare Termice. Ce s-a mai întâmplat de atunci?

— În primul rând, ne spune interlocutorul nostru, citeva cuvinte despre arzătorul folosit pentru încălzirea locuinței mele din Otopeni. Este vorba, așa cum s-a arătat în articolul din „Flacăra“, de un arzător prin volatilizare, prin care se poate reduce la o treime consumul de petrol în comparație cu arzătoarele obișnuite existente în comerț. Ei bine, nouă nouă, a stărnit un ecou neașteptat. Casa mea din Otopeni s-a transformat într-un soi de loc de pelerinaj. M-au vizitat și mă mai vizitează încă cetățeni din toată țara, oameni de treabă și de bună-credință, dar care au înțeles din cuprinsul articolului că, trecându-mi pragul, vor obține fie schema constructivă a arzătorului, fie piesa gata „fabricată“. Le-am explicat tuturor că nu am nici posibilitatea și nici dreptul de a fabrica în serie arzătorul și nici nu pot să deconspir secretul invenției, deoarece este un aparat de foc care, greșit executat sau instalat, poate provoca accidente. Sincer să fiu, m-aș fi așteptat că arzătorul să intereseze o întreprindere de profil. Aș fi dăruit fără nici o pretentie toată documentația, numai din dorința de a se omologa această piesă care, fabricată în serie, ar putea aduce, la nivel național, o economie de milioane de litri de combustibil lichid. Am primit, e adevărat, citeva telefoane de la 2—3 întreprinderi și mi s-a părut că se acordă interes invenției mele. Dar vocile n-au mai revenit.

— Vorbiți-ne, vă rugăm, despre construcția motorului axial.

— Nu vă pot oferi decât un răspuns telegrafic. Motoarele sînt încă în execuție (mai multe modificări le-au mărît performanțele și fiabilitatea) și urmează să intre pe bancul de probă acum în decembrie. Sînt, după cum se știe, motoare axiale, de trei ori mai ușoare la aceeași putere și funcționînd fie cu petrol, fie cu motorină sau benzină. Mai multe amănunte după prima lună de încercări.

LIVIU TIMBUS ■

pe economia națională. În paranteză fie spus, anumite materiale care la prima vedere păreau foarte promițătoare s-au dovedit, după o analiză atentă, mai mari consumatoare de energie decât cele clasice, care erau și mai bune. Nu afirm că e cazul materialelor termozolante despre care discutăm. Este normal ca fiecare produs să meargă pe calea obișnuită.

Am expus trei puncte de vedere, ale cercetării, proiectării și execuției despre realizarea și folosirea unor noi materiale de care este nevoie. Noile materiale au primit certificat de naștere după o muncă de cercetare laborioasă, dar iată-le într-un punct din care trebuie urmate cit mai repede, deoarece ele înlocuiesc materiale clasice, deficitare pe economia națională, mari consumatoare de energie și care sînt strict necesare în alte industrii.

Toate ar fi bune dacă lucrurile ar fi duse pînă la capăt... Așadar, un institut de cercetare a creat niște materiale bune și necesare, un institut central a dat o decizie justă de folosire a lor, dar să recunoaștem că lucrurile s-au oprit aici. Aceste materiale trebuie preluate cit mai grabnic de către Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție sau de către consiliile populare județene, care coordonează mica industrie, și astfel să intre pe filiera normală: determinarea procesului tehnologic, omologarea, seria zero, calcularea prețului, desemnarea producătorilor, introducerea în plan pe baza unei anchete privind necesarul. Dacă această cale pare prea lungă, anumite etape se pot comasa, important este ca să se treacă de faza hîrtiilor, care pot reduce orice, în afară de cheltuielile materiale.

OPREA GEORGESCU ■

„Numai cu creionul și hîrtia cu greu se poate mări factorul final de recuperare“

Convorbire cu inginer ION PANTAZI, cercetător științific principal la Institutul de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze din Cimpina.

— «Se va acționa pentru creșterea factorului final de recuperare a țiteiului și sporirea extracției la zăcămintele în exploatare». Vă rugăm să explicați ce înseamnă această afirmație pentru România anulului 1980.

— Factorul final de recuperare a țiteiului — sau gradul de recuperare, cum îl mai numim — este un raport în care, la numărător este așezată cantitatea de țitei care se poate extrage, iar la numitor rezerva totală inițială a zăcămintului. Aceasta, ultima, se obține făcînd produsul între suprafața zăcămintului, grosimea acestuia, porozitatea efectivă a rocilor, saturația inițială în țitei, greutatea specifică lui și un factor de volum. Altfel zis, F.F.R. — abrevierea curentă a factorului final de recuperare — este raportul dintre o cantitate certă, cea extrasă, și o cantitate calculată, ceea ce implică anumite aproximări. Practic, se pune problema mării ririi acestui raport. Dacă numitorul — deci ceea ce a existat inițial — este determinat corect, se poate acționa asupra numărătorului, făcîndu-l să crească. Cum?

Zăcămintele — se știe — sînt exploatare prin sonde. Viața acestora este mai lungă sau mai scurtă în funcție de felul în care este sau nu economisită energia zăcămintului. Metodele primare de extracție utilizează tocmai această energie. Dar cantitatea de țitei extrasă astfel nu trece dîncolo de 27 la sută. Ceea ce înseamnă că în zăcămint continuă să... zacă restul, adică 73 la sută. Metodele convenționale (adică injecția de apă și de gaze) cresc gradul de recuperare la 31 la sută, iar metodele terțiare (termice și chimice) ridică procentul pînă la 40—42 la sută. Cu un an-doi în urmă, F.F.R. era în România de 31,25 la sută, în S.U.A. de 32,9, media mondială fiind 30,00. În 1980, la noi s-au extras circa trei milioane de tone de țitei tocmai pe seama metodelor convenționale și terțiare. Importanța excepțională a creșterii FFR la nivel republican poate fi ilustrată arătînd că un singur procent ar reprezenta mai mult de 20 milioane tone de țitei.

La noi, cele mai vechi zăcămint de țitei au început să fie exploatate înainte de 1900. Inexistența unei alte energii naturale (împingere de apă sau zonă extinsă de cap inițial de gaze) care să înlocuiască scăderea presiunii datorită extracției a determinat — la majoritatea zăcămintelor — o exploatare în regim de gaze dizolvate. Puțin i-a păsat capitaliștilor străini de faptul că zăcămintele românești își epuizează energia...

— Aș vrea să fiți ceva mai explicit. Din cele spuse pînă acum rezultă clar că un zăcămint exploatat cu metode primare nu permite extragerea decît a 27 la sută din cantitatea existentă. Restul de 73 la sută rămîne, indiferent dacă beneficiarul este „sensibil“ ori nu, cu energia de zăcămint.

— Tocmai că nu-i deloc indiferent. Înainte de naționalizare, zăcămintele românești au fost exploatate „indiferent“, adică fără aplicarea unor metode de mărire a gradului de recuperare. Este adevărat că la acea vreme exista în zăcămint 70 la sută petrol, să zicem. Dar erau moarte! Pentru că din zăcămintele vechi, epuizate, să mai pot scoate ceva din procentele rămase trebuie să vin din afară cu energie foarte mare. Dacă aplic metodele indicate și adevărate încă de la început, avantajul e dublu: FFR crește, iar cheltuielile e mult mai mică. Exemplu. Să luăm un zăcămint la 1 000 metri adîncime și cu presiunea peste 100 atmosfere. Începe exploatarea. Firească, presiunea scade. Dacă nu se intervine, cu timpul se ajunge la epuizare. Ca să se aducă zăcămintul la presiunea inițială trebuie să consumăm energie: se fac injecții mari de apă și de gaze. În zăcămint, dacă vrem ca lucrurile să meargă bine și să scoatem din el cit mai mult, trebuie introdusă o cantitate de fluide cel puțin egală cu aceea a fluidului extras. Pînă la naționalizare nimeni la noi n-a folosit decît metodele de exploatare primară, fără aport din afară. Altfel zis, s-a luat, nu s-a dat. Cit a mers.

— Cînd s-a pus capăt acestor procedee?

— Cînd a luat ființă Institutul nostru, în fața specialiștilor au fost puse spre rezolvare următoarele două probleme: 1. Pe de o parte, existența a numeroase zăcămint, variate ca geologie și proprietăți fizice, aflate într-un stadiu avansat de depletare, dar conținînd încă 70—90 la sută din țiteiul existent inițial. 2. Punerea în evidență a altor zăcămint noi, la care de la început trebuia organizată și asigurată o exploatare rațională și un FFR cit mai mare. În paralel cu intrarea în producție controlată — pe baza proiectului de exploatare — a zăcămintelor noi, la care s-au stabilit cele mai adecvate mecanisme

de recuperare, atenția a fost orientată și asupra zăcămintelor vechi, depletate. Rezultatele se cunosc: după 30 de ani de aplicare a metodelor convenționale și la 14 ani de la inițierea combustiei subterane, producția de țitei a fost nu numai menținută, ci și sporită. Aportul acestor metode a fost, anual, în medie, de 14 la sută. Cu toate acestea, cineva care ar urmări graficul producției românești de petrol ar observa existența — cîțiva ani înainte de apariția H.C.M. 1604/1974 — a unui „platou“, timp în care cantitatea de țitei extrasă nici n-a crescut, dar nici n-a scăzut. Atunci, în 1974, a avut loc revirimentul. Curba producției a început să urce datorită programului elaborat și aprobat atunci și, mai ales, datorită aplicării sale consecutive.

— Ce sînt și unde se aplică aceste metode de creștere a FFR?

— Injecția cu apă s-a extins de la an la an, așa că în prezent se aplică la peste 150 zăcămint, număr care mă scutește să spun și unde. Efect: s-a asigurat un FFR între 40 și 60 la sută. Pentru fiecare tonă de țitei extrasă se injectează în obiectiv 29 mc de apă. Combustia subterană. Într-un anumit fel, este cea mai spectaculoasă. Se aplică, de regulă, zăcămintelor cu țitei greu și viscos. LA SUPACU DE BARCĂU SE DESFAȘOARĂ CEA MAI INTENSĂ ACTIVITATE DE ACEST FEL DIN LUME. Acolo, tocmai datorită viscozității foarte mari a țiteiului, cu metode primare nu se asigura extragerea decît 9 la sută, restul de 91 la sută a rămas jos în strat. Cum să-l scoți? Pur și simplu, i s-a dat foc...

— Interesant.

— „Brichelele“ cu care se declanșează combustia sînt, de fapt, aprinzătoare speciale de concepție și realizare suta la sută românești. Autorii lor lucrează chiar la noi în institut: Gheorghe Aldea, Valentin Petcovici, Alexandru Saghin, Nicolae Tihon ș.a. — doctori ingineri, ingineri și tehnicieni. Ca să se învingă viscozitatea foarte ridicată a țiteiului trebuie să-l încălzești. Dacă intervin cu energie din afară, decît dacă se injecta căldură, pierderile ar fi foarte mari. Atunci produc căldura direct în strat, la fața locului. Cum? Am spus că îl incendiez. Arde cam 3,5 la sută din țiteiul rezidual (care, altfel, tot acolo ar rămîne). Combustia o întrefin injectînd aer de la suprafață. Ceea ce urmează e simplu: căldura reduce viscozitatea, deci crește fluiditatea, și țiteiul poate să curgă în găurile altor sonde, prin care este extras la o temperatură de peste 100°C. De unde inițial nu s-a putut extrage decît 9 la sută, prin acest procedeu FFR crește la 47,5 la sută. În curînd sperăm să ajungem la 50 la sută. În ultimii ani, combustia subterană s-a extins ca aplicare nu numai la țiteiurile viscoase, ci și la cele obișnuite. S-a dovedit că în zăcămint, pe lingă efectul de reducere a viscozității, procesul generează mai multe mecanisme de dizlocuire ca urmare a efectului miscibil al produselor volatile, a spălării cu gaze la temperatură mare și a spălării cu aburii formați. În prezent se află dezvoltate industrial trei procese de combustie (la Suplacu de Barcău, repet, cel mai mare din lume, și încă în două locuri); evoluează favorabil și e în curs de extindere industrială un proces la Bălăria (lingă Videle); se află în curs de desfășurare opt experimente-pilot în șantier; există și proiecte pentru experimentarea combustiei subterane la alte zăcămint.

— Cum influențează combustia subterană durata vieții zăcămintului?

— Vă dau două exemple: la Videle (Bălăria), exploatarea zăcămintului cu metode primare, decît doar cu 12 la sută FFR, ar fi putut continua pînă în anul 2047; dacă am fi injectat apă, viața zăcămintului ar fi fost împinsă pînă în anul 2060, dar factorul de recuperare ar fi rămas în jur de 25 la sută; folosind combustia subterană viața zăcămintului va dura doar pînă în 2020, dar FFR este de 40 la sută. La Suplacu de Barcău, cu 9 la sută s-ar fi putut merge pînă în anul 2030; cu 47,5 la sută tunelul timpului este scurtat pînă la 2010.

— Și după aceea? Ce lăsăm în urma noastră?

— Deja se întocmesc proiecte pentru exploatarea petrolului rămas pe cale minieră precum și alte metode. Să nu uităm că cel mai bun FFR obținut de noi tot mai lasă în zăcămint 40—50 la sută din cantitatea existentă inițial. Reamintesc că un procent înseamnă — pe baza calculului valabile astăzi — mai mult de 20 milioane de tone. Aș vrea să mai notați că toate aceste procese au fost proiectate și conduse de cercetătorii și inginerii români, iar pentru experimentarea în laborator și aplicarea în șantier a combustiei umede am colaborat cu specialiștii de la Institutul francez de petrol.

— Cum colaborați cu I.P.P. — Institutul de petrol de la Ploiești? Și de ce credeți că se dau atîtea examene de admitere pînă se completează locurile

cu studenți, viitori ingineri?

— Colaborăm bine, dar se poate și mai bine. Bine pentru că avem contracte cu ei, anumite teme de cercetare le realizăm în comun, de la noi participă la aplicațiile lor practice specialiști reputeți, ei ne trimit nouă un mare număr de studenți pentru ca să le conducem proiectele de diplomă. Deși nu prea avem timp, un cercetător de-al nostru lucrează cam patru zile pe săptămînă în schelele petroliere din toată țara: participă la analize, la stabilirea de măsuri, la aplicarea măsurilor... În privința colaborării cu institutul din Ploiești, cred că poate fi și mai bună, nu numai pentru că nu există lucru, relație, proces care să nu poată fi perfecționat, ci pentru că există posibilități concrete pentru așa ceva. Avem specialiști foarte buni care ar putea ține cursuri acolo — mă gîndesc la doctorii ingineri Gheorghe Aldea, Nicolae Petre, Ștefan Mocuța, Aurel Circoană. La rîndul lor, excelenții universitari ploieșteni ar putea întocmi proiecte și conduce personal lucrări pentru creșterea FFR. Poate mă înșel, dar personal nu cunosc nici o șelă petrolieră care să aplice vreun proiect pîrînd semnătura cuiva de la catedra de exploatare de la I.P.P. De ce sînt nevoiți să organizeze mai multe admiteri? O bună parte dintre absolvenții de liceu sînt atrași de faima unor mari centre universitare. Și nu trebuie uitat că după absolvire urmează condiții de lucru deosebit de grele din șantierul de petrol ale țării, „focul continuu“ vară-iarnă, pe mari suprafețe de teren, uneori plat, dar de cele mai multe ori accidentat, retribuții și beneficii — chiar după recenta îmbunătățire — aproximativ egale cu ale altora, mai puțin tracasați, aprovizionarea uneori defectuoasă cu cele mai simple alimente. Motiv pentru care acum lucrează în petrol, de preferință, pasionații, cei care mîncă petrol pe piine, și petroliștii cu vechime, care nu vor, pentru că nu mai pot să-și schimbe meseria. Astfel nu se poate întineri forța de muncă din schelele petroliere.

— Ce credeți că ar mai fi de făcut pentru ca sarcina trasată de partid, personal de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, privitoare la creșterea factorului final de recuperare să fie îndeplinită la nivelul actualelor exigențe?

— Realitatea trebuie privită în față. Există o criză de energie, există o criză a petrolului. Il importăm plătîndu-l cu 270 dolari tona. În 1981 urmează să aducem în țară 12,5 milioane tone. Extrasă din subsolul românesc, aceeași tonă ne costă citeva sute de lei. Cifrele sînt deosebit de elocvente. Dar nu numai în acest caz. Dacă cineva ar pune față în față cit s-a importat în materie de tehnologie în petrol, metalurgie și construcția de mașini, spre exemplu, ar constata rolul de cenușareasă al industriei petroliere. Este adevărat că exportăm utilaj petrolier bun și mult. Dar trebuie să ne mai gîndim mai mult și la necesitățile interne. Pentru aplicarea programelor aprobate de creștere a FFR și sporirea extracției la zăcămintele în exploatare se cere ca toate ramurile interesate să acționeze mai intens. Concret: industria constructoare de mașini ar trebui să ne pună la dispoziție pompe (pentru injecția de apă), compresoare (pentru injecția de aer), generatoare de aburi ș.a. în cantități mai mari. E adevărat că la Cluj-Napoca s-a realizat un GIP (generator de înaltă presiune — 5x70 at), dar în număr mic. Compressoarele din dotare au debite reduse, deși în ultimii ani s-au proiectat și executat compresoare mari. Se fac la „23 August“, la București: anul viitor vom avea nevoie cam de 40 bucăți. N-avem nici măcar contract, doar promisiuni... Nu dispunem nici de suficiente pompe de extracție, iar faptul că producția lor a fost transferată la Rimnicu Vilcea, a complicat și mai mult lucrurile. Ministerul Industriei Metalurgice ne dătează foarte mult material tubular — burlane și conducte, iar Ministerul Industriei Chimice ar trebui să realizeze mai repede polimerii și soluțiile micelare necesare dezvoltării industriale a recuperării țiteiului cu ajutorul metodelor chimice. În altă ordine de idei: mașinile de intervenție sînt insuficiente. Cimpul nostru de acțiune este șantierul petrolier. Dacă prezența mea sau a oricărui dintre noi este reclamată într-un anume loc nu avem cu ce să ne deplasăm pînă acolo. Exemplu. Sînt chemat la Moșoaia, zăcămintul Slătioarele. Trebuie să iau trenul pînă la Pitești, via București, de la Pitești cu IRTA merg pînă la Moșoaia și de acolo cu vreo ocazie pînă la Slătioarele. Tot ce pot să duc cu mine prin alîtea mijloace de transport este o servietă. În ea nu incip apratură, ci numai hîrtie și creion. Dar numai așa, cu greu se poate mări factorul final de recuperare. Și în fond, este vorba de recuperare a unei inestimabile bogății naționale.

MIRCEA BUNEA ■

Avem nevoie nu de „zece meșteri mari“, ci de o sută de mii — și îi putem avea!

La o constatare pe țară care a avut loc acum citiva vreme la Brașov, un tehnician din Tirgu Mureș, meșter în recondiționarea pieselor, declara cu justificată mândrie profesională :

— Ca mine sînt doar vreo 30 în România și 3 000 în lume.

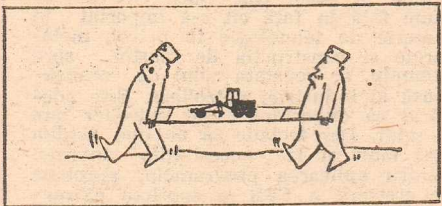
Procedul în sine era cunoscut mai de mult, dar manualitatea extraordinară a acestui om făcea alevitate minuni: el „agrafa“ fisurile (chiar acesta este termenul, transpus din croitorie în domeniul metalelor), cu alte cuvinte, găurea în jurul crăpăturii, pune șuruburi și apoi suda peste ele, astfel incit în final fisura apărea „cusută“. Experiența era remarcabilă și, după cum este și normal într-o societate ca a noastră, el nu făcea nici un secret din tehnica sa, pe care o împărtășea bucuros și altora (a demonstrat-o și la Brașov), ceea ce îi sporea și mai mult meritele.

Specialiștii care ne-au relatat episodul sînt însă de părere că în momentul de față cerințele pe care le impune recondiționarea pieselor sînt prea mari și cu implicații prea importante asupra economiei naționale pentru a putea fi împlinite exclusiv pe această cale, în fond semimeșteșugărească. Concomitent cu asemenea inițiative valoroase pe plan local, ca aceea mai sus amintită, și care se cer incurajate prin toate mijloacele, se conturează și un mod de abordare mai larg. După cum sugestiv remarca unul din interlocutorii noștri, țara noastră nu are nevoie de doar zece (sau 30!) „meșteri mari“, ci de o nouă viziune asupra recondiționării, care să nu se bazeze, în principal, pe manualitate, pe îndemnarea unui muncitor sau altul, ci să aibă și un alt punct de pornire, care să ducă la o extindere considerabilă. „Nu zece „meșteri mari“, ci o sută de mii!“ sugera un specialist.

În acest context, un calcul amănunțit făcut recent la catedra de tehnologia materialelor de la Facultatea de tehnologia construcțiilor de mașini a politehnicii bucureștene ajunge la concluzia că prin generalizarea operațiilor de recondiționare s-ar putea realiza, în final, deci peste un număr de ani, economii de ordinul a 50 miliarde de lei, inclusiv lei-valută. Se evidențiază astfel masivul aport potențial la reducerea cheltuielilor materiale pe ansamblul economiei naționale.

Spre o chirurgie a materialelor

Probleme cu acest specific sînt abordate de numeroase colective de specialiști din țară și despre unele din ele am mai scris în „Flacăra“. În cele ce urmează ne

vom referi la preocupările și rezultatele cu bătaie mai lungă ale colectivului din cadrul susmenționatei catedre, format din inginerii: profesor universitar doctor docent Dolphi Drimer, șefii de lucrări Dumitru Gabriel, Gheorghe Amuza, Petre Szel, Adrian Paris, asistenții universitari Monica Brezeanu și Florin Munteanu, doctorul inginer Vlad Negulescu, inginerii Florin Udrescu și Petre Apostol, tehnicianul Gheorghe Frumuseșu și muncitorii Anastase Sindie și Florică Brezeanu. Nu vom stăruia asupra rețetelor tehnice, ci asupra unei noi concepții, formulate pe baza unei experiențe mondiale, ea însăși de dată foarte recentă — circa patru-cinci ani — privind strategia recondiționării. Interlocutorul nostru: profesorul Drimer, care subliniază: „E vorba, în fapt, de un soi de chirurgie a materialelor“.

Iată datele problemei.

O piesă de oțel poate dura, teoretic, circa o sută de ani, una de cupru — 60-70 ani, iar o piesă de aluminiu — 30-40 de ani. Și ele îmbătrinesc și mor, dar limitele mai sus-amintite au în vedere materiale obișnuite și pot fi prelungite prin prelucrări speciale. Ne-am putea referi, în acest context, și la mesajele din trecut. Oare faimosul stîlp de fier de la Delhi nu dăinuie, practic nealterat, de sute și sute de ani? Cum a fost presată de vechii meșteșugari pulberea de fier nu știm nici azi, dar rezultatul se vede cu ochii. Tar colosul din Rhodos, durat din vîlci de fier sudate, înfruntă și el, senin, secole și milenii. Desigur, s-ar putea obiecta că în aceste cazuri este vorba de monumente, supuse doar eroziunii timpului, în timp ce piesele din organele de mașini — singurele care îi interesează pe tehnicieni — sînt permanent solicitate termic, chimic, mecanic etc. Este adevărat, dar și posibilitățile noastre de acțiune sînt mai mari și apar cu atît mai rentabile azi, într-o lume în care materiile prime și energia pentru extragerea metalului din minereu devin tot mai costisitoare. Mai mult: dacă la

un ax de 30 kg, de pildă, se pierd prin uzură la lagăre cam 30 g de material, întregul ax devine inutilizabil. Așadar, în vechea concepție, ar însemna să „aruncăm“, să dăm la topit 30 kg pentru 30 g. Singura cale rațională de urmat este, firește, recondiționarea; nu trebuie înțeles — așa cum mai obișnuiesc unii — simpla refacere. Azi concepția despre lagăre, bunăoară, este alta decît cea de acum zece ani și ar fi absurd să repetăm întocmai o tehnologie depășită. Deci recondiționarea implică și modernizare. Pentru aceasta trebuie puse însă în joc cunoștințe fundamentale.

Azi știm mult mai bine decît acum zece ani:

- să depunem metal pe suprafețe metalice;

- să influențăm structura însăși a materialului;

- să îmbinăm părți metalice folosind concepții moderne asupra difuziei, asupra legăturilor interatomice, asupra tensiunilor și vibrațiilor din corpul solid.

Și în cazul pieselor, nu există boli, există numai bolnavi

Pentru recondiționare sînt necesare cunoștințe foarte solide — arată, în continuare, interlocutorul nostru. Pieselor supuse acestei operații li s-ar putea apli-

— Liniște! Se operează.

ca anismul unui vestit medic francez: nu există boli, există numai bolnavi, în sensul că fiecare piesă are caracteristicile ei, o anumită stare de tensiune, o structură doar a ei, o istorie și chiar o genetică proprie (diverse elemente de aliere). Chiar dacă este produsă în serie mare și toate suratele sale au fost la fel la început, ea își capătă pe parcurs individualitatea. Deci pentru recondiționare se cer tier și manualitate, dar și, cum am mai subliniat, cunoștințe fundamentale.

Am ajuns, în cadrul colectivului nostru, la unele concluzii care poate vor surprinde intruciva — subliniază profesorul Drimer, Tehnic recondiționării nu este dificilă, în esență, cu atît mai mult cu cît echipamentele necesare — opinăm noi — trebuie să fie cele folosite în mod curent în producție, deci aflate la îndemina mai tuturor fabricilor noastre. E drept, există și concepții contrare, promovate de furnizorii străini de utilaje sofisticate pentru recondiționări. Noi am analizat cu atenție astfel de echipamente și am constatat că doar circa 10 la sută din fiecare echipament (cifra este pur orientativă) reprezintă părți strict specializate, restul reprezentîndu-l părțile comune unui foarte mare număr de mașin-unelte.

Două exemple. O instalație de metalizare cuprinde, ca parte specifică, un dispozitiv de sabla, adică de curățire prin nisip. În rest: un batiu de strung, un pistol obișnuit de metalizare, sisteme normale de extracție de gaze etc. Concluzia noastră:

- curățirea se poate efectua și prin o metodă mai puțin pretentioasă, mai la îndemina atelierelor noastre, și anume prin curățirea mecanică, nu prin sablare, care necesită ventilație, recircularea nisipului, condiții speciale de protecție etc.;

- operația de recondiționare se poate realiza la mașini-unelte universale înzestrate cu mișcările necesare și care urmează a fi folosite pentru prelucrarea finală a piesei;

- chiar și o mașină-unealtă uzată poate servi drept suport adecvat pentru o instalație de metalizare.

Al doilea exemplu. La trusele oxiaționale fabricate de Întreprinderea Optica Română se pot adapta ușor prelungitoare pentru încărcări cu pulbere în vederea recondiționării. Cît privește actualele generatoare de sudură, ele se pot utiliza integral la lucrările de încărcare (depunere de metal) prin sudare.

De aceea, catedra noastră pre-conizează locuri speciale în fabrici pentru recondiționare, ci cărucioare mobile și instalații portabile care să se deplaseze ele însele la „căpătiiul bolnavului“, adică al pieselor supuse recondiționării, nu invers. Desigur, nu excludem și „clinici speciale“ pentru recondiționarea unor piese de mare uzură folosite de

pildă în industria minieră sau în cea alimentară. În asemenea cazuri se cer utilaje mai specializate și „clinici-ateliere“.

Munca de recondiționare influențează în bine însăși gîndirea inginerescă, îi imprimă noi dimensiuni. Pentru a descoperi hibe ascunse (degeaba se „rezolvă“ o fisură într-un loc, dacă nu s-au detectat cauzele care au provocat-o și care pot duce la fisuri similare în alte locuri) piesele supuse recondiționării trebuie controlate atent cu raze X, cu ultrasunete și — mai nou — prin emisie acustică. Pentru a duce mai departe comparația des folosită în acest articol între piesa recondiționată și bolnavul însăntoșit prin tratament medical, vom spune că piesa este ascultată cu un soi de stetoscop, care ne vorbește de starea ei de sănătate. Cînd punem mina pe un obiect oarecare, o piesă, un pahar, un stilou, ea emite sunete pe care urechea noastră nu le sesizează, dar pe care le captează un aparat special de recepție a emisiei acustice. Astfel, poți „asculta“ cum se deplasează microfisurile în interiorul materialului. De remarcat că și reactoarele atomice sînt astfel urmărite, secundă după secundă, pentru a se descoperi la vreme posibile defectiuni. Asemenea tehnici, care încep să fie utilizate și la politehnica din București, s-au pus la punct pe plan mondial doar în ultimii doi ani.

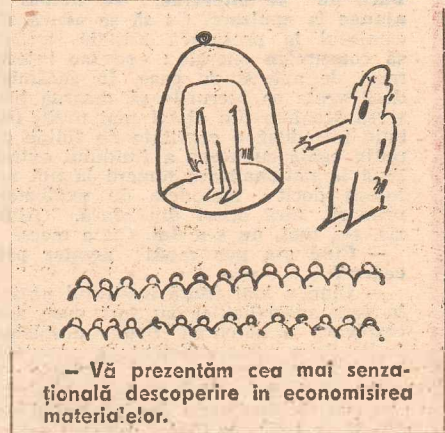
Tovarășe profesor, aci revine aspectul asupra căruia ați insistat mult: necesitatea unor cunoștințe foarte moderne pentru o recondiționare de calitate. Dar nu se contrazice aceasta cu linia preconizată de colectivul pe care-l conduceți, și anume, necesitatea de simplificare, de adecvare la posibilitățile reale, la condițiile obișnuite din producție?

Bineînțeles că nu. Un exemplu va lămuri mai bine lucrurile. Pentru recondiționare, piesele trebuie detensionate. Înainte, se credea că aceasta se poate realiza doar introducîndu-le în cuptoare, ceea ce implica un mare consum de energie. Apoi s-a inventat încălzirea cu curenți de înaltă frecvență și, mai recent, încălzirea într-un anumit punct cu raze laser. Aceste metode sînt însă dificile și costisitoare. Vă imaginați oare recondiționarea unui arbore-cotit cu raze laser într-un atelier de reparații de mașini agricole, pe cîmp? Ne-am adus însă aminte de ciocanire, de arhaicul ciocan. Se știe că și sudorii recurg la această metodă pentru detensionare. Noi nu am întrebîntat ciocanul ca atare, a fost doar un fel de exprimare. Ne-am gîndit să aplicăm o tehnică elaborată peste hotare acum patru-cinci ani: vibrații în domeniul infrasonor, printr-un fenomen de rezonanță, aduc piesa într-o stare apropiată de echilibru, deci aptă pentru recondiționare. O altă operație importantă în recondiționări o reprezintă curățirea preliminară a suprafeței metalice. În prezent, studiem curățirea cu jet de plasmă, care pulverizează stratul de oxizi de la suprafața metalului și care trebuie îndepărtată. Iată cum activitățile de recondiționare stimulează gîndirea inginerescă și deschid drumul la aplicații îndrăznețe, de înaltă tehnicitate, dar în final direct utilizabile în producție.

Oamenii trebuie ajutați să se ajute singuri, acesta este esențialul

Cum procedați practic pentru difuzarea acestor noi tehnici?

Ne-am propus să ajutăm colectivele de muncă din întreprinderi să se ajute singure. Am organizat pe lângă catedră o bază experimentală cu o bancă de date — 10 000 cazuri de recondiționare rezolvate în lume și la noi în țară. Aceasta este probabil cea mai mare bancă de date din țară avînd ca tematică recondiționarea. Intenționăm să montăm și un telex pentru a transmite pe această cale, codificat,

— Vă prezentăm cea mai senzatională descoperire în economisirea materialelor.

tehnologii de recondiționare la întreprinderile interesate. Este vorba de un program în curs de desfășurare, întreprins în comun de noi și de Centrul de terotehnică al Întreprinderii de transport București. (Terotehnică = studiul suprafețelor.) Esența muncii noastre o socotim deci a fi nu rezolvarea de către catedră a tuturor cazurilor întîlnite în practica

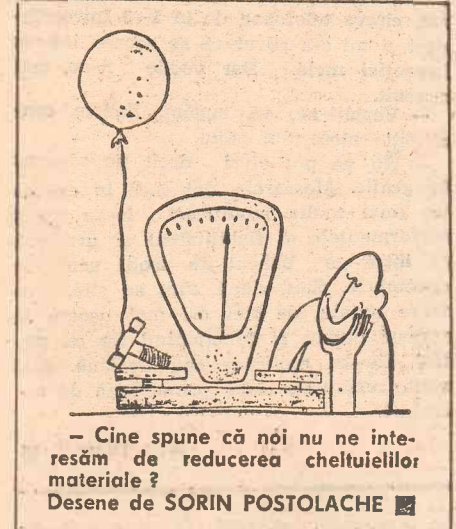
industrială, ci în transmiterea unor cunoștințe necesare pentru ca specialiștii întreprinderii respective să soluționeze la fața locului problemele. Tot în colaborare cu Centrul de terotehnică, în cadrul unui Program al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, am creat stații mobile pentru recondiționare în diferite puncte ale țării. Desigur, colaborăm cu diverși specialiști din țară, unii din ei adevărați pasionați ai recondiționării, precum inginerul Petre Buleci din Brăila sau tehnicianul Ion Albu de la I.T.B., cu care avem, dealtfel, și un schimb de experiență. Noi am elaborat tehnologii cam pentru 90 la sută din cazurile de recondiționare întîlnite în România, dar rezolvarea practică atîrnă, în general, de inșiși colectivele direct interesate. Unii ne trimit desene cu părțile care se uzează și primesc din partea noastră sugestii de tehnologii de recondiționare, în funcție de utilajele pe care le au în dotare. De asemenea, colaborăm pe aceste teme cu unele centrale industriale, de pildă din industria lemnului, industria alimentară și cea minieră.

Cîmpul de activitate și, implicit, posibilitățile și necesitățile sînt extrem de vaste. Recent, s-a deschis la București o expoziție organizată de Ministerul Industriei Ușoare în care zece de întreprinderi din această ramură au expus piese pînă în ultima vreme imoortate și care, sora a se evita recursul la import, ar trebui asimilate în producție sau recondiționate. După părerea unor specialiști ai catedrei, cam jumătate din ele ar putea fi recondiționate folosindu-se tehnici de tioul celor prezentate mai sus. Implicațiile economice pe planul reducerii cheltuielilor materiale (în valută!) sînt evidente.

Condiționarea : recondiționarea la timpul viitor

O problemă de mare viitor, dar care începe de pe acum să se pună cu acuitate, este condiționarea — afirmă profesorul Drimer.

Se fabrică diverse piese — axe, roți dințate, șuruburi etc. — în serie mare, ceea ce este foarte bine. Ele au însă diferite destinații, deci vor cunoaște o uzură mai mare sau mai mică, deși piesa lesită din fabrică este aceeași: cu totul altele sînt condițiile în industria minieră în comparație cu cele din industria ușoară

— Cine spune că noi nu ne înterăm de reducerea cheltuielilor materiale? Desene de SORIN POSTOLACHE

De ce să nu condiționăm, să pregătim piesele înainte ca ele să intre în funcțiune, pornind de la previziunea uzurii lor viitoare? Astfel se va putea mări și durata de funcționare, știind solicitările la care vor fi supuse.

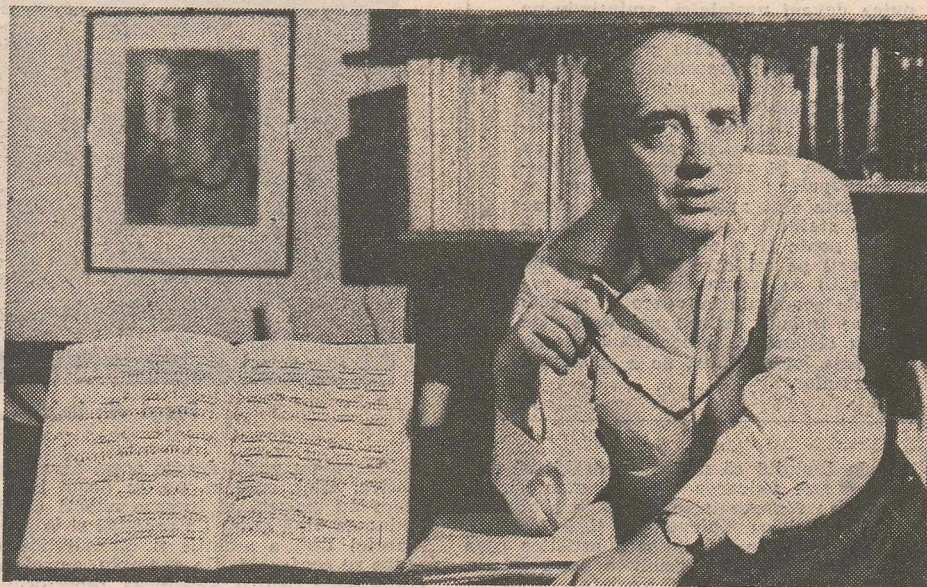
Pe plan mondial, operațiile de condiționare încep să cîștige teren — continuă interlocutorul nostru. Am văzut un film tehnic: într-o mare fabrică de zahăr s-a filmat procesul tehnologic pentru a se scoate în evidență locurile de uzură mai intensă, de abraziune, coroziune etc. Pentru piesele care vor lucra în condiții speciale se efectuează acoperiri, lucrări de protecție, mici modificări de formă care vor crește de cinci, șase ori durata piesei! Este lesne de înțeles, impactul asupra reducerii cheltuielilor materiale dacă, drept urmare, piesele nu s-ar mai deteriora în timpul campaniei de prelucrare a sfeclei de zahăr, fără deci a mai fi nevoie de oprirea lucrului, demontarea utilajului, reparații etc. Desigur, aceeași ar fi eficiența în orice întreprindere, exemplul cu fabrica de zahăr fiind întîmplător ales. Asemenea analize ar trebui să fie făcute și la noi. Recondiționarea privește, în mod fatal, spre trecut. Ea este utilă, excepțional de utilă. Să nu neglijăm însă și condiționarea, să începem să ne preocupăm de ea, să privim, cu alte cuvinte, spre viitor, să-l prevedem!

Fie că este vorba de recondiționare, fie de condiționare, „miza“ este enormă — în final, 50 miliarde lei economisiți anual. Esența acestor activități, una singură: OAMENII SĂ FIE AJUTAȚI SĂ SE AJUTE SINGURI.

LIONEL NITESCU

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

**Ethosul
unui
limbaj muzical
este element
de permanență**

lă, un epigonism pe care l-aș numi difuz, pentru că îl simți, dar nu știi și nici nu te mai interesează de unde și din ce decurge. Lăsăm la o parte impostura și fasoanele modelor efemere, ușor detectabile.

— Și-atunci, lirismul de care aminteai, ce rol mai are?

— Lirismul va exista veșnic sau, mai precis, cât va exista omul. El e într-un fel ca forța primordială a albinei ce o trezește primăvara și o face să cutreiere pașiștile, într-o fabuloasă aventură. Iată însă că deodată în viața noastră au apărut acut problemele viitorului speței, ale stupului: dezarmare, dezarmare nucleară, ecologie, coexistență, relații est-vest,

**Atelier
THEODOR
GRIGORIU**

nord-sud, explozie demografică etc. În fața tuturor acestor probleme majore putem fi oare neoromantici?

— Cu toate acestea, curentul există. Cum se explică prezența lui într-un climat atât de activ, de ardent?

— Cred că omenirea caută un respiro, o secundă de liniște sau poate se auto-amăgește mai mult sau mai puțin conștient. Dar, în sfârșit, aceasta e chiar mai puțin decât o părere, e un sentiment, o senzație pe care o încerc în fața lucrărilor neoromantice ce le simt false, puțin durabile. Să nu insistăm însă și să mai vedem ce ne vor aduce anii viitori.

— Ce vă preocupă în prezent, la ce lucrați?

— Să răspundem cu toate riscurile și regretele ulterioare... Am lucrat mult și mai am de finisat o piesă corală amplă, intitulată *Vocalizele mării*, dedicată corului *Madrigal*, bazată pe oscilografii, pe desene realizate ani de-a rândul, pe malul mării. Ea ar vrea să descrie o respirație secretă, o pulsație a valurilor sale. Cu un cuvânt, o viziune antropomorfică a mării, arcuită în 24 de secvențe dinamice. Nu prea mă încumet să scoot la iveală primele piese pentru pian din ciclul *Columna moldavă*, investigații în ethosul muzicii românești, dorind să le mai în încă sub observație. Meditez apoi la o a doua simfonie, în care aș dori să dezbăt ideea care mă frământă cel mai mult: lupta gigantică a omului pentru civilizație, luptă tragică, pentru că de cele mai multe ori e o luptă de Sisif. Nu vreau să spun mai mult despre acest proiect. Titlul simfoniei: *Trei temple*. Mi se cer mereu muzicile mele de filme pentru a se cânta în sala de concert și, deoarece am încheiat o trilogie antică — *Dacia, Columna, Burebista* — m-am gândit să extrag ce a fost mai izbit din cele peste 300 de minute de muzică pe care le-am compus, realizând o „carte de orchestră”, pe care doresc să o intitulăm *Epica Antiqua*. În 1981 voi scrie, așa cum am amintit, muzica unui film și doresc să revizuiesc unele lucrări mai vechi.

— Aminteai în cuprinsul discuției noastre despre ethosul muzical. Să revenim puțin asupra acestei idei și să o dezvoltăm, știind că aveți unele păreri originale în acest sens. Despre ce o vorba?

— Artă nu evoluează linear ci prin spirale, prin curbe, de cele mai curioase forme. Se avansează prin avangarde, se revine la trecut prin metoda *retro*, se iau, așa cum arătam, momente de liniște etc. Ethosul e o noțiune complexă, care ne transmite semnalele sensibilității unei colectivități, experiențele sale artistice milenare, chiar și note istorice și geografice. Muzica românească este una din cele mai bogate și mai expresive din lume. Pentru a conchide, investigațiile serioase mi se par a fi cele care se ocupă de substanță nu de tehnică, deși știm că tehnica este o condiție sine qua non și în rostirea muzicală. Dintr-o miopie explicabilă, ne lovim mai întâi de ea și apoi, întirziind prea mult asupra sa, terminăm prin a o fetișiza. Cine trece dincolo e salvat, cine nu, e pierdut.

— Sinteți secretarul secției de operă și balet, recent înființată în cadrul Uniunii compozitorilor. În această calitate, v-am ruga să ne spuneți ce părere aveți despre stadiul operii și al baletului românesc?

— Deși în opera și baletul românesc există realizări de seamă, atât în trecut cât și în prezent, aceste genuri se află în aria dezideratelor. Sperăm să urnim în cele din urmă carul înțepenit în drum și să realizăm acele spectacole cu tematică contemporană, care ni se cer cu îndreptățire. Puțini știu că la o operă poți lucra 4-5 ani și să te poți prăbuși în seara premierei. De aici și precauțiile compozitorului, dar și cererile lui ca să fie sprijinit de forurile de stat pe durata cât lucrează, apoi prin grija de a realiza spectacolele cu cele mai bune forțe ale teatrelor muzicale. Dacă cercetezi angajamentele compozitorilor, poți observa că există un plan tematic bogat și variat, că sint proiecte ambițioase, care vor aduce o înviore a genului. Să fim deci optimiști.

— Nu putem încheia acest dialog fără să ne spunem ceva despre locul și rolul muzicii în țara noastră.

— Dacă nu mă înșel, în revista *Flacăra* cineva a spus că România este o *putere muzicală* mondială. Ca număr de orchestre și ansambluri corale și instrumentale, ca nivel al gândirii componistice, ca număr de interpreți de valoare mondială, dar mai ales ca rezervor de talente ș.a.m.d., sintem într-adevăr așa ceva. Totuși — trebuie să dăm glas adevărului — muzicienii nu se simt destul ecroțiți, nici stimulați. De aici, un exod care vâd că nu surprinde pe nimeni: mulți tineri interpreți români cântă în R.D.G., angajamentele în străintătate ale orchestrelor se înmulțesc pe zi ce trece. Compozitorii sînt cei mai stabili artiști ai țării, după cifrele statistice. Învățământul muzical se află într-o tristă deriziune și nici aceasta nu surprinde pe nimeni. Uniunea compozitorilor va deveni o instituție nomadă, fără local și amenințată să-și deterioreze imensa bibliotecă de manuscrise și cărți, de o inestimabilă valoare. Într-o clipă se iau măsuri eronate, în necunoștință de cauză, măsuri cărora le vor trebui ani pentru a fi remediate. Cu un cuvânt, grija pentru muzică se află într-o cădere pe care muzicienii nu știu cum s-o explice. Un exemplu din zeci, care s-ar putea da: Sala mică a Palatului — cea mai bine utilată și frumoasă sală de muzică de cameră a țării — ne-a fost luată, pentru a se proiecta în ea filme etc., etc. Vom face poate altădată o discuție mai temeinică pe aceste teme. Trebuie să terminăm pe un acord luminos: muzica devine tot mai ascultată și iubită, pe toate meridianele lumii. E poate explozia *audiovizualului* de care se vorbește atât sau — mai sigur — dorința omului contemporan de a se instrui, de a-și crea un climat de poezie, de liniște și pace. Tendința aceasta pozitivă e dă-tătoare de speranțe.

CORNELIA BARBU ■

**Cercul
pentru studierea
limbii
și scrierii
dace**

În cadrul aniversării zilei de 1 decembrie 1918 a avut loc la Ateneul Tineretului din București (Aleea Alexandru nr. 38, sectorul 1), prima reuniune publică a cercului pentru studierea limbii și scrierii dace. Au susținut comunicări: N. Copoiu — *Gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la Istoria poporului român și rolul său în promovarea cercetărilor de istorie veche* — subliniază că datorită gândirii și inițiativei secretarului general al partidului putem astăzi vorbi despre o mare istorie a Daciei care încă nu a fost scrisă... putem pune în dezbatere problema limbii dace... poate limba cea mai veche a continentului nostru. Tot el atrage atenția asupra conviețuirii unora dintre daci cu coloniștii — „fenomenul nu are nimic de excepție, numai că el trebuia denumit *dacizarea* coloniștilor”; L. Petrina — *limba daci* — argument principal al permanenței noastre pe teritoriul Daciei — evidențiază o anumită contradicție între poziția academică a istoricilor și filologilor, care deși recunosc că „dacii alcătuiesc baza etnică a poporului nostru” și că numărul cuvintelor de origine daci este destul de mare (170-180) iar prezența daciei în limba română nu se limitează la lexic, ci cuprinde și fonetica, morfologia, sintaxa, au o nejustificată reținere în punerea în lumină a limbii dace; P. Tonciulescu — *Conștiința națională la daci* — „La numai 12 ani de la încheierea războiului din 105-106, împăratul Hadrianus intenționa să părăsească Dacia în fața răscoalelor autohtonilor, dar a fost oprit de prietenii săi”. Intre 243 și 249 acțiunea carpilor se remarcă prin caracterul ei net strategic: „distrugerea întregului sistem de apărare roman în vederea scopului final, care era eliberarea completă a Daciei”.

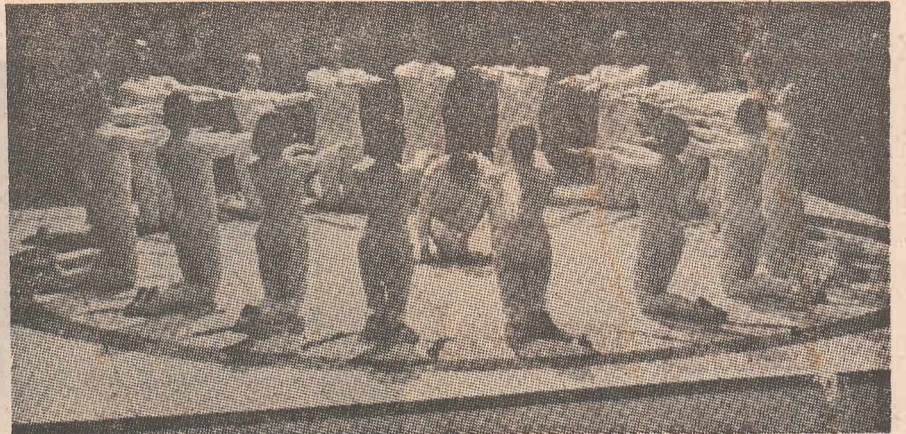
Etiologia cuvintului ARDEAL a fost dezbătută într-o suită de comunicări cu o bogată argumentație de către cercetătorii Corneliu Belcin (în zona italo-panonico-dalmatică, după cum ne informează Strabon, contemporan cu Burebista, avem un nume de oraș Ardea, nume de țară Ardia și nume de popor ardiaei), poetul Ion Gheorghe — acum în calitate de meticolos cercetător — se sprijină pe documente referitoare la începuturile civilizației dace; N. Miulescu (Ardeo în limba elenă înseamnă „a uda”, Ardealul fiind țara cu ploți multe), Iordache Moldoveanu (Ardeal: munte, deal, cuvint românesc de origine geto-dacică compus din două teme ar și deal, străvechi, de mii de ani — așa se explică de ce tot neamul românesc spune Ardeal și nu Transilvania, nume născut în urma venirii armatelor romane — a se vedea și Wolf: „Das rumanische Ardiel; Ardeal ist der uralte Landsname Dakiens”, adică Ardeal este un nume al regiunii dacic străvechi); poetul Nichita Stănescu propune o interesantă ipoteză de lucru pentru cercetarea limbii pornind de la existența grupurilor consonantice specifice; el oferă auditoriului o surprinzătoare și emoționantă poezie alcătuită din limba secolului XIV reconstituită; Dumitru Șerbu — premisele teoretice științifice necesare unor astfel de cercetări. Cercul de studiere a limbii și scrierii dace a primit din partea cercetătorului Vasile Bologa din Baia Mare comunicarea „Decebal Precinstitul” — comentariu original pe marginea inscripției „Decebalus per Scorilo” — și va continua să primească studii și note informative de la cercetătorii din provincie.

Aniversarea Unirii și prima manifestare științifică publică au fost susținute și de prezența poezilor George Alboiu, Teofil Bălaș, Gavrilă Copil, Ion Gheorghe, Bălaș Moldoveanu, Gavrilă Mihai, Iulian Neacșu, Gheorghe Pitut, Pop Simion, Nichita Stănescu și actorul Ion Caramitru. Directorul Ateneului Tineretului, I. Boleriu, a mulțumit publicului, cercetătorilor și poezilor pentru reușita reuniunii.

GAVRILA COPIL ■

● Reportaj de muncă la Operetă ●

Desigur, acum, cind se implinesc 30 de ani de la înființarea Teatrului de Sînt de Operetă din București am putea deveni nostalgici, amintindu-ne minunatele spectacole care au fost găzduite aici de-a lungul anilor. Sau am putea poposi în lumea cifrelor și am afla astfel că din 1950 și pînă acum Teatrul de Operetă a susținut aproximativ 10.000 de reprezentații — numărul total al premierelor fiind de 90 — la care au asistat peste 5 milioane de spectatori. Am preferat însă să-i vedem efectiv la lucru pe cei care slujesc azi destinul operetei românești. Timp de o săptămînă am urmărit spectacolele de la Teatrul de Operetă, am participat la repetiții, am discutat cu numeroși reprezentanți ai acestui colectiv artistic. Și am înțeles de ce opereta continuă să rămînă un gen extrem de popular: în primul rînd pentru că oamenii care contribuie la mersul ei înainte sînt animați de o pasiune puternică pentru meseria lor și își onorează statutul de artiști susținînd o muncă fără preget. Activitatea celor de aici poate fi o pildă pentru multe instituții culturale de ce înseamnă să-i respecte pe cei care ocupă seară de seară aproape toate cele 641 de locuri ale sălii de spectacole. Nu este cazul să facem o comparație între valorile de acum de la operetă și cele care au fost la începuturile ei. Însă ceea ce trebuie reținut neapărat este faptul că artiștii de azi de la operetă și-au cîștigat un binemeritat prestigiu printre iubitorii genului tocmai prin dorința lor continuă de a se depăși pe ei înșiși, de a răspunde exigenței contemporanilor.

Scenă din baletul „Nesfirșit, zborul Măiestrei”

Opereta continuă să se adreseze în egală măsură atît vîrstnicilor cit și tinerilor de cele mai diverse profesii. Un sondaj sociologic efectuat aici evidențiază că teatrul de operetă are un public variat ca vîrstă în procente situația prezentîndu-se astfel: 57 la sută tineret, 27 la sută maturi, 16 la sută vîrstnici. Opereta clasică, musicalul și opereta românească sînt mult gustate și azi de publicul de la noi. Rămîne însă de văzut în ce măsură ele sînt aduse pe scenă în veșminte potrivite cu epoca noastră. N-am putea susține că toate rezențelele la care am asistat în cursul acelei săptămîni ne-au convins în egală măsură. Ba, despre unele am zice că nu ne-au convins deloc, fiind vizibil marcate de oboseală sau avînd o concepție regizorală depășită, în care nici măcar interpretii nu mai păreau să creadă. A forța succesul bazîndu-te doar pe frumusețea unei arii înseamnă a te instala în comoditate și inertie. Prejudicata că genul a devenit vîrstos și alimentată tocmai de o astfel de atitudine. După cum ni s-a spus, există grija ca operele să fie restituite periodic în mereu alte viziuni, capabile să suscite un permanent interes. Iată de pildă cazul unei lucrări ca *Lăsați-mă să cînt*: ea a cunoscut pînă acum trei montări datînd din 1954, 1969, 1977. Se estimează la aproximativ zece ani perioada de primare a unei reprezentații. Însă nu întotdeauna o montare nouă înseamnă și un pas înainte. Există prejudecata că publicului nu-i place să fie modificate canoanele unui gen și de aceea se perpetuează viziunile artistice cuminti, care mîngîie auzul și văzul, avînd de obicei mult fast, de parcă veșmintele strălucitoare ale actorilor ar putea suplini un mesaj artistic valoros. Dar spectatorul contemporan nu se poate mulțumi cu defilarea într-un cadru mirific de un actor frumos înveșmîntat. El nu caută un refugiu din fața vieții ci dimpotrivă, caută răspunsuri la întrebările de zi cu zi cu care se confruntă. Și opereta poate și trebuie să răspundă cu mijloacele ei specifice la astfel de întrebări privind condiția umană. A uita un astfel de principiu reprezintă o abdicare de la menirea din-țodăuna a artei: aceea de a comunica adevăruri omenești etern-valabile. Așa se explică aderența publicului la spectacolul cu *Voievodul țiganilor* de J. Strauss a căruia premieră a avut loc nu demult. În

ciuda faptului că unii s-au grăbit să minimalizeze valoarea acestei montări, la fiecare reprezentație sala e arhiplină. Spectacolul cu *Voievodul țiganilor* este unul din acele evenimente artistice care pot să marcheze decisiv o nouă cale a unui gen. El înseamnă un bun cîștigat în lupta cu șabloanele care mai există în cadrul acestei instituții culturale, aducînd un suflu nou, o prospețime de care se simțea nevoia. Însă reprezentanții respectivi poate constitui cu adevărat un reviriment în activitatea operetei numai în măsura în care va fi însoțită de alte asemenea acte novatoare, pline de îndrăzneală și perfect justificate estetic, pentru revigorarea unui gen care își păstrează toate șansele să rămînă pe placul generațiilor următoare. Acum e momentul de a face loc cu mai mult curaj noului, fără teama că spulberarea unor tipare ar dăuna operetei. S-ar abandona ceva din chipul ei consacrat de înaintași, însă spiritul i-ar fi eliberat din încorsetarea unor montări greoaie și lipsite de verosimilitate. În acest sens, *Voievodul țiganilor* nu e decît un început de drum. Bineînțeles că pentru un obișnuit al teatrului care știe ce rol covârșitor are regizorul în propunerea unei anumite viziuni artistice, ceea ce se petrece în acest spectacol i se pare firesc. Însă pentru operetă reprezintă fără doar și poate un semn de evoluție. Regizorul a avut ambiția să trateze extrem de autentic relația dintre personaje. Interpretii se mișcă dezinvolt, aparțin fără nici o îngîrădire. Ei cîntă, dansează, vorbesc în modul cel mai normal cu putință și nu-ți mai dau iluzia artei ci îți creează impresia că ai privilegiul să contempli un fragment din viața unei lumi. Soliștii nu mai vin la rampă și nu-și mai umflă ostentativ piepturile ca apoi, cu o gesticulație mai mult sau mai puțin abundentă, să-și cînte arile. Baletul nu mai apare tam-nesam în structura reprezentației fără să-și pricepi rostul. Fiecare erou de pe scenă, chiar cel mai neînsemnat, își are menirea lui, știe de ce se află acolo și nu în altă parte și trăiește peripețiile cu ardore care cu care le trăiește pe ale sale proprii în existența cotidiană. În această viziune *Voievodul țiganilor* este un triumf al gândului artistic lipsit de convenționalism și dornic să scuture praful de pe modelele care au devenit stingheritoare.

Nu putem vorbi despre acest harnic colectiv, aflat, credem, pe un drum bun și care nu pregetă să lucreze uneori de dimineața pînă seara (la repetiții și la spectacole) fără a aminti și dificultățile cu care se confruntă. De exemplu, sursele de informare pentru alcătuirea repertoriului sînt uneori pur și simplu întîmplătoare. La aceasta se mai adaugă și diverse greutăți legate de achiziționarea lucrărilor. Apoi rămîne acută problema operetei originale. Sînt încă prea puține lucrări românești. Nici pînă în momentul de față nu există o operetă cu un subiect contemporan. E adevărat, la secretariatul literar s-au strîns mormane de librete, însă lipsite de orice valoare. Dramaturgii noștri cei mai buni, din diverse cauze, nu se grăbesc să scrie pentru acest gen. Toți cei de la operetă resimt ca un handicap absența din repertoriu a unor lucrări inspirate din lumea noastră de azi. Permanența retragere în istorie datorită interpretării unor eroi din trecut le diminuează performanțele artistice, îi plafonează. Toți și-ar dori să dea viață pe scenă unor personaje de azi pe care să le întîlnesti pe stradă, să poți sta de vorbă cu ele, avînd frîmintările omului contemporan. Pătrunzînd în actualitate opereta s-ar putea elibera de unele scheme ale conflictului dramatic care o fac uneori frivolă și ar putea o îmbogăți cu idei și sentimente, propulsînd-o în sfere de un mai larg interes.

O altă carentă ar fi aceea legată de învățămîntul muzical. La conservator nu există o clasă de operetă și astfel se ignoră specificul unui gen. La fel este situația I.A.T.C.-ului care nu pregătește special actori pentru operetă. Se ajunge astfel în situația ca după absolvire, tinerii ajunși la Teatrul de Operetă să „fure” meseria din culise, să înceapă de-abia aici o pregătire propriu-zisă pentru a se adapta cerințelor genului.

După cum am mai afirmat, ansamblul de la opereta din București se caracterizează prin hărnicie și conștiinciozitate, disciplină și dragoste pentru artă. Dar unele compartimente ale sale se află în situații ce ar trebui rezolvate pentru a crește calitatea spectacolelor. Corul e vizibil îmbătrînit. Și pe chipul balerinilor se zăresc deja semnele trecerii timpului. Mulți soliști nu mai sînt la vîrsta primei

tineretii. Orchestra, e drept, are în componența sa destui tineri, dar acestia mai au de lucrat, lipsa unor instrumente cu performanțe ridicate nefiind o scuză pentru felul în care sună citeodată. După cum afirma directorul George Zaharescu, „Dacă unele cadre (soliști-actori-balerini), două o anumită vîrstă, dublată de o oboseală firească în urma unei îndelungate activități, înțeleg cu justete procesul de întinerire și acceptarea distribuției în alte roluri corespunzătoare vîrstei, posibilităților vocale și scenice, altele (e adevărat, puține la număr) nu înțeleg acest proces natural și emit în continuare pretenții care creează greutăți instituției în buna desfășurare a activității ei, în primul rînd a asigurării calității artistice a reprezentațiilor și a asigurării normelor de serviciu”.

Localul operetei a devenit de multă vreme impropriu. Sala de spectacole de aici e socotită ca avînd cea mai proastă acustică dintre toate sălile din Capitală. Instalațiile tehnice sînt și ele necorespunzătoare. În cabinele artiștilor abia te poți mișca, atît de strîmte sînt. Accesul la scenă se face incomod, pe scări întortocheate și înguste. Iar foaierul de la parter este de-a dreptul neîncăpător.

Dar astfel de dificultăți și încă multe altele vor fi, cu timpul, credem, rezolvate. Nu facem o afirmație gratuită, numai de dragul de a încheia optimist, ci ne bazăm pe o cunoaștere — sperăm, exactă — a atmosferei de lucru de la operetă. Există aici climatul necesar pentru o muncă temeinică și depășirea oricăror obstacole. Vrem doar să evidențiem responsabilitatea cu care membrii acestui colectiv privească actul artistic pentru a respecta mai mult niste oameni care depun uneori mari eforturi — să ne gîndim numai la condițiile în care cîntă citeodată în turnee — și să-i înțelegem și să-i ajutăm pe cit ne stă în putință. Iar dacă nu se poate face imediat asta, măcar să vorbim mai mult și de bine despre acești oameni și meseria lor minunată, pentru a le încălzi sufletele la acea incandescență necesară marii arte, spre a ne oferi seară de seară spectacole de neuitat.

GEORGE ARION ■

Opinii ale membrilor ansamblului de la Operetă

CLEOPATRA MELIDONEANU, solistă

Din păcate, nu prea există în atenția celor care scriu despre viața culturală. Ba mai mult, cînd cineva vrea să facă referiri la mijloace artistice superficiale, spune că ele sînt ca la operetă. Dar genul nu este nici desuet și nici facil. Eu cred că prin repertoriul abordat și prin modul serios în care l-am pus în scenă nu ne-am perimat și contemporanii nu ne acceptă doar din complezență, ci pur și simplu pentru că au nevoie de noi. Ceea ce nu înseamnă că nu trebuie să îndrăznim mai mult.

LILIANA PAGU, solistă

A aduce viața pe scenă fără emfază, fără false zorzoane, renunțînd la artificialitate reprezintă cea mai mare reușită pe care ne-am putea-o dori.

GEORGE NICULESCU, solist

Ah, dacă s-ar scrie acele opere românești cu teme de actualitate! Cu mai mare bucurie redai un gînd românesc, de la tine de-acasă. Bineînțeles că și arta interpretativă ar cunoaște o îmbogățire în nuanțe, deoarece am fi nevoiți să cîntăm într-o altă manieră.

CONSTANȚA CIMPEANU, solistă

Cu toate că e deosebit de popular, nu se poate nega că genul a înghețat în niște tipare. În special din pricina schematismului manifestat în librete. Cînd se va

renunța la aceste șabloane, vitalitatea genului va fi evidentă.

DANIELA DIACONESCU, solistă

Știm cu toții că, de pildă, teatrul Bulandra și-a cîștigat un binemeritat prestigiu datorită îndrăznelor sale viziuni regizorale. Și opereta ar trebui regizată cu mai mult curaj. Nu poate să fie decît binevenită colaborarea noastră cu alte teatre, ceea ce ne-ar feri să cădem în rutină și ne-ar lărgi orizontul. Invitarea lui Hero Lupescu la operetă poate fi socotită în acest sens un început promițător.

EUGEN SAVOPOL, solist

Dacă estrada pleacă de la fast spre libret, la noi lucrurile merg invers. Îmi plac cei care nu revoluționează teatrul numai de dragul experimentului. L-am admirat de aceea mult pe Ion Dacia, un om care a iubit extraordinar opereta și care nu făcea reverențe prostului-gust și facilului.

DORIN TEODORESCU, solist

Pentru ca opereta să-și păstreze audiența trebuie cu tineretului să beneficieze încă din școală de o educație muzicală adecvată. Altfel, el se rezumă numai la muzica ușoară, ceea ce îi reduce considerabil universul spiritual.

EUGEN FĂNAȚEANU, solist

Artistul contemporan de operetă este

un interpret complet. El trebuie să renunțe la manierele actoricești învechite, la stilul dulceag de interpretare capabil să inducă doar firile slabe. Astăzi, pentru a fi crezut, cel de pe scenă nu are nevoie să inventeze gînduri și sentimente ci trebuie să le trăiască pe acelea ale tuturor, cu cea mai mare intensitate.

MIREILLE CONSTANTINESCU, solistă

Nu întotdeauna veselia înseamnă și superficialitate. Un mesaj grav nu e neapărat nevoie să-l transmitem cu chipul încrunțat. De aceea opereta este un gen de artă capabil să ne pună întrebări, să ne îndemne să reflectăm la condiția noastră. Și ce i-am putea cere mai mult unui gen artistic pentru a-și dovedi actualitatea?

VIRGIL BOJESCU, actor

Mai sînt unii care îi consideră pe artiști niste răsfațați care muncesc puțin și au satisfacții mari. Dar dacă s-ar face și la noi, așa cum s-a făcut în alte părți, anchete care să evidențieze efortul psihic, fizic pe care îl depune un interpret, am fi priviți cu mai mult respect. Mai ales că la operetă se muncește mult și de cele mai multe ori și bine.

GEORGE ZAHARESCU, directorul Teatrului de operetă

Mai este opereta secolului XX aceeași crinolină roz, brodată cu paiete și fundițe în conținut și formă? Categorie nu.

constelația lirei

Fabricant prosper

aveam un automobil care mergea nu cu benzină ci cu scăfirii de inger procurate ușor din crescătoria unui neamț criza mondială nu mă afecta afacerile prospere eram fabricant de aparate electrice care extrăgeau siropul din lacrimă coaja rămânind neatinsă magazinele mele vindeau oglinzi lingusitoare care te arată frumos și după ce pleci își bat joc de tine blindaje invizibile care îți protejează vila de invidia otrăvitoare a prietenilor mori care macină birta și obțin ca produs final piscine — era bătaie pe marfa mea concurența a vrut să mă lichideze dar glonțului care spre mine din armă se năpustea i-am semnat un cece și el m-a ocolit (ori s-a întors din drum nu mai știu) urindu-mi servil cu plecaciuni „să trăiți“

Atît de viu atît de tînăr

Sînt atît de viu și atît de tînăr că viața răzbate din mine înafară ca mustul zburător și aprins dintr-un vas prea strîmt. Belșugul, prisosul de viață îl port după mine ca pe o trenă, ca pe o aură, ca pe o rază. Cu el, prea multul, risipitul, aș putea să încerc, să însuflețesc opt, zece, douăzeci de corpuri stîNSE, eșuate în gol, în arifostăție. Infloresțe caisul, infloresțe teiul, brusc contaminat infloresțe și eu cu el, frunze îmi tresar din carnea învînsă. Zboară în amurg cocorii spre sud, aripi îmi creșe, mă duc și eu cu ei. Ca un sentiment în inimă așa intră lumina lunii în fructe, o însoțese și eu pînă în adîncul misterios al căpșunii,

pe urmă mă întorc mă răspindesc în văzduh sub formă de arome — o, cît de dragă mi-e viața și ce depozit al minunilor sale mi-e trupul, ce depozit de raze și de lingouri de rouă... Bat clopote neauzite vestind nașterea de noi sori, vestind imaculate anotimpuri, bat clopote neauzite — eu le aud, eu sînt ecoul lor. Atît de viu și atît de tînăr, fișnește viața din mine ca șuvoiul de țifei dintr-un pămînt fecund, ca flăcările dintr-o casă incendiată. Într-un octombrie orașul acesta cu tramvaie, cu fum, cu frig și cu vacarm va fi nacela pe care am s-o ridic sus, sus, tot mai sus, către senin.

Perfecte stafide

în ianuarie cînd vîntul se retrage într-o circumscripție provincială în aprilie cînd respirația morților sparge asfaltul și răstoarnă un camion încărcat cu frazeologie în iulie cînd soldații și elevele sînt niște pistrii pe fața după-amiezii în octombrie care seamănă cu femeia eunoscută la șaptesprezece ani și în celelalte luni eu și prietenii mei stăm ca niște castraveți murați la borcan din cei vinduși cu doi lei bucata vara la mare de o precupeată din vată și frunze de leuștean harnici noi construim un motor cu care măsurăm adîncimea indiferenței perfecte stafide la douăzecișecinci de ani perfecte stafide la douăzecișecinci de ani

Cuiul

să-mi beau delicat cafeaua cu lapte spunînd cele cîteva impurități din zahăr doar ele strică senzația de paradis să mă îmbrățișez cu vorba goală edulcorată atît de puternică

s-o însoțese la selectele ei chefurii și la vinătoreea de fazani să surid cînd sînt băgat în priză pentru ploconeli și aplauze să fiu incintat cînd porcul îi dă lebedei lecții de grație cînd elefantul îi dă veveriței lecții de sprinteneală și ea îl aprobă infricosată să fiu fericit cînd o culoare cenușie anodină cu aerul ei de burtă-verde de monarh absolut de tigru care nu admite replică vrea să-mi mine gîndul ca pe o turmă spre o pajistă cu bolovani în loc de iarba să-i întind aceleiași culori inima mea ochii mei — luați-le Dumneavoastră mie nu-mi trebuie le puteți folosi în loc de sac în loc de batistă în loc de perie de șters pantofii să... dar ce diferență ar fi între mine și cuiul infipt într-o birnă doar cu capul afară atît cît să respire captiv pe vecie ?

Trenul de Calafat

trenul de calafat de o sută de ani laolaltă cu iarba și ploaia încît nimeni nu mai știe cine pe cine a înghițit trenul de calafat țărani lui scoțîndu-și picioarele noduroase din pantofii noi care-i strîng țărani lui cu pămînt sub unghii și „dactil“ cumpărate pe roșii trenul de calafat profesoarele lui de franceză navetiste la cls. I care fumează kent printre papornîțe damigene și se dizolvă (ca o bucată de zahăr în ceal) în poemul invitațion au voyage trenul de calafat din trupurile incinse presate din hohotele-graiurile-mirosurile pestrițe de babilon fișnește melancolia ea singele din gîtul cocoșului sacrificial, melancolia spîrgînd geamurile îndoind tabla trenului de calafat

GABRIEL CHIFU ■

Monolog închis

De ești trist mă ține minte, Sînt o șansă ca oricare, Duci pustiu în cuvinte, Domnul meu, nevindecare.

Cînd stă ceața ruptă-n plopi, Intunerice blind pe gură, Boala ierbilor îndură, Domnul meu, careu de popi.

Vor veni din depărtare, Șerpii soarelui însemn, Tu tăcere și indemn, Domnul meu, răsad de floare.

Ploile-nrudite nouă, Se mai lasă-n așteptare, Urme am pe inelare, Domnul meu, ocean de rouă.

Cine să te știe, cine ? Plîngi mereu un plîns tăcut, Cerul, goarnă de temut, Domnul meu, uclor de bine.

Domnul meu, numai idee, Domnul meu, destîn durut, Domnul meu, neprefăcut, Auzi strigăt de femeie ?

IOANA PROCA ■

Prelinse ape

Să văd în vis Ferigile de singe.

Să-mbălsămez privirea Cu spinii ceii de stele.

Un cînt de infinit Întăptă eu o ceață.

O simfonie-n alb Un trandafir în vrej... Pe visele albastre Răsar prelinse ape...

CĂTALINA CORVIN ■

Casa nopții

Peste casa nopții susură fîntina Drumul se-ndoaie lovit de grele Sandale dragostea mea s-ar putea ? Să mă pierd fulgerat Sub corăbii.

Ca două săbii dansînd La gura spuzită a toamnei Se-ntore umbrele noastre Să-și sape mormîntul de taină.

Cită tăcere fi-va să-neapă În acest cîntec obosit

De care lată mă prind Mă cațăr cu buzele Singerate de vorbe.

ION BELDEANU ■

Curier literar

Semne de cunoaștere și apropiere de ceea ce vrea să fie un discurs liric am avut plăcerea de a constata în poemele trimise de : Iancu Gorun, Apetrei Petru, Dăncilă Gheorghe, Elena Plămădă, Nicolae Petru Vrinceanu, V. Lăzărescu, Marcel Bădărău, Veronica Pupăză. Invitîndu-i să ne trimită noi poeme, așteptăm o mai adevărată trăire a universului poetic în care se implică.

Am reținut pentru o eventuală publicare poezii semnate de : Mircea Stăncel, Ștefana Luiza Costache, Daniela Cristescu.

Deocamdată nu pentru următorii : Valeriu M. Sivan (Săsciori, Alba), M. Berchișan, Stejărel Ionescu (și Mircea Bîrsilă, Ecaterina Mateescu, Ioan Petrescu, Ioan Tiberiu Mitache, Ioan Purdă, Dochița Constantin, Alecu Mihai, Petre Protopopescu, Aron Gianina, Carmen Alexandru, Viorica Alexandru și Gabriel Bitoleanu (toți din București), Aurel Pop (Satu Mare), Ion Bugă Pădureanu (Craiova), Ioan Măhătarău (Nehoiu), Valentina Ionescu (Lupeni), Doina Jurji (Vișeu de Sus), Ion Țugui (Teleorman), Florea Toma (Constanța), Vasile A. Stoencescu (Brăila), Ion Ermolai și Ciprian V. Soare (Iasi), Vasile T. Suci (Tg. Mureș), Iosif Sicoe și Elisabeta Ionescu (Alba Iulia), Ioan Suci (Brașov), Lălu Sprin (Buzău), Victor Balaban (Tîrgoviște).

Manuscrisele nu se restituie.

V. N. ■

Poezia

Întră poezia, arbore în nesfîrșite drumuri — își scrie jurnalul pe singele meu, pe dragostea ta.

Poezia se naște-n ziua curcubeului.

Poezia intră-n mine ca un burghiu pe care-l invîrte a lumii putere...

În casă sînt eu, poezia intră și mîncîncă din piinea mea, mîncîncă și eu mă satur.

ION DRAGOMIR ■

Să nu lași noaptea

Să nu lași niciodată noaptea să vină și chiar dacă vine pictează-o în alb roag-o să cînte silește-o să cînte dansează cu ea un cadru alalerul lunii umele-l cu vin stelele toate le joacă la zar ! Să nu lași niciodată noaptea să vină mai mult de-o părere mai mult de-un suspin învaț-o să ridă învaț-o să spere golește-i chimirul de zgură și umele-l cu mîr pe-altarul zeului ei de rugină silește-o să spună versuri din WIL.

ELENA DUMITRU ■

Nunta verișoarei Mixandra

Au sosit o parte călări, o parte — pe jos și pe scări, cei mici — în landou, iar restul — ecou. Cînd au intrat în casă au salutat cu mina somnoroasă, cu gulerul scrobit, cu sufletul bine lustruit. Ne oglindeam într-unul cu toții, ne-nghesuiam, firește, noi, nepoții. Am fost bătuți pe umăr, întrebați de vîrstă și peste noi a pogorit un număr, ni se spunea : „Ce mari sînteți !“ ni se vorbea cu „Măi băieți !“ Verișoara noastră, pe vremuri albastră ca viața-ntr-un cristal, era o creastă de val

inspumată, doi popi o declarau nevinovată, un zîmbet o strîngea de beregată. S-au așezat apoi în jurul mesei, iar noi pe aripile albe-ale miresei. Toți unchii ne rugau să ne dăm jos, (ni se vorbea frumos), cu vremea îns-au fost chemați părinții să tragă de noi cu dinții, au adus și-o vargă, în cele din urmă au cumpărat o targă. Cei rămași stăteam acum la colț ca partea pedepsită dintr-un hoț și ne uitam la mame și la tați cu muzica amestecată priveam la unchii suiți pe pahare, atîrnați într-o mină și trei inelare, la berea cu guler de nea care nîngea, ne-acoperea, trăgeam cu urechea pieziș la moartea țîrînd pe-acoperis, dar trimbița și grindina din tobă ne-nghesuiau pe după sobă, fugeam de bătaia în palme ca micile cetății din calea zăngănitului de arme.

RADU SERGIU RUBA ■

Ce lung drum

Ce lung drum am bătut amîndoi ! De la capătul pămîntului un ciine ne latră ; Ochii lui — fulgere incolțite de plod, Auzul lui dătuindu-ne șoaptele-n piatră.

Ce lung drum am bătut, ce lung drum ! Cine ne lua de mină să ne-ascundă cărarea ? Urma amintirilor noastre cine-o umpluse cu serum, Ingrijind ca pe un bolnav de moarte uitarea ?

Ce lung drum, vai, ce lung drum am bătut ! Inimile noastre sînt adormite pe jumătate, Peste iarba din suflet plouă tăcut, Vîntul ramura cerului, întăritat, o abate.

Ascultă ciinele la capătul lumii lătrînd Cu inima noastră în bot, cu cîntecul-n gheară ! Nu ne mai ajunge crîmpeul de gînd Și ne invelim în lătratul lui surd și în seară.

Gravură

Mamă, către tine larăși am să vin Să vorbim cu lampa mică noaptea toată Cum peste pămîntul verde din vecini Clopotul — ceasornic — n-a-ncetat să bată.

Și tu simți cum umblă cineva tiptil Îmbrăcat în noapte ca într-o năframă ? Ca în alte vremuri, cînd eram copil, Mă ascund în vorba ta șoptită, mamă.

Cum să fac, cînd ușa sare din țifini, Glasul tău statornic blind să mă ajungă ? Țipă-nfiorată toamna în fîntină Și pînă la tine mai e cale lungă.

GH. MINCA ■

DOCUMENTE ALE UNEI MARI CONȘTIINȚE

La 1 septembrie 1939, armatele hideriste invadează Polonia — declanșând cel de-al doilea război mondial. Peste două zile, Anglia și Franța declară război Germaniei naziste; le urmează: Noua Zeelandă, Australia, India, Uniunea Sud-Africană, Canada. Alte state se declară neutre: Iran, Olanda, Mexic, Argentina, țările scandinave; Japonia își declină amestecul în războiul din Europa. România face și ea declarație de neutralitate (la 7 septembrie), dându-și acordul pentru trecerea prin teritoriul său a materialelor de război destinate Poloniei. Sint ocupate orașele Cracovia și Kielce. Între 9 și 13 septembrie, are loc o scurtă ofensivă franceză în Sarre, urmată de repliere, după care începe „războiul ciudat”. Bătălia Varșoviei durează douăzeci de zile; la 27 septembrie eroica capitală este nevoită să capituleze. Guvernul polonez se refugiază în România. 21 septembrie. Este asasinat, de către legionarii aflați în solda lui Hitler, primul ministru al României, Armand Călinescu; după un scurt interimat C. Argetoianu, urmându-i la președinția Consiliului de Miniștri, Gheorghe Tătărescu. Tratatul român-îugoslav pentru crearea unui bloc al neutrilor în Balcani și în Europa centrală rămân fără rezultat. Este semnat (la 4 octombrie) tratatul de ajutor militar reciproc franco-anglo-turc. Statele Unite ale Americii adoptă legea modificată a neutralității — desființând embargoul pe armament. La jumătatea lunii decembrie are loc prima bătălie navală anglo-germană (în estuarul La Plata); apoi, Anglia decretă mobilizarea generală (1 ianuarie 1940). Înțelegerea Balcanică își desfășoară lucrările timp de două zile (2-4 februarie) la Belgrad; este prelungit pactul pe încă șapte ani. În Bulgaria se formează un guvern prohitlerist, în frunte cu Bogdan Filov.

Cămășile negre (membrii partidului fascist) se încorporează (de la 1 martie) în armata italiană.

Astfel se prezenta cerul de război al lumii, la coasul când Nicolae Iorga rostea în parlamentul României ultimul său discurs. Cuvîntul marelui istoric exprimînd un crez și un legămint: „Oamenii din generația mea nu se pot despărți niciodată de acea atmosferă de libertate în care au trăit... Noi n-am trăit, noi care sintem oameni de 70 de ani, — dvs., care sinteiți mai tineri puteți crede altfel. — noi n-am trăit și n-am luptat pentru idealul acesta de libertate ca să renunțăm la credințele noastre, la toate amintirile noastre de odinioară. Acestea sint lucruri în care noi am crezut, noi aceștia care, pe marginea mormîntului, întorcîndu-ne către viața noastră întreagă trebuie să dorim ca împrejurările să permită națiunilor să revină la libertățile în care au trăit odinioară. Să nu se strice sufletul unui popor, care este legat de libertatea sa!”

Sedința Senatului din 13 martie 1940 se deschide la orele 16.10. Sint prezenti 151 senatori; pe banca ministerială se află Grigore Gafencu, Paul Teodorescu, Mihail Ralea, Gh. Grigorovici. Se aprobă sumarul ședinței precedente, după care se continuă discuția asupra proiectului adresei de răspuns la mesaj (noua sesiune). Între vorbitori, Nicolae Iorga, a cărui participare era cu totul specială la dezbaterile parlamentare din acea zi — întrucît el se afla în concediu (de la 8 martie 1940) „pentru treburi oficiale” ce le măturăse însuși în finalul cuvîntării pe care, în cele ce urmează, o redăm în părțile-i esențiale.

STELIAN NEAGOE ■

„Sintem fiii pămîntului acestuia, de vлага căruia sintem legați!”

N. Iorga: D-le președinte, d-lor senatori, să-mi dați voie, potrivit cu vîrsta și cu amintirile mele, să vorbesc așa cum se vorbea pe vremea mea: fără multă solemnitate, cu sinceritate, cu ținerea în seamă a împrejurărilor și, în același timp, cu grija demnității acestei Adunări, care acum este altfel constituită decît odinioară, și cu grija de cea demnitate a țării, care, fără îndoială, trebuie păstrată în rîndul încă, pe lingă tot ceea ce poate sfătui înțelepciunea...

Trebuie să avem o puternică bază morală în această țară. Toți cîți sintem aici și dincolo, la Camera deputaților și tot aparatul polițienesc, administrativ și prețios nimic în astfel de momente, dacă nu este această convingere tare a unei țări care trebuie respectată...

Prin urmare, trebuie cîștigat tineretul acesta, — tineret pe care-l socotesc de la 20 la 30 de ani...

În spațiul acesta așa de întins pe care-l avem înaintea noastră, cum să ferim tinerimea noastră de ispită? Iată, întii afirmînd nota noastră națională așa de puternic, încît tineretul să nu se lase sedus de moda străină...

Să nu socotim boala care s-a ivit aici la noi, ca venită din starea rea a trupului nostru. Boala aceasta este o infecție și, fiind o infecție, trebuie să împiedicăm de acum înainte astfel de infecții.

În politica noastră internă și externă, să fim în așa fel, încît niciodată ea să nu se mai poată produce. Nu este anarhie indigenă, este anarhie de import, într-o țară în care lumea crește cu cărți străine. Nu vedeți dvs. de o bucată de vreme, la poporul cel mai normal, ideile cele mai exagerate, care umbliă prin capul oamenilor? Eu citesc cărți de filozofie, lucrări de istorie literară. Sint acolo termeni cu care nu m-am întîlnit niciodată. Pe vremea mea, înțelepciunea era înțelepciune; acum se chiamă „sofie”. Sofia era pe vremea noastră un simpatic nume de femeie. Acum „sofia” este un concept filozofic.

Dar cîți alți termeni, pe care nu vreau să-i rostesc aici, ca să nu jignesc pe nimeni, care poate fi prezent chiar în această adunare! Dar termenii aceștia vin de aiurea. Ei ne năucesc.

Este o mare deosebire între omul care creiază termeni și care știe cînd trebuie să-i pronunțe și cînd nu trebuie. Dar termenii aceștia sint lipicioși. Se prind de unul și de altul și ajunge, după o bucată de vreme, însuși autorul să nu mai recunoască odraslele care au ieșit din semănătura sa de import.

Să creăm o solidă cultură națională. Să avem cartea noastră pentru orice — cred că este și părerea d-lui ministru al instrucțiunii publice.

Cînd vom avea pentru orice domeniu, fie istoric, fie sociologic, fie filozofic, cartea românească, — nu cartea tradusă, uneori cartea plagiată sau imprumutată, din care vin și anumite idei care pot fi bune, dar care la noi nu sint bune, pentru că acolo știu oamenii cînd să se folosească de dinsele, pe cînd la noi oamenii o iau turbat, și merg pînă la capăt cu dinsele.

Nu avem în literatura noastră științifică, nu avem în literatura noastră beletristică, nu avem cu ce să hrănim destul sufletul acestor copii?! O spun la toți și ministrului educației și tuturor celorlalți nu avem cu ce să hrănim sufletul acestor copii.

Și, atunci, cum sufletul acesta este lacom de idealuri, ei întind mina către orice iluzii...

Nouă ne trebuie cartea integrală a poporului român, care trebuie să fie ca poporul însuși: cuminte și caldă. Să nu poruncească; să se strecoare în suflute, să le cîștige prin frumusețea formei și prin înălțimea gîndirii în așa fel, încît omul să se dea de bună voie supus idealurilor care sint exprimate înăuntru.

Veți zice: dar în momentul acesta cînd orice se poate întimpla, este vremea să spunem aceasta? Da.

Nu pentru că se pot realiza de azi pe mâine aceste idei, dar pentru că niciodată nu se va putea să pătrundă mai bine în inima omului astfel de învățăminte, decît acum, cînd avem primejdia înaintea; cînd a fost primejdia aceasta internă odinioară, cînd avem acum primejdia externă de jurîmprejurul nostru.

Să vă dau un exemplu. Am avut și eu un gînd. N-am avut gîndul de a fi profesor de istorie universală, care de aproape 50 de ani sint în învățămînt. Dar n-am avut nici gîndul de a juca oriunde am fost — la Academie sau aiurea — vreun rol. Fostul președinte al Academiei (Alexandru Lapedatu — n.N.) știe foarte bine că n-am avut acolo vreun rost altul decît de a fi un colaborator pentru comunicări.

N-am avut nici o ambiție politică, cum n-am avut nici o ambiție de avere. Înțimplarea m-a dus acolo și libera mea voie m-a dus de acolo, de pe banca ministerială...

Am avut o ambiție: de a putea scrie ceva din sufletul meu, pe care îl știam curat și cald, în sufletul poporului român. Sint cîteva zile, d-le ministru al educației, de cînd ați primit o ofertă a ultimelor 600 de exemplare din Istoria Românilor pentru școli. Nu se mai cer și vi le-am dăruit dvs.

Dar făgăduiesc că n-am să mai editez niciodată.

De ce am făcut cartea aceasta, din care n-am tras nici un folos? Am făcut-o pentru un lucru: pentru că doream ca prin cartea aceasta, în care trecutul era înfățișat poetic, cald și frumos să formeze generația viitoare, nu ca să mi se arunce pietre și să ne trimeată gloanțe, nu pentru a aclama idealuri care nu sint ale noastre, ci pentru a fi fiecare om al țării...

Cartea de istorie a românilor, cartea de istorie universală, cartea de morală, acestea nu sint lucruri pe care să le facă oricine, ele trebuie să iasă din prisosul unui suflet devotat...

Nici cu poliție, nici cu jandarmi, nici cu măsurile de ieri, crunte, nici cu cele de azi, iertătoare, nu se formează spiritul unei societăți.

Și spiritul unei societăți se hrănește cu teatru, pe care popoarele sănătoase știu să-l aibe, pentru că el exercită o influență adîncă asupra societății. Teatrul dvs.! Luați repertoriul nu sub actualul director, dar sub ceilalți, luați repertoriul teatrelor din provincie... și vedeți toate ticăloșiile și porcăriile, toate aduțerile mucedale ale unei clase politice obosite de aiurea; toate acestea au trecut pe dinaintea acestui tineret.

Și se duce la cinematograful. De aitea ori am spus: violențele vin în parte de la cinematograful și corupția vine în școlile secundare de la cinematograful. Un grup de nemernici sint aceia care, cu conștiință sau fără, otrăvesc sufletul poporului nostru. Aveți nevoie de bani? Luați cinematograful asupra statului. Este greu? Că vor tipa cîteva glasuri răgusite de oameni care au mîncat prea mult și care de acum înainte pot înfrîna puțin apetitul lor? Aceasta nu este nici o pagubă.

La teatru, la Teatrul Național, pînă în ultimul timp nu venea mai nimeni, sau dacă venea, pentru că prețurile sint ridicabile, venea plutocrația străină, acel cu casele de 10—15 rînduri și cu pungile cu 10—15 funduri, aceia veneau...

Și pentru aceasta ținem noi teatrul? Pentru aceasta înghindăm cinematografele? Și care este locul unde se adună mai mulți copii, copiii acelor care nu-i pot stăpîni, care este locul unde se adună mai mulți? Unde se face schimbul de pumni și unde se lovește mingea cu cotul și așa mai departe. Exemplele de brutalitate care se văd astăzi se coboară în suflute și vor produce gesturi de brutalitate de același fel în toată viața lor mai departe. Aceasta este rețeta.

Iertați unul bătrîn profesor că vede în dreptatea acolo de unde poate veni într-adevăr...

Este si o a doua și o a treia parte a cuvîntului meu, pe care cred că dvs. le veți primi cu oarecare mulțumire, pentru că întc-insele se cuprind și lucruri pe care nu este dator să le știe toată lumea, dar pe care acela care le știe, este dator să le comunice oricui.

S-a vorbit de legăturile pe care le avem noi cu vecinii noștri, cu acele Mari Puteri care sint înțelestate astăzi într-o luptă, care, fără să fie toată lumea vinovată de o potrivă, este o nenorocire pentru omenire, căci înseamnă scăderea celei mai bune rase din umanitate, înseamnă o amenințare pentru tot ce au grămădit secolele, înseamnă o grămădire de ură, pentru că sub zidurile unui oraș distrus crește buruiana veninoasă a unei uri care va trece dintr-o generație în altă generație. S-a vorbit de legăturile acestea. Legăturile acestea au fost găsite multă-muitoare...

Am recunoscut că în împrejurările date nu se putea face mai mult. Aceasta este convingerea mea. Oricine ar fi fost, nu putea să treacă peste atîtea greutăți cu mai multă demnitate; cu lipsa de onestitate, se poate trece ușor, încheind un tratat și neexecutîndu-l, făgăduind lucruri pe care nu le poți da, și acesta este un artificiu foarte răspîndit în Europa în momentul de față. Este ușor să faci politică plină de succes, declarînd unui stat că-l urăști în cele mai de seamă principii de existență ale sale, pentru că a doua zi să te vadă toată lumea mergînd alături cu statul însușitabil pentru dumeata, lăsîndu-ți prietenii cei mai buni, cu care ai luptat împreună, ca să mergi cu acel pe care-l socoteai o pradă pe jumătate cîzută în ghiara dumitale. Această politică o pot face alții, noi însă nu. Și, dacă ar fi fost cineva care să facă această politică, eu cu tot curajul aș fi criticat aici, în Adunare, această politică, — pentru că apoi cenzura, ca o bucată de sare, să vină să opereze cu cuțitul său de bucătărie lucruri care sint destinate la altceva decît la astfel de operațiuni culinare. Eu sint în întregime tăiat, și din acest fapt rezultă că nici o conferință a mea nu se poate fezuma în afară de ziarul meu și nici o carte nu poate fi cunoscută nici la bibliografie. Cu ministrii relațiile mele sint bune, dar este cineva dedesupt și cum eu nu umblu prin marile canale, care înălătură de multe ori apa cea bună și lasă să treacă lăturile în loc, eu nu pot da de locul acela de unde orice manifestare a mea este împiedicată, afară de aceasta din Senat.

Dar e o politică potrivită cu România, și țara noastră nu e o țară mică; noi nu sintem o țară mică, noi sintem Tărisoara lui D. Sturdza, care tremura ori de cîte ori se auzea sunetul concertului european. Nu este vorba de o țară mică, de „acest mic popor”, de „micile noastre mijloace de apărare”, de toate tîngirile acestea de Fanar, care odinioară inveninau țara, slăbeau încrederea ei, în ea însăși.

Noi sintem o țară care, dacă nu face anumite lucruri, pe care am putea să le facem, nu o facem pentru că este ceva mai tare decît noi, ceva care vine din generație în generație și care ne spune: aceasta este o țară onestă și lucrurile acestea nu le poate face.

Venezelos, cînd în Cameră era îndemnat să facă anumite lucruri, știți care a fost răspunsul lui? Grecia este prea mică pentru ca să facă o porcărie așa de mare. Desigur că și nouă ni se imbie lucruri ca lui Venezelos, foarte ispititoare. — noi însă, fără să întrebăm tîngirile lui Venezelos, noi nu le putem face.

Nu putem uita nimic din amintirile noastre. Dacă le uităm noi, sint scrise acolo, pe paginile istoriei, pe care nu le poate distruge nimeni, unde se vede că aceștia ne-au voit binele și că aceștia ne-au voit moartea noastră...

Cum, pentru anumite avantaje, pentru știu eu ce formulă de asigurare a hotarelor — toată lumea știe ce înseamnă a asigura un hotar în momentul de față —

pentru astfel de imblinziri, și de neteziri, și de ispitiri, pentru acestea să ne desfacem noi din ce este adînc înscris în inimile noastre?

Și iarăși dacă ni se cere chiar din partea celor pe care îi iubim mai mult, să facem acte care să fie în contra existenței statului român, dacă ne coboară pe noi, care am fost prieteni, în rangul popoarelor, care se cer a fi jignite pentru interese care ori nu sint ale lor, ori, în momentul acela, nu pot fi servite, putem noi să uităm România, pentru orice ar fi, oricît de iubit, oricît de vrednic de admirat, în afară de România? Nu.

Cred că pe această linie am urmat. N-am jignit pe nimeni dincolo de marginea îndatoririlor noastre, n-am uitat nimic din ceea ce ne putea fi amintit prin astfel de amintiri, care ar suna pe obrazul acesta curat ca niște palme; n-am aplaudat la distrugerea niciunui popor, cu atât mai puțin, a unui popor prieten (polonez — n.N.) care s-a luptat în lungă sa agonie pînă la capătul puterilor sale...

Țara este legată prin îndatoririle ei, iar noi sintem un popor. Poporul acesta are o simțire, poporul acesta are un simț de onoare... Ne apărăm contra oricui. Dar, dincolo de această apărare, în contra celui mai bun prieten ca și în contra celui mai crunt dușman, în afară de aceasta, este orientarea pe care, dacă o vor îngădui vremurile, vom căuta-o în amintirile noastre și în inima poporului român...

Dați-mi voie, în partea a treia a acestei cuvîntări, pe care nu vreau s-o lungesc, s-o aduc înainte de aici, unde cuvintele spuse au altă greutate decît în articolele de ziar, care nu se reproduc nicăieri și n-au voie să fie traduse în altă limbă de nimeni, dați-mi voie să spun de aici pentru ce ținem noi la aceste hotare care le avem, de ce nu stăm de vorbă cu nimeni în ce privește schimbarea lor, de ce le apărăm cu ce avem și cu ce nu avem...

De ce această legătură între noi și pămîntul țării românești, așa cum este? Sint popoare care fac o țară și sint țări care fac un popor. Noi sintem nu numai, în retorică, fiii acestui popor, dar noi cu toții împreună, acești frați români, sintem fiii pămîntului acestuia, unde au fost așezați din cele mai îndepărtate vremuri cei mai depărtați dintre strămoșii noștri, și din vлага căruia am răsărit, din vлага căruia ne-am ținut și de vлага căruia sintem legați.

Nu este teritoriul, la noi ceea ce este la alții. S-a înmulțit populația, numai încape acasă? Iei harta, vezi unde este un spațiu vital; pe unul îl convingi să fie sugrumat pe jumătate, pe altul îl sugrumi de-a binelea și te instalezi acolo.

Ce valoare poate avea teritoriul pe care-l ocupă un popor în acest fel? Astăzi îl iei, miine îl dai...

La noi nu este așa. Noi plîngem pentru fiecare bucată de pămînt...

Acesta este sensul hotarului nostru. Hotarul nostru este o religie. Vă rog, nu este o situație politică momentană. Și înșasi povestea neamului nostru arată cum s-a format această țară. Noi n-am luat ni-mănuși nimic; sintem singurul popor pe lume, poate, căruia nu i se poate reproșa că a luat ceva dincolo de dreptul său...

Situația este așa. Lucrurile acestea le știm mai mult sau mai puțin, dese ori prea puțin. Alții nu o știu mai de loc.

A venit în sfîrșit momentul — și aceasta este una din cauzele absenței mele de aici, — în care ni se cere cît mai repede tot ce este necesar pentru a învedera aceste drepturi. Și, cu riscul sănătății mele, tot ce mi s-a cerut îl veți avea, și-l veți avea în termenul cel mai scurt, pentru ca toată lumea să cunoască aceste drepturi, care nu se pot tăgădui.

Pe baza acestei dreptăți trebuie să navigăm în această apă tulbure, gata ca în orice moment, diplomația să lase locul acelor care, cînd diplomația nu poate izbucni, sint în stare să afirme drepturile nezguduite ale unui popor.

(N.R. : Vom începe prin a ne mărturisii dezamăgirea privind absența unui răspuns pe care îl așteptam din partea Centrului de librării din Craiova. Ar fi fost binevenit „un moment al adevărului”... Vom reda un fragment dintr-o scrisoare foarte interesantă, care ne-a bucurat, mai ales că aceasta vine din partea unui profesor). „În legătură cu scrisoarea comentată, din nr. 45 al revistei: Elevii clasei a X-a, care v-au scris, au fost foarte blinzi în ceea ce privește aprecierile făcute „librărilor” din Craiova. Nu numai la librăria „Ramuri”, dar la nici o unitate din Craiova, la ora actuală, nu mai poți cumpăra o carte bună fără supraprel. Cărțile din colecția „Romanul de dragoste”, „Clasicii literaturii universale”, „Romanul secolului XX” etc, nici măcar nu sînt expuse în standuri. Trebuie să ai un prieten sau o rudă care cunoaște un vânzător librar și să-l convingă să-ți accepte „atenția” ca să poți cumpăra o carte. Fericiriți cei care cunosc pe „cineva” la Centrul de librării. Cursul de Analiză matematică se vinde cu peste 300 lei (sînt profesor de matematică și știu asta precis!). În ceea ce privește comentariul scrisorii din Flacăra nr. 45 — deplină adeziune față de modul principal, comunist demonstrat de revistă! (Prof. Mihail Dumitrana, str. Alexandru Macedonski nr. 4, Craiova)

Am rezervat telefonic (comanda nr. 6315) două locuri pentru trenul accelerat 346 care circula de la Timișoara la Iași, via Teiuș. Tichetele le-am ridicat de la Agenția de voiaj din Oradea pentru data de 8 XI a.c. (locurile 21—23, vagonul 9). La urcarea în tren, mare ne-a fost mirarea cînd am văzut că acestea erau ocupate de alți călători, avînd tichete eliberate de Casa nr. 5 a stației Lugoj (tichetele nr. 1690 și 1692). Firește, au urmat discuții... Nu e foarte plăcut să faci o călătorie de 10 ore în picioare... Vina o poartă funcționarii care se ocupă de diagrama de rezervare de la agenția de voiaj Cluj-Napoca (unde am telefonat) și cei din stația Lugoj. (Petru Cosman, str. Aleea Apelor Calde nr. 4, Oradea)

Comitetul de Partid Construcții București: Cu privire la scrisoarea tovarășului Nicolar Juravle din București, str. Lamotești nr. 3—5, bl. 62, sc. A, sector 4: Tronsonul de fațadă rămas neexecutat a fost atacat și executat în proporție de 80%. Lucrările sînt în curs și se vor termina pînă la 15.11.1980, rămînînd un fronton pentru 1981; defectiunile apărute la terasă se vor remedia pînă la 30.11.1980; aerisirile se vor executa odată cu fațada — termen 30.11.1980; închiderile rămase neexecutate la căzile de baie (măștile) vor fi executate de șantierul 3 al grupului 5 pînă la 30.11.1980; platforma din fațada posterioară a blocului se va verifica după terminarea fațadei și unde este cazul se va remedia; instalațiile din subsol-blocului sînt în atenția I.I.M.I. și se vor verifica pînă la data de 15.11.1980.

Pe Aleea Mozaicului (din str. Socului, sector 3 al Capitalei), sînt 9 blocuri cu aproximativ 3.000 de locatari. Grupul de blocuri, situat într-o zonă periferică, a fost uitat de reprezentanții Administrației domeniului public. În prezent, pe strada Socului au loc ample lucrări de construire a unor noi blocuri. Constructorul, împreună cu I.C.E.D., au distrus spațiul verde, trotuarul, carosabilul, împiedicînd accesul pe Aleea Mozaicului. Pe aici trece o coloană de apă potabilă care este spartă. Dacă nu se va reglementa situația din zonă, interzicîndu-se distrugerea și blocarea ultimei căi de acces a pietonilor (o fișie de 1,5 m lățime situată între bl. B6 și Școala de șoferi amatori), locatarii nu vor putea intra în locuințele lor decît prin aer sau echipați cu cizme de cauciuc, pilotînd printre autovehicule. (Ing. Gheorghe Achim, din partea Asociației civile a proprietarilor, bl. B5, Aleea Mozaicului nr. 2)

U.C.E.C.O.M.: Referitor la scrisoarea tovarășului Ion Ungureanu din București: Conform instrucțiunilor 800 A, care reglementează acordarea garanției pentru bunurile de folosință îndelungată, dv. vă puteți adresa pentru repararea aparatului de radio la una din unitățile cooperatizei Radio Progres care

întrețin în perioada de garanție aceste aparate. Vă mai informăm că întregul colectiv al unității nr. 32 a fost atenționat și reinstruit cu privire la condițiile de acordare a garanției pentru aparatele de radio.

În numele celor 23 de navetiști: muncitori, elevi, cadre didactice, vă adresăm rugămîntea de a atenționa pe cei în cauză în legătură cu necazul întîmpinat de noi: facem naveta cu autobuzul pe ruta Pitești — Curtea de Argeș. De un an de zile, în satul Vărzari (la haltă), comuna Merișani, autobuzul nu mai oprește, cu toate că trece din oră în oră prin fața stației, așezată pe șoseaua națională, cea mai veche stație din comună. (Amințim că ea servește trei cătune). Dorim, așadar, să oprească din oră în oră, de la prima pînă la ultima cursă. Prin neoprirea în stație, șoferii au ocazia (pe care au pus-o în practică) de a face speculă. Dacă vreți să cobori la Vărzari, în afară de bilet îi mai dai șoferului 3—4 lei de persoană! Un simplu calcul: coboară 6—7 navetiști, șoferul a încasat 20—25 de lei la o cursă. (Semnează navetiștii: Constantin Costea, Victor Costea, Viorel Apostol, Constantin Călin, Mioara Călin ș.a.)

Procuratura Generală: În legătură cu scrisoarea tovarășului Ștefan Balint din București: Prin hotărîre judecătorească definitivă a fost admisă în parte acțiunea introdusă de reclamantul Ștefan Balint în contradictoriu cu Andrei și Irena Balint, fratele și cumnata sa, stabilîndu-se masa succesorală rămasă de pe urma defunctei Ana Balint, decedată la 12 ianuarie 1978. Din verificările făcute a rezultat că această hotărîre este vădit netemeinică și esențial nelegală, motiv pentru care s-a declarat recurs extraordinar.

Vrem să vă relatăm un aspect mai puțin obișnuit, care a creat destule nemulțumiri în rîndul oamenilor muncii din cadrul Combinatului de fire și fibre sintetice din Iași: în ziua de 10.XI.1980, conducătorii locului de muncă au împărțit fiecărui șef de echipă cite 8—10 calendare de buzunar pentru anul în curs, pentru a fi vindute. Șefii de echipe, la rîndul lor, au obligat pe fiecare muncitor să cumpere cite un calendar contra sumei de 2 lei!! Am întrebât și noi, desigur: de unde vin aceste calendare? Răspunsul: de la comitetul de sindicat pe combinat. Oare, de ce tovarășilor de la comitetul de sindicat nu le-a venit această idee din luna ianuarie a anului în curs? Cel puțin ne puteam folosi de ele!!! (Semnează 30 de tovarăși din secția Fibră II, schimbul C)

Consiliul Popular al Municipiului Constanța: Urmare scrisorii tovarășei Onița Pătrașcu, I.C.H. Constanța a repartizat petentei apartamentul nr. 13, compus din 4 camere, situat în bl. 14, str. Petru Groza nr. 53, unde urmează să se mute.

Stimați tovarăși, în urma scrisorii mele, prin care arătăm o nemulțumire personală creată ca urmare a aplicării unei măsuri administrative, adică schimbarea locului de muncă fără ca în prealabil să mi se fi cerut acordul, datorită intervenției prompte și la fața locului a reprezentanților Consiliului Județean al Sindicatelor Prahova în colaborare cu organele Consiliului Orășenesc al Sindicatelor Sinaia, în cursul lunii octombrie s-a convenit să se treacă neîntîrziat la soluționarea favorabilă a cazului meu. Cu acest prilej, permițîndu-mi să vă adresez un sincer salut muncitoresc. (Ilie Costea, om al muncii în cadrul Oficiului Județean de Turism Prahova, Sinaia)

Centrala Româniatfilm: În legătură cu scrisoarea adresată de către Aurelia Bimbea, din Alba Iulia, revistei „Flacăra”: Problema substituirii în limba română a filmelor artistice realizate în țara noastră nu poate fi încă rezolvată din cauza costurilor încă prea mari de producție.

Sînt om al muncii în cadrul întreprinderii Electrocentrale Constanța și vreau să vă relatez că, în ziua cînd primim retribuțiile lunare, ni se împart o-

bligatoriile bilete pentru anumite manifestații care... nu au loc. La fel și bilete de tombolă dar... tragerile nu se țin... Este, oare, normal? (Valeriu Comes, str. Mangalici, bl. SM4, ap. 41, Constanța)

În numele celor 160 de familii locatari ale blocurilor C 14 și C 15 din bd. Ion Șulea nr. 44 + 48, sector 3 al Capitalei, ne alăturăm într-un tot sesizării făcute de tov. Elena Hirșan, publicată în revista dv. în ziua de 4 X a.c. Considerăm că cele publicate sînt departe de a fi vorba de un caz izolat. Asociația noastră a întîmpinat și întîmpină în continuare greutăți mari la evacuarea resturilor menajere. La operația de mai sus echipajele însoțitoare ale mașinilor refuză categoric ridicarea reziduurilor care nu au încăput în cutii, fără „stimulente” (destul de serioase dealtfel). Cum menținerea igienei și salubrității este o condiție primordială a unui climat de civilizație, credem că trebuie să stea mai mult în atenția edililor. (Paul Radovici, din partea Asociației locatarilor)

Vă scriem în numele brigăzii artistice din satul Vilcele, comuna Feleacu, județul Cluj, brigadă care a avut o activitate permanentă, cu minunate și vechi tradiții. În ultimul timp însă nu am mai putut desfășura pasionanta noastră legătură cu scena, cu consătenii. De mai bine de zece ani clădirea căminului cultural a început să se degradeze. Am apelat la conducerea locală și județeană, ni s-a promis de multe ori ajutorul, dar am rămas doar cu promisiunile... Realitatea o puteți vedea doar din pozele de față, care au fost fă-

cute anul trecut. De atunci clădirea s-a distrus mai mult. Sperăm — prin publicarea în revista Flacăra — în posibilitatea de a ne relua frumoasa activitate, pentru care am primit, de-a lungul a 20 de ani, numeroase diplome. (Neagu Roman, instructor voluntar)

Uniunea județeană a cooperativei de consum-Alba: Prin scrisoarea tov. Maria Rîmniceanu se sesizează slaba calitate a pîinii la brutăria Vințu de Jos. Cercetînd cele semnalate, s-au constatat următoarele: în perioada 1—20 sept. 1980, situația arătată corespunde adevărului, calitatea slabă a pîinii datorîndu-se fâinii calitativ slabă, nerespectării procesului tehnologic. În vederea remedierii deficiențelor și îmbunătățirii calității pîinii s-au luat măsuri pentru asigurarea aprovizionării cu făină corespunzătoare și respectarea întocmai a regimului tehnologic.

În luna septembrie a.c. am efectuat o detașare la o întreprindere din Tirgoviste, cu care ocazie am fost cazat la căminele de nefamiliști ale I.C.M.M.-ului local. Doresc să vă relatez despre starea deplorabilă în care se găsește aceste cămine (1—3 și 8), unde oameni certăți cu bunul, simț au devastat pur și simplu ceea ce primiseră de la stat, infundînd grupurile sanitare comune, distrugînd instalațiile electrice și sanitare. Trebuie luate neapărat măsuri severe împotriva celor care distrug bunul obștii. (Aurel Manole, cetățean din București)

Vă scriu în numele locatarilor blocurilor nr. 1 și 2 (Aleea Neajlov nr. 5 și 7, din Satu Mare), care de ani de zile se confruntă cu o serie de neajunsuri, pînă în prezent nerezolvate. Cele două blocuri au fost construite în 1968. La subsol, oame-

ni trare a alimentelor etc. Toate au fost bune pînă în 1970, cînd inundațiile, se știe, au produs atîtea pagube. Subsolvările s-au umplut cu apă, apă care există și-n prezent. Asociația de locatari a făcut sesizări la fel și fel de organe, dar am rămas cu copiii sesizărilor și cu... apa din subsoluri. Solicităm sprijinul revistei, intrucît pe plan local nu vedem o rezolvare a doleanțelor noastre, tinînd cont că de 8 ani tot sesizăm acest aspect, dar măsuri nu s-au luat! (Ion Tivadar, Satu Mare)

La data de 28. X. 1980 am trimis, prin recomandată, ambalată într-un plic adecvat, o Algebră de clasa a IX-a, la Brănișca, jud. Hunedoara, destinatar Doda Cornel, prin Oficiul poștal nr. 16, sector 6, București. La destinație au ajuns doar scoarțele, motiv pentru care destinatarul a refuzat primirea. Consider că este o flagrantă nerespectare a contractului de expediție și cer să mi se înapoieze cartea, ca și luarea de măsuri drastice pentru ca persoana care a compromis prestigiul Poștei să primească ce i se cuvine. (Horia Puiuș, Aleea Cetățuia nr. 12, bl. 25 II, ap. 41, București)

În ultimii ani, și la Tirgoviste au apărut străzi noi și moderne dar nu toate poartă nume potrivite. Mi se pare foarte curios că în municipiul nostru nu există, încă, o stradă care să poarte numele lui Vlad Tepeș. Total neinspirată este, de asemenea, atribuirea numelui lui Mircea cel Bătrîn unei străzi care compromise amintirea celei mai marcante personalități istorice a Tirgovistei. (Gheorghe Oproiu, bd. Castanilor, nr. 26)

La începutul lunii noiembrie am cumpărat de la Cooperativa de consum, din localitatea Iernut o garnitură de mobilă „Petră” produs de C.P.L. Brașov Rupea, în valoare de 10.606 lei, valoarea mobilei înscrisă în factură. Pînă aici, totul în ordine (dacă nu mă refer la unele defecte ale pieselor componente), mă voi referi însă la un aspect pe care îl consider incorect: mobila se livrează de către fabrică ambalată. Dealtfel, și factura făcea precizarea: „Ambalaj din carton — valoarea 356,50 lei”. Nici vorbă de carton! Pentru edificare vă transmit că ambalajul consta din cîteva coli de hîrtie legate cu cîteva metri de sfoară... Acest așa-zis „ambalaj” nu poate asigura integritatea mobilei. Unitatea de la care am cumpărat-o n-a reușit să mă liniștească spunînd că „nu sînt singurii care se plînge, dar...” Oare nici fabrica, respectiv aceia care au stabilit costul ambalajului nu pot influența în bine „ambalarea”?

Ca urmare a seismului din 1977 imobilul în care locuim a fost avariat. De la acea dată și pînă în prezent am trimis la diverse foruri peste 15 memorii din care 8 numai la ICRAL „Herăstrău”. Rugam, în fiecare, să se ia de urgență măsuri de reparare a casei. La 15. 11. 1979, după o lună de eforturi, lucrarea a fost abandonată, așa cum se află și în prezent. Ne-am adresat revistei „Flacăra” cu un memoriu înregistrat la nr. 5711/20. IV. 1980 solicitînd sprijin. Probabil că redacția a supus cazul atenției Consiliului popular al sectorului I, iar acesta, la rîndul său, a înștiințat și a dispus ca I.C.R.A.L. „Herăstrău” să ia imediat măsurile ce se impun. Astfel, cu adresa nr. 40.234/1. VII. 1980 I.C.R.A.L. „Herăstrău” ne face cunoscut că „cererea noastră este justă iar lucrările vor fi continuate și finalizate în perioada 1 iulie — 31 august 1980”. Dealtfel, în „Flacăra” nr. 33, ni se comunică un extras din sus-numita adresă. Menționăm că a firmă I.C.R.A.L. „Herăstrău” — sectorul I — a fost un total neadevăr. Din aprilie, de cînd am înaintat memoriul redacției — și pînă acum — lucrările abandonate nu au fost reluate de către constructori. Ne adresăm din nou redacției, pentru a-i semnala cvasul formalism. De 4 ani deci sîntem purtați cu vorba. (N.R. : Privînd scrisoarea grupului de locatari

ai imobilului proprietate de stat din București str. C. Sandu Aldea nr. 65, ne aflăm și noi în situația de a fi „purtați cu vorba”, mai mult, în situația de a fi publicat un răspuns pe care l-am considerat loial.

Pagină realizată de PIA OLARU

Poșta redacției

SOCIAL

Ciobanu Ioana — Strehaia: Instituțiile cărora v-ați adresat n-au competența de a vă rezolva cazul; este nevoie de o hotărîre judecătorească. Para Silvia — Cugir: Ați ales corect fabrica din Găești este singura în măsură să vă ajutăm a vă rezolva necazul. Ticaciu Filip — Arad: Mulți gîndesc la fel: vă mulțumim. Cristea Ion — Telemorman: anunță dispariția soției sale, Cristea Viorea, născută Sultana, împreună cu fiul 3: 8 ani. De acest caz se ocupă miliția județeană. Constantin Liviu — București: Anunțați-ne cînd se dă soluția definitivă. Poenari Virgil — Cugir: Prin Banca de Comerț Exterior. Șerban Doina — Tg. Mureș: Lipsește din scrisoarea dv. locman partea care ar trebui să precizeze cu ce vă putem ajuta. Ciupav Marioara — Arad: În astfel de situații nu se obișnuiește plata în rate; ați știut sau trebuia să cunoașteți legea. Laura Ion — Gorj: Aveți dreptate, cu condiția ca ôișitul să fie îngrijit nemijlocit de dv. Păuna Ion — Dimbovița: Cazul este de resortul organelor de miliție. Gașpar Mihail — București: Dosarul n-a fost respins, ci restituit pentru completare. Pelagă Mariana — București: Notariatul este obligat să execute asemenea lucrări; deci nu poate fi vorba de abuz. Bora Constantin — Mehedintzi: Probele enunțate nu sînt suficiente; de fapt nici nu sînt probe, ci presupuneri. Ciobanu Aurel — București: Nu e nimic „ciudat” în faptul că nu aveți acces la dosar cită vreme ancheta nu e terminată. Bora Ecaterina — Vrancea: E frumos ce scrieți; adresați-vă Direcției penitenciarelor. Horia Stanca — București: Am reținut nu numai tema ci și imboldul care v-a inspirat-o. Ionela Păun, Tase Ion, Sonu Gheorghe, Virgil Constantinescu — La notariatele din municipiile Constanța, Brașov, București, Timișoara. Ion Albu — Cîmpina: Numai dacă accidentul a avut loc pe raza municipiului București.

NICOLAE CRISTACHE

INVĂȚĂMÎNT

Ion Muscelean — București: Ministerul Educației și învățămîntului ne informează că, începînd cu anul școlar 1981/1982, cele două unități de învățămînt — școlile 161, băieți, și 203, fete — vor funcționa cu efective mixte de elevi. Sorinca Ivanovici — comuna Dubova, Mehedintzi: Potrivit Normelor unitare de structură pentru instituțiile de învățămînt, clasa a V-a poate funcționa cu minimum 25 elevi; intrucît în localitatea dv. sînt pentru clasa a V-a numai 9 elevi, aceasta nu poate funcționa conform prevederilor legale. Inspectoratul școlar al județului Mehedintzi le-a asigura celor 9 elevi burse de școlarizare și gîzduire în internatul școlar din Orșova. Radu Vasile — București: M.E.I. ne comunică: pentru a nu se dezorganiza forța de muncă din întreprinderi și pentru a sprijini dezvoltarea preconizată a cursurilor serale în viitor, transferul de la această formă de învățămînt la cursuri de zi nu se mai poate aproba cu începere din acest an de învățămînt. Soare G. Gheorghe — comuna Dragodana, Dimbovița: Din cite sîntem informați, la ora actuală nu fi înțelegă nici o instituție sau unitate școlară pentru pregătirea cascadorilor; vă sfătuim să vă adresați în acest sens Studioului cinematografic „București”.

HORIA PĂTRAȘCU

„FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Ștefan Coidum:

Dobrin a schimbat fața echipei

— Tovarășe Ștefan Coidum, iată că, după Arad și Constanța, a venit rîndul echipei pe care o antrenezi să se prezinte cititorilor, Clubul sportiv Tirgoviste fiind, cum bine se știe, lider de-țasat în seria a II-a a diviziei B. Să începem cu începutul, de cînd sînteți an-

trener la Tirgoviste ?

— Din octombrie 1979. La venirea mea, echipa se găsea încă în A, dar situația ei era, în mare măsură, compromisă, minus 4 în clasamentul adevăratului. Ceva-ceva am dres, dar pînă la urmă Tirgoviste a căzut. După ultimul meci, 5-1 cu Timișoara, mi-aduc aminte că vreo citeva sute de oameni ne-au înconjurat, pe mine, pe băieți, ne-au aplaudat și ne-au cerut să rămînem pe loc pentru a încerca, din primul foc, revenirea în prima divizie. Am rămas. Încercăm.

— Dumneavoastră, tovarășe Coidum, sînteți un caz aparte, nu ne temem s-o spunem !

— Caz aparte, în ce sens ?
— În sensul că, deși echipa a retrogradat, n-ați fost schimbat. În fotbalul nostru, o știți prea bine, se dau afară antrenori și pentru un loc 4, iar dumneavoastră ați rămas în ciuda retrogradării ?! Cum a fost posibil o astfel de minune ?

— Organele locale au analizat situația cu luciditate și realism. S-a ajuns, bănuiesc, la concluzia că nu antrenorul a fost vinovat, drept pentru care mi s-a dat în continuare mină liberă.

— Ce-ați făcut cu ea ?
— Mai întîi, am renunțat la Coman și la Tătaru, din motive de vîrstă și, mai ales, de disciplină. După care, ca și cum nu s-ar fi întimplat nimic, ne-am pus pe muncă, ridicînd stacheta exigenței. Păcat că, dintr-un motiv sau altul, a trebuit să cedăm o serie de jucători.

— Pe cine a trebuit să cedați ?
— Mă refer la Florin Grigore, la Kalló și la Isaia.

— E adevărat, dar l-ați legitimat pe Dobrin care face, poate exagerăm, cit cei 3 la un loc, așa-i ?

— Face, nu face, asta-i altă mîncare de pește. Sigur e faptul că Dobrin a schimbat fața echipei și i-a dat un suflu nou. El a dat formației o personalitate distinctă, trăgîndu-i pe ceilalți după el.

— Cum adică trăgîndu-i pe ceilalți după el ?!

— Simplu, dîndu-le exemplu, stimîndu-i. De la sosirea lui, Gheorghe și Dumitrescu, ca să mă opresc la aceștia, joacă mai bine ca oricînd.

— De cînd îl cunoașteți pe Dobrin ?

— I-am mai fost antrenor, la Pitești, în '73-'74. Aici, la Tirgoviste, am continuat niște relații bune, de înțelegere și respect reciproc. A fost și rămine un fotbalist de cea mai înaltă clasă, capabil să câștige de unul singur un meci. Asta e, vești recunoaște, foarte mult.

— Recunoaștem, așa e. Cum, și mai ales, cit joacă Dobrin ?

— Joacă spre foarte bine și, cel mai important, 90 de minute. Se pregătește exemplar și, să nu credeți că exagerez, aleargă mai mult decît o făcea la Pitești, în urmă cu 6 ani. Din toate punctele de vedere, jos palaria. E o plăcere să ai un astfel de jucător. În altă ordine de idei, experiența lui contează enorm. Iată, la Ploiești, de pildă, la 1-0 pentru Petrolul, a întîi că gazdele se clatină și, cu citeva minute, poate 3, poate 4, l-am auzit strigînd la Economu să urce în atac. Mitică, i-a strigat, vino înainte că e timpul să egalăm. Economu s-a conformat și, cum ziceam, peste 3-4 minute s-a făcut 1-1.

— Ca unui care, mereu, am fost de partea lui Dobrin, sîntem bucușori că auzim ce auzim. Numai că, desigur, o promovare nu poate fi obținută numai prin aportul unui singur jucător, cit o fi Dobrin de Dobrin ?! Așa stau lucrurile ?

— Da, echipa e, toată, în formă. Pitaru e, după mine, cel mai bun fundaș stînga din țară, păcat că nu-l bagă nimeni în seamă. Are tot ce-i trebuie, intuiție, depozitare, atac, e complet, ce să mai lungesc vorba ?! La fel, Gheorghe.

— Sincer să fim, nu prea ne place Gheorghe, ni se pare mereu dur și unecori rudimentar, greșim ?

— Greșiți. Îl judecați ca fundaș, post care n-a fost niciodată al lui. L-am urcat la mijloc, unde se simte în apele lui. Are viață în el și, respectă cu sfințenie sarcinile de joc. A renunțat și la faulturi, n-am ce-i reproșa.

— Care e, tovarășe Coidum, compartimentul forte al echipei ?

— Apărarea, Voinea, Constantin, Ene, Dumitrescu și Pitaru. A luat foarte puține goluri și, fapt cunoscut, n-a pierdut 14 etape. Echipa, firește, dar linia de fund a pus, prima, umărul. Sînt convinși că n-am fi pierdut la Alexandria dac-ar fi jucat Pitaru.

— Știți cum se zice, în urma războiului...
— Mă rog, fiecare cu părerea lui.

— Exact. Dintre pierderile Tirgovistei, care credeți că a fost cea mai grea ?

— Toate au fost grele. Cel mai mult însă îl regretăm, eu și colegul Radu Jercan, pe Kalló. Om de bază, alături de Dobrin, ar fi pompat multe mingi atacului.

— Atac format din cine ?

— Greaca, Marinescu, Dobrin și Economu.

— Fără ziceați că Dobrin joacă la mijloc ?!

— Cînd e nevoie, devine și fundaș central.

— Am trăit s-o vedem și pe-asta, Dobrin pe post de fată-n casă, pus să facă de toate ?!

— ?!

— Am înțeles, să trecem mai departe. Există vreun jucător de care nu sînteți mulțumit ?

— În general, nu. Doar Greaca a avut un sezon sub așteptări. Cred însă că și va reveni, are toate calitățile.

— Economu ?

— Jucător cerebral și constant. Plesă grea în economia formației.

— Din cite cunoaștem, în schimbul lui Kalló l-ați primit, de la Pitești, pe Iatan. Ce-i cu el ?

— I-am dat drumul. Să nu fiu prost înțeles, n-avea valoare pentru Tirgoviste. În aceeași situație a fost Banu, adus de la Pașcani. Am renunțat și la el.

— Tovarășe Coidum, am discutat despre punctele forte ale echipei, care ar fi punctele ei slabe ? Ce-i lipsește ?

— Divizia A.

— Curajos răspuns. Sînteți așa sigur de promovare ?

— În fotbalul de azi, nu poți fi niciodată sigur de nimic, asta e opinia mea. În orice caz, privind seria, sînt cel mai îndreptățit să sper în promovare. Lotul e valoros, iar atmosfera mai bună ca oricînd, organele municipale și județene de partid și de stat asigurînd și sprijinînd un climat de muncă și seriozitate, propice performanței.

— Nu vă e teamă de Petrolul ? Nici de Rapid ?

— Doar de arbitraje mi-e teamă.

— Aveți motive speciale să vorbiți așa ?

— Au fost unele probleme. Cu Cănea, de pildă, la Alexandria. În rest, n-am de ce să mă plîng.

— Atunci ?!

— M-a luat gura pe dinainte, recunosc.

— Vorba dumneavoastră, fiecare cu părerea lui. Deci nu vă e frică de nimeni și de nimic ?!

— N-o luați chiar așa ?! Petrolul și Rapid, mai ales Rapid, mai pot emite pretenții, dar motive speciale, cum spuneți, nu văd ca să mă tem. Pînă acum, planul nostru de revenire în A, întocmit riguros, a fost respectat punct cu punct.

— O ultimă întrebare. Dacă veți promova cu Clubul sportiv, păreți destul de sigur pe picioare, a cita promovare va fi în cariera dumneavoastră de antrenor ce numără, cum ziceați, 20 de ani ?

— Prima, de-aia o doresc așa de mult.

OVIDIU JOANIȚOIA

Mintea de pe urmă vine uneori prea tîrziu

„M-am întîlnit ocazional cu... un om pe care îl cunoșteam din vedere...”

Așa încep unele dintre cele mai triste relatări sau reclamele însoțite de gesturi și stări de neliniște care vor să însemne: „ah, unde mi-a fost mintea ?! Cum am putut să fac așa ceva ?!”

În cazul elevei A.M., 17 ani, din Galați, deși reclamația depusă la militia municipală începea ca mai sus, evenimentul n-a ajuns totuși din fericire, în fața cea mai critică.

Din fericire, pentru că, deși „dasul greșit”, „clipa de tulburare”, „momentul de rătăcire”, cum i se mai spune începutului de alunecare spre prăpăstie, se produsese, „m-a invitat să fac o plimbare”. „Mintea de pe urmă” i-a venit la timp. „Cînd am ajuns într-o zonă mai puțin frecventată, din afara orașului și mi-am dat seama ce intenții are m-am gîndit cum să evit pericolul care mă amenință.”

Într-adevăr, ajunsă într-o astfel de împrejurare-capcană, o fată se mai poate încă salva, chibzînd însă bine asupra modalităților la care va trebui să recurgă, fără să se lase pradă disperării.

„Așa cum bănușeam puțin mai înainte, cel care mă invitase la plimbare și-a dat imediat arama pe față în clipa în care am ajuns într-un loc favorabil pentru el. Riposta mea a fost atît de energică, încît, cu toate că m-a lovit, am reușit să scap de agresivitatea cu care acesta s-a năpustit asupra mea, și să fug.”

Și astfel „cazul” s-a încheiat prin arestarea și cercetarea pentru tentativă de viol a lui Todorica Druta, 19 ani, element parazită, exmatriculat de la liceu, pentru dese absențe nemotivate și comportare huliganică.

Ce se întîmplă însă în alte situații ?

...L-am cunoscut întîmplător în fața cinematografului. După film mi-a propus să-i facem o vizită unui prieten de-al său. În drum a cumpărat o sticlă de lichior... Nu m-am gîndit... Acum e prea tîrziu... Si trista istorisire se curmă brusc din cauza unui plîns amar.

„Mintea de pe urmă” vine uneori prea tîrziu și în cazurile în care victime ale propriilor mentalități retrograde și ale sireteniei și agresivității unor elemente parazitare sînt și unii bărbați.

„Azi-noapte am fost victima unei tîlhă-

rii” — reclama în dimineața zilei de 17 noiembrie a.c. la Militia orașului Hateg Iosif Stoica din Deva, jeniindu-se să explice împrejurările în care s-a petrecut fapta, dar oferînd, la solicitarea ofițerului de serviciu, citeva amănunte edificatoare. „Știți, am fost la restaurant unde am cunoscut doi tineri cu care am consumat băuturi alcoolice pînă la orele 1,00 noaptea...”

Deci, tot cunoștințe întîmplătoare, de ocazie, la un pahar prelungit pînă după miezul nopții. Apoi, cu mintea tulbură și picioarele nesigure, hai la braț cu necunoscutii care li-au devenit în 2-3 ore „prieteni” la cataramă. După care, epilogul surpriză: amabilii însoțitori se dovedesc a fi niște tîlhari care au mină grea și poftă de jaf.

„Nu știu cum dracu' am putut eu să-mi pierd mințile ! — se căinează I.S. în fața ofițerului de militia. Cum de nu mi-am dat seama ?! Ce-mi trebuia să intru în vorbă cu niște necunoscuți și să mă las tentat de propunerile lor ?!”

Vai, cită logică, acum, cită înțelepciune, după... De ce nu înainte ?

„Parcă își mai da omul seama după ce s-a amestec” — se „justifică” reclamantul în felul său. Dar cine îl obligă să ajungă într-o astfel de situație cînd nu-și mai poate controla voința și acțiunile ?

Ca și în cazul de la Hateg, momca pentru viitoarea victimă — bărbat — este nu de puține ori propunerea partenerilor de băutură de a-i face cunoștință cu o femeie amatoare de aventuri amoroase. „Da, așa este — recunoaște I.S., ceea ce se jense să relateze inițial — mi-au propus, eu am acceptat...”

Autorii tîlhăriei au fost descoperiți și reținuți operativ de către organele de militia. Ei sînt Gavril Vula, 23 ani, din comuna Pui, cloban la C.A.P. Bretea Română, și Bebe-Marcel Pista, 22 ani, sudor la Fabrica de mobilă din Hateg. Ei își vor primi răsplată juridică meritată, dar aceasta nu-l scuză cituși de puțin pe imprudentul cheflui și amator de aventuri, în fața opiniei publice, de vina pe care o poartă personal de cele întimplate.

Regretele tîrziu ajută prea puțin pe cei în cauză. Dar din pănănia lor n-ar strica să tragă alții concluziile necesare.

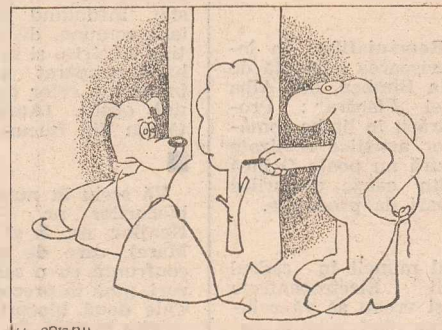
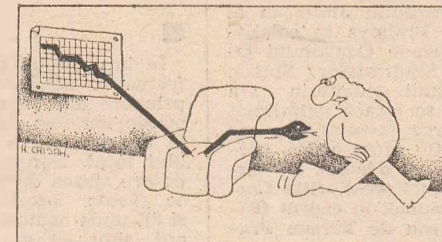
MIHAI GROZAVU

Debut

Horia Crișan

Horia Crișan, autorul acestor caricaturi, este de loc din Deva și ne convinge încă o dată că umorul n-are geografic. Astăzi el debutează la „Racul”, dar nu este un nume nou în caricatură, ci un împătimit al ei. Ne-a trimis un plic cu producții personale în urmă cu un an și jumătate, pe cînd își pregătea bacalaureatul, cu rugămîntea de a-i scrie ce trebuie să facă. Sfatul nostru, modest, a fost acela de a-și vedea de școală. Sigur, avea umor, dar cu bacalaureatul și admiterea în învățămîntul superior nu-i de glumit, îi ziceam. De atunci, a mai crescut, a mai crescut și în desen, a devenit student la Timișoara și-a efectuat și stagiul militar. Are 20 de ani, a progresat mult în ceea ce privește desenul, a cîștigat chiar în densitatea hazului la număr de caricaturi, dacă există un asemenea indicator. Examinînd atent desenele trimise, putem afirma că mergînd în felul acesta riscă să devină un caricaturist veritabil, cu un stil personal. Îi dorim acest lucru și așteptăm să se afirme.

ION PREDOȘANU

Un olar și traiul lui cu pămîntul

Mesterul olar Dumitru Schiopu din Vlădești face colecție de premii. E laureat al ambelor ediții ale „Cinătorii României”, și-a făcut parte bună și din trofeele tîrgurilor de oale de la Hurez și Sibiu.

Între olarii români, citi mai sint, D. Schiopu face o figură a-

parte. Într-o vreme în care artelor populare, artelor țărănești, mai exact spus, se îndreaptă orispre amurg, ori spre artizanatul profesionist, nemaifiind decît umbrele sau ecurile celor ce-au fost, el încă mai strigă „Clipă, stai!”, suflînd peste tîcînii tradiției ca să arunce în vilvătăie valori uitate. El e autentic, un „tradiționalist” așadar, perpetuînd canonul artistic al olăritului, motivele și formele vechi, codul cromatic lucrat și decantate prin generații. Dar cîroca le adaugă ideile lui, interpretările lui, nu abstrase canonului ci extras din duhul acestuia, distilînd trăirea artistică a meșterilor strămoși în cifrul unor figurări mai aproape de sensibilitatea acestei epoci. Fiindcă D. Schiopu e un „tradiționalist” prin spirit, nu doar prin literă.

El a înșuit, cu arta lui, dintr-un Vlădești în care nimeni nu-și mai stă alături. (Cîndva, demult, au fost și pe-alci destui olari, dar le-a pierit pînă și amintirea amintirii.) El este unicul olar al locurilor. El este în același timp, într-o Vilce în care arta lutului ars încă mai prinde niște oameni de mare har, unul din cei mai originali căutători în cîmpul acestei arte, iar prin rezultate un singular. El a pus pe a-castă artă ștampila Schiopu, foarte puternică și foarte a lui, printr-un gest care, cu ani în urmă a provocat virtețuri, convulsii, fascinația emulilor, determinînd un adevărat frison mimetic. Dar care foarte repede s-a stins, patenul mesterului din Vlădești neputînd fi fructificat de către alții. Prin ușa deschisă a cupolului de copt lutul al lui D. Schiopu, urmărind labirintul fascinant al formelor, desenelor și culorilor lui, novicele nu nimereste într-o perspectivă revelatorie — singura care poate fonda o școală — ci strict în laboratorul artistului, între hieroglifile gîndirii sale plastice. Aceștia nu l-au putut servi decît pe D. Schiopu.

D. Schiopu face ceramica roșie și ceramica albă. În ambele, și mai cu seamă în ultima, prezidează o știință de exprimare a luminosului, a fragilului, a suavului, care face ca lutul să ne apară ca un fel de structură a primăverii, parcă decantat din văzduh, nu din tumulturile telurice ale adîncurilor. Oalele, străchînile, tarfuriile decorate cu angoba de zăpădă și cu motive străbune specifice zonei („meicul”, „brăduțul”, „șircagul”) se întînesc, în atelierul-muzeu din Vlădești Vilcei, cu figurine de o rară expresivitate plastică, de un rar și vibrant fior al vieții, înfățișînd animale și păsări, șirete vulpi, cuci vișători, cai și cerbi furtunatici, șerpi în olăciți pe ulcioare „cu ciur”, șerpi tîrîndu-se pe brațele ploștilor (o astfel de ploșcă, cu nu mai puțin de opt brațe, e decretată de specialiști o performanță a genului), ea purtînd în literatura acestuia chiar numele mesterului: „Ploșca lui Schiopu”. Fantezia mesterului e prodigioasă, un ulciur sau o ploșcă devin narative ca o baladă sau ca un basm, animalele și păsările lui vorbesc și se mișcă. E printre puținii care perpetuează tradiția figurinelor, vechi în arta olarilor, așa cum pe vasele sale roșii, nesmălțuite, cultivă motive (precum spirala) pe care le regăsim pe ceramica dacică, provenită din săpături.

D. Schiopu are 54 de ani, e un artist la apogeu creației, deși, ca mai toți olarii (ca și de pildă, celălalt mare olar vilcean, Victor Vișoreanu din Hurez), este un om bolnav. Are, spune el, „igrasie în trup”, l-a îmbolnăvit lutul ud în care stă și tot stă cu mințile, ar trebui să se deselesteze din el (asa zic doctorii), dar nu vrea și nu poate. Și-a părăsit odată, pentru niște ani, meșugul acesta învățat de la tîna-sau, ca să se facă muncitor la Combinatul de industrializare a lemnului din Rm. Vlcea. Asta s-a întimplat într-o epocă în care arta ceramicii populare era socotită (azi nu ne mai vine să credem, dar chiar așa a fost) o indeletnicie vetustă și decadență, cînd împodobirea lutului cu motive străbune apărea ca o blasfemie, ca o șansă deschisă „vechilului”, cînd olarii mureau de foame și-si părăseau în masă roata, cornul și „gațu” ca să se-apuce de profesii mai „onorabile”. Lucrurile, precum stim, s-au schimbat de mult, artistului popular i s-au reconferit privilegiile lui pierdute, el și-a recăpătat curajul artei lui și al stelei lui, fiind înconjurat cu o prețuire nouă și stimulat major în demersul său. Și totuși...

Ce se poate face pentru D. Schiopu și cei ca el ? Deocădată, să le strîngem mințile. Ușor, să nu-i doară, dar atît cit să simtă toată dragostea noastră.

ILIE PURCARU

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

De ce mă socot un bătrîn fericit

Cînd m-am apucat de fotbal, și am făcut-o de cînd mă știu, mi-am impus fără rezerve să am o viață lungă, folositoare, altfel ar fi însemnat ca ea să fie o „moarte” timpurie. Pentru aceasta mi-am zis că trebuie să devin cît mai competent, cîci nu se cuvine ca viața să fie trăită în rușine și gazonare.

Acuzat de instabilitatea mea contractuală — cum că nu stau la o echipă 4—5 ani — e ca și cum s-ar uita că la o stîină sint și căței, nu numai dulăi. De fapt, nu-mi amintesc să fi fost învinovat de lipsă de valoare, de slabă profesionalitate (poate cu excepția unui crainic gîngav, gălățean, și a unui ascar de tipul mereu „treazului” Ion Cupen). Nu mi s-a imputat nici măcar faptul că am „stricat” vreo faimoasă echipă, dar nici că, pentru a obține puncte, m-am sprijinit pe „cavaleri în negru” de „probitatea” onora ca Topan, Dinescu, Moraru... În schimb, toți aceștia, din proprie inițiativă și spre a-și „dovedi” aceeași onestitate, i-au admonestat pe aceia care m-au schimbat după trei luni din funcția de selecționer unic (cu contract pe 5 ani) sau m-au făcut să las pe „U” Craiova după un singur an și aș mai putea continua cu exemple în care „inconsecvența” mea a consolidat fotoliile acestor pocinzei de nunți galante! Mentalitate la care unii aderă, alții nu, cu toate că vizibil se constată (cu un enorm regret în ceea ce mă privește) că, de jos pînă sus, fotbalul nostru trăiește ca să nu moară, apelînd mai degrabă la schimbarea dirijorilor decît la eliminarea aforilor. Iar pentru a obține niște puncte „salvatoare”, se angajează samsari, ce contractează cel mai adesea „coriști” și „flulerăși”, deoarece sarcina trebuie îndeplinită și mascarada, cusută cu ață albă, continuă duminică de duminică. Nu cred că este un secret pentru nimeni că o mină de oameni — printre care vreau să mă număr și eu — au făcut și fac eforturi ca să dovedească că FOTBALUL NOSTRU este SCLEROTAT începînd de la organele conducătoare retribuite (unele, ca federația, neputincioase datorită dublei funcțiuni; unii îi dirijează, iar alții nu le pot da dreptul să ducă la îndeplinire hotărîrile), pînă jos la „fabricii”, „uzine” (echipe, am vrut să zic), dintre care

unele sint puse duminică să ciștige un meci uneori deja ciștigat!

Rapida ascensiune a fotbalului, cit și fastuoasa destăinuire a pasiunilor pe mapamond n-au găsit și la noi audiența necesară; nu s-a găsit încă omul (oamenii) care să-i confere legile (și nu rețete de vraci și sfaturi de pescari amatori) care să-l direcționeze căile dezvoltării sale competitiv oneste. Fără tîgadă că prima cauză a acestor inadvertențe este lipsa de competență (mai ales că acum toți cam vor să se priceapă la toate!); apoi prezența în arena internă a unor interese ce au pus în circulație cîteva cluburi Mecena, a căror autoritate arbitrară le-a conferit titluri fără... coroane obținute competitiv; în sfîrșit, mediocritatea poleită de imixtiuni de tot soiul și-a văzut falsa valoare în competițiile internaționale, cînd șușaneaua campionatului, cu etape disputate alandala, după voia uneia sau alteia dintre grupări, a atîrnat o piatră de moară de piciorul fotbalului nostru.

Luptînd diabolic, prin fapte și prin rînduri scrise la obiect și cu o vehemență exigență, unde am lucrat am introdus un climat de muncă în antrenament și principialitate în joc. Așa se face că, în ciuda virstei înaintate, încă îmi păstrez vigoarea spirituală, tenacitatea crezului în reușită, încumîndu-mă să rămîn încă mult timp un FERICIT BĂTRIN! Înlăturînd butada fotbalist-profesionist la drepturi și amator la rezultate obținute prin alții, anulăm actul de defunct, impunînd în schimb legea autorității morale de a răsplăti după contribuția adusă la producția netă a ECHEPEI.

Epoca tineretii este cea mai propice din punct de vedere natural, biologic, pentru crearea unor aptitudini de stim reciproc, pentru ca fiecare să vadă cu ochii larg deschiși ce este în jurul său. Iar fotbalului, repet, nu trebuie decît să i se dea DREPTUL de a trăi cu conștiința că aceia care nu pot trebuie să renunțe. Asta pentru că fotbalul este un prea mare act de credință, de sinceritate, de satisfacții fără limită ce se cere eradicat de toți incapabilii, de toți corupții, de toți nepricepuii...

CONSTANTIN TEAȘCĂ

OMUL CARE JOACA

Secretul unei victorii

Am fost tentat să cred, pentru o fracțiune de secundă care durează mai mult decît un gînd, că citirea scorului de 5—0 cu care Saint-Etienne a ciștigat la Hamburg poate fi o greșeală de tipar. Îmi pare nespus de bine că totul a fost o realitate uluitoare și nu un vis, pentru că astfel de lovituri hrănesc cu adevărat frumusețea fotbalului. Lumea fotbalului nostru cunoaște, în general, ce înseamnă Saint-Etienne și S.V. Hamburg. Amintesc doar că „verzi” (numele de recunoaștere și de incurajare al echipei franceze) sint cea mai iubită și mai valoroasă formație din hexagonul Franței cam de 15 ani. S.V. Hamburg, echipa lui Uwe Seeler și Schultz în deceniul al șaptelea, a făcut mari eforturi, din toate punctele de vedere, în ultimii ani pentru a cuceri supremația în Europa, fiind la un pas, în sezonul trecut cînd, în finala C.C.E., Nottingham a depășit-o greu, cu 1—0.

Incercînd să tranșeze favorabil rivalitatea cu Bayern, după finala C.C.E., S.V. a pierdut neașteptat, în ultimele două etape, și titlul de campioană în fața bavarezilor, publicul marelui port avînd pînă acum un singur trofeu în această dispută: hotărîrea de retragere a lui Gerd Müller din națională, ca urmare a „zgometelor” cu care au fost anturate execuțiile faimosului golger pe stadionul din Hamburg, în 1975! Între fotbalul francez și cel german este o oarecare diferență de forță de joc, ilustrată destul de clar în urmă doar cu două săptămîni cînd reprezentativa R.F.G. a întrecut clar Franța, cu 4—1 pe același stadion care l-a hîduit pe Müller, determinîndu-l să renunțe la națională. Saint-Etienne poate depăși orice echipă din Bundesliga, dar acest scor surpriză este asemănător doar cu victoria lui F.C. Bruges cu 4—0, în 1973, pe terenul lui Leeds, tot în Cupa U.E.F.A., formația britanică fiind și ea, pe atunci, în plină urcare spre vîrfurile piramidei oficiale. Altfel zis, situația lui Hamburg în acest sezon. Să încercăm, pentru că merită, să pătrundem în posibilul secret al acestei „lovituri de ciocan”, cum o numesc francezii.

Este cert că Saint-Etienne este o societate extrem de puternică, care știe

să-și urmărească cu pricepere interesele, reușind să le și încunune în succese. În același timp, este și o adevărată familie, chiar dacă preturile de intrare la reprezentanțele ei sint printre cele mai ridicate din Europa. Spiritul ei aparte este condus și întreținut de peste 20 de ani de același președinte, Roger Rocher, care declara, astă-vară, că „se pare că Saint-Etienne merge bine și pentru că nu a fost obligat în toți acești ani să-și echilibreze bugetul scoțînd din buzunar sau garnisind cu profituri acest săculeț ce putea fi de multe ori neîncăpător... Tot în același interviu — și afirmația aceasta mi s-a părut extraordinară — spunea că „în aceeași perioadă nu s-a considerat niciodată ales sau singur, ci mereu candidat la această funcție... Pentru a ne da mai bine seama cu cine avem de-a face, vă mai povestesc doar că la o lipsă de la un antrenament a lui Johnny Rep, pe care acesta a motivat-o prin dorința de a-1 felicita pe compatriotul său Zoote-melk, purtător al tricoului galben în etapa respectivă a Turului Franței care trecea prin Saint-Etienne, Roger Rocher a replicat simplu, găsindu-și poartă timp și pentru a-și umple tradiționala pipă: „Merge, dar puteai să găsești ceva și mai bun”. Antrenorul „verzilor” este de 8 ani Robert Herbin, copil al orasului și fostă glorie a acestei echipe. Despre el, recent, Platini spunea că „similifică toate drumurile din teren canalizîndu-le spre poarta adversă, lăsînd în același timp o mare libertate de acțiune propriilor jucători”. Acest Michel Platini, vedetă de excepție a fotbalului francez, despre care un prieten de la Paris crede că joacă doar 15 minute într-un meci, dar le joacă la fel de bine ca Pele!

Acest 5—0 este creația unei echipe care trăiește prin loviturile de grație ale unui Platini, care știe să-i aducă pe Paganelli și Roussey la 15 și, respectiv, 17 ani, dar care învinge, mai ales prin spiritul unui „președinte candidat” de factura lui Roger Rocher și a unui antrenor care apără cu competență sudoarea strînsă de mic sub același tricou.

CORNEL DINU

RUGBY

În haine de lucru

Scorul 15—9 (3—3), în favoarea lui Dinamo, putea fi în mod echitabil 15—15, datorită unui finis impresionant și jocului la mînd, spectacular și eficient, prestat de Steaua.

În ciuda defecțiunilor sale și eliminărilor dictate, care au prejudiciat nu numai spectacolului ca atare ci și celor două echipe, meciul a fost totuși de mare luptă în numeroase faze, iar confruntarea la tușe a atins frumusețea marilor întîlniri. A fost rîndul lui Dărăban (Dinamo) și al lui Marin Ionescu (Steaua), primul — neselecționat, iar cel de al doilea — rezervă în meciul cu Franța, să-și dovedească înalta clasă și ambiția lor revendicativă pentru un post titular. De asemenea, s-au afirmat „rezervele” Codoi (Steaua) și Chiricencu (Dinamo) din liniile dinapoi. „Titularii” naționali au fost și de astă dată utili, confirmîndu-și ultimele evoluții. Astfel, Constantin (Dinamo), cu toate capriciile meteorologice, și-a reglat destul de bine tirul obținînd tușe lungi și reușind trei lovituri de pedeapsă precum și o transformare, iar Alexandru (Steaua), reușind o lovitură de pedeapsă și o transformare la esul lui Pojar. Cele două mari echipe de rugby se găsesc, deocamdată, la egalitate ca punctaj (31), dar Dinamo își adjudecă opțiunea de campion de toamnă, deocamdată, prin victoria obținută acum.

Oricum, lupta e strînsă și sperăm încă în asemenea confruntări titanice. Ceea ce, însă mai considerăm necesar să menționăm aici, pe lîngă condițiile specifice notate redactoriește, este și acea condiție de bază organizatoric-administrativă, care întovărășește ca o umbră, de multe decenii, activitatea rugbyului nostru intern.

Se pare că, pe bună dreptate, unii dintre suporteri și gazetari l-au comparat cu o veritabilă „cenușareasă” a sportului românesc, care, deși ar merita să poarte coturni împărătești, după fiecare a sa ispravă, se întoarce la sabotajii vechi, de altădată.

Chiar în complexul sportiv de la Ghencea, unde s-a disputat acest ultim mare derby, senzația spectatorului plătit a fost că e direcționat spre o cale mai lăturnică, unde va în spatele templului fotbalistic, pavozat sărbătorește pentru întîlnirea de la orele 14, pentru alți spectatori și pentru un spectacol de altă elită. Aspectul terenului de rugby apare, comparativ, ca un simplu teren de antrenament, lipsit de tribune și de ambianță sportivă, cu un singur sir de pseudotribune anghrenate pe bile metalice, total insuficiente pentru cei aproximativ o mie de spectatori care au înfruntat distanțele urbane și vremea potrivnică. Spectatorii s-au înghesuit în picioare, pe o singură latură a terenului, de unde nu poți avea nici o viziune panoramică, nu poți vedea întregul marcaj, nici toate fazele.

În plus, deși n-am văzut jocul la televizor, nu-mi închipui cum s-ar putea transmite bine un asemenea spectacol rugbyistic în veșnică circulație, normal de la nivelul bocancilor sau cu cîteva trepte mai sus!

Am văzut, cu toții, mari spectacole rugbyistice televizate și am înțeles foarte clar că ele trebuie privite din unghiuri cit mai diverse, uneori din zborul razant al vulturilor sau, ca la Machu-Pichu, din helicopter, altele chiar din sateliți, admirîndu-i formațiile de păsări migratoare ale treisferturilor sau turbilionul molurilor și grămezilor spontane, faze „vizibile” numai la altitudinii și unghiuri convenabile, asemeni grandioaselor figuri indiene scrijelate pe înaltele platouri. Sigur că, de multe ori, e necesar prim-planul amănunțit, cum și poezia anatomică a mozaicurilor de corpuri atletice, mîmînd alto-relieful templeului din Pergam, cu voluptasele mahii dintre zei și titani. Dealtfel, tot la televiziunea noastră am avut, nu demult, plăcerea unui asemenea film, neozelandez, cu un veritabil poem-documentar intitulat: „Rugby”.

Fără îndoială că sportului cu balonul oval, disputat sub imensele portale herculeene, i s-ar cuveni un modern Coliseum, regenerator de fastuoase impresii și grandioasa aspirații ale cugetului uman!

TUDOR GEORGE

Taxe multe, performanțe puține

Deși pare greu de crezut, ei bine, pentru a lua startul în fiecare etapă din competițiile organizate de FRAK (Federația Română de automobilism și karting) un sportiv trebuie să achite anticipat o taxă de 100 lei (indiferent dacă este elev, student sau militar!), asta pînă și în concursurile organizate sub egida generoasei întreceri naționale „Daciada”. Așa se face că unii sportivi care participă, individual, la toate etapele de campionat dintr-un an îi sint necesari 1500 lei numai pentru taxe de înscriere! Aceleași taxe se ridică, pentru o asociație sportivă care-și înscrie o echipă la toate etapele de campionat dintr-un an, la 10 500 lei (!). Însă recordul taxelor — de neegalat pe plan național dacă nu și european — îl deține FRAK „împotriva” acelor concurenți care solicită să verifice corectitudinea și cinstea sportivă a unor colegi de întrecere, care, prin trecerea motorului sau a unor părți mecanice, obțin în afara regulamentului cai-puțere „iliciti”. Astfel, dacă în 1975 taxa de contestare era de 300 lei, ea s-a ridicat apoi la 1 000 lei, după încă un an la 2 000 lei,.... sub pretextul necesității unei garanții din care să se suporte cheltuielile de demontare-montare, dacă cel contestat era găsit „curat”. Din 1979, FRAK s-a gîndit să scoată veniturii și din ceea ce ar fi trebuit să constituie una din primele sale obligații: să apere cinstea și echitatea, să vegheze ca toate concursurile să se desfășoare în condiții de deplină egalitate sportivă. Și atunci a instituit o taxă de contestație în valoare de 3 300 lei, care, indiferent dacă sportivul ce contestează are sau nu dreptate, se retine în întregime ca venit al FRAK (!!). Adăugînd și cheltuielile de demontare-montare (ce se achită separat), verificarea prin contestație a unui autoturism din punct de vedere al corectitudinii tehnice costă, în noua reglementare a FRAK, circa 4 500 lei! E mult, e imens. Între timp, FRAK a adăugat penibilele taxe și un supliment de generozitate, cel prins cu „ciocara vopsită” fiind

exclus numai din competiția respectivă. Anul acesta „clementa federală” a mers pînă acolo încît, de exemplu, alergătorul M. Alexandrescu (în paranteză fie spus, pregătît la Politehnica București de antrenorul federal Marin Dumitrescu), prins în flagrant de furt sportiv în urma demontării mașinii, a pierdut numai punctele acumulate în etapa respectivă, iar apoi, concurînd în etapele următoare cu același autoturism, a ieșit campion național de viteză pe circuit?! Asemenea lui, lată-l anul acesta campion național la viteză în coastă pe timișoreanul T. Molnar, același care, în ultima etapă de campionat din 1979, a fost descalificat „sine die” pentru că, aflînd de existența unei contestații, și-a sustras mașina din parcul închis pentru a nu fi descoperit cu motorul trucat) și a șters-o iepurește.

Dar acestea nu sint singurele modificări de regulament care țin deschise porțile necinstei în sportul automobilistic. În pofida unor reglementări riguroase pe plan internațional (pe care trebuie să le respecte, volens-nolens, și sportivii români), pe plan intern se elaborează altfel de regulamente, care frînează progresul acestui sport și care pun în inferioritate, față de alte mărci, tocmai autoturismul românesc „Dacia”. Din păcate chiar Codul sportiv național auto este ignorat de diverse comisii ale federației, fiecare „elaborîndu-și” propriile regulamente, în funcție de interesele de moment ale unor conducători de cluburi sau sportivi, membri în respectiva comisie. Așa se și explică adevărata „inflație” de maștri ai sportului, și mai ales de candidați în a obține acest titlu în condițiile cînd, la jumătate din clasele campionatului (fiecare cu campionul ei național), asistăm la „îndirjite” înfruntări între 2—3 mașini „dezumflate”, învinse detașat de o „Dacie” 1300 de serie?!

DUMITRU RUJAN

profesor, campion național de raliuri în anii 1975, 1979, 1980

Lumea în care trăim

Alarmă pentru anul 2000?

Vă amintiți? Cindva, cu două-trei decenii în urmă, milenul următor genera ipoteze de domeniul fantastului. Excursii interplanetare, orașe submarine sau cosmice, computerizarea tuturor proceselor de producție, transformarea deșeurilor în grădini înfloritoare, alimentația sintetică și cite și mai cite altele.

Și totuși, ce va oferi omenirii anul 2000?

Iată o întrebare care stărnește discuții aprinse și controversate și care pune numeroase și grave probleme lumii în care trăim. Cu douăzeci de ani înaintea „scadenței”, viziunea asupra milenului care urmează s-a modificat radical. Desigur, în ultimii ani, omenirea a înregistrat succese strălucite în diferite domenii ale științei și tehnicii. Dar, în același timp, practic s-a făcut prea puțin pentru ca unele din visurile cele mai simple, visurile cele mai puțin îndrăznețe, să devină realitate. În numeroase țări ale lumii nu au fost încă rezolvate — pentru toți locuitorii — problemele elementare ale vieții: alimentația și apa. Criza energiei și a materiilor prime afectează și ea sute de milioane de locuitori ai planetei. Așa se face că astăzi numeroși specialiști occidentali au ajuns la concluzia că, în esență, perspectiva anului 2000 înseamnă pentru multe țări ale lumii nesiguranta sumbră a unei penurii dramatice de hrană, apă, energie și materii prime.

Hrana. Într-un raport prezentat președintelui S.U.A. de către un grup de organisme federale, intitulat „Raport 2000”, se avertizează că dacă în lume vor continua, fără corectări sensibile, actualele tendințe în dezvoltarea economică și socială, omenirea va cunoaște evoluții dramatice. Populația planetei, probabil, va ajunge în anul 2000 la circa 7-8 miliarde. Cererile de produse alimentare se vor dubla și tripla, la fel și costul acestora. În schimb, în cele mai multe țări, dacă nu se vor lua din vreme măsuri, producția agricolă nu va putea răspunde cererii de produse necesare pentru salvarea omenirii de foamete. Soluția este ca omenirea să investească o parte mai mare din multiplul său potențial pentru introducerea în circuitul agricol a unor întinse suprafețe deșertice, pentru extinderea irigațiilor și mai ales a cercetărilor științifice.

Apa. În prezent, peste 2 miliarde de oameni suferă din cauza lipsei de apă salubă. Specialiștii demonstrează că în anul 2000 cantitatea de apă pentru fiecare locuitor va fi și mai mică decât în prezent. Firește — subliniază ziarul italian „L'Unità” — aceasta în mod neuniform. Anumite zone ale globului — din Africa, America de Sud, Asia, spre exemplu — nu vor fi în stare să dezvolte agricultura din lipsă de apă. Oamenii vor continua, mai mult decât înainte, să părăsească terenurile sărăcite pentru a se îngrămădi în marile orașe. Dar apa nu va putea fi asigurată în cantități suficiente nici acolo. Și cum să fie dacă în cele mai multe țări, în acest domeniu, se fac cele mai mici investiții posibile pentru cercetare, pentru găsirea unor soluții, pentru amenajările necesare.

Energia. Cit privește problemele energiei, lucrurile sînt și mai sumbre. Presa mondială a prezentat pe larg concluziile Conferinței mondiale a energiei, care a avut loc în această

toamnă în R.F. Germania, la München: perspectiva apropiată a unei grave penurii. Cercetătorii au demonstrat că rezervele de petrol ale globului sînt limitate. Semnalul de alarmă a fost general: pentru diminuarea efectelor crizei petrolului, omenirea trebuie să găsească urgent noi surse, să extindă folosirea energiei solare, nucleare, eoliene, a marelui, orice formă de energie care poate înlocui aurul negru.

Materiile prime. În jurul anului 2000 procurarea unor materii prime, și în special a anumitor mineruri, va fi mai dificilă decât eventuala transformare a Saharei într-o grădini înfloritoare. Cu toate industriile de înlocuitori care funcționează astăzi în lume, cu toate măsurile luate pentru ciberneticizarea, miniaturizarea sau folosirea microprocesoarelor, criza materiilor prime se va accentua, prețurile acestora sporind, după toate calculele, de peste trei-patru ori. Cauzele crizei constau atît în consumul irațional cit și în lipsa de preocupare pentru descoperirea unor noi resurse, chiar dacă ele sînt mai greu valorificabile. Cit privește înlăturarea risipei de materii prime și materiale, diferiți specialiști propun nenumărate soluții. Unii preconizează tehnologii cu totul lipsite de deșeurii. Alții, dimpotrivă, sînt preocupați de utilizarea deșeurilor. Totul este, după părerea specialiștilor italieni, să se înțeleagă că în mod ireversibil omenirea se îndreaptă spre o epocă de penurie a resurselor. „A ne imagina astăzi anul 2000 înseamnă inevitabil a gândi în termeni de austeritate. Altă alternativă nu este — declara ziarului „L'Unità” profesorul G.B. Zarzeli de la Politehnica din Milano. Trebuie acceptată ideea inevitabilității unei schimbări profunde în modul de a produce, de a consuma și trăi”.

Într-adevăr, în fața acestor perspective, omenirea nu poate sta cu brațele încrucișate. Dar dacă este vorba de consum, mai exact de consumul irațional și absurd, atunci cu reducerea acestuia ar trebui început — și anume, cu reducerea consumului de materii prime și materiale irrisipite în producția militară. Astăzi, se știe, se cheltuiesc pentru înarmare 500 000 000 000 dolari. Același scopuri le sînt destinate între 30 și 40 la sută din producția totală de nichel, cobalt, oteluri speciale, cupru, uraniu și multe altele. De asemenea, să nu uităm că în domeniul cercetărilor militare, directe sau indirecte, lucrează circa 48 la sută din oamenii de știință ai țărilor capitaliste. Așadar, semnalul de alarmă pe care îl lansează specialiștii occidentali pentru anul 2000 nu este gratuit. Popoarele trebuie să intervină pentru reducerea acestor uriașe fonduri materiale și umane concentrate, nu spre progresul omenirii, ci spre cursa acerbă și absurdă a înarmărilor.

Anul de la cumpăna dintre milenii nu-l putem imagina prin prisma povestirilor științifico-fantastice din deceniile trecute. Plăsmuirile acelea n-au nimic comun cu acest viitor ce se apropie vertiginos. Anul 2000 va aduce probleme grave, tulburătoare, probleme lăsate moștenire de anii precedenți și pe care autorii de anticipație le-au ignorat. În locul călătoriilor în farfurii zburătoare de pe o planetă pe alta, trebuie să ne gândim la farfuriile ce vor rămîne goale pentru sute de milioane de oameni...

AL. PINTEA

Mondo umano?

Succesul lui Brink

Toamna, la Paris, este așteptată cu interes și pentru premiile literare ce se atribuie în orașul de pe Sena, premii încoronînd, uneori, opere intrate deja în conștiința cititorilor — sau a criticii sau, alteori, atrăgînd atenția asupra unor cărți neluate inițial în seamă, din diferite motive. E adevărat, dincolo de importanța lor semnificație de moment, premiile acestea au — sau n-au — contat în evoluția unor dintre laureați.

Nu știu, din această ultimă perspectivă, care va fi evoluția lui André Brink, dar m-am bucurat aflînd că, la 24 noiembrie, el a primit premiul „Medicis” pentru strălucită pentru romanul său „Un anotimp alb și uscat”. Îl cunoașteam din știrile, e adevărat destul de rare, care se refereau la el și la activitatea lui literară. Criticii francezi, care i-au citit cele patru cărți publicate pînă acum de editura „Stock”, opinează că este vorba de „unul dintre primii romancieri mondiali”. Statisticile editurii respective și ale librăriilor în rafturile cărora s-au aflat amintite cărți vorbesc de un incontestabil succes la public al acestui scriitor sud-african.

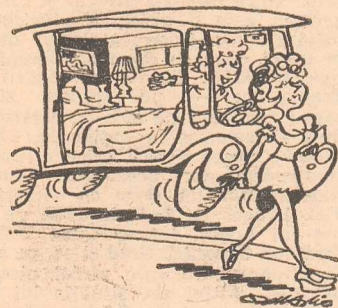
Dar poate ceea ce nu știu mulți dintre cititorii cărților lui André Brink este că, în Africa de Sud, acesea „au fost interzise adesea, confiscate, cenzurate înainte de apariție sau chiar cînd erau gata spre a fi difuzate” — după cum constata revista „Jeune Afrique”. Dealtfel, ultimul său roman, cel încoronat cu premiul „Medicis”, a fost blocat din septembrie pînă în decembrie 1979.

André Brink este obișnuit cu atare tratamente. El, ca un scriitor africaner, se află, împreună cu Breyten Breytenbach, Athol Fugard, Etienne Leroux, și alți citiva, pe aceeași parte a baricadei și contestă vehement apartheidul din țara lor. Dealtfel, în 1973, Brink a fost primul scriitor africaner lovit de cenzura sud-africană. Romanul său a fost interzis pentru... pornografie! Dar, scria „France Presse”, în-suși autorul și critica internațională știau că aspectul politic al romanului determinase decizia cenzurii sud-africane. În carte, Brink povestește viața unui actor metis, condamnat la moarte pentru uciderea iubitei sale albe. Concomitent, autorul supune unei radiografii amănunțite sistemul segregare rasiale sud-africane și, firește, așa ceva nu acceptă cererile guvernamentale și politice din țara sa, care-l acuză că trădează sistemul respectiv. O spune chiar el într-un interviu acordat revistei Jeune Afrique, în iulie a.c. „Dacă eram negru, cărțile mele n-ar fi fost publicate niciodată și de mult aș fi fost prezint în închisoare... Pentru autoritățile sînt un trădător pe care ele îl supraveghează, îl percheziționează, îl urmăresc pe străzi; un rebel”.

Recentul și prestigiosul premiu „Medicis” nu i s-a atribuit pentru... pornografie ci pentru calitățile romanului. Că acestea sînt și de ordin politic, este desigur, foarte important. Succesul lui Brink o dovedește.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

— Vă jur, domnișoară, că am intențiile cele mai serioase!

(După „BOHEMIA” — Cuba)

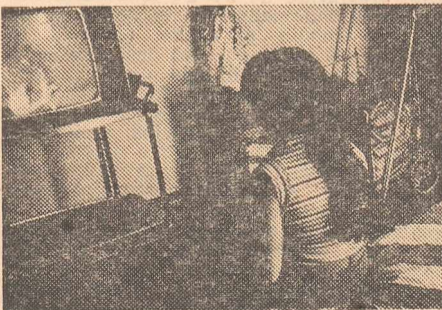
Micul ecran și fenomenul violenței

Fiindcă televiziunea ocupă astăzi un loc așa de important în viața oamenilor, s-a pus, bineînțeles, problema responsabilității factorilor competenți pentru conținutul programelor care se transmit. S-au exprimat fel de fel de opinii, dar cea mai controversată chestiune a fost violența pe micul ecran. Contribuie sau nu emisiunile de televiziune cu scene „tari” la creșterea delincvenței? Se manifestă sau nu la cei ce urmăresc aceste emisiuni, mai ales la tineri, o tendință de a face și ei la fel? La întrebările acestea unii au dat răspunsuri afirmative, punînd chiar escaladarea din ultimul timp a violenței în legătură directă cu violența de pe micul ecran. În mai multe țări s-au luat măsuri de limitare, în programele TV, a scenelor violente, a senzaționalului. Pe această linie se înscriu și recentele recomandări făcute de ministrul francez al culturii societăților de televiziune din această țară. În esență, recomandările tind să proscrie violența gratuită din ansamblul emisiunilor. Cînd e vorba de opere de ficțiune, spun recomandările, autorii și realizatorii trebuie să evite a insera în ele scene susceptibile de a șoca, să vegheze asupra riscurilor identificării telespectatorului cu personajele. Emisiunile nu trebuie să stimuleze imaginația eventualilor candidați la violență, furnizîndu-le idei, rețete, „trucuri”, care să poată fi puse ulterior în practică. În ceea ce privește informația, ea trebuie să se abțină de la înfățișarea senzaționalului cu orice preț, să nu transforme programul informativ într-un montaj spectaculos de fapte reale, să asorteze imaginile cu un comentariu care să restituie telespectatorilor adevărata semnificație a faptelor despre care este vorba.

Presă franceză a comentat recomandările de mai sus în chip nuanțat. „Le Figaro”, de pildă, după ce recunoaște că tocmai datorită marii forțe de pătrundere a televiziunii anumite măsuri de precauție sînt necesare, face distincția între violența ca reflectare a lumii inconjurătoare — imagini de război, masacre, catastrofe de tot felul — și violența care servește ca resort dramatic pentru operele de ficțiune. În primul caz, adevăratul pericol nu este numai șocul emoțional, violarea sensibilității telespectatorului, ci și o anumită acomodare, o obișnuință pe care o dă repetarea aproape cotidiană a scenelor de același tip. Cel ce stă în fața televizorului

sfirșește prin a se blaza, prin a nu mai acorda atenție celor văzute. Impactul este fără îndoială diferit cînd avem de-a face cu opere de imaginație, cînd intervine distanțarea — geografică, istorică sau psihologică — care atenuează efectele.

Cînd se vorbește de influența pe care programele de televiziune o exercită asupra telespectatorului, accentul se pune pe receptarea celor transmise de către copii

Incăpere sordidă, sărăcie (în cartierul portorică din New York). Televizorul însă nu lipsește...

și tineret. Fără îndoială că cei mai expuși radiațiilor violentei, indiferent de unde ar porni ele, sînt copiii. Ei sînt și spectatori cei mai receptivi. Tot ceea ce la adulți a fost, mai bine sau mai puțin bine, refuzat prin cultură, educație, rit social, la copii trăiește în stare pură. Rezultă oare de aici că scenele de violență de la televizor formează direct niște brute, niște răufăcători? Ziarul menționat nu împărtășește această idee. El arată că manifestările cele mai spectaculoase — din westernuri, din filmele cu gangsteri — nu sînt și cele mai impresionante pentru copii. Violențele verbale, situațiile conflictuale care pot să le reamintească situația din propria lor familie, identificarea cu un copil chinuit, cu „David Copperfield”, de exemplu, pot să provoace la copii stări de angoasă cu mult mai puternice decât scene

șoc, cum ar fi urmărirea și prinderea cu lasoul într-un film cu cow-boy, sau focurile de armă trase de un șerif împărțitor de dreptate. Acestea din urmă sînt admise ca atare, devin o convenție, dacă nu conștientă, în orice caz intuitiv și acceptată, care exclude posibilitatea de confundare a ficțiunii cu realitatea. În Statele Unite s-a făcut următorul experiment: adolescenții dintr-un internat au fost împărțiți în două grupe; timp de o lună de zile celor din prima grupă li s-au proiectat — pe micul ecran — filme violente, celoralții — comedii. Rezultatul: primii s-au comportat, după încheierea curei cinematografice, mai puțin agresiv decât cei din grupa a doua. Ei se „defulaseră” prin cele văzute la televizor, erau saturați de violență, nu prea mai aveau chef de ea și în viața reală.

Un alt comentator francez face și mai mari rezerve cu privire la „recomandările” despre care am amintit la început. Violența — spune el — face parte integrantă, fie c-o vrem sau nu, din viața noastră. Copiii o descoperă încă de pe băncile școlii, adulții o întîlnesc la tot pasul și, din păcate, unii dintre ei o mai și practică, persoanele în vîrstă se tem de ea, fiindcă au slabe posibilități de a se opune. În aceste condiții, a vrea să programezi la televiziune doar filme în care totul este frumos, în care toți oamenii sînt gentili, a vrea să dai numai informații în care asasinatete, omorurile, violurile, hold-up-urile sînt în chip artistic ocolite, înseamnă a vrea să instituți o televiziune ruptă de viață, deconectată de real. Nu ascunzînd violența — este de părere comentatorul amintit — poți proba că ea nu există; rolul televiziunii este, dimpotrivă, de a aduce la cunoștință telespectatorilor care încă nu sînt convinși de acest lucru că violența există, că ea este un flagel și că, prin urmare, trebuie combătută.

Cu toată diversitatea lor, luările de poziție la care ne-am referit conțin idei semnificative pentru atitudinea opiniei publice din țările occidentale față de manifestările de violență și față de rolul micului ecran în această privință. Pe de o parte, se subliniază necesitatea combaterii violenței și, totodată, se recunoaște că anumite precauții, în ceea ce privește înfățișarea scenelor violente pe micul ecran, sînt necesare; pe de altă parte, rezultă limpede că nu televiziunea este vinovată de escaladarea violenței în țările amintite. Sursa delincvenței în aceste țări o constituie, în realitate, condițiile social-economice, fenomene ca recesiunea, șomajul, inflația, inegalitatea și inechitatea. Numai lichidarea acestora oferă posibilitatea eradicării violenței.

ION D. GOIA

Pomeni pentru săraci?

„Popoarele care au mîncare suficientă trebuie să contribuie la rezolvarea problemei penuriei alimentare în țările în curs de dezvoltare, penurie care constituie o amenințare din ce în ce mai mare pentru pacea mondială”. Aceasta este concluzia la care au ajuns oamenii de știință vest-germani care s-au întrunit la Bonn împreună cu membrii Serviciului de prognoză al Ministerului Federal al Afacerilor Externe pentru a analiza situația aprovizionării alimentare și a face propuneri în vederea continuării luptei împotriva foamei în lume.

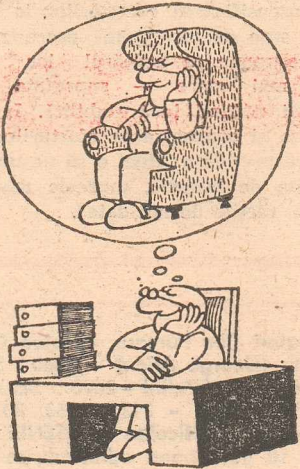
Expertii se arată sceptici în ce privește situația aprovizionării alimentare. Aproape 800 de milioane de oameni trăiesc într-o sărăcie absolută. Cel puțin 10 la sută din omenire suferă de foame, iar mizeria se va agrava și mai mult (mai e oare loc?) datorită faptului că majoritatea țărilor în curs de dezvoltare au dificultăți serioase în reglementarea facturii lor petroliere. Dieselul, indispensabil pentru irigația terenurilor, devine tot mai scump. Într-un răstimp scurt, prețul îngrășămintelor s-a dublat. Și nimeni nu poate spune ce măsură va spori producția agricolă a țărilor „lumii a treia”. În anii precedenți s-a înregistrat o creștere de 2,5-3 la sută, adică aproape în același ritm cu creșterea demografică, care nu este de natură să stimuleze optimismul experților. Pe de altă parte, consideră ei, pe măsură ce industria progresa, crește și cererea de produse alimentare, cerere pe care agricultura acestor țări nu o poate satisface. Prof. Ruthenberg de la universitatea din Hohenheim aprecia că problema alimentară nu decurge dintr-o producție agricolă insuficientă în aceste țări, ci mai curînd din lipsa de resurse de muncă și de putere de cumpărare. Aceste țări au nevoie de produse alimentare în abundență — pentru a remedia lipsa — iar livrările ar trebui să fie gratuite. Bineînțeles (vă așteptați, nu?) propunerea unui asemenea ajutor a ridicat numeroase obiecții.

Oricum, o creștere a ajutorului alimentar, chiar dacă poate fi finanțată, nu poate constitui decât o parte a strategiei folosite împotriva foametei. Țările în curs de dezvoltare trebuie să creeze condiții propice creșterii producției și randamentului în agricultură, cu scopul de a-și asigura securitatea pe planul aprovizionării alimentare. Dar sînt unanimi experții, chiar dacă lumea a treia reușește să-și sporască producția agricolă, ea va trebui, în continuare, să importe produse agroalimentare. Și atunci?

Sărăcia, sămînta tuturor relelor este vîrită mai adînc în pămîntul infometărilor lumii de plugul aristocrației tehnologice. Orice ar face, țările lumii a treia sînt condamnate să rabde de foame. Cîț? Nici atît n-au reușit experții să stabilească. Deci, dacă sărăcia e de vină, încercările timide de industrializare nu sînt în măsură decât să sporească necesarul de hrană și, deci, penuria. Și oricîte eforturi ar face pentru creșterea producției agricole, ele sînt condamnate să importe sine die alimentele rudelor bogate. Că un ajutor alimentar, fie el substanțial, nu este capabil să îmbunătățească situația am aflat. Dar, așa cum alți experți au știut să secătuiască mînoasele pămînturi ale Africii și Asiei cu monoculturile inutile țărilor lucrătoare, tot așa experții de acum ar trebui să conceapă un sistem eficace de reducere a fertilității pe sterpele țărîni. Nu de pomeni au nevoie necăjiții lumii. Lor le trebuie siguranta bucății de piine pentru ei și familia lor, siguranță pe care, oricît s-ar strădui „umanitarele” guverne care distrug sute de tone de produse alimentare în numele rentabilității, n-o pot da cei cîțiva saci cu grîu aduși de avioanele generosilor. Reparațiile de care au nevoie țările sărăcite sînt uriașe și meritate.

IOAN ROȘCA

Lumea se amuză

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE” — R.D.G.)

MIRCEA ELIADE LA NEW YORK

Aceste însemnări sînt departe de a avea un conținut biografic. Nu am avut privilegiul distinsului publicist L. Kalustian de a-l cunoaște personal pe marele om de știință și scriitor Mircea Eliade. Despre trecerile lui prin New York vom afla, fără îndoială, din memoriile sale, în curs de publicare, primul volum făcînd de curînd obiectul unei atențe și rafinate analize în „România Literară”, sub semnătura lui Valeriu Răpeanu.

Pasiunea pentru opera științifică și beletristică a lui Mircea Eliade mi-a împins însă curiozitatea spre o dublă cercetare. Mai întii, dintr-un sondaj ad-hoc făcut printre colegii mei de la Națiunile Unite, am constatat cu o îndreptățită satisfacție că personalitatea românului Mircea Eliade este cunoscută pe toate meridianele, iar despre opera sa se vorbește cu admirație. Diplomați brazilieni, militante feministe din Finlanda, sociologi indieni, juriști francezi, aflați ca reprezentanți ai țărilor lor la Națiunile Unite, în această toamnă, mi-au împărțit, nu o dată, că în mediile universitare, academice, și chiar în cele diplomatice despre scrierile lui Mircea Eliade se formulează comentarii și impresii elogioase, într-un totuși justificat de valoarea creației sale științifice și literare. Larga difuzare a lucrărilor sale, mai ales în versiunile publicate în limba engleză, reprezintă un fapt cert și îmbucurător, față de care orice subiectivism trebuie să părăsească.

Cea de-a doua investigație la care m-am referit a avut ca punct de plecare studiarea unor publicații realizate cu ajutorul computerelor și care oferă o imagine matematică exactă asupra sferei de difuzare a întregii opere a lui Mircea Eliade publicată în limba engleză. Astfel, în uriașele volume intitulate „Books in Print”, ediția 1979-1980, volumul I, apărut sub egida companiei R.S. Bowker Company, simultan la New York și Londra, lucrare conținînd zeci de mii de pagini, la pag. 1130 din tomul amintit, găsim o enumerare de 32 volume semnate de Mircea Eliade și aflate, ne asigură computerul, în circuitul public al cărților. Firește, rîndurile de față nu pot face concurență unei bibliografii a operei lui Mircea Eliade. O asemenea bibliografie știu că s-a întocmit și, cu toate că nu o am în față, am convingerea că nu a putut face abstracție de cele 32 titluri pe care le-am întîlnit în lucrarea „Books in Print”. Ceea ce se cuvine însă a fi relevat este faptul că, alături de lucrările de istorie a religiilor, traduse, probabil, în totalitatea lor, în limba engleză, apar mai multe volume de beletristică care inseriu literale românești în circuitul mondial al cărților de valoare. Pentru a

mă limita la un singur exemplu, voi semnaliza că romanul „Noaptea de Sânziene” apare pe poziția a patra sub numele lui Mircea Eliade, cu precizarea că reprezintă o traducere din limba română.

Dar pentru că aceste însemnări sînt intitulate „Mircea Eliade la New York”, să zăbovim puțin asupra legăturii directe dintre creația literară a lui Mircea Eliade și marea metropolă americană. Am în față volumul intitulat „Two Tales of the Occult” semnat Mircea Eliade și tradus din limba română de William Ames Coates. Volumul a apărut la New York, în editura „Herder and Herder”, situată la nr. 232 din binecunoscuta Madison Avenue. Cartea cuprinde două nuvele, familiare cititorilor din România, și anume „Nopti la Serampore” și „Secretul

TWO TALES OF THE OCCULT

MIRCEA ELIADE

TRANSLATED FROM THE RUMANIAN BY WILLIAM AMES COATES

HERDER AND HERDER

doctorului Honigberger”. O scurtă notiță editorială ne informează că aceste două nuvele reprezintă „prima carte de beletristică publicată în limba engleză de savantul de renume mondial”, subliniindu-se, totodată, că ele „reflectă interesul de o viață al autorului pentru misterios, magic și divin”. După o succintă prezentare narativă a celor două nuvele, nota editorială se încheie cu următorul text: „Mircea Eliade se bucură de ani de zile de o mare reputație în țările europene pentru lucrările sale literare, reputație care egalează prestigiul său științific în Statele Unite ale Americii. Acum, cititorii de limbă engleză se vor putea bucura pentru prima dată de „cealaltă față” a acestui remarcabil autor”.

După această elogioasă prezentare editorială a autorului, cred că este bine să cedez cuvîntul lui Mircea Eliade, care, într-o scurtă introducere la volum, scrisă special pentru ediția în limba engleză, ne informează că cele două povestiri apar pur și simplu dintr-o întîmplare pentru prima dată în limba engleză. Profesorul W. A. Coates a găsit, cîndva, într-o librărie din Frankfurt, versiunea germană a „Noptilor la Serampore” și, dispunînd și de versiunea franceză a povestirii, s-a hotărît să compare textele german și francez cu versiunea originală în limba română. Pentru aceasta a învățat mai întii românește și a hotărît să retrădăcă povestirile amintite mai sus din limba originalului. Mircea Eliade își recunoaște responsabilitatea pentru faptul că opera sa lite-

rară a fost pînă la cele două povestiri în întregime inaccesibilă cititorului de limbă engleză. El declară: „Sînt parțial răspunzător pentru această situație, intrucît nu am făcut nimic pentru a promova traduceri în limba engleză din scrierile mele literare”. (pag. VIII) Cu o modestie rară pentru un scriitor de talia sa, Mircea Eliade ne informează mai departe că, la un moment dat, abandonase chiar ideea posibilității publicării unor traduceri din lucrările sale literare în limba engleză. Totuși, spune Mircea Eliade, „am continuat să scriu beletristică în românește, cu toate că mulți ani singurii mei cititori au fost soția și cîțiva prieteni. Dar aceasta e o altă poveste...” (pag. VIII)

Departate de mine intenția de a face o cronică la nuvelele lui Mircea Eliade, în versiunea lor engleză. Ele sînt suficiente de cunoscute în țară; destoinici critici literari s-au apucat cu grija asupra analizei lor, iar valoroasa monografie „Hermeneutica lui Mircea Eliade” de Adrian Marino oferă, cred, tot sporul de cunoștințe necesar pentru înțelegerea literaturii fantastice a lui Mircea Eliade. Nu aș dori însă ca cititorii să rămînă cu impresia că la New York este cunoscută doar opera publicată de Mircea Eliade în limba engleză. O prestigioasă publicație „Dictionary Catalogue of the Research Libraries”, apărută sub auspiciile celei mai mari bibliotecii din New York — The New York Public Library — conține în suplimentul său pe octombrie 1980 suficiente date pentru a ne convinge că scrierile lui Mircea Eliade sînt cunoscute la New York în totalitatea lor. Cîteva exemplificări sînt edificatoare în acest sens. Astfel, pe lîngă lucrările științifice publicate în limba franceză, Mircea Eliade figurează, între altele, cu romanul „Noaptea de Sânziene” în românește, și franțuzește cu „Fragmente dintr-un jurnal”, apărute la Paris, în 1973, precum și cu volumul mai recent „L'epreuve du Labyrinthe” apărut la Paris, în 1978 și care conține 248 pagini.

După cum se știe, „L'epreuve du Labyrinthe” conține rezultatul discuțiilor dintre Mircea Eliade și Claude-Henri Rocquet. Am convingerea că acest volum este cunoscut în țara noastră tuturor celor care urmăresc cu atenție creația lui Mircea Eliade.

La sfîrșitul acestor însemnări este firesc să ne întrebăm ce cunoaște cititorul american din 1960 despre biografia scriitorului român Mircea Eliade. Pentru a răspunde la această întrebare nu este nevoie nici de imaginație și nici de cercetarea enciclopediilor sau a dicționarelor literare. Sub fotografia reprezentîndu-l pe Mircea Eliade la masa sa de lucru, volumul „Two Tales of the Occult” înserează următorul text: „Mircea Eliade s-a născut la București, în România, în 1907. După studii făcute la Universitatea din București, a obținut o bursă de la Maharadjahul din Asimbazar și a studiat în India între 1928 și 1932 la Universitatea din Calcutta cu profesorul Surendranath Dasgupta. Mai tîrziu, a petrecut o perioadă de timp într-un ashram în Rishi Kesh din Himalaya, cu ilustrul Swami Shivananda și s-a reintors în România unde și-a susținut doctoratul în 1933 cu o dizertație despre Yoga. Mircea Eliade este profesor de istoria religiilor la Universitatea din Chicago din 1957, iar în 1962 a fost numit profesor emerit la aceeași universitate”.

IOAN VOICU

Correspondență specială, New York dec. 80

O întîmplare fericită pentru mine a făcut ca, activînd o perioadă îndelungată în cadrul organizației de tineret, să surprind în formarea și afirmarea lor două generații postbelice; aceea căreia îi aparțin și, în mod firesc, cea care a urmat. Din punct de vedere al climatului internațional, factor sensibil în definierea unui ideal de viață, lucrurile se prezintă în mod diferit căci, dacă prima din aceste generații a cunoscut din plin toate monstruoșitățile războiului rece, cum le cunoscuse în copilărie și pe ale celui mai fierbinte cu putință, respectiv cea ai cărei ani tineri, de la adolescență la maturitate, sînt circumscrisi ultimului deceniu și jumătate — perioadă distinctă și pe planul vieții noastre social-politice interne — a beneficiat și de eforturile, fluctuante nu o dată, ale cursului spre destindere al lumii de azi. Cel puțin din perspectiva politicii externe românești, atît de consecventă în promovarea unui spirit de înțelegere și colaborare în relațiile internaționale, generația de la noi s-a format în această convingere nestrămutată că stă în puterea popoarelor să preîntîmpine o nouă și catastrofală conflagrație mondială. Adevărul este că pornind de la această convingere ea a găsit partenerii de dialog asupra acestor probleme, printre tovarășii săi de generație de pe toate meridianele lumii, gaza dialogului fiind adesea Bucureștiul.

Departate de a se resemna sau de a se antrena în disperatul joc al echilibrului terorii bazat pe arme, generația tînără de pe planeta noastră, în tot ce are mai bun și mai

conștient, caută cu înfrigurare căile spre pace, alternînd manifestarea de masă, cu amplu răsuneț, cu dialogul constructiv în jurul mesei rotunde în care luciditatea se unește, nu o dată, cu spiritul științific. M-a fost dat să-i văd pe tinerii japonezi în lungile lor marsuri, dar și discutînd pe grupe, gospodărește, ce acțiuni să întreprindă pentru a se infăptui lozincile scandate de-a

O generație tînără, căutătoare a păcii

lungul a zeci de kilometri „Genbacu, Yurusumagi!” (Să nu se repete bomba atomică) sau „Hiroshima, Nagasaki Wo, curicaesuna!” (Nici o dată o nouă Hiroșima și un nou Nagasaki). Înflăcărînd pînă la cea din urmă fibră a ființei mele de dinamitarul „Africa O-ye!” în piața centrală din Brazzaville a Republicii Populare Congo am cunoscut minia tineretului de pe continentul negru împotriva colonialismului asupritor al popoarelor din această zonă a lumii. După cum la Turku, în Finlanda, am fost martorul unei discuții aproape matematice, precise, asupra arsenalelor nucleare plasate înainte toate în Europa, discuție purtată în bună

măsură de cercetători tineri ai domeniului, printre care am recunoscut și pe cîțiva dintre protagoniștii mișcărilor studențești din 1968.

Mi-am amintit toate acestea și încă multe altele de acest gen, participînd recent, în calitate de reprezentant al mișcării pentru pace din țara noastră la un seminar organizat de aceasta și organizația de tineret tot de la noi, în colaborare cu mișcarea creștină pentru pace din Italia pe tema opririi cursei înarmărilor. Dincolo de bogăția aspectelor survenite în dezbateri, de consensul multora din mele formulate în vederea intensificării acțiunilor destinate dezarmării, în primul rînd celei nucleare, m-au impresionat de o parte și de alta, maturitatea de gîndire politică a interlocutorilor tineri, răspunderea lucidă față de destinele umanității, preocuparea pentru ca destinderea, frazită încă, să fie eliberată de sub teroarea unor evenimente alarman-te petrecute pe plan internațional de mai bine de un an încoace!

Și mi-am amintit, urmîrind cu interes acest dialog, mînăunțele și atît de adevăratele cuvînte ale președintelui Republicii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostite la Forumul tinerii generații din primăvara acestui an: „În lupta uriașă care se desfășoară astăzi pe plan mondial, popoarele, clasele muncitoare, forțele progresiste au rolul hotărîtor și dispun de capacitățile de a asigura triumful națiunii de pace. În această mare bătălie, tineretul patriei noastre, tineretul de neînfrîngîndi trebuie să fie în primele rînduri”.

NICULAE STOIAN

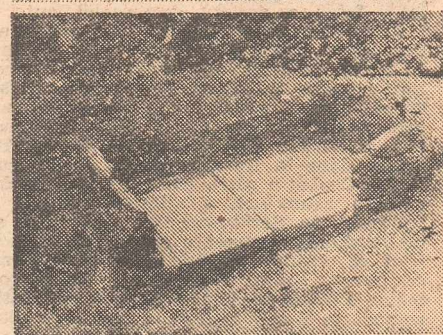
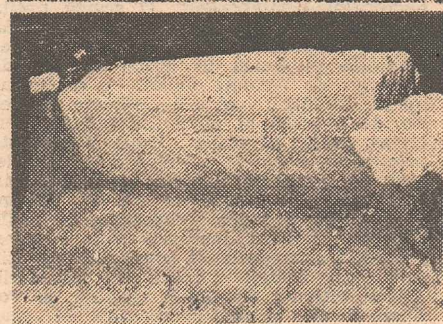
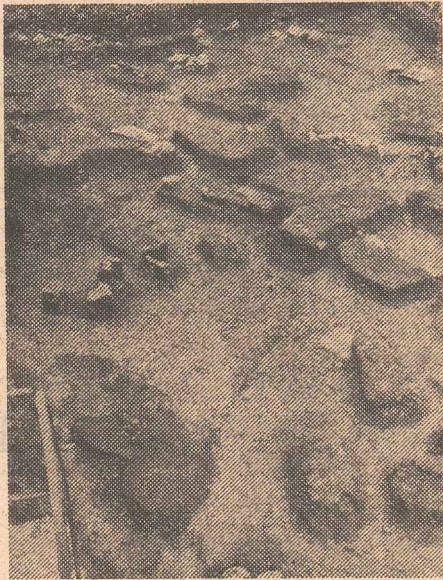
ALBA IULIA — UN TEZAUUR PENTRU ARHEOLOGI

1 decembrie la Alba Iulia. Toată noaptea a plouat. Acum, vremea-i în doi peri. Stă să ningă. De frig și se lipsesc nările și parcă și se taie respirația. În ciuda acestor condiții vitrege, la șantierul de arheologie din strada Vinătorilor o mină de oameni conduși de profesorul Mihai Blăjan și de antropologul Constantin Fedeorovici, venit tocmai de la Iași, cern prin spațiul degetelor pământul. Apar schelete, vase, citeva mărgelă, un virf de săgeată, un cercel de argint. Cu miinile tremurânde, elementele de ceramică sînt bătute în plicuri, sînt inventariate. Pe o măsută confecționată pe șantier, din fier-beton, se află o planșetă de lucru lată de citeva palme. Pe planșetă o ruletă, o busolă, citeva creioane, hîrtie milimetrică, hîrtie de scris. Din cînd în cînd, cei doi specialiști, făcînd parcă o pauză, se duc la „birou” unde își trec într-un registru date și unde fac tot felul de desene. După ce mă plimb prin inregul șantier arheologic ca-ntr-un amvon, după ce fac citeva fotografii, în acel „birou” reușesc să stau de vorbă cu cei care conduc lucrările.

— Totul a început cu un an în urmă — începe să ne povestească profesorul Mihai Blăjan, arheolog principal la Muzeul Unirii din Alba Iulia. Un elev a venit la muzeu aducînd într-o sacoasă un craniu și un cercel de bronz. Imediat am plecat în zona respectivă. Cu ocazia unor săpături la un șant de canalizare au fost distruse mai multe morminte din secolele XI și XII. Sprijinit de un grup de elevi de la Liceul „Horia, Cloșca și Crișan”, din localitate, am reușit să salvăm, în săpătămăna ce a urmat, 18 schelete. Rezulta clar că în zona respectivă era vorba de un cimitir de inhumatie din secolele XI—XII. Intervențiile urgente care s-au făcut la Consiliul Culturii și Educației Socialiste au avut drept rezultat aprobarea începerii lucrărilor în zona unde șantierul de construcții efectua lucrări. În aprilie — țîn minte și data, pe 16 — săpăturile arheologice din strada Vinătorilor au reușit să mai salveze, din ceea ce nu distrusese încă bulldozerul, citeva morminte.

— Cîte ?
— Doar 6. Intrucit numărul vestigiilor romane și prefeudale, ce au început să apară, era în creștere nu am mai putut să facem față ritmului de lucru al constructorului, fiindcă se cunoaște faptul că lucrările de arheologie necesită, printre altele, și timp. Aici nu am fost înțeleși. Pe de altă parte, directorul muzeului, Gheorghe Anghel, în ciuda indicațiilor primite, a tergiversat aprobarea fondurilor și nu ne-a dat nici o mină de ajutor în începerea operațiunilor de salvare a mormintelor. Pe de o parte indiferența celor care trebuiau să răspundă de bunul mers al lucrărilor, de cealaltă parte șantierul care în fiecare clipă ne amenința că se stagnează lucrările, ne-au făcut să pierdem timp prețios și să lungim perioada efectivă de lucru. De aceea, cînd toate șantierele arheologice și-au încheiat de mult activitatea în exterior, conservînd tot ceea ce-l descoperit, noi lucrăm în condiții vitrege, cu un randament scăzut. Dacă vine zăpada e de rău. Intregul front de lucru este descoperit.

Să mergem înă mai departe. Cei care coordonează lucrările șantierului au hotărît să taie în carne vie. Să sape în con-

tinuare. Conducerea șantierului, inginerul Mircea Abrudan și șeful de lot Ion Giurgiuț, fiind prieteni cu directorul muzeului, au hotărît ca, în loc să mă ajute să sape peste morminte șantul de canalizare, să toarne betoane pentru fundații peste morminte. Simțeam că inebunesc. Plîngeam și lucram de unul singur. Cînd s-a aflat la județ de cele ce se petrec în strada Vinătorilor mi-au sărit în ajutor. Directorul muzeului a fost obligat să mă ajute. S-a format un colectiv de citiva specialiști. Este vorba de Valeria Bărbuță, Alexandru Popa și Ioan Șerban. Apoi, printr-o înțelegere mai veche cu centrul de cercetări biologice Iași, am primit ajutor fiind trimis la fața locului doctorul Constantin Fedeorovici — care lucrează de citeva zile în ciuda faptului că are o fractură la picior. Cel care m-a ajutat cel mai mult și căruia doresc să-i mulțumesc și pe această cale este inginerul Mihai Buza, directorul Institutului de proiectări al județului Alba. El s-a zbatut și în final a reușit să-mi dea 7 muncitori necalificați cu care am început salvarea mormintelor.

— Dar care-i explicația indiferenței directorului muzeului, Gheorghe Anghel ?
— Totdeauna directorul a avut impresia că prin munca pe care o desfășor nu doresc altceva decît să-i iau locul. Uită un singur lucru : eu familia o am la Cluj-Napoca. Puteam să mă duc de mult să mă mut în județul Cluj unde mi-aș fi găsit cu siguranță un loc și un șantier să lucrez. Dar aici, la Alba, îmi place mult, în această vatră a Transilvaniei istoria e la fiecare pas. Am renunțat la confortul unui apartament și la căldura unei familii și dorm într-o cameră, pe care acum o împart cu doctorul Constantin Fedeorovici, pe un pat de fier, fără telefon și televizor dar în schimb sînt înconjurat de cărți și mă bucură succesele și planurile pe care le fac. Ceea ce s-a distrus ne păgubeste pe noi toți, păgubeste istoria. Cred, în final, că și aici se va face o anchetă serioasă iar cei care se fac direct răspunzători de ceea ce s-a distrus să fie trași la răspundere în fața legilor, în fața societății. Termenele de ridicare și de inventariere a mormintelor sînt scurte. Conducerea muzeului, din acest punct de vedere, nu duce nici un fel de tratative cu șantierul. De asemenea s-a refuzat ajutorul pe care l-am avut unor specialiști în vederea urgentării lucrărilor. Nici măcar nu s-au făcut, cum se obișnuiește, fotografii în diferite faze de lucru.

— Cum, nu s-au făcut fotografii ? Cum, nu există nici un fel de aparat ?

— Am împrumutat un aparat de fotografiat de la un prieten din București. Eu nu prea știu să fac fotografii. Ni s-a spus că fotografii muzeului are alte treburi și că la ora actuală nu sînt aprobate filme pentru așa ceva. Cînd, în disperare de cauză, am cerut ajutorul academicianului Ștefan Pascu, care la ora actuală

este prezent pe șantier de cite ori îl solicităm și care ne-a consiliat foarte atent, mi s-a spus că ar fi mai bine să-mi văd de treabă. Pînă acum s-au inventariat 450 de morminte, 75 romane din secolele II și III era noastră, 195 de morminte din secolele VIII—X și 180 din secolele XI—XII. La toate acestea se mai adaugă 3 bordeie și fundațiile de piatră a 13 locuințe romane cu schelet de lemn acoperit cu țiglă și olane și două fîntini. Aici aș preciza că datorită monedelor găsite în pămînt umplutură, la una din fîntini, se deduce că aceasta mai funcționa în secolul al II-lea. De asemenea s-au găsit un atelier de pietrărie și un cuptor de ars var de dimensiuni medii. Cel mai important lucru distrus de șantier, pe lîngă morminte, este sarcofagul roman de mari dimensiuni. Toate acestea demonstrează existența unei populații pașnice, sedentare. Observațiile făcute asupra modului de orientare a scheletelor, inventarul existent, duc la concluzia prezentei societății feudale timpurii românești la Apulum. De asemenea, au apărut o mulțime de indicii, unul mai interesant decît altul, din care rezultă că, aici, prin elementele romane de piatră sculptată, ar fi punctul cel mai nordic unde a ajuns civilizația Imperiului roman.

— Ce vă doriți în continuare ?
— Să-mi pot termina în liniște tot ceea ce am început, să mulțumesc în continuare organelor județene de partid pentru întregul ajutor dat și să mă țină vremea cu noi.

Am plecat tîrziu de pe șantier. Începuse să ningă cu fulgi mari. În citeva clipe totul a fost învelit într-o mantie albă. Plecam mai bogat de cum venisem în ciuda faptului că eram foarte trist. Îmi repetam la nesfîrșit o singură întrebare : cum a fost posibil ca niște interese mărunte, meschine, ale unor oameni fără suflet să periclitizeze o astfel de zestre, pe care pămîntul în mărjea lui a știut s-o păstreze secole ? O zestre care a fost, este și va fi a noastră, a tuturor.

SORIN POSTOLACHE

Verigă importantă în istorie

Academicianul ȘTEFAN PASCU : „Ceea ce se petrece la Alba Iulia la ora actuală reprezintă cele mai senzaționale și spectaculoase descoperiri arheologice de pe teritoriul patriei noastre în ultima vreme. Din punct de vedere științific se pot spune o multime de lucruri care să concretizeze ceea ce am afirmat. Fără să intrăm în amănunte, enumerînd doar citeva, pot afirma că este pentru prima dată cînd se descoperă un număr atît de mare de morminte într-o suprafață mărginită. De asemenea, s-a constatat că mormintele aparțin diferitelor epoci, suprapuse timp de secole peste morminte romane. De cele mai multe ori la noile morminte erau folosite, ca elemente de arhitectură și de construcție, bucăți de piatră scoase de la vechile morminte romane. Un alt fapt : descoperirile de la Alba Iulia reușesc să clarifice și să umple un gol, cu noi date referitoare la istoria și continuitatea poporului român. Se cunoaște că veacurile VII și VIII erau cele mai sărace în date. Acesta a fost motivul principal ce i-a îndemnat pe unii istorici străini să pună sub semnul întrebării continuitatea românilor în zona Albei. Necropola descoperită dezmințe o dată pentru totdeauna asemenea teo-

rii eronate. Ceea ce s-a găsit în aceste morminte duc la concluzia că populația autohtonă a creat valorile materiale și spirituale, preluînd de la înaintașii lor diferite obiceiuri. E vorba, în concluzie, de o continuitate a tradițiilor. Și încă un lucru : populația românească se găsea, în vremea respectivă, într-o evoluție sesizantă, la nivelul societăților înconjurătoare. Se dovedește astfel raportul de bună vecinătate între asezarea civilă, sătească, și cetatea romană care a continuat să-și ducă viața și în evul mediu cu foarte mici modificări. Putem vorbi, și nu greșim dacă îl numim așa, despre un Volevodat de Alba, ceea ce înseamnă mult mai mult decît o cetate. Este vorba despre o civilizație pe întregul curs mijlociu al Mureșului și care include numeroase așezări sătești și fortificate.

Necropola descoperită recent la Alba Iulia, precizez încă o dată, imoreună cu celelalte morminte descoperite în zonă reprezintă o verigă importantă în acest lant al istoriei care merge pînă înspre secolul XII. Desigur, importanța descoperirilor va spori cu certitudine prin intensificarea cercetărilor la cele citeva sute de morminte descoperite. Se presupune că numărul lor este mult mai mare — suprafața necropolei nefiînd încă stabilită. Intensificarea și concentrarea eforturilor în zona respectivă a Albei o să ne umple sufletele de bucurie, muzele de noi obiecte, cărțile de noi date“.

Flacăo Redactia : București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secția politică-economică (Lionel Nișescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secția cultură-cenaciu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanișoia, Liviu Timbus) — 2559 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 79 37 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 50 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Depo tamentul Export Import presă. P. O. BOX-136-137, telex: 11226, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU